

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน"

ของ ญาณิฐา ราชคม

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองธิว)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข ลิทธิสมบุญ)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วาริรัตน์ แก้วอุไร)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อารังโสติสกุล)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้วิจัย	ญาณิฐา ราชคม
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธิตสมบุรณ์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	การพัฒนาหลักสูตร, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก, กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น 2) สร้างหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินหลักสูตร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครู การศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร โดยการร่างสร้างหลักสูตร การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร การทดลองนำร่อง และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยไปใช้พัฒนาครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566-มกราคม 2567 และขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสรุปข้อมูล และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น พบว่า 1) ครูมีสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติเป็นแบบอย่างได้บางส่วนและมีการปฏิบัติแต่ไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้ และครูมีความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในด้านการออกแบบและเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและ

แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) แนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยความร่วมมือรวมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนและเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

2. หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การประเมินผล โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) ซึ่งโดยรวมหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการทดลองนำร่อง พบว่า ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับคุณภาพดีเยี่ยมและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

Title	THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE ACTIVE LEARNING COMPETENCY ON ACTION RESEARCH PROCESS AND PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY FOR BASIC EDUCATION TEACHERS
Author	Yanitha Rajchakom
Advisor	Associate Professor Monasit Sittisomboon, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Curriculum and Instruction - (Type 2.1), Naresuan University, 2023
Keywords	Curriculum development, Active learning competency, Action research process, Professional learning community

ABSTRACT

This research aims to 1) to study necessary foundation data, 2) to construct and verifying the curriculums' quality, 3) to implement the curriculum, and 4) to evaluate an enhanced curriculum for active learning competency through action research processes in collaboration with the professional learning community for basic education teachers. This research and development methodology involved four steps as follows: Step 1 is to study foundational data for curriculum development by surveying the conditions and requirements, studying relevant concepts and documents, and collecting data through interviews with scholars and experts. Step 2 is to construct and verifying the curriculums' quality, conducting a pilot study. Subsequently, revising the curriculum and its manual. Step 3 is to implement the curriculum with 30 volunteer teachers at Anubanchun School (Ban Bua Sathan) during the second semester of the academic year 2023 (November 2023 – January 2024). And step 4 is to evaluate the curriculum that the focus is on evaluating input, process and product's feedback and reflecting on the curriculum's effectiveness. The research tools utilized in this study included a survey form, document analysis, semi-structured interviews, data summarization form, and evaluation forms. Data analysis methodologies included Mean, Standard Deviation, t-

test for One Sample, and content analysis.

The results at each step were presented as follows:

1. Based on the foundational data findings, 1) Teachers' state in active learning approach at a level that is exemplary and commendable, some teachers partially practice and engage in it, and some teachers cannot fully exemplify it. Teachers need to enhance their competency in plans, implementing such practices in classrooms, utilizing innovative media and learning resources, creating conducive classroom environments, students' learning outcomes evaluation from active learning approaches. 2) Guidelines for curriculum development involve using action research processes collaboratively with the professional learning community, this entails pooling efforts in the work of school administrators and teachers through situation analysis, planning, acting, observing, reflecting on the outcomes, and providing opportunities for stakeholders in teaching and learning to participate in critiquing, reflecting on work outcomes, and received results. This is aimed at enhancing teachers' active learning competency in schools and yielding tangible results for students.

2. The enhanced curriculum for active learning competency by action research processes in collaboration with the professional learning community for basic education teachers comprises six components: 1) Principles; 2) Objectives; 3) Structure and Content; 4) Processes; 5) Learning Materials; and 6) Assessment. The process involves five stages: situation analysis, planning, acting by workshop training, observing, and reflecting on the outcomes. Overall, both the curriculum and its usage manual were appropriated at a high level. The pilot study results that teachers' competencies in active learning management were higher than the criteria of 75 percent at the statistical significance level of .05.

3. The implemental results showed that after using the enhanced curriculum for active learning competency through action research processes in collaboration with the professional learning community for basic education teachers,

teachers' competencies in active learning management were at excellent level and were higher than the criteria of 75 percent at the statistical significance level of .05.

4. The evaluation of curriculum results found that teachers' opinion through input, process, and output of the enhanced curriculum for active learning competency by action research processes in collaboration with the professional learning community was at the highest level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริสมบุญรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้การชี้แนะแนวคิดและตัวอย่างงานวิจัยที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่มีค่าในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไสว พิกขาร รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิภา กองสอน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชำรงโสตถิสกุล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการต่อการพัฒนาหลักสูตร

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สำลี ทองฉิว ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 8 แห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่กรุณาให้ข้อมูลพื้นฐานอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และขอขอบคุณอาจารย์ลักษณะมา จันธิมา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) และครูทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นพื้นที่วิจัย อำนวยความสะดวกในการนำหลักสูตรไปใช้ ให้ความช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

ขอกราบขอบพระคุณ พ่อและแม่ อาจารย์และเพื่อนทุกคนที่ให้ข้อคิดและกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือจนทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ญาณิฐา ราชคม

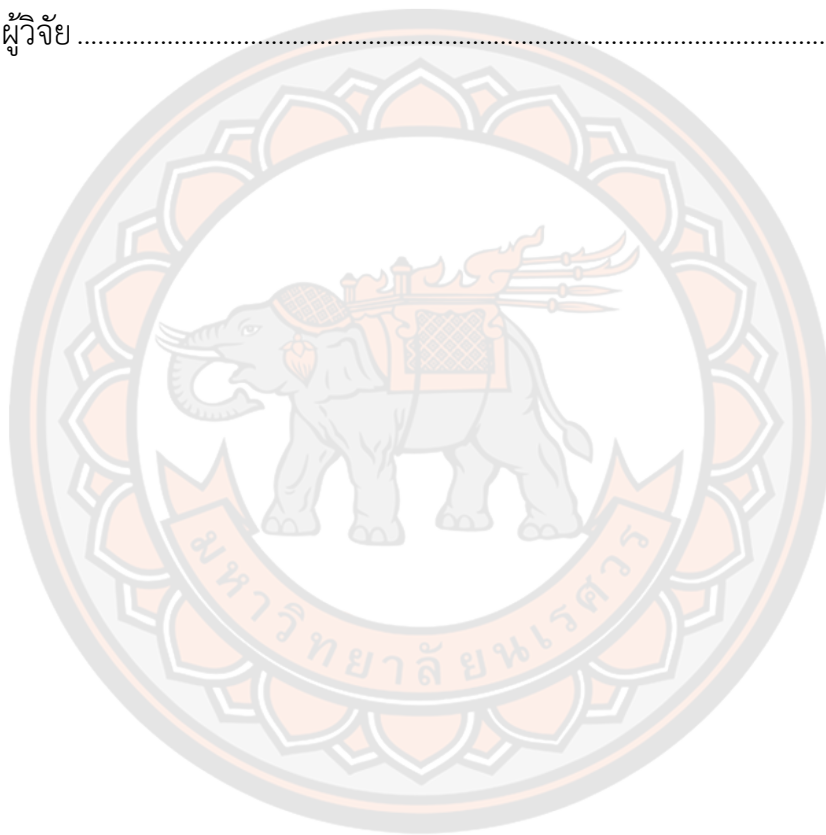
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณุปการ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	16
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	22
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร.....	24
แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ.....	40
แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	58
แนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	83
แนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	95

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	140
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	152
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	155
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	164
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	174
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	189
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	202
บทที่ 4 ผลการวิจัย	206
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	206
ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	255
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	286

ตอนที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	290
บทที่ 5 บทสรุป.....	298
สรุปผลการวิจัย.....	301
อภิปรายผล	305
ข้อเสนอแนะ	313
บรรณานุกรม.....	316
ภาคผนวก.....	332
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	333
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	351
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	399
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	426
ภาคผนวก จ หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	436
ภาคผนวก ฉ คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	449
ภาคผนวก ช ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างหลักสูตร เสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	586

ภาคผนวก ช ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	588
ภาคผนวก ฉ ผลงานของครูที่เข้าร่วมหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับ ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	598
ประวัติผู้วิจัย.....	606

สารบัญตาราง

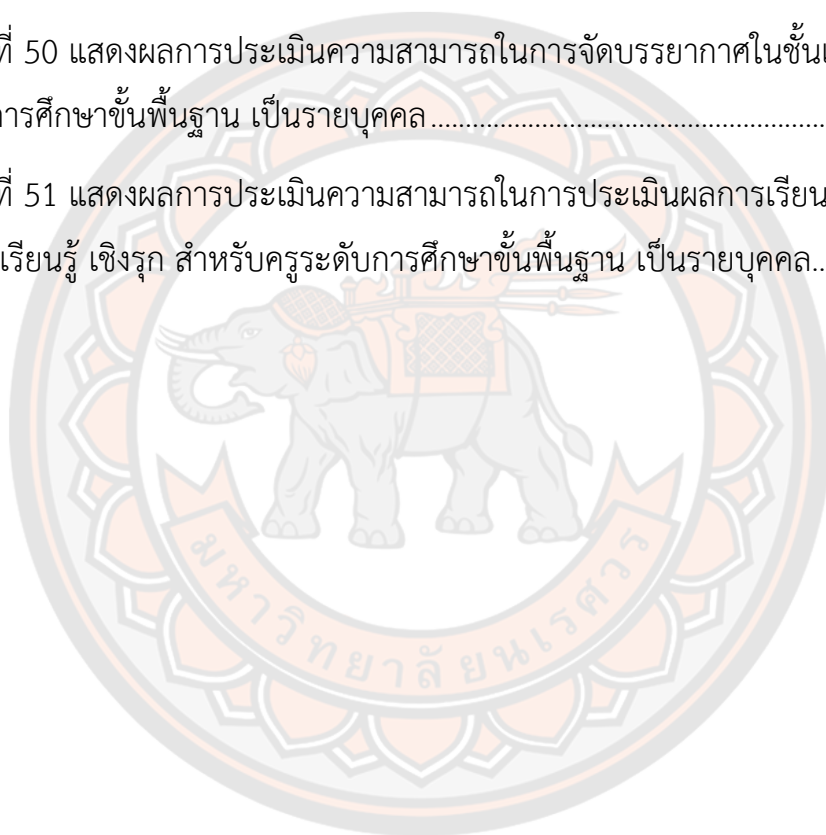
	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร	30
ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	32
ตารางที่ 3 แสดงคุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ	44
ตารางที่ 4 แสดงรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ	47
ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ	53
ตารางที่ 6 แสดงการสังเคราะห์และสรุปวิธีการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ	56
ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสรุปกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	72
ตารางที่ 8 แสดงสรุปองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	74
ตารางที่ 9 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	79
ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของการวิจัยปฏิบัติการ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	84
ตารางที่ 11 แสดงรายละเอียดวิธีการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	87
ตารางที่ 12 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	103
ตารางที่ 13 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากแนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21	113
ตารางที่ 14 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	117

ตารางที่ 15 แสดงการเชื่อมโยงความสอดคล้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	118
ตารางที่ 16 แสดงผลการสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	120
ตารางที่ 17 แสดงผลการสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	125
ตารางที่ 18 แสดงผลการสังเคราะห์ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	129
ตารางที่ 19 แสดงผลการสังเคราะห์ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	131
ตารางที่ 20 แสดงผลการสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	134
ตารางที่ 21 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	158
ตารางที่ 22 แสดงขอบเขตและประเด็นการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	181
ตารางที่ 23 แสดงแผนการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	192
ตารางที่ 24 แสดงผลการสำรวจระดับความคิดเห็นต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	207
ตารางที่ 25 แสดงการสรุปสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	208

ตารางที่ 26 แสดงการสรุปแนวทางการสร้างหลักสูตรจากการสังเคราะห์แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	212
ตารางที่ 27 แสดงแนวทางการสร้างหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา.....	218
ตารางที่ 28 แสดงการสรุปแนวทางการสร้างหลักสูตรผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา	229
ตารางที่ 29 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดหลักการของหลักสูตร .	236
ตารางที่ 30 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	237
ตารางที่ 31 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร	238
ตารางที่ 32 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร.....	247
ตารางที่ 33 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตร	253
ตารางที่ 34 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดการประเมินผลของหลักสูตร	254
ตารางที่ 35 แสดงร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	256
ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	274

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	277
ตารางที่ 38 แสดงการปรับปรุงหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการ วิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	278
ตารางที่ 39 แสดงการปรับปรุงคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	281
ตารางที่ 40 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากกลุ่มทดลองนำร่อง	283
ตารางที่ 41 แสดงผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูกลุ่มทดลองนำร่องกับเกณฑ์ร้อยละ 75.....	284
ตารางที่ 42 แสดงการสรุปข้อเสนอแนะจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ.....	285
ตารางที่ 43 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	287
ตารางที่ 44 แสดงผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูกับเกณฑ์ร้อยละ 75	288
ตารางที่ 45 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม.....	290
ตารางที่ 46 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	291

ตารางที่ 47 แสดงผลการประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล.....	427
ตารางที่ 48 แสดงผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล	429
ตารางที่ 49 แสดงผลการประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล.....	430
ตารางที่ 50 แสดงผลการประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล.....	432
ตารางที่ 51 แสดงผลการประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล.....	434

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงการประเมินหลักสูตรและประเภทการตัดสินใจของ Stufflebeam	39
ภาพที่ 2 แสดงวงจรการวิจัยปฏิบัติการ	50
ภาพที่ 3 แสดงกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ.....	55
ภาพที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุณภาพผู้สอน และ คุณภาพผู้เรียน.....	75
ภาพที่ 5 แสดงกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	94
ภาพที่ 6 แสดงความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	98
ภาพที่ 7 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	153
ภาพที่ 8 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	156
ภาพที่ 9 แสดงองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	266
ภาพที่ 10 แสดงหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	303

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงของความรู้ สภาพเศรษฐกิจและสังคม กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องมีการเตรียมความพร้อมขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ โดย “คน” ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น ในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องสามารถช่วยให้ครูมีความรู้และทักษะใหม่ๆ สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาครูที่สำคัญ คือ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (OECD, 2021)

วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ขับเคลื่อนประเทศด้วยการวิจัยและนวัตกรรม จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการศึกษาให้มีสมรรถนะสูง คือ มุ่งเน้นการผลิตคนตามความต้องการในการพัฒนาประเทศ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้กำหนดนโยบาย และจุดเน้นในการยกระดับคุณภาพการศึกษา อาทิเช่น ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบเพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน จัดการเรียนรู้เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกระบวนการส่งต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft power ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่หลากหลาย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู ได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ รวมทั้งให้เป็นผู้วางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล ส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปใช้ยกระดับการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียน และพัฒนาขีดความสามารถของครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลก

อนาคต ดังนั้น “ครู” จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู (McKinsey, 2007; วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ, 2553; พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2557)

การจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาได้พยายามเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดีขึ้น จากรายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET ย้อนหลัง 8 ปี ตั้งแต่ปี 2556-2563 และผลการทดสอบ PISA ย้อนหลัง 3 ปี ในปี 2552-2558 โดยการวิเคราะห์สภาพการณ์การจัดการศึกษาตามเป้าหมายด้านผู้เรียนและเป้าหมายการจัดการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ย 4 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ สังคม คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไม่ถึงร้อยละ 50 และไม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งถือเป็นวิชาพื้นฐานที่นักเรียนจะต้องนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับสูง และเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยอย่างเร่งด่วน และเมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาของนักเรียน พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ การอ่าน ปัญหาเด็กอ่านไม่คล่องเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และปัญหาเด็กไม่รักการอ่าน ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนและไม่มีเป้าหมายในการเรียนและเป้าหมายในชีวิต และมีสมาธิสั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564 ก, หน้า จ-ฉ) เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหา พบว่า มีปัญหามาจากหลักสูตร วิธีการสอน การเรียนและการวัดผลที่ถูกกำหนดจากส่วนกลางให้เน้นการสอนตามตำราให้ผู้เรียนจดจำข้อมูลและฝึกในระดับพื้นฐานทางวิชาการมากกว่าการสอนให้ผู้เรียนรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ คิดวิเคราะห์ พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และสังคม หลักสูตรขาดความยืดหยุ่นไม่ทันต่อความต้องการของโลกและสังคม ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย การจัดการเรียนการสอนล้าสมัย การวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิม ครูขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563, หน้า 1) สอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุวิทนา สงวนรัตน์ และชวณ ภารังกุล (2564, หน้า 352-353) ที่พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตกต่ำ และยังไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื่องมาจากหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูยังขาดประสิทธิภาพ หลักสูตรขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย ขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้

ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูปการศึกษาโดยได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การมุ่งเน้นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ทักษะ (Skill) เป็นตัวนำ มีความรู้และเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นปัจจัยสนับสนุนเบื้องหลังให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ด้านการจัดการเรียนรู้ ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต จนประสบความสำเร็จ ข้อค้นพบของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก, หน้าจ-ฉ) ยังพบว่า นักเรียนมักจะมีภาวะเครียดหรือร้อนในการเรียนเพิ่มขึ้น หากจัดการเรียนการสอนเป็นแบบการลงมือปฏิบัติ มากกว่าการนั่งฟังบรรยายในห้องเรียน วิธีการเรียนรู้เช่นนี้ ทำให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น มีผลการเรียนที่ดีขึ้น และสามารถต่อยอดไปสู่ทักษะขั้นสูงอื่นๆ ได้อีกด้วย รวมทั้งการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา การใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และการรายงานผลต้องให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563, หน้า 3-28)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนและครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน หากโรงเรียนใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นแนวทางหลักในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนจะมีความเครียดหรือร้อนในการบริหารการสอน กล่าวได้ว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้โรงเรียนมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยตระหนักถึงความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดแผนการเรียนการสอนรายบุคคล เปิดวิชาเรียนตามความต้องการของผู้เรียน มีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน และมีความสนใจในการเรียนมากกว่าการเน้นเฉพาะการเรียนการสอนในด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังพบว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จากภาคส่วนต่างๆ สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้มากขึ้นด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ก, หน้า ฅ-๗)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ใช้เวลาในการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ในการคิด ลงมือปฏิบัติ สรุป และสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จึงต้องใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้ามาช่วยในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการเรียนรู้ที่ครูได้ออกแบบไว้ โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ (1) รูปแบบวิธีการสอน เทคนิคการสอนและประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) การมีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ สถานที่ รวมถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ (3) ผลงานหรือชิ้นงานของนักเรียน การแสดงออกของผู้เรียนถึงการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสมรรถนะผู้เรียน (Meyers & Jones, 1993, หน้า 20; วิชรา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560, หน้า 66; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ผลการวิจัยหลายเรื่องสนับสนุนว่าการที่ครูมีความรู้ความเข้าใจและใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นฐาน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ชัดเจน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้รับประสบการณ์จากการทำกิจกรรมต่างๆ พัฒนาทักษะการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา ทั้งการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ต่างๆ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริง และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้น (Buffalo Educational Technology Center, 2001; พิมพ์ เดชะคุปต์ และเพชร ยินดีสุข, 2561, หน้า 35; จันทรา แซ่ลิ้ว, 2560; สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, 2560; ขวัญตา บุญวาศ, 2561; สีสาวดี ชนะมาร, 2563; ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2564) จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ถ้าสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา การคิด การลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ผลงาน สรุป และสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ดังนั้น การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงมีความสำคัญและความจำเป็น

ต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่เป็นระบบ ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของครูที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในเขตพื้นที่จังหวัดพะเยาจากการลงพื้นที่จริงพบว่า ครูมีความพยายามศึกษาเรียนรู้การออกแบบการสอน เทคนิคการสอน วิธีการสอน และการสร้างสื่อการสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน แต่เมื่อพิจารณาจากการออกแบบ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นมีเนื้อหาและกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน มีแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน ไม่ตรงตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด และไม่สอดคล้องบริบทจริงของสถานศึกษา และยังพบอีกว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เองแต่นำแผนการจัดการเรียนรู้จากสำนักพิมพ์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงไม่เป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และในด้านการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน โดยเฉพาะเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ไม่หลากหลาย ยังคงใช้การอธิบาย บรรยาย ทำให้นักเรียนมีความเบื่อหน่าย ไม่มีความสนใจในการเรียน และด้านการวัดและประเมินผลของการเรียนรู้ พบว่า ครูมีวิธีการวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในบทเรียน ไม่ครอบคลุมตามตัวชี้วัดและอิงตามมาตรฐานโรงเรียน และไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนไม่ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการวัด จากการสำรวจความต้องการจำเป็นของครูจากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการและการพูดคุย พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความต้องการเทคนิคการสอน วิธีการสอน กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเป็นเชิงรุกอย่างแท้จริง โดยให้โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมชี้แนะและประเมินผลเพื่อให้ครูเข้าใจอย่างแท้จริง

จากการศึกษาค้นพบว่า การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญ คือ การปรับชุดความคิด ซึ่งเป็นการปรับความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเองว่าสามารถพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ได้ด้วยการเรียนรู้และมีความมุ่งมั่นพยายามและพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้การฝึกหัดสั่งสม

ประสบการณ์ และใช้กระบวนการเรียนรู้ไปสู่การประสบความสำเร็จ ซึ่งแนวทางการพัฒนา คือ การแทรกกิจกรรมกระตุ้นการปรับชุดความคิดให้กับครู พร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการประเมินตนเองของครู (Silver & Stafford, 2017; Hildrew, 2018; Smith & Firth, 2018; มารุต พัฒผล, 2564, หน้า 5) และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บุคคลกลุ่มหนึ่งมารวมกลุ่มกัน และมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการปรับปรุงและพัฒนา การวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการ การวางแผนการดำเนินการ การลงมือปฏิบัติควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงหรือการใช้งานเป็นฐานของการพัฒนาการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และการสะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (มารุต พัฒผล, 2554, หน้า 2) โดยรูปแบบการพัฒนาครูที่พึงประสงค์ คือ การพัฒนาแบบนอกเวลาปฏิบัติงาน (Off-the-job training) การพัฒนาในเวลาปฏิบัติงาน (On-the-job training) เช่น การชี้แนะ (Coaching) การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการศึกษาด้วยตนเอง เช่น ศึกษาจากบทเรียนออนไลน์ สื่อการเรียนรู้อื่นๆ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูได้ และมีงานวิจัยที่ยืนยันและสนับสนุนว่าการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการพัฒนาที่เป็นระบบมากที่สุด ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลแบบบูรณาการ หรือทักษะทางวิชาชีพในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มารุต พัฒผล, 2554, หน้า 2; พศิน แดงจวง, 2554, หน้า 173)

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการพัฒนาครูอย่างหนึ่ง คือ แนวคิดการพัฒนาครูด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ เป็นกระบวนการดำเนินงานที่เป็นวงจรอย่างต่อเนื่องมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยปฏิบัติการที่เป็นที่นิยมและยอมรับร่วมกันว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานมากกว่าแบบอื่นๆ โดยกระบวนการเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานที่อาศัยความร่วมมือของสมาชิกที่เกี่ยวข้องในการวางแผนปฏิบัติการ (Action planning) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ร่วมกันทุกขั้นตอน เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน มุ่งสร้างความเข้าใจและพัฒนาวิชาชีพให้ผู้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาคนก่อนการพัฒนางาน พัฒนาระบบและนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในที่สุด และในปัจจุบันระบบและกลไกที่ใช้ในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง คือ แนวคิดการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพ (Professional Learning Community) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development) ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกัน ร่วมมือรวมพลัง ช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันของผู้บริหารและครู ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน สะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมส่งผลให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ การที่ครูมีความรู้ มีทักษะที่เหมาะสม และมีสมรรถนะที่ดี ย่อมส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Darling-Hammond, 1999; Brookfield, 1995)

จากการศึกษาการนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ร่วมกันเพื่อปรับปรุงประสิทธิผลการทำงาน และพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า กระบวนการดำเนินการ มีลักษณะเฉพาะเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีม มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ของครูตามสภาพแวดล้อมโรงเรียน ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของครูไปสู่ภารกิจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเติบโตทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Mertler, 2018) และช่วยสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นจุดแข็งในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา (Sagor, 2010) ก่อให้เกิดข้อดีต่อสถานศึกษาและครู ดังนี้ (1) ได้กระบวนการพัฒนาครูที่มีวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) เกิดความร่วมมือครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงาน การพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ของครูและต่อเนื่อง (3) สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมกันทำงานเป็นทีมในโรงเรียนตอบสนองความต้องการทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ (4) สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างยั่งยืน (5) ยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล และ (6) ได้นวัตกรรมการเรียนรู้ คือ ผลการวิจัยปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative action research) (Sagor, 2010) ที่สามารถนำไปปรับใช้แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในแต่ละบริบทของการจัดการศึกษา (มินตรา ลายสนิทเสรีกุล และปิยพงษ์ สุเมตตติกุล, 2557; นพเก้า ณ พัทลุง, 2550; ประสาท เนืองเฉลิม, 2561)

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนา

สมรรถนะครูให้ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทจริงของโรงเรียน และพัฒนาการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดผลลัพธ์กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตอบสนองความต้องการของครูเป็นรายบุคคลได้อย่างต่อเนื่อง และทำให้ครูได้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือรวมพลัง ปฏิบัติและเรียนรู้ร่วมกันจนสามารถนำไปปรับใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้อย่างเหมาะสมในแต่ละบริบทของการจัดการศึกษา นำไปสู่การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
2. หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพเป็นอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
4. ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขอบเขตการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตร ได้แก่

1.1.1 สสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1.2 ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1.3 ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.4 ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการบริหารการศึกษา

1.1.5 สรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.2.1 แหล่งข้อมูลด้านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ แนวคิดของ Tyler (1971) Taba (1962) Saylor & Alexander (1974) Skilbeck (1984) สงัด อุทรานันท์ (2532) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535)
- 2) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ ได้แก่ แนวคิดของ Kemmis (1988) McNiff & Whitehead (2006) Johnson (2008) Mertler (2018) พิชาติ ฤทธิจรูญ (2556)
- 3) แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ แนวคิดของ Stoll & Thomas (2006) DuFour, DuFour & Eaker (2008) Roberts & Pruitt (2009) Sagor (2010) วิจารณ์ พานิช (2555) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559)
- 4) แนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การศึกษาและสังเคราะห์ 1) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ แนวคิดของ Meyers & Jones (1993, หน้า 19-20) พิมพันธ์ เดชะคุปต์ เพยาว์ ยินดีสุข (2557) วัชรา เล่าเรียนดี ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง อรพิณศิริสัมพันธ์ (2560, หน้า 66) กุณิสรา จิตรชญาวนิช (2562, หน้า 6-7) มนสิข สิริธสมบุรณ์ (2565, หน้า 1-2) 2) แนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 3-15) ถนอมพร เล่าจรัสแสง (2558) พิณสุตา สิริธรงค์ศรี (2560, หน้า 20-26) จรุงญ พานิชย์ผลินไชย (2559) พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, (2561, หน้า 8) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562, หน้า 7-19) สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564, หน้า 126-148) และ 3) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของนักการศึกษา จำนวน 10 คน

1.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 จำนวน 50 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาครู เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาเอกขึ้นไป เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบอย่างและให้คำปรึกษาผู้อื่น หรือมีผลงานวิจัยหรือมีบทบาทสำคัญด้านการพัฒนาครู เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

1.3 ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

1.3.1 สภาพและความต้องการจำเป็น

1.3.2 แนวทางการสร้างหลักสูตร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1.1 นำข้อมูลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบและยกร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล พร้อมจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร

2.1.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.3 การทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนนำไปใช้ทดลองใช้จริง

2.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีดังนี้

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือใช้หลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาเอกขึ้นไป มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

2.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทดลองนำร่องการใช้หลักสูตร ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านกัวแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากครูอาสาสมัคร และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2.3 ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

2.3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.2 ความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.3 ผลการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.4 ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนนำไปใช้ทดลองใช้จริง

2.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

นำหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้เป็นระยะเวลา 72 ชั่วโมง เพื่อประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

3.1.1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)

3.1.2 การวางแผน (Plan)

3.1.3 การปฏิบัติตามแผนโดยเข้าร่วมอบรมปฏิบัติการ (Act)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติการเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้
เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเสริมสมรรถนะจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก

3.1.4 การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)

3.1.5 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)

3.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่
อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร

3.3 ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา คือ ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1 วงรอบ
ตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ครั้งที่ 1 ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก

ครั้งที่ 2 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัด
บรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ครั้งที่ 3 การสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการจัดกิจกรรมหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้นตอน เป็นระยะเวลา 72 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 (ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566-มกราคม 2567)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ขอบเขตเนื้อหา

4.1.1 การประเมินความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการประเมิน IPP Model โดยประเมิน 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญภายนอก ความพร้อมและการให้ความร่วมมือของครู ความเพียงพอและความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ระยะเวลา การสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกของผู้บริหารและภาคีเครือข่าย

2) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ ความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

3) ด้านผลผลิต (Product) คือ ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้เชิงรุก

4.1.2 ประเมินโดยการสะท้อนผลการพัฒนาครูจากการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการเข้าร่วมกิจกรรมของครูอาสาสมัคร ในประเด็นด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร

4.3 ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

4.3.1 ความคิดเห็นของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product)

4.3.2 การสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 (เดือนธันวาคม 2566)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขั้นใหม่ เพื่อให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง แนวการจัดประสบการณ์ในลักษณะยึดสมรรถนะของครูเป็นหลัก กำหนดให้ครูมุ่งพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ ความสามารถในการจัด

บรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล

กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง วิธีการดำเนินการพัฒนาเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) 2) ขั้นวางแผน (Plan) 3) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) 4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) 5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยแต่ละขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เรียกว่า “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement)

สภาพ หมายถึง ความสามารถและการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียนการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ โดยการศึกษาสภาพการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 50 คน

ความต้องการ หมายถึง การแสดงออกถึงความต้องการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ ของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาความต้องการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 50 คน

แนวทางการสร้างหลักสูตร หมายถึง วิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบอย่างและให้คำปรึกษาผู้อื่น หรือมีผลงานวิจัยหรือมีบทบาทสำคัญด้านการพัฒนาครู โดยศึกษาในประเด็นด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรม

สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ศักยภาพของครูในการใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และอุปนิสัยส่วนบุคคลในการแสดงออกถึงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 10 พฤติกรรมบ่งชี้ 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มี 10 พฤติกรรมบ่งชี้ 3) ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้ 4) ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้ และ 5) ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง พฤติกรรมของครูในการแสดงออกถึงการใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตาม 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน 2) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก 3) สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้องและตรงตามหลักสูตร 4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน 5) กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ 6) เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย 7) กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด 8) กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ 9) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และ 10) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม ซึ่งวัดและประเมินโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะเป็นแบบรูบริก (Rubric score) กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Scoring rubrics) เป็นการให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic) 4 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม (4 คะแนน) ดี (3 คะแนน) พอใช้ (2 คะแนน) และควรปรับปรุง (1 คะแนน) และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร้อยละ 75

กำหนดผู้ประเมิน (Rater) ที่จะตัดสินให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน จำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูวิชาการ จำนวน 1 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูในการแสดงออกถึงการใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนตาม 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน 3) มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิม เช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ 4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง 6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง 7) มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ 8) ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ 9) ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน 10) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบรูบริก (Rubric score) กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Scoring rubrics) เป็นการให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic) 4 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม (4 คะแนน) ดี (3 คะแนน) พอใช้ (2 คะแนน) และควรปรับปรุง (1 คะแนน) และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ร้อยละ 75 กำหนดผู้ประเมิน (Rater) ที่จะตัดสินให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน จำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของครูในการแสดงออกถึงการใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรเพื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตาม 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 2) มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน 3) มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย 4) ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ 5) มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยี

ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 6) มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งวัดและประเมินโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการ และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบรูบริก (Rubric score) กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Scoring rubrics) เป็นการให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic) 4 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม (4 คะแนน) ดี (3 คะแนน) พอใช้ (2 คะแนน) และควรปรับปรุง (1 คะแนน) และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ครูมีความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ร้อยละ 75 กำหนดผู้ประเมิน (Rater) ที่จะตัดสินให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน จำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมของครู ในการแสดงออกถึงการใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนตาม 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน 2) มีการจัด บรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น 3) มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน 4) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น 5) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชน ของผู้เรียน และ 6) มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลา และเหมาะสม ซึ่งวัดและประเมินโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบรูบริก (Rubric score) กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Scoring rubrics) เป็นการให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic) 4 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม (4 คะแนน) ดี (3 คะแนน) พอใช้ (2 คะแนน) และควรปรับปรุง (1 คะแนน) และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ครูมี ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ร้อยละ 75 กำหนดผู้ประเมิน (Rater) ที่จะตัดสินให้ คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน จำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการ และครูหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้

5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง พฤติกรรมของครูในการแสดงออกถึงการใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จาก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตาม 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1) ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล ที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน 2) กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task)

ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน 3) ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม 4) มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม และ 5) ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น ซึ่งวัดและประเมินโดยใช้แบบประเมินความสามารถการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบรูบริก (Rubric score) กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Scoring rubrics) เป็นการให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic) 4 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม (4 คะแนน) ดี (3 คะแนน) พอใช้ (2 คะแนน) และควรปรับปรุง (1 คะแนน) และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ ร้อยละ 75 กำหนดผู้ประเมิน (Rater) ที่จะตัดสินให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน จำนวน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

การประเมินหลักสูตร หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประเมินโดยใช้แบบประเมิน มีลักษณะมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งครอบคลุมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำนวน 20 ข้อ และการสะท้อนผลที่มีต่อหลักสูตรจากการเข้าร่วมกิจกรรมของครูอาสาสมัคร จำนวน 30 คน

ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนการดำเนินการใช้หลักสูตร ได้แก่ ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญภายนอก ความพร้อมและการให้ความร่วมมือของครู ความเพียงพอและความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ระยะเวลาการสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกของผู้บริหารและภาคีเครือข่าย

ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดกิจกรรมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ด้านผลผลิต เป็นการประเมินความคิดเห็นต่อผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้

เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้นী้อหาสาระและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ได้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสม สามารถนำไปพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้
3. ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ผลการวิจัยปฏิบัติการแบบเรียนรู้ร่วมกัน นวัตกรรม การเรียนรู้ และแนวปฏิบัติที่ดีในการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกัน นำไปสู่การสร้างองค์การการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
5. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์สามารถนำหลักสูตรนี้ไปขยายผล ในการพัฒนาเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้กับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่จัดการศึกษาที่สนใจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.4 การประเมินหลักสูตร
2. แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ
 - 2.1 แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ
 - 2.2 ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ
 - 2.3 คุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ
 - 2.4 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ
 - 2.5 กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
3. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 3.1 แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 3.2 ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 3.3 หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 3.4 องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 3.5 กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 3.6 ประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 4.1 กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 4.2 การประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน

การพัฒนาครู

5. แนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 5.1 ความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 5.2 องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 5.3 พฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 5.3.1 ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 5.3.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
 - 5.3.3 ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้
 - 5.3.4 ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
 - 5.3.5 ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 5.4 การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตร (Curriculum) ไว้มากมาย มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความคิดเห็น มุมมอง และประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อหลักสูตร ดังนี้

Taba (1962) ได้ให้ความหมายหลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์ และจุดหมายเหตุเฉพาะ การเลือกและจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

Saylor & Alexander (1974) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

Beauchamp (1981) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในโรงเรียน

Posner (1992) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ (Scope and sequence) ซึ่งเป็นชุดของการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายสำหรับแต่ละระดับการศึกษา

2. หลักสูตร หมายถึง แผนการทั้งหมดของชุดการเรียนรู้ (Syllabus) ที่ประกอบด้วยเป้าหมายสำหรับชุดการเรียนรู้ (Goals) ประเด็นที่เป็นหัวข้อสำคัญ (Topic) ข้อกำหนดในการเรียนรู้ (Assignment) และการประเมินผล (Evaluation)

3. หลักสูตร หมายถึง โครงสร้างที่เป็นกรอบของเนื้อหาสาระ (Content outline) ที่เป็นการกำหนดเนื้อหาสาระของการสอนให้มีความเสมอภาคกันในการวางแผนหลักสูตร เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปภายในกรอบของเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้

4. หลักสูตร หมายถึง เอกสารตำรา (Textbooks) เป็นเอกสารสำหรับให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการสอน ซึ่งจะนำเสนอให้ทราบถึงจุดประสงค์และวิธีการที่จะบรรลุจุดประสงค์ (Ends and means) ใ่ว่างชัดเจน

5. หลักสูตร หมายถึง ชุดของการศึกษาหรือชุดของการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ให้ครบทั้งชุด เปรียบเสมือนเส้นทางที่นักเดินทางต้องใช้เดินทางเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้

6. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ที่ได้รับการวางแผนไว้แล้ว (Planned experience) ความหมายตามนัยนี้คือ หลักสูตรประกอบไปด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนที่ได้รับการวางแผนโดยโรงเรียน

สังัด อุทรานันท์ (2532) ได้รวบรวมความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน

2. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก

3. หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอน

4. หลักสูตร คือ สิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ

5. หลักสูตร คือ สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง

6. หลักสูตร คือ ข้อผูกพันระหว่างนักเรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

7. หลักสูตร คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

อึ้ง อึ้ง (2542) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้น เพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2551, หน้า 6) ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2560, หน้า 3) ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ ทั้งหลายซึ่งเป็นแนวทางสำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เขามีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวังไว้

มนสิข ลิทธิสมบุญ (2563, หน้า 13) ได้ให้ความหมายหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) หลักสูตรที่กำหนดโปรแกรมหรือแผนการเรียนที่ชัดเจนทั้งในเรื่องจุดหมายการเรียน เนื้อหา การเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และรายการประกอบอื่นๆ และ (2) หลักสูตรที่ไม่ได้กำหนดเป็นแผนหรือประสบการณ์การเรียนใดๆ เช่น หลักสูตรแฝง หลักสูตรสุญ หรือประสบการณ์อื่นๆ ที่ผู้เรียนได้รับทั้งในและนอกห้องเรียน

สิทธิพล อาจอินทร์ (2564, หน้า 5-6) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่จัดให้กับนักเรียน
2. หลักสูตร คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียน
3. หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน
4. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน

โดยสรุป หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ประกอบด้วยจุดหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง การจัดโครงสร้างภายในของหลักสูตรว่ามีส่วนประกอบ สำคัญอะไรบ้าง ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

Tyler (1971) ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนไว้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุผล
2. เนื้อหาสาระ โรงเรียนจัดประสบการณ์อะไรบ้างที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. แนวการจัดการเรียนการสอน หรือวิธีการจัดประสบการณ์ โรงเรียนจะจัดประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นๆ แล้ว

Taba (1962) ได้กล่าวว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร

চার্জ ব্বাস্করী (2542) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร
4. จุดประสงค์ของวิชา
5. เนื้อหา
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน

8. การประเมินผล

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

স্কট্টিস্করী পাণ্ডেগুল্ এবং কন্ডে (2553) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย
2. เนื้อหาวิชาและเวลา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

Government of West Australia (2012) ได้ระบุว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ชื่อหน่วยสมรรถนะและรหัสประจำหน่วย (Unit title and code) เป็นส่วนที่ระบุถึงขอบเขตของสมรรถนะและรหัสประจำหน่วยของสมรรถนะที่อ้างอิงจากกรอบสมรรถนะแห่งชาติ
2. ขอบเขตเนื้อหา (Unit descriptor) เป็นส่วนที่กำหนดคำอธิบายสมรรถนะที่ต้องการฝึกและวัตถุประสงค์ของหน่วย
3. ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน (Employability skills) เป็นการระบุถึงทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานประจำหน่วยที่ผู้เรียนต้องฝึกปฏิบัติ
4. หน่วยการเรียนรู้บังคับ (Prerequisite or co-requisite units) เป็นการระบุถึงหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นเงื่อนไขซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องผ่านก่อนหรือเรียนควบคู่หน่วยหนึ่งหน่วยใด
5. การประยุกต์ใช้ประจำหน่วย (Application of the unit) เป็นการอธิบายโดยสรุปถึงการนำความรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในอุตสาหกรรม
6. ขอบเขตด้านสมรรถนะ (Competency field) เป็นการระบุถึงขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะที่ครอบคลุมในสมรรถนะประจำหน่วย
7. การแบ่งภาคประจำหน่วย (Unit sector) เป็นส่วนที่ระบุถึงการแบ่งภาคต่างๆ ประจำหน่วยเรียนรู้ที่อยู่ในหลักสูตรการเรียนการฝึกอบรม
8. องค์ประกอบของเนื้อหา (Elements of competency) เป็นส่วนที่ระบุถึงสมรรถนะต่างๆ ที่ผู้ฝึกปฏิบัติ องค์ประกอบของสมรรถนะทั้งหมดจึงสนับสนุนเนื้อหาในองค์รวมของหน่วย และสามารถเขียนสะท้อนออกมาในรูปของผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้
9. เกณฑ์พิจารณาพฤติกรรม (Performance criteria) เป็นคำอธิบายแต่ละองค์ประกอบของเนื้อหาที่ระบุถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและระดับเกณฑ์พฤติกรรมที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
10. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required skills and knowledge) เป็นส่วนที่ระบุถึงทักษะที่ต้องฝึกฝนในระดับต่างๆ ที่เริ่มต้นจากระดับง่ายสู่ระดับที่ยากขึ้น ความรู้ทั่วไปในเชิงกว้างและความรู้เฉพาะในเชิงลึกที่จำเป็นสำหรับทักษะด้านสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่สามารถวัดได้ในรูปของความสามารถตามสมรรถนะที่กำหนด (Competent performance)

11. ขอบเขตทั่วไป (Range statement) เป็นคำอธิบายที่ระบุถึงขอบเขตทั่วไปที่รวมถึงบริบทและเงื่อนไขต่างๆ ที่กำหนดไว้สำหรับอาชีพหนึ่งอาชีพใด ตลอดจนรายละเอียดที่เกี่ยวกับศัพท์ (Terminology) และเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในเกณฑ์พิจารณาพฤติกรรม

12. คำแนะนำ (Evidence guide) เป็นส่วนที่แสดงถึงหลักฐานเอกสารที่เป็นคำแนะนำที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจสำหรับการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรม ตลอดจนการประเมินประจำหน่วยซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

12.1 แนวทางการประเมินในบริบทของอุตสาหกรรม (Assessment guide in the industry context)

12.2 ประเด็นสำคัญในการประเมิน (Critical aspects of assessment) และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติตามสมรรถนะ

12.3 บริบทและขอบเขตอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการประเมินผลตามสมรรถนะ

12.4 วิธีการประเมินที่แนะนำ (Suggested methods of assessment)

12.5 การแนะนำข้อมูลอื่นๆ สำหรับการประเมินและการพิจารณาถึงแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

จากองค์ประกอบของหลักสูตรข้างต้น นำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร

แหล่งข้อมูล					สรุป
Tyler (1971)	Taba (1962)	ธำรง บัวศรี (2542)	ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2553)	Government of West Australia (2012)	องค์ประกอบของหลักสูตร
		เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา	หลักการ		หลักการ
จุดมุ่งหมาย	วัตถุประสงค์	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	จุดมุ่งหมาย		จุดมุ่งหมาย
เนื้อหาสาระ	เนื้อหาวิชา และจำนวน ชั่วโมง	- รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร - จุดประสงค์ของวิชา - เนื้อหา - จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาวิชาและเวลา	เนื้อหาและสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา ประจำหน่วยการเรียนรู้	โครงสร้างและเนื้อหา
แนวการจัดการเรียนการสอน	กระบวนการเรียนการสอน	ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน	การนำหลักสูตรไปใช้	กิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์พิจารณาพฤติกรรม	แนวทางการจัดกิจกรรม
		วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน			สื่อการเรียนรู้
การประเมินผล การเรียนรู้	การประเมินผล การเรียนการสอน	การประเมินผล	การประเมินผล	การประเมินและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติตามสมรรถนะ	การประเมินผล

จากตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย

โครงสร้างและเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันและนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. หลักการ เป็นแนวความคิดความเชื่อเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรที่แสดงจุดหมายและแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด
2. จุดมุ่งหมาย แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของหลักสูตรว่าผู้เรียนที่เรียนจบหลักสูตรแล้วมีความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ตามที่หลักสูตรกำหนด
3. โครงสร้างและเนื้อหา เป็นการระบุถึงเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมสมรรถนะประจำหน่วยการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้
4. แนวทางการจัดกิจกรรม เป็นการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และระดับเกณฑ์พฤติกรรมที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานและเกิดสมรรถนะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด
5. สื่อการเรียนรู้ เป็นการระบุถึงคู่มือการใช้หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้
6. การประเมินผล เป็นการตัดสินผลการเรียนรู้ของครูโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์พฤติกรรมที่กำหนดไว้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ได้มีนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาไทยได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่คล้ายกันและแตกต่างกัน รูปแบบที่ได้รับความนิยมสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1971) Taba (1962) Saylor & Alexander (1974) Skilbeck (1984) สงัด อุทรานันท์ (2532) และวิชัย วงศ์ใหญ่ (2535) ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

แหล่งข้อมูล			สรุป
Tyler (1971)	Saylor & Alexander (1974)	Skilbeck (1984)	วิทย วงษ์ใหญ่ (2535)
ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ	ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์	ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย	ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์และขอบเขต	ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์	ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
ขั้นที่ 3 เลือกเนื้อหาสาระ	ขั้นที่ 3 ออกแบบหลักสูตร	ขั้นที่ 3 ออกแบบการจัดการเรียนรู้	ขั้นที่ 2 สร้างหลักสูตร
ขั้นที่ 4 จัดรวบรวมการเรียนรู้	ขั้นที่ 4 จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ	ขั้นที่ 4 จัดเนื้อหาสาระและการจัดการเรียนรู้	ขั้นที่ 2 สร้างหลักสูตร
ขั้นที่ 5 เลือกประสบการณ์การเรียนรู้	ขั้นที่ 5 เลือกเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้	ขั้นที่ 5 เลือกเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้	ขั้นที่ 2 สร้างหลักสูตร

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล		สรุป			
Tyler (1971)	Taba (1962)	Saylor & Alexander (1974)	Skilbeck (1984)	วิจัย วงษ์ใหญ่ (2535)	กระบวนกรพัฒนาหลักสูตรที่สังเคราะห์ได้
ชั้นที่ 3 จัดประสบการณ์	ชั้นที่ 6 จัดประสบการณ์การเรียนรู้	ชั้นที่ 3 นำหลักสูตรไปใช้	ชั้นที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้	ชั้นที่ 3 การใช้หลักสูตร	ชั้นที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร
การเรียนรู้	ชั้นที่ 7 กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล	ชั้นที่ 4 ประเมินหลักสูตร	ชั้นที่ 5 ประเมินผล การเรียนรู้และประเมินผล	ชั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตร	ชั้นที่ 4 ประเมินหลักสูตร
ชั้นที่ 4 ประเมินผล			ชั้นที่ 6 ประเมินผล การใช้หลักสูตร		
			ชั้นที่ 7 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร		

จากตารางที่ 2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นในสังคมและผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร

ขั้นที่ 2 สร้างหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่นำเอาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้จริงเพื่อหาประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 4 ประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินภาพรวมการใช้หลักสูตรว่าผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมชัดเจน และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของหลักสูตรที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาขึ้น และค้นหาข้อบกพร่องของหลักสูตรว่ามีส่วนใดต้องปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพสูงขึ้นได้ นักวิชาการได้ให้รายละเอียดการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1. ความหมายของการประเมินหลักสูตร

จากการศึกษาความหมายของการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศ และในประเทศ โดยนักวิชาการได้เสนอว่า การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการค้นหาข้อมูลเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยอาศัยผลการวัดในแง่มุมต่างๆ ของหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาว่ามีผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ สมควรที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไว้ใช้ต่อไปหรือไม่ การประเมินหลักสูตรต้องพิจารณาถึงการประเมินเอกสารหลักสูตร การเตรียมการ กระบวนการ และผลของหลักสูตร (Oliva, 2009, หน้า 409) ทั้งนี้การประเมินหลักสูตร ยังหมายถึง การวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในเชิงปริมาณ การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติของผู้เรียนกับมาตรฐาน การอธิบายและตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเลือกการวิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตร (รุจิร ภู่อาระ, 2551, หน้า 143) การพิจารณาค่าของหลักสูตรต่อผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้จริงหรือไม่ ซึ่งข้อมูลการประเมินหลักสูตรจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2560, หน้า 278) นอกจากนี้ มนสิข สิริสมบุญ (2563, หน้า 133) และ

สิทธิพล อาจอินทร์ (2564, หน้า 47) ได้ให้ความหมายการประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวม และศึกษาข้อมูล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อทำการพิจารณาตรวจสอบตัดสินว่าหลักสูตร มีคุณค่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด และควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก โดยการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น หรือควรยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วนหรือ ยกเลิกทั้งหมด ในการประเมินหลักสูตรที่ดีควรต้องตรวจสอบเป็นระยะเพื่อศึกษาปัญหาที่อาจจะ เกิดขึ้น ทั้งก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ในระหว่างการใช้ และหลังการใช้หลักสูตร

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น โดยสรุป การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการรวบรวม ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรที่นำมาใช้มีคุณภาพดีเพียงใด สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้จริงหรือไม่ มีข้อดี ข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าควรใช้ หลักสูตรอีกต่อไป โดยการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้น หรือยกเลิกการใช้หลักสูตร บางส่วน หรือยกเลิกการใช้หลักสูตรทั้งหมด

2. ลักษณะการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร เป็นการใช้สารสนเทศมาสรุปว่ากระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับ หลักสูตรที่อยู่ในระหว่างการใช้เมื่อเทียบกับเป้าหมายแล้วมีผลเป็นอย่างไร ทำการประเมิน โดยคณะกรรมการประเมินหลักสูตรหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการศึกษาลักษณะการประเมินของ นักวิชาการ ได้แก่ Beauchamp (1981, หน้า 170-171) Pratt (1980, หน้า 409-419) สัจด์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 279-280) ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 139) สรุปลักษณะการประเมิน หลักสูตรมีดังนี้

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ของ หลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาวิชา กิจกรรม การวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่เป็น การประเมินคุณค่าของเอกสารหลักสูตรในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความชัดเจน ความสอดคล้อง ทั้งในแง่ความสอดคล้องภายในหลักสูตรและความสอดคล้องภายนอกหลักสูตร ความครอบคลุม ความซ้ำซ้อน ความเหมาะสม และความทันสมัย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และใช้วิธีให้ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้องประเมิน ซึ่งการประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามสำคัญ ดังนี้

- 1.1 หลักสูตรมีส่วนประกอบครบถ้วน ชัดเจนหรือไม่ และส่วนประกอบเหล่านั้น มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

- 1.2 หลักสูตรมีความสอดคล้องหรือมีความสัมพันธ์กันในแต่ละส่วนหรือแต่ละ องค์ประกอบของหลักสูตรที่พัฒนาหรือจัดทำขึ้นหรือไม่ เพียงใด

1.3 หลักสูตรสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือองค์กรโดยแท้จริงหรือไม่ เพียงใด

1.4 หลักสูตรมีความเป็นไปได้ คุ่มทุน ทุนเวลาในการนำไปดำเนินการหรือนำไปใช้หรือไม่ เพียงใด

1.5 หลักสูตรมีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องเล็กน้อย เพียงใด เมื่อมีการนำไปทดลองใช้

2. การประเมินการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการดำเนินงาน 2 ชั้น คือ การทดสอบกับกลุ่มเล็ก (Pilot testing) และการทดสอบจริง (Field testing) เป็นการประเมินการนำเอกสารหลักสูตรไปใช้เพื่อศึกษาว่าได้ดำเนินการไปตามวิธีการและข้อกำหนดต่างๆ ที่ให้ไว้ในหลักสูตรหรือไม่ เพียงใด การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรทำอย่างไร รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ วิธีการประเมินอาจใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถามของผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถาม ดังนี้

2.1 หลักสูตรที่ดำเนินการนั้นนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2.2 หลักสูตรที่ดำเนินการนั้น กิจกรรมการใช้หลักสูตรมีการนำไปใช้ปฏิบัติตามที่กำหนดหรือออกแบบไว้ในหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร

2.3 ทำให้ผู้ดำเนินการใช้หลักสูตรได้รับข้อมูลที่สำคัญที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการใช้หลักสูตรที่ดำเนินอยู่ในขณะนั้น

2.4 ช่วยให้เกิดการพิจารณาตรวจสอบวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยสม่าเสมอว่าได้รับการตอบสนองหรือบรรลุผลหรือไม่ โดยการตั้งคำถามในการประเมินทำนองว่า “ใครกำลังได้รับอะไรอย่างไร”

2.5 บางครั้งอาจจะใช้ผลการประเมินเพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจดำเนินการขยายหลักสูตรให้ต่อเนื่อง หรือระงับล้มเลิกหลักสูตรในบางส่วน

ผลที่ได้จากการประเมินจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงหลักสูตรในส่วนของกิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์

3. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร เป็นการประเมินผลผลิตที่ได้จากหลักสูตร ประกอบด้วย สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เช่น ความรู้ความสามารถ ในเนื้อหาวิชา บุคลิกลักษณะ พฤติกรรมทางด้านศีลธรรมจรรยา เป็นต้น

4. การประเมินระบบหลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบพร้อมกันไป ไม่ว่าจะเป็นเป็น เอกสารหลักสูตร การใช้หลักสูตร สัมฤทธิผลของนักเรียน และสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ทั้งหมด เช่น การบริหาร การบริการ การจัดสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ อาจารย์ นักเรียน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การประเมินนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ดังนี้

4.1 เพื่อให้รู้ว่าการดำเนินงานของหลักสูตรที่ผ่านมาทั้งหมด ได้ผลเป็นไปตามที่กำหนด

4.2 เพื่อให้รู้ว่ามีผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของหลักสูตรใช้ทรัพยากรไปมากน้อยเพียงใด คุ่มค่าหรือไม่ และผลที่ได้จากหลักสูตรเพียงพอกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือ ผู้รับบริการจากหลักสูตรหรือไม่

4.3 เพื่อให้รู้ว่ามีผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลที่แท้จริงจากการดำเนินงานของหลักสูตรโดยตรงหรือไม่ หรือเป็นผลอื่นใดที่เกิดขึ้นเนื่องจากหลักสูตรไปทำให้เกิดขึ้นโดยมิได้มุ่งหวัง หรือต้องการให้เกิดขึ้น

4.4 เพื่อประเมินองค์ประกอบด้านต่างๆ ของหลักสูตรทั้งหมด ส่วนใหญ่จะทำการ ประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลผลิต (Product) ของหลักสูตร

ผลจากการประเมินทั้งสี่ประการ จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประเมินที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ สำหรับผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบหลักสูตรในการขยายผลการใช้หรือยกเลิกการใช้ หลักสูตร

โดยสรุป ลักษณะของการประเมินหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ ควรปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องในองค์ประกอบของหลักสูตรอย่างไรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ต่อหรือไม่ โดยทำการประเมินใน 4 ประเด็น คือ ประเมินเอกสารหลักสูตร การใช้หลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร ระบบหลักสูตร และสามารถแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ระยะ คือ การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร และการประเมิน หลังการนำหลักสูตรไปใช้

4.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

นักวิชาการด้านหลักสูตรได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งรูปแบบที่นิยมใช้ในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมาย รูปแบบการประเมินผล การตัดสินใจคุณค่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก รูปแบบการประเมินผลเพื่อ

ประโยชน์ในการตัดสินใจ ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการประเมินเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Daniel L. Stufflebeam (1971) ได้ คือ รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ หรือ CIPP Model (Context-Input-Process-Product model) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ 4 ลักษณะ ได้แก่ การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน เพื่อเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมาย การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เพื่อเป็นการกำหนดวิธีการ การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อตัดสินใจว่าควรปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิก และการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ เพื่อใช้ประโยชน์ควบคุมและปรับปรุงวิธีการ รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ จำเป็นต้องใช้สารสนเทศในการตัดสินใจที่แตกต่างกันเพื่อการบริหารจัดการและวางแผนไว้ 4 ประเภท ได้แก่ การประเมินด้านบริบทหรือการประเมินสภาพแวดล้อม (Context evaluation) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process evaluation) การประเมินด้านผลผลิต (Product evaluation) โดยมีรายละเอียดของการประเมินดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2560, หน้า 315-317; มนสิข สิริสมบุญ, 2563, หน้า 151-152; สิริพิล อางอินทร์, 2564, หน้า 118-119)

1. การประเมินบริบท (Context evaluation: C) เป็นการประเมินผลบริบทหรือสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัญหาและความต้องการต่างๆ เพื่อชี้ให้เห็นว่าควรกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไร จึงจะสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ การประเมินในส่วนนี้คือ จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระที่มีอยู่ในหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบดูว่าสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือบริบท ปัญหาและความต้องการต่างๆ หรือไม่อย่างไร

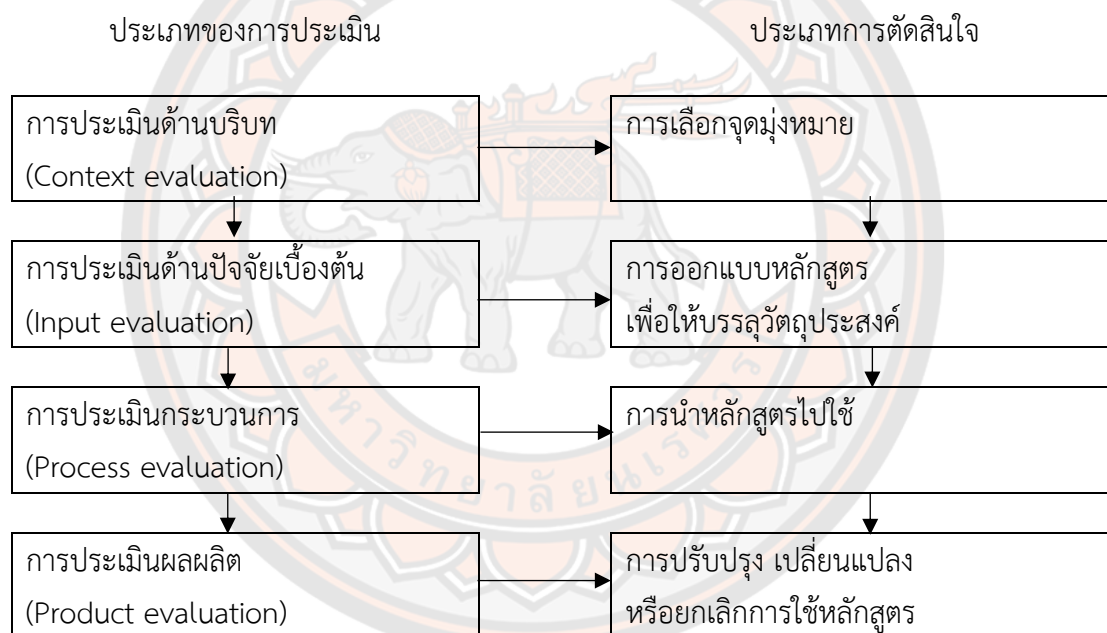
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้ทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ เป็นต้น เพื่อตรวจสอบดูว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นอย่างไร มีผลหรือมีส่วนช่วยให้การใช้หลักสูตรในเชิงปฏิบัติบรรลุผลหรือไม่ อย่างไร

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation: P) เป็นการประเมินหลักสูตรในชั้นปฏิบัติการหรือประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องขณะดำเนินการใช้

หลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร เป็นต้น

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation: P) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินผลผลิตและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร โดยตรวจสอบว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรหรือยกเลิกการใช้หลักสูตร

แนวคิดการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ เน้นกระบวนการประเมินอย่างต่อเนื่อง โดยรายละเอียดของสิ่งที่ประเมินต้องชัดเจน การได้มาของรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการใช้ข้อมูลเป็นแนวทางการตัดสินใจ

ภาพที่ 1 แสดงการประเมินหลักสูตรและประเภทการตัดสินใจของ Stufflebeam
(ที่มา: วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2549, หน้า 209-229)

โดยสรุป การประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ เป็นรูปแบบการประเมินโดยใช้วิธีการเชิงระบบ เน้นกระบวนการประเมินอย่างต่อเนื่องใน 4 ประเด็น คือ การประเมินบริบท เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับ

ความเหมาะสมของการใช้ทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจใช้หลักสูตร การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องขณะดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง และการประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร โดยตรวจสอบว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรหรือยกเลิกการใช้หลักสูตร

แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ

การวิจัยปฏิบัติการ เป็นการวิจัยประเภทหนึ่งที่มีความนิยมอย่างแพร่หลายจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ต้องการพัฒนาองค์กรหรือแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษาได้นำแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการมาเป็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการพัฒนาองค์กรโดยวิธีการปฏิบัติและสะท้อนผลในสถานการณ์จริง นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ ดังนี้

แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ

การวิจัยปฏิบัติการ เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม ตั้งแต่กำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกัน กำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่กลุ่มต้องการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ สมาชิกในกลุ่มร่วมวางแผนปฏิบัติการ (Action planning) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม และสะท้อนผล (Reflect) ร่วมกันทุกขั้นตอน แนวคิดนี้เริ่มในระหว่างปี 1908-1929 John Dewey ได้เขียนบทความเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการ โดยเห็นว่าบุคลากรทางการศึกษาต้องทำวิจัย มีการตรวจสอบวิเคราะห์ปัญหาด้านวิธีสอน กระบวนการแสวงหาความรู้ ผลการวิจัยของครูจะส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของโรงเรียน บุคคลแรกที่ใช้คำว่าการศึกษาปฏิบัติการ (Action research) คือ Kurt Lewin ในปี 1944 แนวคิดของ Lewin เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการจากการตีความของ Kemmis (1988) มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การค้นหาความจริง (Fact finding) และการดำเนินการตามแผนงานต่าง ๆ (Execution) ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ การวิจัยปฏิบัติการจึงมีลักษณะ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย และการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมศาสตร์และสังคมพร้อมๆ กัน สำหรับผู้ที่นำการวิจัย

ปฏิบัติการมาใช้ในทางการศึกษาเป็นคนแรก คือ Stephen Corey (Kemmis, 1988; Kincheloe, 1991; นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) ในปี 1973-1976 การวิจัยปฏิบัติการได้กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้ง มีการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้รับความสนใจกลับมาใหม่ ซึ่งมาจากเหตุผลหลายประการ เช่น มีการเรียกร้องจากครูที่ปฏิบัติงานในห้องเรียนเกี่ยวกับบทบาทการวิจัยของตนเอง มีการให้ความสนใจกับการเน้นภาคปฏิบัติในหลักสูตร มีแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งถือเป็น “คลื่นลูกใหม่” (New waves) เกิดขึ้นมากมาย หลักการของการวิจัยเหล่านี้เน้นความพยายามในการอธิบาย ตีความ หรือแปลความหมายสิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยให้เป็นที่เข้าใจมากขึ้น ดังนั้นแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้ค้นหา สะท้อนผลการปฏิบัติ และการแปลความหมายผลการวิจัยได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้กระแสของการที่สถานศึกษาต้องพร้อมรับการถูกตรวจสอบผลการปฏิบัติของตนเองจากชุมชนสังคมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นตัวผลักดันให้ครูอาจารย์ต้องหาทางพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้มากขึ้น และตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการเองที่ทำให้การวิจัยปฏิบัติการได้รับความสนใจกันมากขึ้น (Kemmis, 1988)

โดยสรุป แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูโดยการเปิดโอกาสให้ครูได้ตรวจสอบวิเคราะห์ปัญหาด้านวิธีการสอน วางแผน ค้นหาความจริง ดำเนินงานตามแผนต่างๆ และสะท้อนผลการปฏิบัติ ทุกขั้นตอนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตย และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคมพร้อมๆ กัน

ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ

นักทฤษฎีและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ ไว้ดังนี้

Kurt Lewin (1947 อ้างถึงใน Miller, 2000) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่เป็นวงจรแบบขดลวด มี 3 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนโดยการสำรวจตรวจตรา (2) การลงมือปฏิบัติ และ (3) การค้นหาความจริงเกี่ยวกับผลของการปฏิบัติ

Kemmis (1980) ได้ตีความและแสดงให้เห็นว่าการวิจัยปฏิบัติการของ Lewin มี 3 ขั้นตอน คือ (1) การระบุมุมความคิดเริ่มต้น (2) การค้นหาและวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และ (3) การลงมือปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนย่อย คือ การวางแผนงานทั่วไปและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานรอบแรก การลงมือปฏิบัติตามแผนงานครั้งแรก การประเมินผล การปรับแผน จากนั้นเริ่มวงจรการทำงานที่สอง โดยไม่มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่หรือทำการวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงใหม่ แต่เริ่มปรับแผนปฏิบัติรอบสองเพื่อนำไปปฏิบัติใหม่ในรอบต่อไป

Comeron-John (1983) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่ทำโดยผู้ปฏิบัติการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและทำความเข้าใจในวิชาชีพของตนเอง ถือเป็นวิธีการสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครู โดยเฉพาะในวิชาและหลักสูตรสำหรับครูประจำการ

Kemmis (1988) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่ผู้วิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้น และสิ่งที่ต้องทำวิจัย คือ แนวทางการปฏิบัติทางการศึกษา วิธีการวิจัยปฏิบัติการ คือ การทำงานที่เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองที่เป็นวงจรแบบเกลียว (Spiral of self-reflection) โดยเริ่มต้นที่ขั้นตอนการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนกลับ (Reflecting) เป็นการวิจัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น โดยเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ความพยายามเข้าใจความหมาย และการตีความสิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่ค้นพบ

Kemmis & McTaggart (1990) ได้ให้ความหมายการวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง รูปแบบของวิธีการศึกษาค้นคว้า การสะท้อนตนเองภายใต้การมีส่วนร่วมในสถานการณ์ทางสังคมหรือปฏิบัติการศึกษามีความร่วมมือของทุกกลุ่มที่ร่วมพิจารณาการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มในขณะเดียวกันเพื่อเข้าใจการปฏิบัติงานและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้อำนวยการ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา

Zuber-Skerritt (1996) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนการทำงานเป็นวงจรต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนกลยุทธ์ (2) การปฏิบัติ (นำไปปฏิบัติ) (3) การสังเกต (โดยมีการประเมินตนเอง) และ (4) การสะท้อนผลเชิงวิพากษ์จากตนเองและเพื่อนร่วมงานในผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-3 จากนั้นมีการทำงานในวงจรรอบที่ 2 โดยมีการปรับแผนการทำงานแล้วนำไปปฏิบัติ ทำการสังเกตผลที่เกิดขึ้น และสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงต่อไป

Charles & Mertler (2002, หน้า 301) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง งานวิจัยที่ปฏิบัติโดยครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาที่ระดับท้องถิ่น มีจุดเน้นเพื่อการพัฒนาและสร้างผลผลิต แผนการปฏิบัติหรือวิธีการใหม่

ประวิต เอราวรรณ์ (2545, หน้า 5) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่และให้ได้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน ในบริบทของโรงเรียน คือ การวิจัยที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชั้นเรียน โดยที่ครู

พยายามปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง การสะท้อนตนเอง การหาข้อสรุป เพื่อแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่รวมทั้งการใช้ความเข้าใจและมโนทัศน์ของตนเองมากกว่าผู้เชี่ยวชาญ การวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ความสามารถหรือควบคุมสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ด้วยตนเอง

สุวิมล ว่องวานิช (2557, หน้า 21) ได้สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการทำวิจัย โดยครูผู้สอน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น การนำผลการวิจัยไปใช้และการสะท้อนข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ทำให้เกิดการวิพากษ์ อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ของครูและนักเรียน

ภัทรพร เกษสังข์ (2559, หน้า 5) ได้สรุปความหมายการวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานไม่ว่า จะเป็นหน่วยงาน องค์กร ชุมชน หรือสถานศึกษา โดยนำไปทดลองปฏิบัติจริง พร้อมทั้งสังเกต และสะท้อนผลที่ได้ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามวงจรพัฒนาจนสำเร็จเป็นไปตามที่ต้องการ โดยที่ขั้นตอนการปฏิบัติต้องมีความร่วมมือกันทุกฝ่ายจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา

โดยสรุป การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยนำไปทดลองใช้จริงพร้อมทั้งสังเกตและสะท้อนผลที่ได้ดำเนินงานพัฒนา อย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนการวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนกลับ (Reflecting) จนบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ โดยทุกขั้นตอนจำเป็นต้องอาศัย ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ปรับปรุงกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติ สังเกตและสะท้อนผล การปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

คุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ

นักวิชาการได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงคุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ

แหล่งข้อมูล	คุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ
Peter & Robinson (1984)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติการและการแลกเปลี่ยนการปฏิบัติปรับให้เข้ากับสถานการณ์ 2. เน้นความสำคัญที่ปัญหาวิจัย 3. กระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบเป็นวัฏจักรทำซ้ำๆ หลายรอบ และบางครั้งมีขั้นตอนกระทำซ้ำ 4. การทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนร่วมกับนักวิจัย
Lodico, Spaulding & Voegtle (2006, หน้า 290-291)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติในฐานะเป็นนักวิจัยและเป็นผู้ปฏิบัติส่วนหนึ่งในการวิจัย ซึ่งสามารถจัดกระทำได้ในชั้นเรียน โรงเรียน ท้องถิ่นชุมชน ทำให้มั่นใจว่าการวิจัยนี้มีพื้นฐานจากสภาพจริงของการปฏิบัติทางการศึกษา 2. ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยปฏิบัติการในการให้ข้อมูล ได้แก่ โรงเรียน คณะครู นักจิตวิทยา ที่ปรึกษาสมาชิก หรือผู้บริหารสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกของชุมชน 3. มีจุดเน้นของการปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงทางการศึกษา ได้แก่ นักเรียน นโยบายของสถานศึกษา บทบาทของผู้ปกครอง 4. เป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การสะท้อนผล และการปฏิบัติ เพื่อเพิ่มหรือปรับปรุงการปฏิบัติเรื่องนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	คุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ
<p>พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2556, หน้า 37-38)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นนวัตกรรมรูปแบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำหรับครูมืออาชีพ 2. การวิจัยเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู 3. เป็นการวิจัยที่ทำโดยครู เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู 4. ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการวิจัยทั้งหมด 5. การดำเนินการวิจัยจะดำเนินการไปพร้อมๆ กับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ 6. มีวงจรการทำงานแบบ POAR คือ มีการวางแผน (Plan) มีการลงมือปฏิบัติ (Action) มีการสังเกตผล (Observe) และมีการสะท้อนผลกลับ (Reflect)
<p>สุวิมล ว่องวาณิช (2557, หน้า 21)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน 2. สิ่งที่ถูกวิจัย คือ ปฏิบัติการทางการศึกษา 3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพ 4. วิธีการวิจัย คือ กระบวนการค้นหาข้อความรู้ที่มีขั้นตอนหลักสำคัญ คือ การวิจัยและการปฏิบัติ 5. ลักษณะสำคัญ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 5.1 สะท้อนกลับผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองและผลที่เกิดขึ้น 5.2 เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน/เพื่อนร่วมงาน มีส่วนในการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ 5.3 กระบวนการที่มีการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่องและทำเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน 5.4 ผลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	คุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ
ภัทรพร เกษสังข์ (2559, หน้า 5)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและอาศัยความร่วมมือกันของสมาชิกในกลุ่มเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ 2. ปฏิบัติการพัฒนาย่างต่อเนื่องตามวงจรปฏิบัติการ ได้แก่ วางแผนปฏิบัติการ (Action planning) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม และสะท้อนผล (Reflect) ร่วมกันทุกขั้นตอน

โดยสรุป การวิจัยปฏิบัติการมีคุณลักษณะ ดังนี้ (1) เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและอาศัยความร่วมมือของสมาชิกที่เกี่ยวข้อง (2) ผู้วิจัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน (3) สิ่งที่ถูกวิจัย คือ ปฏิบัติการทางการศึกษา (4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพ (5) กระบวนการดำเนินงานเป็นวงจรต่อเนื่องและทำเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน ได้แก่ การวางแผนปฏิบัติการ (Action planning) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) (6) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน/เพื่อนร่วมงาน มีส่วนในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ และ (7) ผลที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน

รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ

จากการศึกษารูปแบบการปฏิบัติ มีนักวิชาการได้แบ่งรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการไว้ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ

แหล่งข้อมูล	รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ
Grundy (1982)	ได้จัดแบ่งรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 3 รูปแบบ 1. การวิจัยปฏิบัติการแบบเทคนิค 2. การวิจัยปฏิบัติการแบบการปฏิบัติ 3. การวิจัยปฏิบัติการแบบความเป็นอิสระ
McKernan (1996)	ได้แบ่งประเภทของรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 3 รูปแบบ 1. การวิจัยปฏิบัติการโดยเทคนิคทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิจารณาแก้ไข ปัญหา (Scientific-technical view of problem solving) 2. การวิจัยปฏิบัติการโดยการปฏิบัติ (Practical-deliberative action research) 3. การวิจัยปฏิบัติการวิพากษ์อย่าง เป็นอิสระ (Critical-emancipatory action research)
Holter & Schwartz- Barcott (1993)	ได้แบ่งประเภทของรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 3 รูปแบบ 1. วิธีความร่วมมือทางเทคนิค (Technical collaborative approach) 2. วิธีความร่วมมือซึ่งกันและกัน (Mutual collaborative approach) 3. วิธีขยายเพิ่มขึ้น (Enhancement approach)
สุวิมล ว่องวานิช (2557, หน้า 34-36)	ได้ศึกษาเอกสารและจัดประเภทของรูปแบบการทำวิจัยปฏิบัติไว้ ดังนี้ 1. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ 2. รูปแบบการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis และ Zuber-Skerritt 2.1 การวิจัยปฏิบัติการเชิงเทคนิค (Technical action research) 2.2 การวิจัยปฏิบัติการเชิงการปฏิบัติจริง (Practical action research) 2.3 การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์/อิสระ (Critical/emancipatory action research) 3. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Calhoun 3.1 การวิจัยของครูแบบทำคนเดียว (Individual teacher research) 3.2 การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Collaboration action research) 3.3 การวิจัยปฏิบัติการแบบทำทั่วทั้งโรงเรียน (Schoolwide action research)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ
สุวิมล ว่องวาณิช (2557, หน้า 34-36)	4. รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการจากการสังเคราะห์ของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2543) 4.1 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research) 4.2 การวิจัยปฏิบัติการแบบรวมพลัง (Collaborative active research) 4.3 การวิจัยปฏิบัติการระดับโรงเรียน (Schoolwide action research) 4.4 การวิจัยปฏิบัติการอิงชุมชน (Community-based action research)

โดยสรุปรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การวิจัยปฏิบัติการเชิงเทคนิค การวิจัยปฏิบัติเชิงการปฏิบัติจริง และการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์/อิสระ ซึ่งตามแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis และ Zuber-skerritt ได้ระบุรายละเอียดของรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการทั้ง 3 รูปแบบ ไว้ดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2557, หน้า 34-35)

1. การวิจัยปฏิบัติการเชิงเทคนิค (Technical action research) การวิจัยตามรูปแบบนี้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน โดยอาศัยบุคคลภายนอกมาช่วยในการทำวิจัยในหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ (ครู) จะอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับของนักวิจัยภายนอก บุคคลภายนอกเล่นบทของผู้วิจัยหลักโดยที่ครูไม่ค่อยมีบทบาทในการนำเสนอความคิด วิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยมาจากความคิดของนักวิจัยภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเน้นเทคนิคการทำวิจัยที่ตอบคำถามวิจัยที่รัดกุม ข้อค้นพบที่ได้อาจใช้ไม่ได้กับการปฏิบัติจริง

2. การวิจัยปฏิบัติการเชิงปฏิบัติจริง (Practical action research) เป็นการวิจัยที่มีนักวิจัยภายนอกแสดงบทบาทของที่ปรึกษาด้านกระบวนการทำงาน (Process consultancy role) มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิผลการทำงาน มุ่งสร้างความเข้าใจและพัฒนาวิชาชีพให้ผู้ปฏิบัติด้วยในกระบวนการวิจัยจะส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติสะท้อนผลและคิดวิเคราะห์พัฒนาปรับปรุงการทำงานของตนเอง ดังนั้น ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้กระบวนการวิจัยและมีส่วนในการเสนอความคิดในประเด็นปัญหาวิจัยที่มาจากการปฏิบัติจริง และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้

3. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์/อิสระ (Critical/emancipatory action research) เป็นการวิจัยที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยภายนอกและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เป้าหมายของการวิจัย คือ พัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงานแก่ผู้ปฏิบัติ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานที่เป็นอยู่ในองค์กรให้ดีขึ้นกว่าเดิมการวิจัยแบบนี้เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยแก่ผู้ปฏิบัติ และนักวิจัยจะเป็นอิสระจากความรู้ ภูมิทัศน์ และพันธนาการทางความคิดเดิม

จากแนวทางการทำวิจัยปฏิบัติการทั้ง 3 แบบดังกล่าวข้างต้น เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการทำงานจากผู้ปฏิบัติที่ถูกครอบงำความคิดจากนักวิจัยภายนอก (Cooption) มาเป็นการทำงานแบบร่วมมือ (Cooperation) สู่การทำงานแบบร่วมมือ (Collaboration) ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยปฏิบัติการที่เป็นที่นิยมและยอมรับร่วมกันว่าจะส่งผลต่อการให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานมากกว่าแบบอื่นๆ ดังนั้นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จึงได้นำแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis ในลักษณะการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือร่วมพลังระหว่างนักวิจัยภายนอกและครูผู้สอนในสถานศึกษาต่างๆ เนื่องจากเป็นที่นิยมและเกิดการยอมรับร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพของครู โดยมุ่งให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูและการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อให้สามารถดำเนินการวิจัยด้านหลักสูตรและการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

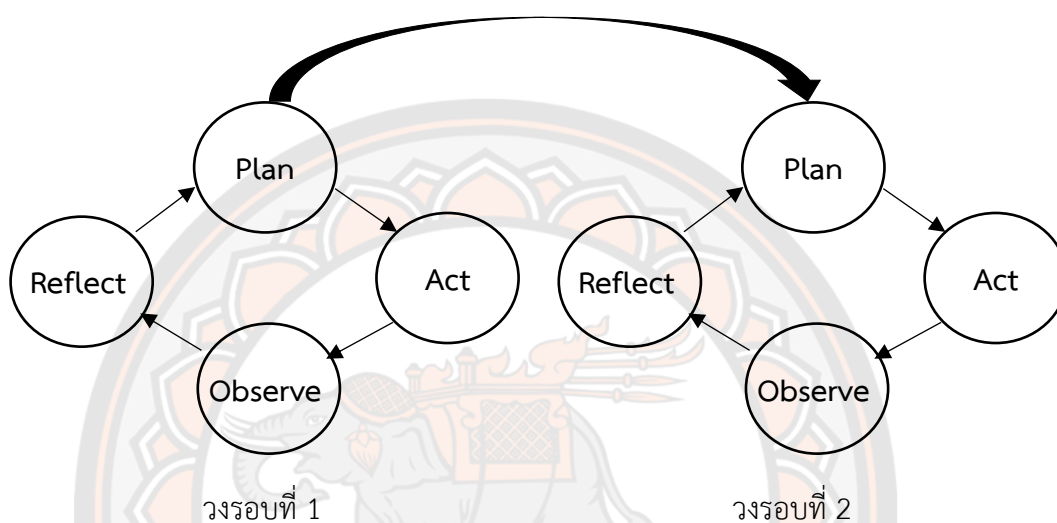
1. แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis (1988) ได้เสนอกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจรวิจัยต่อเนื่องแบบขดลวดหรือเกลียวส่วาน (Spiral of steps) โดยดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2557, หน้า 23)

1.1 ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการสำรวจสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา

1.2 ขั้นปฏิบัติ (Act) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้

1.3 ขั้นสังเกต (Observe) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น โดยการสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องอย่างละเอียดรอบคอบ หลากหลายครอบคลุมทุกประเด็นที่สำคัญ

1.4 ขั้นสะท้อนผล (Reflect) เป็นการสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน โดยให้ผู้มีส่วนร่วมได้อภิปราย วิพากษ์ วิचारณ์ เพื่อนำไปสู่การทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป

ภาพที่ 2 แสดงวงจรการวิจัยปฏิบัติการ
(สุวิมล ว่องวาณิช, 2557, หน้า 23)

Kemmis & McTaggart (1990) ได้นำขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการมาประยุกต์เป็น 3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกันและพัฒนาต่อเนื่องกันเป็นวงจรแบบขดลวดหรือเกลียวสว่าน ดังนี้ 1) วางแผน (Plan) เป็นการพัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วให้ดีขึ้น 2) ปฏิบัติตามแผนและสังเกตผลการปฏิบัติ (Act and Observe) เป็นการปฏิบัติงานพร้อมกับการเก็บบันทึกข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สะท้อนเหตุการณ์ในปัจจุบันต่อเนื่องและสอดคล้องกันในหลายแง่มุม และ 3) สะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) โดยการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การปรับปรุงงาน และช่วยในการวางแผนงานขั้นต่อไปอย่างต่อเนื่องตลอดวงจร

2. แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการของ Elliott ได้ปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติการของ Lewin ซึ่งแนวคิดนี้บ่งชี้ถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติ โดยมีกระบวนการดังนี้ (Hopkins, 2002, หน้า 47; วารินทร์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 30-31)

2.1 การสำรวจเบื้องต้น โดยสำรวจสภาพการณ์เบื้องต้นเพื่อหาข้อเท็จจริงและวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 การวางแผน เป็นการกำหนดแผนงาน

2.3 การดำเนินงานตามแผนงาน

2.4 การกำกับติดตามการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน

3. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ McNiff & Whitehead (2006, หน้า 8-9) ซึ่งได้ให้แนวคิดว่าการวิจัยปฏิบัติการเป็นเรื่องของผู้ปฏิบัติงานที่ค้นหาวิธีการ แนวคิดใหม่ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ พัฒนางาน กระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ McNiff & Whitehead จึงเป็นกระบวนการที่เน้นการสะท้อนผล ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 สังเกต (Observe)

3.2 สะท้อนผล (Reflect)

3.3 ปฏิบัติ (Act)

3.4 ประเมิน (Evaluate)

3.5 ปรับเปลี่ยนขยาย (Modify)

3.6 นำไปสู่แนวทางใหม่ (Move in new directions)

4. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Johnson (2008, หน้า 28-29) ได้เสนอ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 กำหนดปัญหาวิจัยและขอบข่ายความสนใจ โดยการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาวิจัย กำหนดคำถามวิจัย และขอบข่ายของการวิจัยให้ครอบคลุมและชัดเจน

4.2 วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

4.4 สร้างแผนปฏิบัติการวิจัย

4.5 นำผลการวิจัยไปใช้และวางแผนปฏิบัติการในรอบต่อไป

5. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Mertler (2018, หน้า 21-23) ได้เสนอ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ซึ่งเป็นวงจรการทำงานต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานต่อไป ดังนี้

5.1 ขั้นวางแผน (The planning stage) เป็นการระบุปัญหา (Identifying and limiting a topic) การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Gathering related information) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Reviewing related literature) และการวางแผนการวิจัย (Developing a research plan)

5.2 ขั้นปฏิบัติ (The acting stage) เป็นการรวบรวมข้อมูล (Collecting data) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis data)

5.3 ขั้นพัฒนา (The developing stage) เป็นการพัฒนาตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ (Developing an action plan)

5.4 ขั้นสะท้อนผล (The reflecting stage) เป็นการแลกเปลี่ยนและสื่อสารเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน (Sharing and communicating the results) และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflecting on the process)

6. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของพิชิต ฤทธิ์จรูญ (2556, หน้า 49-88) ได้เสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 6.1 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้
- 6.2 การเลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา
- 6.3 การออกแบบและสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา
- 6.4 การใช้นวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนา
- 6.5 การสรุปและรายงานผลการวิจัย

จากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้น นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสรุปกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

แหล่งข้อมูล				สรุป		
Kemmis (1988)	Elliott	McNiff & Whitehead (2006, หน้า 8-9)	Johnson (2008, หน้า 28-29)	Mertler (2018, หน้า 21-23)	พิชิต ฤทธิจัญญ (2556, หน้า 49-88)	กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
การสำรวจเบื้องต้น			กำหนดปัญหาวิจัยและขอบข่ายความสนใจ		การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้	สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)
ช่วงวางแผน	การวางแผน		วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล	ช่วงวางแผน	การเลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา การออกแบบและสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา	วางแผน (Plan)
ขั้นปฏิบัติ	การดำเนินงานตามแผนงาน	ปฏิบัติ	เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	ขั้นปฏิบัติ	การใช้นวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนา	ปฏิบัติตามแผน (Act)
				ขั้นพัฒนา		

ตารางที่ 5 (ต่อ)

		แหล่งข้อมูล			สรุป
Kemmis (1988)	Elliott	McNiff & Whitehead (2006, หน้า 8-9)	Johnson (2008, หน้า 28-29)	Mertler (2018, หน้า 21-23)	กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ
ชั้นสังเกต	การกำกับติดตาม การปฏิบัติงานและ ผลการปฏิบัติงาน	สังเกต			สังเกตการ ปฏิบัติงาน (Observe)
ชั้นสะท้อนผล		สะท้อนผล		ชั้นสะท้อนผล	สะท้อนผล การสรุปและรายงาน ผลการวิจัย
		ประเมิน	สร้างแผนปฏิบัติการ วิจัย		
		ปรับเปลี่ยนขยาย	นำผลการวิจัยไปใช้		
		นำไปสู่แนวทางใหม่	และวางแผนปฏิบัติการ ในรอบต่อไป		

จากตารางที่ 5 สรุปกระบวนการวิจัยปฏิบัติการมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) 2) ขั้นวางแผน (Plan) 3) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Act) 4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) 5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการมีลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดและดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งแสดงกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 5 ขั้นตอน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แสดงกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 5 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงการสังเคราะห์และสรุปวิธีการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

กระบวนการ/วิธีการ	แหล่งข้อมูล						
	Kemmis (1988)	Kemmis & McTaggart (1990)	Elliott	McNiff & Whitehead (2006)	Johnson (2008)	Mertler (2018)	พิชิต ฤทธิ์จรรย์ (2556)
ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)							
สำรวจสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน	✓		✓			✓	
วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	✓		✓		✓	✓	✓
กำหนดแนวทางการแก้ไข้ปัญหา	✓				✓	✓	✓
ขั้นวางแผน (Plan)							
วางแผนการปฏิบัติงาน		✓	✓		✓	✓	✓
สร้างแผนการปฏิบัติงาน					✓		✓
ขั้นปฏิบัติตามแผน (Act)							
ดำเนินการตามแผนที่วางไว้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)							
สังเกตผลการปฏิบัติ		✓	✓	✓			
เก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น	✓				✓	✓	
ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)							
แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน	✓	✓		✓		✓	
ประเมินผลการปฏิบัติงาน		✓		✓	✓		
ทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน	✓			✓	✓		
สรุปและรายงานผล							✓

จากการสังเคราะห์วิธีการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ สรุปรกระบวนการวิจัยปฏิบัติการมีวิธีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นการสำรวจสภาพปัญหา การปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา
2. ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนการปฏิบัติงาน และสร้างแผนการปฏิบัติงาน
3. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Act) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้
4. ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) เป็นการสังเกตผลการปฏิบัติ เก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น
5. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน สรุปรและรายงานผล

จากการศึกษาและประมวลความรู้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่นำไปใช้ในการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ดังนี้

1. กำหนดหลักการของรูปแบบ คือ เป็นการพัฒนาครูโดยความร่วมมือของครู และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนและเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน
2. กำหนดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ โดยมีวิธีการดำเนินงานดังต่อไปนี้
 - 2.1 ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นการสำรวจสภาพปัญหา การปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา
 - 2.2 ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนการปฏิบัติงาน และสร้างแผนการปฏิบัติงาน
 - 2.3 ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้
 - 2.4 ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) เป็นการสังเกตผลการปฏิบัติ เก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น
 - 2.5 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน สรุปรและรายงานผล

แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) John Dewey นักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักการศึกษาชาวอเมริกัน ได้ระบุไว้ว่ามีต้นกำเนิดมาจาก โรงเรียนทดลอง (Laboratory school) ซึ่งถูกสร้างขึ้นและสังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัยชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ.1896 และหลังจากช่วงทศวรรษที่ 1910 ได้แพร่หลายไปยังแต่ละประเทศทั่วโลก จากความเคลื่อนไหวของการศึกษาศาสนัยใหม่ ในช่วงทศวรรษ 1970 หลังสงครามโลกครั้งที่สอง มีการสืบทอดการปฏิรูปการศึกษาในระบอบพิพัฒน์นิยม (Progressivism) เช่น โรงเรียนแบบเปิด (Open school) ในสหรัฐอเมริกา เป็นต้นมา ลักษณะของโรงเรียนดังกล่าว ครูจะเป็นผู้นำ ในด้านการทดลองวิจัยและลงมือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ในปี ค.ศ. 1998-2017 Richard DuFour (1998) ได้ริเริ่มทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมและพัฒนา องค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaboration) ในขณะปฏิบัติงานในวิชาชีพ และในปี ค.ศ.2009 มีการกล่าวถึงการเรียนรู้ของครู และการพัฒนาวิชาชีพครู โดยการบูรณาการเข้ากับการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน (Caine & Caine, 2010) ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น เป็นการพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561, หน้า 21-22)

แนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) เริ่มใช้ปฏิบัติจริงในประเทศญี่ปุ่นในปี ค.ศ.1995 ที่โรงเรียนประถมโอจิยะ เมืองโอจิยะ จังหวัดนิงาตะ และย้ายไปที่โรงเรียนมัธยมต้นมินามิ เมืองนางาโอกะ เมื่อปี ค.ศ.1997 ทั้งสองโรงเรียนได้เป็น โรงเรียนต้นแบบ จนปี ค.ศ.2012 มีการปฏิรูปโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยเป็นโรงเรียน ประถม 1,500 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมต้น ประมาณ 2,000 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลาย 300 โรงเรียน และกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปและสร้างเครือข่าย และหลังปี ค.ศ. 2000 ได้มีการขยายไปในต่างประเทศ อาทิเช่น เกาหลีใต้ เม็กซิโก สหรัฐอเมริกา จีน สิงคโปร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม อินเดีย และไต้หวัน เป็นต้น โดยการปฏิรูปโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปให้โรงเรียนในรูปแบบของศตวรรษที่ 21 ที่มีลักษณะเด่น 4 ประการ ได้แก่ 1) การ รับผิดชอบต่อสังคมฐานความรู้ 2) การรับผิดชอบต่อสังคมของการอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลายวัฒนธรรม 3)

การรับมือกับสังคมที่มีความเสี่ยงเรื่องช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน และ 4) การรับมือกับสังคมเมืองที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร กล่าวคือ เป็นหลักสูตรบูรณาการที่มีความหลากหลายมากขึ้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative learning) และเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยโรงเรียนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของชุมชนพื้นที่และเป็นสถานที่ให้ครูได้เรียนรู้ร่วมกันในสถานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community) (ซาโต มานาบุ, 2562)

สำหรับประเทศไทย แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้มีการเผยแพร่สู่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในงานมหกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 9 (EDUCA, 2016) ภายใต้แนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวคิดดังกล่าวได้ถูกกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาครูทั้งระบบตั้งแต่วิธีการฝึกอบรมครู การส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทำงาน และการกำหนดเกณฑ์ประเมินการเลื่อนวิทยฐานะของครูตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกาศนโยบายสำหรับการพัฒนาครูทั้งระบบ และกำหนดเกณฑ์การประเมินเลื่อนวิทยฐานะของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 เป็นต้นมา (ปรณัฐกิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561, หน้า 22)

ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ไว้ดังนี้

McLaughlin & Tolbert (2006) ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การร่วมมือรวมพลังของครูในการทำงาน เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติและการตรวจสอบหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนในชั้นเรียน

Stoll & Thomas (2006) ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรในวิชาชีพ เกิดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ค้นหาแนวทางปฏิบัติในมิติการปฏิบัติงานทุกอย่าง และมุ่งสู่การสร้างความสำเร็จก้าวหน้าของชุมชนแห่งการเรียนรู้

DuFour, DuFour & Eaker (2008) ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการร่วมมือร่วมพลังของครูในการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องทั้งการสอนและการวิจัยปฏิบัติการเพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ดีให้แก่นักเรียน โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็น

การทำงานภายใต้ข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และ
การพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอน

ซาโต มานาบุ (2562) ให้ความหมายโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยความหมาย
สำหรับนักเรียน คือ โรงเรียนที่ช่วยอบรมและให้ความรู้ ให้ความหมายสำหรับครู คือ โรงเรียนที่ให้
การอบรมและการเรียนรู้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา สำหรับผู้ปกครองนักเรียนและคน
ในชุมชนท้องถิ่น คือ โรงเรียนที่ตนได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการปฏิรูปโรงเรียน โดยมี
รากฐานจากปรัชญา 3 ประการ คือ ปรัชญาสำหรับส่วนรวม (Public philosophy) ปรัชญาระบอบ
ประชาธิปไตย (Democracy philosophy) และปรัชญาของความเป็นเลิศ (Excellence philosophy)

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 139) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชา
วิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวกันของครูในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์
ได้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารการศึกษาระดับประเทศเข้าร่วมจัดระบบสนับสนุนให้เกิด
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรที่ไม่รู้
จบ นั่นคือการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (CQI – Continuous quality improvement) กระบวนการ
ต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจรของการร่วมกัน ตั้งคำถามและการทำวิจัย
เชิงปฏิบัติการ เพื่อบรรลุผล การเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน โดยมีความเชื่อว่าหัวใจของการพัฒนาการ
เรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น อยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา

เรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2558, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชา
วิชาชีพ หมายถึง กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติของกลุ่มบุคคลที่มา
รวมกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติ
ทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวม ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์
การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 1) ให้ความหมายของชุมชน
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของ
กลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และตรวจสอบ สะท้อน
ผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือรวมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นองค์รวม

โดยสรุป ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน สะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาวิชาชีพครู และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นองค์รวมส่งผลให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน

หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพครูอย่าง ต่อเนื่อง ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไว้ดังนี้

Stoll & Thomas (2006) กล่าวถึงหลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

1. การที่บุคลากรในโรงเรียนมีค่านิยมร่วมกัน โดยที่ค่านิยมร่วมเหล่านั้นมุ่งเน้นไปที่ การเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนเป็นสำคัญ
2. บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน ผู้บริหาร สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความรู้สึกผูกพันต่อภาระหน้าที่อย่างต่อเนื่องยาวนาน และที่สำคัญผู้บริหาร จะต้องลดความรู้สึกโดดเดี่ยวแปลกแยกไม่ให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน
3. ให้ความสำคัญของความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนางานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดย ผ่านกระบวนการปรึกษาหารือพูดคุยในประเด็นของการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีระบบ คอยตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ มีการสังเกตการณ์ร่วม มีการนำ แนวคิดและข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยมาปรับเปลี่ยน นำมาใช้แก้ปัญหาและตอบโต้ความต้องการ ของนักเรียน
4. มีการประสานความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะบรรลุ เป้าหมายร่วมกันในการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ว่าจะ เป็นในลักษณะของความช่วยเหลือ หรือการสนับสนุน

5. การเรียนรู้แบบกลุ่มหรือเดี่ยวได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมองว่าครูทุกคนคือผู้เรียนซึ่งเรียนรู้จากผู้ร่วมงานซึ่งกันและกัน

DuFour, DuFour & Eaker (2008) กล่าวว่า แนวคิดหลักของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนต้องกำหนดนโยบาย กระบวนการ การปฏิบัติต่างๆ กำหนดเป้าหมายในสิ่งที่คุณเรียนต้องเรียนรู้ การติดตามดูแล การสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารและครูต้องสร้างวัฒนธรรมร่วมมือร่วมพลัง ทำงานร่วมกันแบบบูรณาการและรับผิดชอบต่อผู้เรียนทุกคนด้วยกัน

3. การทำงานร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมุ่งเน้นผลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ และครูทุกคนต้องพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ซาโต มานาบุ (2562) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในรูปแบบของศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ โรงเรียนต้องเป็นสถานที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ครูได้เรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพ และเป็นสถานที่ที่ให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการปฏิรูปโรงเรียนด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นเพื่อให้วิสัยทัศน์เหล่านี้บรรลุผลสำเร็จในห้องเรียนต้องมีการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง (Collaborative Learning) มาใช้จริง โดยนำหลักการทางปรัชญา 3 ประการไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ดังนี้

1. ปรัชญาสำหรับส่วนรวม (Public philosophy) โรงเรียนถูกสร้างขึ้นจากความรับผิดชอบต่อภารกิจส่วนรวม ซึ่งครูมีภารกิจส่วนรวม คือ การทำให้เด็กทุกคนได้รับสิทธิในการเรียนรู้ และทำให้เกิดสังคมสำหรับระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นความเป็นส่วนรวมของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีสภาพที่เปิดกว้างในฐานะพื้นที่สำหรับส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู ผู้เรียนกับผู้เรียน และนำเสนอชั้นเรียนของตนเองต่อสาธารณชน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตและวิธีคิดอันหลากหลาย ด้วยการสื่อสารในเชิงพูดจากปฏิสัมพันธ์ (Interactive communication)

2. ปรัชญาระบอบประชาธิปไตย (Democracy philosophy) วัตถุประสงค์ของการศึกษาในโรงเรียน คือ การสร้างสังคมที่เป็นระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียนและห้องเรียน โดยสร้าง

ความสัมพันธ์ในการรับฟังซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครู และครูกับครู ดังนั้นโรงเรียนต้องมีโครงสร้างทางสังคมที่เป็นประชาธิปไตย ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีบทบาทและความรับผิดชอบตามหน้าที่ของตนในการเข้าร่วมบริหารจัดการโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์แบบรับฟังซึ่งกันและกัน จนเกิดการสื่อสารในเชิงพหุจากปฏิสัมพันธ์จนกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นมาได้

3. ปรัชญาของความเป็นเลิศ (Excellence philosophy) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ จำเป็นต้องไขว่คว้าหาความเป็นเลิศ ให้ความสำคัญกับความสุภาพและความเป็นมิตร การที่ครูได้รับการอบรมให้เกิดความถ่อมตัว เป็นศีลธรรมจรรยาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและยอดเยี่ยม ความเป็นเลิศในที่นี้ ไม่ได้หมายถึง ความยอดเยี่ยมที่เปรียบเทียบกับคนอื่น แต่หมายถึง ไม่ว่าจะเจอเงื่อนไขแบบใดก็ตามสามารถรับมือต่อเงื่อนไขนั้นได้อย่างดีที่สุด ทำให้ชั้นเรียนและการเรียนที่เหมาะสมเกิดขึ้นจริงได้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560, หน้า 37) กล่าวถึง หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1. เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์อันดีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นบรรยากาศที่ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ร่วมกันที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ดีกว่าองค์กรที่ขาดคุณลักษณะเช่นนี้

2. เป็นชุมชนที่มีฉันทะและความศรัทธาในการทำงาน โดยครูที่เป็นสมาชิกของชุมชนมีความรักความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความปรารถนาดีและมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยความจริงใจ

3. เป็นชุมชนที่เอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรกันในทางวิชาการ โดยครูผู้บริหารและบุคลากรอื่น ๆ ร่วมกันที่จะแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทางวิชาการเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

4. เป็นชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้ โดยคุณลักษณะที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นต้นทุนสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของครูที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในที่สุด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวคือตัวบ่งชี้ว่าครูได้รับการพัฒนาให้ยกระดับความเป็นนักวิชาชีพให้สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีดังนี้

1. โรงเรียนต้องกำหนดนโยบาย กระบวนการปฏิบัติต่างๆ เป้าหมายในสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ การติดตามดูแล การสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสำคัญ

2. ผู้บริหารและครูต้องสร้างวัฒนธรรมร่วมมือรวมพลัง ทำงานร่วมกับแบบบูรณาการและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนด้วยกัน

3. การทำงานร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมุ่งเน้นผลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือเจตคติของผู้เรียน โดยครูทุกคนต้องพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการปรึกษาหารือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตการปฏิบัติงาน และสะท้อนผลเพื่อปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

4. ผู้บริหารและครูต้องสร้างสังคมที่เป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนและห้องเรียน มีบรรยากาศของการรับฟังซึ่งกันและกัน การสื่อสารในเชิงพุดจาปฏิสัมพันธ์กัน และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ

องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญคือ การกำหนดสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กิจกรรม สถานที่ และระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบดังกล่าวไว้ดังนี้

1. การกำหนดสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Murphy (2005) ได้สรุปแนวทางการสร้างกลุ่มหรือทีมที่ควรนำมาใช้ในการรวมกลุ่มของครู และเกิดการ ทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ดังนี้

1. กลุ่มคณะกรรมการ (Committees) เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกในโรงเรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยสมัครใจ โดยงานที่ได้รับมอบหมายเป็นจุดเน้นในการสืบสอบหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อนำไปทดลองใช้

2. กลุ่มวิพากษ์ (Critical friends group) เป็นการรวมกลุ่มของครู ผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาของกลุ่มที่มีความสนใจตรงกัน จำนวนสมาชิกกลุ่มไม่เกิน 12 คน เพื่อพบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกการวางแผนและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งตามข้อตกลงที่วางไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. กลุ่มให้คำปรึกษา (Peer coaching team) เป็นการรวมกลุ่มของครู 2-3 คน เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้และทำการสังเกตการสอนของเพื่อนครูที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม จากนั้นให้ข้อสังเกต คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. กลุ่มเรียนรู้ (Study groups/Independent or stand-alone) เป็นการรวมกลุ่มเพื่อเรียนรู้ในประเด็นที่ตนเองสนใจ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นนั้นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกลุ่มสมาชิกนี้อาจเป็นกลุ่มย่อยของกลุ่มอื่น หรือสมาชิกอื่นในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

5. ทีมวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research team) เป็นการรวมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์และแก้ปัญหาการปฏิบัติงานจริงโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

6. ชุมชนการเรียนรู้ย่อย (Small learning community) เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกส่วนหนึ่งในโรงเรียนที่มีภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบใกล้เคียงกัน เช่น สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน สอนในระดับชั้นเดียวกัน เป็นต้น ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในลักษณะของการประชุมกลุ่ม (Department, team and grade-level meetings) ซึ่งใช้วิธีการพูดคุยเป็นหลัก หรือ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson study) ที่มุ่งศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงและการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Caine & Caine (2010) กล่าวว่า ประเภทของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในลักษณะต่างๆ ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้ารายกลุ่ม (Study group) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารฉบับเดียวกันที่ทุกคนมีอยู่ โดยอ่าน ทำความเข้าใจ และนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เมื่อพบกัน สามารถใช้เวลานี้ในการศึกษาประเมินงานวิจัย กระบวนการ และประสบการณ์ภาคปฏิบัติต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้

2. การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นทีม (Action research team) โดยสมาชิกร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ยุทธวิธีการแก้ปัญหา และนำไปใช้ ทำให้เกิดความชัดเจนในปัญหาและการแก้ไข และการนำผลการปฏิบัติหรือข้อค้นพบมาสะท้อนคิดร่วมกันก็ช่วยให้เกิดมุมมองการปฏิบัติอย่างไตร่ตรอง ซึ่งเป็นวิธีเรียนรู้ที่ได้ผลดี

3. ชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of practice) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สนทนาเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ สมาชิกจะแบ่งปันวิธีทำงานหรือข้อมูลความรู้ความเชื่อที่มี โดยไม่ได้ระบุว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ประการใด

4. วัฏจักรการสนทนา (Conversation circles) เป็นรูปแบบที่สมาชิกนั่งล้อมวงกันอย่างใกล้ชิดแบบง่ายๆ ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายเพื่อจะได้พูดความจริง และได้รับฟังเสียงของกันและกัน ทุกคนต้องมีโอกาสพูด ซึ่งทำให้เกิดการอภิปรายแสดงความคิดเห็นกันอย่างลึกซึ้ง

5. การสื่อสารออนไลน์ (Communication online) เป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

ปริญญ์ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2561, หน้า 32-33) และ สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (2561, หน้า 18) ได้สรุป การสร้างทีมหรือสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นควรประกอบไปด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ครูผู้นำกลุ่ม (Process leader) ทำหน้าที่เสมือนผู้นำกลุ่มแต่ละวงจรการเรียนรู้ร่วมกัน และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ภาคปฏิบัติและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

2. ครูต้นแบบ (Model teacher) คือ ครูที่พัฒนาบทเรียนของตนเอง หรือนำประเด็นปัญหาหรือเทคนิควิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนมาสู่วงสนทนาแต่ละครั้ง

3. ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) คือ เพื่อนครูผู้ร่วมพัฒนาบทเรียน ร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ ชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง และร่วมมือร่วมพลังเรียนรู้กับครูต้นแบบทั้งก่อนและหลังการสอน

4. ครูพี่เลี้ยงหรือครูที่เชี่ยวชาญ (Mentor/Expert teacher) คือ สมาชิกกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในวิชาชีพครูหรือประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนสูงกว่า ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูล หรือชี้แนะให้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระครูเชี่ยวชาญ และครูภูมิปัญญาของโรงเรียน เป็นต้น

5. ผู้บริหารสถานศึกษา (Administrator) เป็นบุคคลสำคัญมากในการสร้างหรือพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นผู้นำทางด้านการเรียนการสอน สร้างความร่วมมือร่วมพลังกับครูทุกคนในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ

6. สมาชิกจากภายนอกโรงเรียน เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นต้น เป็นกลุ่มคนที่ช่วยให้การดำเนินงานมีฐานคิดเชิงวิชาการ สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

โดยสรุป การจัดกลุ่มสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดกลุ่มสมาชิกในชุมชนตามความสมัครใจร่วมกัน ทำให้ทุกชั้นตอนสมาชิกได้เปิดเผยข้อมูล แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ส่วนบุคคล 2) การจัดกลุ่มสมาชิกตามระดับชั้น เหมาะสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่ครูจัดการเรียนการสอนร่วมกันแบบบูรณาการและทำงานร่วมกันเป็นสายชั้น ทั้งที่เป็นครูประจำชั้นและครูประจำวิชา และ 3) การจัดกลุ่มสมาชิกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เหมาะสมกับโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเป็นกลุ่มสาระวิชา โดยกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยทั่วไป ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้นำกลุ่ม ครูต้นแบบ ครูเพื่อนร่วมชั้นเรียน ครูพี่เลี้ยง หรือครูที่เชี่ยวชาญ และสมาชิกภายนอกโรงเรียน เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก ที่เป็นผู้สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. กิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ซาโต มานาบุ (2562) กล่าวว่า แผนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ การสร้างระบบกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติสัมพันธ์และการรับฟังซึ่งกันและกัน โดยระบบกิจกรรมในห้องเรียนสำหรับนักเรียนและครู มีดังนี้

1. ระบบกิจกรรมในห้องเรียนสำหรับนักเรียน
 - 1.1 สร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง
 - 1.2 สร้างความสัมพันธ์แบบรับฟังซึ่งกันและกัน
 - 1.3 สร้างการเรียนรู้แบบก้าวกระโดด
2. ระบบกิจกรรมในห้องเรียนสำหรับครู
 - 2.1 สร้างชั้นเรียนด้วยความสัมพันธ์แบบถาม-ตอบที่นำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 2.2 สื่อสารอย่างสร้างสรรค์
 - 2.3 รับผิดชอบให้ผู้เรียนทุกคนได้รับสิทธิในการเรียนรู้ในห้องเรียน เกิดการเรียนรู้และคุณภาพการเรียนรู้สูงขึ้น
 - 2.4 ครูทุกคนต้องนำเสนอการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแก่เพื่อนร่วมกัน
 - 2.5 ครูทุกคนร่วมสังเกตการณ์ชั้นเรียน แสดงความคิดเห็น และสะท้อนการปฏิบัติงาน

Caine & Caine (2010) กล่าวว่า วงจรการเรียนรู้ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การแบ่งปันอย่างมีลำดับ (Ordering sharing) มีวัตถุประสงค์คือ การเปิดพื้นที่ของการรับฟังซึ่งกันและกัน โดยการกำหนดประเด็นการพูดคุย สมาชิกทุกคนแบ่งปันเรื่องราวความคิดหรือสะท้อนมุมมองที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันที่กำหนดขึ้น โดยมีกลยุทธ์สำคัญ คือ การรับฟังอย่างตั้งใจ (Deep listening) กล่าวคือ การฟังโดยไม่ตัดสิน อดทน และเปิดใจเพื่อรับฟัง

ระยะที่ 2 การศึกษาสะท้อนผล (Reflective study) มีวัตถุประสงค์ คือ การทำความเข้าใจและปรับแต่งแนวคิดร่วมกัน โดยนำเสนอประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นปัญหาหรือการพัฒนาการเรียนการสอน การซักถามและตอบคำถามเพื่อสืบสอบความรู้ร่วมกัน และเป็น การอภิปรายโดยอิสระจากประสบการณ์ของครูทุกคน ในขั้นนี้เสนอแนวทางการปฏิบัติหรือนำความรู้ไปใช้ผ่านการสาธิตหรือแสดงบทบาทประกอบความเข้าใจ มีกลยุทธ์สำคัญ คือ การรับฟังอย่างกระตือรือร้น (Active listening) กล่าวคือ มีการสนทนาซักถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน มีการสะท้อนผลจากประสบการณ์การปฏิบัติจริงของสมาชิกบางคน ตลอดจนยอมรับฟังกันแม้ว่าจะมีความคลุมเครือหรือสับสนอยู่บ้างในบางครั้ง

ระยะที่ 3 การตกลงที่จะทำร่วมกันหรือทำวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกัน (Commitment to action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้จากการลงมือทำ โดยนำความคิดไปสู่การปฏิบัติหรือทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน อาจนำไปใช้คนเดียวเป็นรายคู่หรือรายกลุ่มย่อยก็ได้ สมาชิกแต่ละคนจะแลกเปลี่ยนแนวความคิดที่จะนำไปใช้ปฏิบัติในชั้นเรียนซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ผลของการปฏิบัติหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติจะนำมาสู่การสนทนาหรือสะท้อนผลกันในวงรอบต่อไปของการประชุม ในขั้นนี้มีกลยุทธ์สำคัญ คือ การนำแนวคิดที่ยังมีความเป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติในโลกของความจริง (Real-world applications) ผ่านการพัฒนาวิธีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการโค้ชโดยเพื่อน (Peer coaching)

ระยะที่ 4 จัดระบบความรู้ใหม่ (Regrouping) มีวัตถุประสงค์ คือ รวบรวมและเรียบเรียงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการประชุมกัน เพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการที่ผ่านมา โดยมุ่งเน้นที่สาระหลักหรือหัวข้อหลักของการสนทนาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลุ่มลึกขึ้นหรือทักษะต่างๆ ที่พัฒนาขึ้น ตลอดจนการเรียนรู้จากกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น โดยอาจใช้รูปแบบของการแบ่งปันอย่างมีระบบเพื่อเสริมการสนทนาให้ทั่วถึงก็ได้ กลยุทธ์สำคัญของ

การดำเนินงานในขั้นนี้ คือ การเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning to learn) สามารถประมวล ประสบการณ์ต่างๆ ได้อย่างกระตือรือร้น แลกเปลี่ยนแบ่งปันกับผู้อื่น และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 8-9) ได้ระบุกิจกรรมของ สมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

1. ต้องมีการรวมกลุ่มและกลุ่มนั้นต้องมีลักษณะคล้ายๆ กัน เช่น
 - 1.1 จัดกลุ่มครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้แก่
 - 1.1.1 กลุ่มครูที่สอนวิชา/กลุ่มสาระเดียวกันในระดับชั้นเดียวกัน
 - 1.1.2 กลุ่มครูที่สอนวิชา/กลุ่มสาระเดียวกันในช่วงชั้นเดียวกัน
 - 1.1.3 กลุ่มครูตามลักษณะงาน
 - 1.2 จำนวนสมาชิก 6-8 คน (ผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์ หมุนเวียนเข้าร่วมทุกกลุ่ม)
 - 1.3 ระยะเวลา 2-3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดหนึ่งปีการศึกษา กำหนดเป็นชั่วโมงชัดเจน
 - 1.4 จัดชั่วโมงอยู่ในภาระการสอนของครู/ภาระงาน เพื่อไม่ให้ครูถือว่าเป็นภาระเพิ่มขึ้น
 - 1.5 การจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้ ICT ในการเข้ากลุ่มระหว่างการดำเนินงาน
2. บทบาทของบุคคลในการทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 2.1 ผู้อำนวยการมีส่วนร่วมได้แก่
 - 2.1.1 รักษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก
 - 2.1.2 ควบคุมประเด็นการพูดคุย
 - 2.1.3 ยั่วยุให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น
 - 2.2 สมาชิก ได้แก่
 - 2.2.1 เปิดใจรับฟัง และเสนอความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์
 - 2.2.2 รับแนวทางไปปฏิบัติและนำผลมาเสนอพร้อมต่อยอด
 - 2.3 ผู้บันทึก สรุปประเด็นการสนทนาและแนวทางแก้ปัญหาพร้อมบันทึก Logbook
3. กลุ่มร่วมกันคิด “ปัญหาการเรียนของนักเรียน” หาปัญหาสำคัญที่สุด สิ่งที่ต้องระวัง คือ การไม่ช่วยกันค้นหาปัญหาที่แท้จริง ผลักปัญหาออกจากตัว

4. หาสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา จากนั้นกลุ่มอภิปรายหาสาเหตุที่แท้จริง เน้นไปที่ การสอนของครูเป็นอันดับแรก ที่ถือว่าเป็นสาเหตุที่แท้จริง เช่น นักเรียนอ่านไม่ออก เป็นปัญหาสำคัญ ร่วมกัน ไม่ใช่สาเหตุว่า พ่อแม่แยกทาง

5. หาแนวทางแก้ไข “ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน” ที่สำคัญนั้น จะแก้ไขอย่างไรดูสาเหตุ ของปัญหา แนวทางแก้ปัญหาอาจใช้ประสบการณ์ของครูที่ทำให้เกิดความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิ งานวิจัยหรือแหล่งอื่น ๆ ที่มีการเสนอแนวทางไว้แล้ว จากนั้นสรุปแนวทางการแก้ปัญหาสำคัญ 1 เรื่อง หรือ 2 เรื่องตามสภาพของโรงเรียน

6. นำแนวทางที่สรุปเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา มาช่วยกันสร้างงาน สร้างแผนงาน เลือกรจัดการ การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) โดยมีสิ่งที่ต้องทำต่อ คือ ทำอย่างไร ทำเมื่อไร ใช้อย่างไร และตรวจสอบการทำงานอย่างไร จะเสนอผลระหว่างทำงาน และสรุปผลเมื่อไร

7. นำแผนที่ร่วมกันคิดไปใช้ตามกำหนดการทำงาน ต้องนำไปใช้อย่างจริงจัง และกล้าเสนอ ผลจะสำเร็จหรือไม่ก็ตาม และพร้อมจะนำไปปรับปรุง ต้องนำผลมาเสนอตามช่วงเวลา ผลงานที่อาจ นำเสนอกันในช่องทาง Line หรือ Facebook หรือรูปแบบอื่น ๆ

8. นำผลมาสรุปสุดท้ายว่าผลเป็นประการใด ร่วมกันสะท้อนผล และปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ถ้าผลการทดลองเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ก็เผยแพร่หรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ผลไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ก็ปรับปรุงทดลองใหม่

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563, หน้า 298-301) กล่าวว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพในสถานศึกษามีกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. เตรียมครูเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

1.1 กำหนดสมาชิกและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการหลัก (Facilitator) ผู้บันทึกสิ่งสำคัญ (Community historian) สมาชิกชุมชน (Member) ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ผู้สนับสนุน (Sponsor)

1.2 ทำความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างสมาชิกและการสร้างสัญญาใจร่วมกัน ในการดำเนินงาน

1.3 กำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกัน ได้แก่ เวลา กระบวนการ เครื่องมือสำหรับ ดำเนินการ และการรายงานผลการดำเนินงาน

1.4 กำหนดเป้าหมายให้ตรงกันของสมาชิก

2. ระดมความคิด
 - 2.1 ระดมความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหา
 - 2.2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาจากจุดเล็กๆ
 - 2.3 ค้นหาสาเหตุสำคัญของปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง
3. ออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือวิธีปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงร่วมกัน
 - 3.1 วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาหรือวิธีปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลง โดยการระดมความคิดจากสมาชิก หาคนมาแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล ฯลฯ
 - 3.2 ร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาหรือวิธีปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลง
 - 3.3 ร่วมกันวางแผนการนำแนวทางแก้ไขปัญหาหรือวิธีปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงไปใช้
4. ลงมือปฏิบัติและสะท้อนคิด
 - 4.1 แก้ไขปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งที่กำหนดตามแผนที่วางไว้
 - 4.2 ร่วมกันทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) เป็นระยะๆ
 - 4.3 ปรับปรุงแนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่นำไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไขหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น
5. เผยแพร่และต่อยอดความรู้
 - 5.1 บันทึกแนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่สามารถแก้ไขปัญหาหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น
 - 5.2 เผยแพร่แนวทางหรือวิธีปฏิบัตินั้น
 - 5.3 แลกเปลี่ยนความสำเร็จระหว่างชุมชน
 - 5.4 สร้างชุดความรู้

จากรายละเอียดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสรุปกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจน ซึ่งสรุปได้ว่า กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีทั้งหมด 4 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมมีวิธีการดำเนินงาน สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสรุปกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

แหล่งข้อมูล		สรุป
Sato (2012)	Caine & Caine (2010) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 8-9)	ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2561, หน้า 298-301) กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
	1. จัดกลุ่มครูและกำหนดบทบาทของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	1. เตรียมครูเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 1.1 กำหนดสมาชิกและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชน 1.2 ทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงร่วมกัน 1.3 กำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกัน 1.4 กำหนดเป้าหมายให้ตรงกัน
	1. การแบ่งปันอย่างมีลำดับ 1.1 กำหนดประเด็นการพูดคุย 1.2 แบ่งปันเรื่องราว ความคิดหรือสะท้อนมุมมอง 2. การศึกษาสะท้อนผล 2.1 นำเสนอประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.2 แนวทางการปฏิบัติหรือนำความรู้ไปใช้ 2.3 การตกลงที่จะทำร่วมกันหรือทำวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกัน	2. ระดมความคิด 2.1 ชี้แจงปัญหาและกำหนดปัญหา 2.2 ค้นหาสาเหตุของปัญหา 2.3 ออกแบบแนวทางแก้ไขปัญหา 2.4 วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหา 2.5 กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน 2.6 ร่วมวางแผนการนำแนวทางแก้ไขปัญหามาใช้
		1. การสร้างทีมครู 1.1 กำหนดสมาชิกและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชน 1.2 ทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงร่วมกัน 1.3 กำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกัน 1.4 กำหนดเป้าหมายให้ตรงกัน
		2. ระดมความคิด 2.1 ชี้แจงปัญหาและกำหนดปัญหา 2.2 ค้นหาสาเหตุของปัญหา 2.3 นำเสนอประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.4 วิเคราะห์และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา 2.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้แก้ไข

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล			สรุป
Sato (2012)	Caine & Caine (2010)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 8-9)	กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
1. นำเสนอการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	3. นำความคิดไปสู่การปฏิบัติหรือทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	5. นำแผนที่ร่วมกันคิดไปใช้จริง	3. ลงมือปฏิบัติและสังเกตชั้นเรียน 3.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้จริงในชั้นเรียน 3.2 ร่วมสังเกตชั้นเรียน 3.3 บันทึกผลการปฏิบัติหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติ
2. ร่วมสังเกตการณ์ชั้นเรียน	4. บันทึกผลการปฏิบัติหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติ	6. รวบรวมข้อมูลและร่วมกันสะท้อนผล และปรับปรุงงานให้ดีขึ้น	4. สะท้อนผลการปฏิบัติงาน 4.1 ร่วมกันทบทวนหลังปฏิบัติงาน (AAR) 4.2 ปรับปรุงแนวทางหรือวิธีปฏิบัติที่นำไปใช้อย่างต่อเนื่อง 4.3 บันทึกแนวปฏิบัติที่ดี 4.4 ปรับปรุงแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 4.5 เผยแพร่และต่อยอดความรู้
3. สะท้อนการปฏิบัติงาน	4. สนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติงาน 5. จัดประชุมกันเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการที่ผ่านมา 6. แลกเปลี่ยนแบ่งปันกับผู้อื่น และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน	6. รวบรวมข้อมูลและร่วมกันสะท้อนผล และปรับปรุงงานให้ดีขึ้น	4. สะท้อนผลการปฏิบัติงาน 4.1 รวบรวมข้อมูลและร่วมกันทบทวนหลังปฏิบัติงาน (AAR) 4.2 ร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติงาน 4.3 บันทึกแนวปฏิบัติที่ดี 4.4 ปรับปรุงแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 4.5 เผยแพร่และต่อยอดความรู้

3. สถานที่

สถานที่สำหรับการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ ควรมีความสะดวก ปราศจากสิ่งรบกวน ให้สมาชิกมีโอกาสในการคิดอย่างอิสระ เช่น ห้องประชุมเล็ก ห้องประจำชั้นเรียนหลังเลิกเรียน และห้องพักครู เป็นต้น ตามข้อตกลงร่วมกัน และตามความเหมาะสมของบริบทโรงเรียน (Caine & Caine, 2010)

4. ระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน

ระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากผลการวิจัยของ Caine & Caine (2010) พบว่า การพบปะกันของสมาชิกเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน 2 ครั้งต่อหนึ่งเดือน และร่วมเรียนรู้ 1.5-2 ชั่วโมงต่อครั้ง เป็นระยะของการประชุมปรึกษาเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561, หน้า 43)

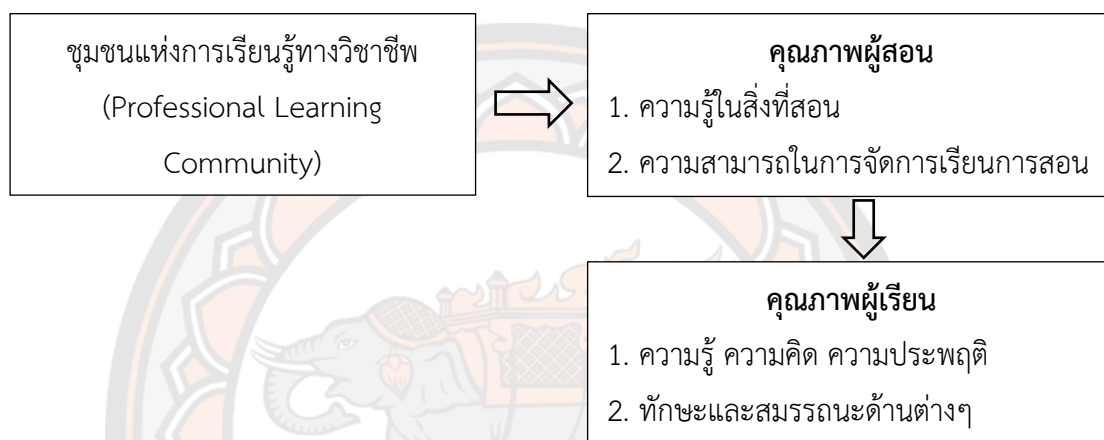
โดยสรุป การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การกำหนดสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถานที่สำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน และระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงสรุปองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ			
สมาชิกของชุมชน	กิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา
การสร้างทีม	1. การสร้างทีมครู	- ห้องประชุมเล็ก	- ระยะเวลา 2-3
1. ครูผู้นำกลุ่ม	2. ระดมความคิด	- ห้องประจำชั้น	ชั่วโมงต่อสัปดาห์
2. ครูต้นแบบ	3. ลงมือปฏิบัติและ	เรียนหลังเลิกเรียน	ตลอดหนึ่งปี
3. ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้	สังเกตชั้นเรียน	- ห้องพักครู	การศึกษา
4. ครูพี่เลี้ยงหรือครูที่เชี่ยวชาญ	4. สะท้อนผลการ	ฯลฯ	หรือ
5. ผู้บริหารสถานศึกษา	ปฏิบัติงาน		- ระยะเวลา 1.5-
6. สมาชิกจากภายนอกโรงเรียน			2 ชั่วโมงต่อครั้ง
แนวทางการจัดกลุ่มสมาชิก			และ 2 ครั้งต่อ
1. กลุ่มครูที่สอนวิชา/กลุ่มสาระเดียวกันใน			หนึ่งเดือน
ระดับชั้นเดียวกัน			
2. กลุ่มครูที่สอนวิชา/กลุ่มสาระเดียวกัน			
ในช่วงชั้นเดียวกัน			
3. กลุ่มครูตามลักษณะงาน			

กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้ผู้สอนได้รับการพัฒนาความรู้และคุณภาพการจัดการเรียนสอนซึ่งจะส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียน คือ ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะและสมรรถนะด้านต่างๆ ตามที่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้นำมาเป็นประเด็นการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุณภาพผู้สอน และคุณภาพผู้เรียน ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562, หน้า 12)

ภาพที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุณภาพผู้สอน และคุณภาพผู้เรียน
(ที่มา: วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562, หน้า 12)

จากความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

Stoll & Thomas (2006) กล่าวว่า การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา มีการดำเนินงานใน 5 มิติ ได้แก่

1. มิติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจร่วมกัน
2. มิติทางการเรียนรู้ของนักเรียนและวิสัยทัศน์ร่วมของบุคลากรในการพัฒนาโรงเรียน
3. มิติทางการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร
4. มิติทางการนิเทศงานและการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ
5. มิติทางการสร้างปัจจัยเงื่อนไขที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

DuFour, DuFour & Eaker (2008) กล่าวถึงการพัฒนาและประยุกต์ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ มีกระบวนการสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. แบ่งปันเป้าหมายและวิสัยทัศน์ (A shared mission, vision, values, and goals) เป็นการแบ่งปันและกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย สร้างข้อตกลงร่วมกันให้ชัดเจน

2. การมีวัฒนธรรมร่วมมือกันที่เน้นไปที่การเรียนรู้ (A collaborative culture with a focus on learning) เป็นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานด้วยการร่วมมือและรับฟังซึ่งกันและกัน โดยมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. การรวบรวมการค้นหา การปฏิบัติที่ดีที่สุด และสภาพปัจจุบัน (Collective inquiry into best practices and current reality) เป็นการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเรียนการสอน ชี้แจงอย่างตรงไปตรงมาถึงสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การเน้นที่การลงมือทำ เรียนรู้จากการปฏิบัติ (An action orientation or learning by doing) เป็นการทำงานและเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน

5. ความมุ่งมั่นเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (A commitment to continuous improvement) เป็นการร่วมกันพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องโดยเก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนากลวิธีและความคิดในการสร้างจุดแข็งของตนเองและแก้ไขจุดอ่อนในการเรียนรู้ เก็บรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์ วิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา และประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

6. การเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน (An orientation focused on results) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานทั้งหมด ได้แก่ ระดับผลสำเร็จของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

Roberts & Pruitt (2009) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

1. มีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน
2. มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ใช้ความร่วมมือร่วมพลัง
4. มีการสืบสอบและสะท้อนผล

5. มีการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะครูให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือความเชี่ยวชาญจากผู้ชี้แนะหรือโค้ช รวมถึงการเคารพซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Sagor (2010) ได้กล่าวถึงกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

1. ชี้แจงวิสัยทัศน์สู่ความสำเร็จร่วมกัน (Clarifying a share vision for success)
2. ลงมือปฏิบัติอย่างชัดเจน (Articulating theories of action)
3. รวบรวมข้อมูลจากการลงมือปฏิบัติ (Acting purposefully while collecting data)
4. วิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผลร่วมกัน (Analyzing data collaboratively)
5. ใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนครั้งต่อไป (Using informed team action planning)

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูเป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ มีวัฒนธรรมความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ของทุกฝ่าย ร่วมกันตั้งคำถามถึงวิธีการที่ดีและสภาพปัจจุบันจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง มุ่งพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเน้นผลลัพธ์ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของศิษย์ ซึ่งกระบวนการ มีดังนี้

1. แบ่งปันวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วม (Shared vision/goals) เป็นการกำหนดเป้าหมายและทิศทางแห่งความสำเร็จร่วมกัน
2. ทีมงานร่วมแรงร่วมใจ หรือร่วมมือร่วมพลัง (Collaborative teamwork) การเรียนรู้ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องอยู่บนพื้นฐานการทำงานร่วมกัน
3. ร่วมเป็นผู้นำ (Shared leadership) เป็นผู้นำตนเอง มีการชี้แนะ สร้างบรรยากาศของการทำงานส่งเสริมการแสดงออกด้วยความเต็มใจ
4. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน
5. ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring community) เป็นการทำงานร่วมกันโดยเน้นวัฒนธรรมแบบเปิดเผย ใจกว้างใจ และเคารพซึ่งกันและกัน
6. โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและจัดสรรปัจจัยสนับสนุนการทำงานแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น เวลาสถานที่ ขนาดชั้นเรียน ขวัญกำลังใจ และบรรยากาศการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) กล่าวว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา มีกระบวนการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. แบ่งปันค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (Shared values and norms) คือ การสร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการปฏิบัติที่ดีร่วมกัน

2. มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Collective focus on student learning) คือ การร่วมมือรวมพลังของครูโดยมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ทำงานร่วมกัน (Collaboration) คือ การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกันของทุกคนในการเรียนรู้และสร้างสรรค์การปฏิบัติงาน

4. รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและเยี่ยมชม (Expert advice and study visit) คือ การเรียนรู้ของครูและชุมชนต้องใจกว้าง เปิดรับคำชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจจะเป็นคณาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ หรือคนในชุมชนที่เชี่ยวชาญและมีการปฏิบัติที่ดี และมีการศึกษาชั้นเรียนหรือมีการเยี่ยมชมการปฏิบัติงานจริงในห้องเรียนโดยเฉพาะห้องของเพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกัน

5. สนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection dialogue) คือ การมีสุนทรียภาพสนทนาเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เน้นหลักการการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกื้อกูลระหว่างกัน

จากการศึกษากระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

แหล่งข้อมูล						
Stoll & Thomas (2006)	DuFour, DuFour & Eaker (2008)	Roberts & Pruitt (2009)	Sagor (2010)	วิจารณ์ พานิช (2555)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559)	สรุปกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
การบริหารและการตัดสินใจร่วมกัน	แบ่งปันเป้าหมายและวิสัยทัศน์	มีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน	ชี้แจงวิสัยทัศน์สู่ความสำเร็จร่วมกัน	แบ่งปันวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน	แบ่งปันค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน	แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน
เน้นการเรียนรู้ของนักเรียน	มีวัฒนธรรมร่วมมือกันที่เน้นไปที่การเรียนรู้	มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน			มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน
การเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร	- ชี้แจงสภาพปัจจุบันและร่วมค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี - ลงมือทำและเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน	- ใช้ความร่วมมือร่วมพลัง	- ลงมือปฏิบัติอย่างชัดเจน - รวบรวมข้อมูลจากการลงมือปฏิบัติ	- การทำงานร่วมกัน - ร่วมเป็นผู้นำ - เคารพซึ่งกันและกัน	- เรียนรู้และสร้างสรรค์การปฏิบัติงานร่วมกัน	เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม
		- มีการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยง			- เปิดรับคำชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ
นิเทศงานและการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ	ประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานทั้งหมด	มีการสืบสอบและสะท้อนผล	วิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผลร่วมกัน	เรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน	สนทนาเพื่อสะท้อนผล การปฏิบัติงาน	สะท้อนผล การปฏิบัติงานร่วมกัน
	มุ่งมั่นเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง		ใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนครั้งต่อไป			ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากตารางที่ 9 เมื่อทำการจัดกลุ่มข้อมูลที่มีประเด็นสอดคล้องกัน พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษามีกระบวนการสำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm)
2. กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning)
3. เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork)
4. รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit)
5. สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection)
6. ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous

improvement)

ประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา จากการศึกษาแนวคิดของ Hord (1997, หน้า 39-44) Vescio, Ross & Adams (2008) วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 139) และปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2561, หน้า 67-69) ซึ่งสรุปประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

1. ผลดีต่อครูผู้สอน ได้แก่

1.1 ครูมีความรู้สึผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติพันธกิจให้บรรลุเป้าหมายและร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาการและผลสำเร็จโดยรวมของนักเรียน

1.2 ครูมีความอบอุ่นใจและไม่รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงาน เนื่องจากมีเพื่อนร่วมงานที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นที่พึ่งเมื่อเจออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ พุดคุยและเข้าใจกันมากขึ้น

1.3 ครูเกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระและการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการทำงาน

1.4 ครูค้นพบความรู้ วิธีการสอน และความเชื่อใหม่ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้แบบรวมพลังที่ส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของครูมีผลดียิ่งขึ้น

1.5 ครูเกิดการพัฒนาความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมเกิดความเชื่อมั่นในฝีมือการสอนของตนเอง

1.6 ครูรู้สึกถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน

1.7 ครูรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพของครูได้ตลอดเวลา

1.8 เพิ่มขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติการสอนของครูและลดอัตราการหยุดงานน้อยลง

1.9 มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของผู้เรียน

1.10 สร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัด ยั่งยืน และเป็นระบบต่อปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆ

1.11 ครูเปลี่ยนแปลงการดูแลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและลุ่มลึกยิ่งขึ้น

2. ผลดีต่อนักเรียน ได้แก่

2.1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นในภาพรวม

2.2 ลดอัตราการตกซ้ำชั้นและจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการสอนให้น้อยลง

2.3 อัตราการสอบไม่ผ่านทั้งการสอบรายหน่วยการเรียนรู้และรายวิชาลดลงใน

ภาพรวม

2.4 ผู้เรียนมีความสุขในการมาโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยสังเกตจากอัตราการขาดเรียน

ที่ลดลงในภาพรวม

2.5 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และมีพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

มากขึ้น

2.6 ผู้เรียนมีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลัง

ไม่เหมือนกัน ลดลงชัดเจน

2.7 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

2.8 ลดภาระงานในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีเวลาคิดทำกิจกรรมที่สนใจและศึกษาเพิ่มเติมนอกห้องเรียน

3. ประโยชน์ต่อโรงเรียน

3.1 เกิดกระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งอยู่ภายในระบบที่เชื่อถือได้ เนื่องด้วยบุคลากรสามารถสร้างความคาดหวังไว้ร่วมกันในการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน

3.2 เกิดความเป็นกัลยาณมิตร เอื้ออาทร และช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

3.3 เกิดกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนคุณภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและเป็นธรรมชาติ

3.4 เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียน ครู และผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการทำงาน และมีบรรยากาศเชิงบวก

โดยสรุป การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครู คือ ครูมีความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น มีเพื่อนร่วมงานที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระและการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัจจุบัน เกิดการพัฒนาความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรม และมีความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นในภาพรวม เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น มีพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันมากขึ้น และมีความสุขในการมาโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยสังเกตจากอัตราการขาดเรียนที่ลดลงในภาพรวมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน โดยเกิดกระบวนการปฏิบัติงานภายในระบบที่เชื่อถือได้ ความเป็นกัลยาณมิตร เอื้ออาทร และช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน เกิดกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู พัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพของสถานศึกษาจนเกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียน ครู และผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการทำงานและมีบรรยากาศเชิงบวก

จากการศึกษาและประมวลความรู้จากแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่นำไปใช้ในการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ดังนี้

1. กำหนดสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ประกอบด้วย ครูผู้นำกลุ่ม (Process leader) ครูต้นแบบ (Model teacher) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) ครูพี่เลี้ยงหรือครูที่เชี่ยวชาญ (Mentor/Expert teacher) ผู้บริหารสถานศึกษา (Administrator) และสมาชิกจากภายนอกโรงเรียน โดยมีแนวทางการจัดกลุ่มสมาชิก 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) กลุ่มครูที่สอนวิชาหรือกลุ่มสาระเดียวกันในระดับชั้นเดียวกัน 2) กลุ่มครูที่สอนวิชาหรือกลุ่มสาระเดียวกันในช่วงชั้นเดียวกัน และ 3) กลุ่มครูตามลักษณะงาน
2. กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษามี 6 ขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm)

- 2.2 กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning)
- 2.3 เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork)
- 2.4 รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit)
- 2.5 สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection)
- 2.6 ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement)

แนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จากการศึกษาแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ใน “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยพบว่า แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีเป้าหมายที่เหมือนกัน คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการศึกษาพบว่า ข้อดีของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการและกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

ข้อดีของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ คือ เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าของครู เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และได้แนวทางหรือวิธีการปฏิบัติงาน โดยอาศัยการสะท้อนกลับจากเพื่อนร่วมงานเพื่อหาข้อสรุปและนำมาแก้ไขการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ข้อค้นพบที่ได้เป็นผลมาจากการสะท้อนการปฏิบัติงานของครูและเพื่อนครูด้วยกัน (ประวิต เอราวรณ, 2562)

ข้อดีของกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สรุปได้ว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาก่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงาน (Dufour, 2004; Mertler, 2018)

1. ด้านวัตถุประสงค์ มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างการมีส่วนร่วมของทีมในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นระบบที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกที่หลากหลาย

3. ด้านการประเมินผล มุ่งเน้นการประเมินระหว่างเรียน การประเมินผลผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของทีม การติดตามผลทักษะความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

4. ด้านการทำงานของครู มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ร่วมกันสร้างความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงานร่วมกัน และผลลัพธ์เชิงประจักษ์เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการพัฒนาวิชาชีพ การเรียนรู้และการพัฒนางานเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน เรียนรู้จากการลงมือทำ และใช้การวิจัยปฏิบัติการเป็นทีม

นอกจากนี้ ชวลิต ชูกำแพง (2564, หน้า 53-63) ได้เปรียบเทียบความเหมือนความต่างของการวิจัยปฏิบัติการ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของการวิจัยปฏิบัติการ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ประเด็น	การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
เป้าหมาย	การแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน	การเรียนรู้ของผู้เรียนและสัมพันธภาพของครู
หลักการ	1. การปฏิบัติงานของตนเอง 2. การวิจัย 3. การมีส่วนร่วม	1. ความเป็นสาธารณะ 2. ความเป็นประชาธิปไตย 3. ความเป็นเลิศ
กระบวนการ	1. นิยมใช้ PAOR (Kemmis, 1988) 2. สิ้นสุดวงจรเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ 3. เริ่มต้นจากครูคนเดียว	1. นิยมใช้กระบวนการศึกษาชั้นเรียน Plan Do See 2. ได้บทเรียนเมื่อสิ้นสุด 2 วงจร 3. เริ่มต้นจากครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
การวิเคราะห์	อาศัยเครื่องมือการวิจัยที่ออกแบบไว้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เช่น บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือแบบสังเกต แบบประเมินต่างๆ	อาศัยการสะท้อนคิดจากสมาชิกผ่านบทเรียนด้วยสัมพันธภาพ เช่น การทำ AAR สุนทรียสนทนา เป็นต้น
รายงาน	1. แบบไม่เป็นทางการ 2. แบบเป็นทางการ 5 บท	1. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. อาศัยแนวทางการเขียนรายงานการวิจัย

ดังนั้น การนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู จึงเป็นกระบวนการดำเนินการมีลักษณะเฉพาะเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีม มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาการทำงานและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาครู โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ภารกิจ และวิสัยทัศน์ ไปสู่การลงมือปฏิบัติงานและกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (Mertler, 2018) และช่วยสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เข้มแข็งในสถานศึกษา (Sagor, 2010) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ก่อให้เกิดข้อดีต่อสถานศึกษาและครูดังนี้

1. มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ก่อให้เกิดความร่วมมือครูและผู้บริหารในสถานศึกษาในการค้นหาความรู้ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
3. ปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงาน พัฒนาการทำงานและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
4. สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมกันทำงานเป็นทีมในโรงเรียนตอบสนองความต้องการทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่
5. สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
6. ยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล
7. ได้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ รายงานการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

การประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาครู

การพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพนั้นหากครูได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จะทำให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง (OECD, 2021) และนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนในที่สุด สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2564, หน้า 83-85) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ ลักษณะของการจัดกิจกรรมหรือการดำเนินการเพื่อการส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะและสมรรถนะของบุคลากร สำหรับการปฏิบัติงานในปัจจุบันหรือการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพสำหรับการเติบโตบนเส้นทางสาย

อาชีพในอนาคต รูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่ถูกนำมาใช้มากที่สุดในปัจจุบันคือ การพัฒนาบุคลากรแบบผสมผสาน (Blended learning) ในแบบ 70:20:10 (Kajewski & Madsen, 2013; Rabin, 2013) ประกอบด้วย การบูรณาการเรียนรู้กับการทำงานที่ทำทนาย 70% การเรียนรู้ผ่านผู้อื่นแต่เกี่ยวข้องกับการทำงาน 20% และส่วนที่เหลือ 10% คือ การเรียนรู้ผ่านโครงสร้างหลักสูตรหรือข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน การประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการของการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการพัฒนาคู่มือที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยความร่วมมือร่วมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

2. กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นวิธีการดำเนินการพัฒนาเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) 2) ขั้นวางแผน (Plan) 3) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) 4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) 5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยแต่ละขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เรียกว่า “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงรายละเอียดวิธีการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ	กระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	วิธีการดำเนินงาน	ผลที่ได้รับ
1. ชั้นสำรวจและ วิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นการสำรวจสภาพ ปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของ ปัญหา และกำหนด แนวทางการแก้ไขปัญหา	1. แบ่งปันวิสัยทัศน์ และมีบรรทัดฐานร่วมกัน 2. กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้น การเรียนรู้ของผู้เรียน 3. เรียนรู้ร่วมกันและทำงาน เป็นทีม 4. รับการชี้แนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ 5. สะท้อนผลการปฏิบัติงาน ร่วมกัน 6. ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1. ครูร่วมแบ่งปันสภาพ ปัญหา สาเหตุของปัญหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ครูร่วมคัดเลือกปัญหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3. ครูร่วมกันกำหนด แนวทาง การแก้ไขปัญหา ร่วมกัน 4. ครูรับการชี้แนะวิธีการ แก้ไขปัญหาจาก ผู้เชี่ยวชาญ 5. ครูสะท้อนผลในประเด็น วิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน 6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาใช้ ในการวางแผน การเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ผลที่ได้รับ คือ 1. ผลการวิเคราะห์ สภาพปัญหา การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก 2. แนวทางการแก้ไข ปัญหาการจัด การเรียนรู้ เชิงรุก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ	กระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	วิธีการดำเนินงาน	ผลที่ได้รับ
ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการวางแผน การปฏิบัติงาน และสร้างแผน การปฏิบัติงาน	1. แบ่งปันวิสัยทัศน์และ มีบรรทัดฐานร่วมกัน	1. ครูร่วมกันกำหนดข้อตกลงและ แนวปฏิบัติในการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก
	2. กำหนดเป้าหมาย มุ่งเน้นการเรียนรู้ ของผู้เรียน	2. ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู	
	3. เรียนรู้ร่วมกันและ ทำงานเป็นทีม	3. ครูร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การนิเทศติดตาม และประเมินผล สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่าง ต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและ ประเมินผลที่ชัดเจน	
	4. รับการชี้แนะ จากผู้เชี่ยวชาญ	4. ครูร่วมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และการชี้แนะเกี่ยวกับ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	
	5. สะท้อนผลการปฏิบัติ งานร่วมกัน	5. ครูร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของ แผนเสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	
	6. ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	6. ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ	กระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	วิธีการดำเนินงาน	ผลที่ได้รับ
ขั้นปฏิบัติตามแผน โดยการเข้าร่วม อบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) เป็นการดำเนินการ ตามแผนที่วางไว้	1. แบ่งปันวิสัยทัศน์ และมีบรรทัดฐานร่วมกัน 2. กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้น การเรียนรู้ของผู้เรียน 3. เรียนรู้ร่วมกันและทำงาน เป็นทีม 4. รับการชี้แนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ 5. สะท้อนผล การปฏิบัติงานร่วมกัน 6. ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1. ครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก 2. ครูกำหนดเป้าหมายการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของตนเอง 3. ครูออกแบบและเขียนแผน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4. ครูนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความ คิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะ จากผู้เชี่ยวชาญ 5. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกันประเมินและ สะท้อนผลการเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก 6. ครูปรับปรุงแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรูก่อนนำไปใช้จริง	ผลที่ได้รับ คือ แผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก สำหรับนำไปใช้ สอนจริงในชั้นเรียน

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ	กระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	วิธีการดำเนินงาน	ผลที่ได้รับ
<p>ขั้นสังเกต การปฏิบัติงาน (Observe) เป็น การสังเกตผลการ ปฏิบัติ เก็บรวบรวม ข้อมูลผลที่เกิดขึ้น</p>	<p>1. แบ่งปันวิสัยทัศน์และ มีบรรทัดฐานร่วมกัน</p> <p>2. กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้น การเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>3. เรียนรู้ร่วมกันและทำงาน เป็นทีม</p> <p>4. รับการชี้แนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>5. สะท้อนผล การปฏิบัติงานร่วมกัน</p> <p>6. ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. ครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกต ชั้นเรียนและการเก็บรวบรวม ข้อมูล</p> <p>2. ครูร่วมกำหนดเป้าหมายการ สังเกตพฤติกรรมการสอนและ พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>3. ครูร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>4. ครูบันทึกพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่ม และรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูล การชี้แนะแก่ครู</p> <p>5. ครูสนทนาเพื่อสะท้อนคิด เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควร พัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่ได้จากการสังเกต ชั้นเรียน</p> <p>6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใน ครั้งต่อไป</p>	<p>ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกต การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรม การประเมินผล การเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา</p>

ตารางที่ 11 (ต่อ)

กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ	กระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	วิธีการดำเนินงาน	ผลที่ได้รับ
ขั้นสะท้อนผล การปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผล	1. แบ่งปันวิสัยทัศน์และ มีบรรทัดฐานร่วมกัน	1. ครูร่วมกันสะท้อนผล การปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของ เพื่อนร่วมงาน	ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อน ผลและการ ประเมินผล
การปฏิบัติงาน ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน ทบทวนปรับปรุง แก้ไขการ ปฏิบัติงาน สรุป และรายงานผล	2. กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้น การเรียนรู้ของผู้เรียน	2. ครูร่วมพิจารณาเป้าหมาย การเสริมสมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ของครู
	3. เรียนรู้ร่วมกันและทำงาน เป็นทีม	3. ครูเข้าร่วมการประเมินผล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐาน เชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอ การสอนของครู	ในภาพรวม
	4. รับการชี้แนะ จากผู้เชี่ยวชาญ	4. ครูร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควร ปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไข ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	
	5. สะท้อนผล การปฏิบัติงานร่วมกัน	5. ครูร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและ จุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	
	6. ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง และพัฒนาสมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	

จากตารางที่ 11 สรุปกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นขั้นการสำรวจสภาพปัญหา การปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ผลที่ได้รับ คือ

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

- 1.1 ครูร่วมแบ่งปันสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 1.2 ครูร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 1.3 ครูร่วมกันกำหนดแนวทาง การแก้ไขปัญหาร่วมกัน
- 1.4 ครูรับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ
- 1.5 ครูสะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน
- 1.6 ครูนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. **ขั้นวางแผน (Plan) เป็นขั้นการวางแผนการปฏิบัติงาน และสร้างการปฏิบัติงาน ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้**
 - 2.1 ครูร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 2.2 ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
 - 2.3 ครูร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกการนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน
 - 2.4 ครูร่วมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 2.5 ครูร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 2.6 ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
3. **ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) เป็นขั้นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ผลที่ได้รับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้**
 - 3.1 ครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 3.2 ครูกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง
 - 3.3 ครูออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.4 ครูนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ

3.5 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกันประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก

3.6 ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรูก่อนนำไปใช้จริง

4. ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) เป็นขั้นการสังเกตผลการปฏิบัติและเก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรม การประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

4.1 ครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียนและการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ครูร่วมกำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน

4.3 ครูร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4.4 ครูบันทึกพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู

4.5 ครูสนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน

4.6 ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป

5. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน สรุปและรายงานผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม

5.1 ครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน

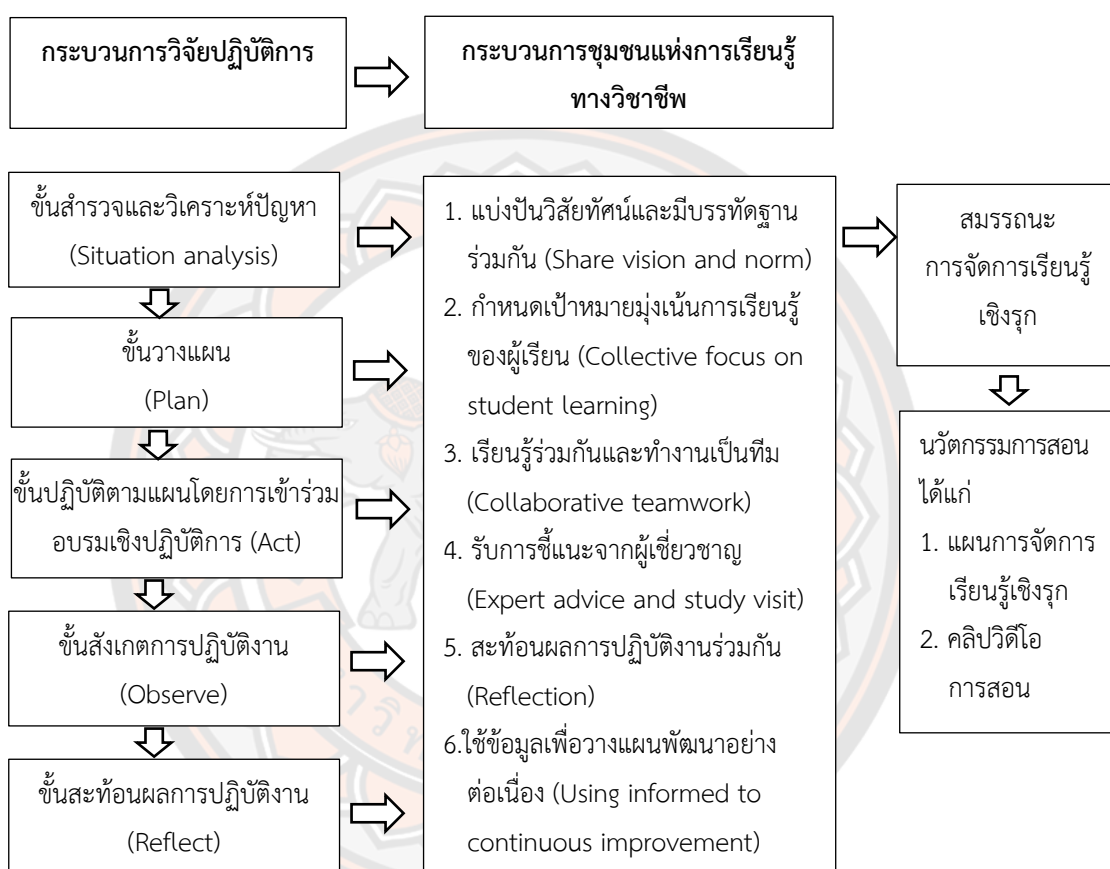
5.2 ครูร่วมพิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.3 ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู

5.4 ครูร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.5 ครูร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.6 ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แสดงดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 5 แสดงกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ความหมายของสมรรถนะ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของสมรรถนะ หรือ ชีตความสามารถ (Competency) ไว้ดังนี้ McClelland (1973) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล สามารถผลักดันให้เกิดการสร้างผลงานด้วยการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่กำหนด สมรรถนะไม่สามารถวัดผ่านสติปัญญาและการทดสอบบุคลิกภาพได้ เพราะไม่เพียงพอต่อการสะท้อนความสามารถในการปฏิบัติงานและผลงานของบุคคล สมรรถนะของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล 2) ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดี และฝึกปฏิบัติจนชำนาญ เช่น ทักษะการอ่าน 3) ทศนคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-concept) เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง 4) บุคลิกประจำตัวบุคคล (Trait) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้นๆ เช่น ความน่าเชื่อถือ ใฝ่ใจ ความเป็นผู้นำ และ 5) แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมาย หรือ มุ่งสู่ความสำเร็จ

Davies & Ellison (1997, หน้า 39-40) ให้ความหมายสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ทำให้คนปฏิบัติงานได้ดีขึ้น หรือเกิดผลผลิตที่ดีขึ้น สมรรถนะจึงเป็นปัจจัยชี้้นำที่ทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงาน

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547, หน้า 9) ให้ความหมายสมรรถนะ หมายถึง บุคลิกของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยหรือกลุ่มของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของบุคคลซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมที่แสดงออกมาของแต่ละบุคคลที่สามารถวัดและสังเกตได้

จิระประภา อัครบวร (2549, หน้า 1) ให้ความหมายสมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่จำเป็นในการปฏิบัติใดงานหนึ่ง (Job Roles) ให้ประสบความสำเร็จและมีความโดดเด่นกว่าคนอื่นๆ ในเชิงพฤติกรรม เช่น มากกว่าเพื่อนร่วมงาน ในสถานการณ์ที่หลากหลายกว่า และได้ผลงานดีกว่าคนอื่น เป็นต้น

อังคินันท์ อินทรกำแหง และทัศนากา ทองภักดี (2549, หน้า 39) ให้ความหมายของสมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ พฤติกรรม และคุณลักษณะต่างๆ ที่บุคคล

ต้องมี เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามตำแหน่งงานจนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ

รัชฎา ณ่าน (2550, หน้า 10) ให้ความหมายสมรรถนะ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกโดยเกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การให้มีผลงานได้ตามเกณฑ์หรือโดดเด่นกว่ามาตรฐานที่กำหนด และเป็นการจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงออกจากบุคคลอื่นอย่างสมเหตุสมผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 1) ให้ความหมายของสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้หรือปฏิบัติงานหรือสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในชั้นเรียน

โดยสรุป สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถหรือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ของบุคคลที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้

2. ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

นักวิชาการและนักการศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ดังนี้

Bonwell & Eison (1991, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทำบางสิ่งบางอย่างและการคิดเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างที่พวกเขากำลังลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

Noakes (1993, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ผู้เรียนจะไม่นั่งฟังการบรรยายเพียงอย่างเดียวแต่จะลงมือกระทำเพื่อให้เกิดทักษะในด้านต่างๆ ผู้เรียนจะมีการวิเคราะห์และสร้างความรู้ขึ้นมาจากการที่พวกเขาได้อภิปรายหรือการจดบันทึก

Meyers & Jones (1993, หน้า 6) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกเกี่ยวกับการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการไตร่ตรองแนวคิดและความรู้ที่ได้รับเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Shenker, Goss & Bernstein (1996, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการ จัด การเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทการเรียนรู้ของตนเองมากกว่าการรับความรู้ หรือทัศนคติใหม่มาใช้โดยเป็นผู้รับฝ่ายเดียว การที่ผู้เรียนได้กระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง และนำไปสู่การ คิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่

Lorenzen (2001, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนการสอนที่อนุญาต ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนมีบทบาทในฐานะผู้ฟังและมีการจดบันทึก บทบาทของ ผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบในระหว่างการทำงานของนักเรียนเพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาที่สอน

Petty (2004, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้โอกาส ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มากกว่าการที่ผู้เรียนจะได้รับ ความรู้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก คือ กระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและอย่างตื่นตัว

ฉิรดา เวชญาลักษณ์ (2561, หน้า 68-69) สรุปความหมายการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และการทำกิจกรรมต่างๆ โดยเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียน โดยการเขียน การพูด การฟัง และ การอ่าน และนำมาอภิปรายเพื่อสะท้อนความคิด

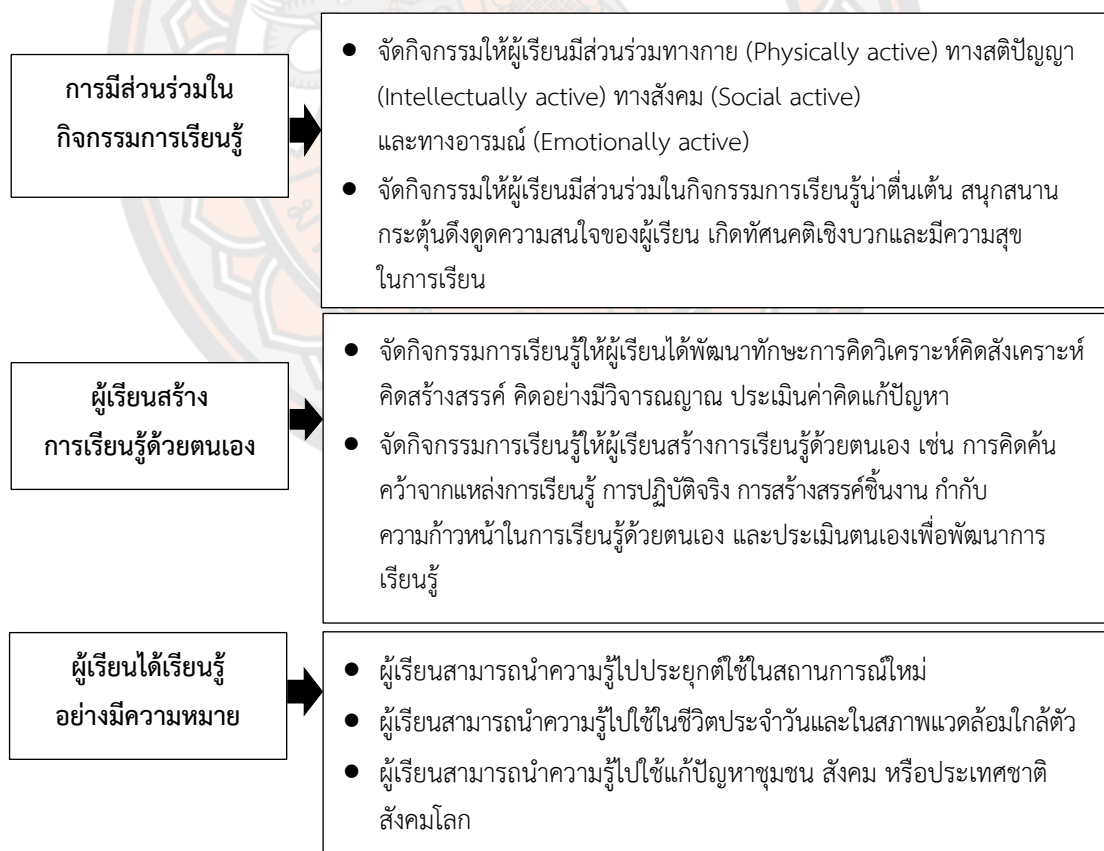
พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2561, หน้า 41) ให้ความหมายการเรียนรู้เชิงรุก รวมพลัง หมายถึง แนวการสอนที่กลุ่มผู้เรียนที่คละเทศ คละความสามารถ หรือความถนัดหรือ ความสนใจ มารวมพลังร่วมกัน ช่วยเหลือกัน เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรม หรือลงมือปฏิบัติอย่าง กระตือรือร้น ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งดิจิทัล จนกระทั่ง กลุ่มสามารถสร้างความรู้หรือสรุปความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดผลการเรียนรู้ คือ (1) รู้ด้วยความเข้าใจ (2) มีความสามารถทักษะการคิดและการปฏิบัติ (3) มีคุณลักษณะและค่านิยม และสิ่งสำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ รวมทั้งบทเรียนที่ได้ไปใช้หรือประยุกต์สร้างผลงานเพื่อเผยแพร่และ บริการสังคมได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการ เรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ในการคิด ลงมือปฏิบัติ สรุป และสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการจัดกระทำข้อมูล และสร้างความเข้าใจ ในข้อมูลหรือความรู้นั้นๆ ให้แก่ตนเองเพื่อทำให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้

สามารถนำความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ อย่างตื่นตัว (Active learning) ทั้ง 4 ด้าน คือ ทางกาย (Physically active) ทางสติปัญญา (Intellectually active) ทางสังคม (Social active) และทางอารมณ์ (Emotionally active)

มนสิข สิริสมบุรณ์ (2565, หน้า 4) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participate) ในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Construct) โดยตัวผู้เรียนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) รวมทั้งการจัดปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

โดยสรุป การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน คือ ทางกาย ทางสติปัญญา ทางสังคม และทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถแสดงความหมายดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 6 แสดงความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. ความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการศึกษาความหมายของสมรรถนะและความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณลักษณะหรือแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความหมาย

องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ได้แก่ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 และแนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ แนวคิดของ Meyers & Jones (1993, หน้า 19-20) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกัน 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐาน (Basic elements) กลวิธีในการเรียนการสอน (Learning strategies) และทรัพยากรทางการสอน (Teaching resources) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐาน (Basic elements) ของการสอนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก มี 4 ประเด็น ได้แก่
 - 1.1 การพูดและการฟัง (Talking and listening) จะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นหาความหมายของสิ่งที่เรียน
 - 1.2 การเขียน (Writing) จะช่วยให้ผู้เรียนได้ประมวลสารสนเทศใหม่ๆ เป็นภาษาของตนเอง
 - 1.3 การอ่าน (Reading) การตรวจเอกสารสรุป การบันทึกย่อ สามารถช่วยให้ผู้เรียนประมวลสิ่งที่อ่านและพัฒนาความสามารถในการเน้นสาระสำคัญ
 - 1.4 การสะท้อนความคิด (Reflecting) จะช่วยให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่รู้มาก่อนหรือนำความรู้ที่ได้รับไปเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน หรือการให้ผู้เรียนหยุดเพื่อใช้เวลาในการคิด และบอกให้ผู้อื่นรู้ว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการเก็บกักความรู้ของผู้เรียน

2. กลวิธีในการเรียนการสอน (Learning strategies) สามารถใช้วิธีการได้หลากหลาย ดังนี้

2.1 กลุ่มเล็กๆ (Small groups) ได้แก่ การทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative work) กรณีศึกษา (Case studies) สถานการณ์จำลอง (Simulations) การอภิปราย (Discussion) การแก้ปัญหา (Problem solving) การเขียนบันทึกประจำวัน (Journal writing)

2.2 ห้องเรียนใหญ่ อาจใช้ Rally robin, Rally table, Round robin, Round table, Pair checks, Pair works, Think-Pair-Share, Team-Pair-Solo หรือ Think-Pair-Square

3. ทรัพยากรทางการสอน (Teaching resources) จะต้องมีแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ การอ่าน (Readings) การกำหนดการบ้าน (Homework assignments) วิทยากรจากภายนอก (Outside speakers) การใช้เทคโนโลยีในการสอน (Teaching technology) การเตรียมอุปกรณ์การศึกษา (Prepared educational materials) โทรทัศน์ทางการศึกษา (Commercial and educational television)

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2557, หน้า 57) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูไทยต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิด ทำ พูด มากขึ้น เพื่อค้นหา สร้างความรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูต้องสอนให้น้อยลง และเป็นผู้เตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ให้มากขึ้น กระตุ้นให้เด็กแสวงหาสารสนเทศ สร้างความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ ดังนั้นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร รายวิชา หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ประเภทต่างๆ ดังนั้นครูควรมีทักษะการสร้างหลักสูตรบูรณาการ

2. การจัดการเรียนการสอน เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งชี้ความสามารถ ความชำนาญของครูในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่มีอยู่ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเจตคติเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอน

3. การประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรืออาจกล่าวว่าการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ การทำงาน ปฏิบัติงาน และผลผลิต ดังนั้นการประเมินผลจึงต้องเป็นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง คือ เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากกระบวนการเรียนรู้ การทำงาน การปฏิบัติงาน และผลผลิตที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง เป็นการประเมินความรู้ กระบวนการคิด การ

ปฏิบัติ และผลผลิตที่อาจเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือชิ้นงาน ภาระงาน ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยม

4. การจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก เป็นลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถ ความชำนาญในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่มีอยู่ในการจัดการชั้นเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจ

วัชรา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2560, หน้า 66) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นดัชนีชี้วัดการจัดการเรียนรู้ของครูในห้องเรียนเชิงรุก หรือชั่วโมงเรียนเชิงรุกมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยพื้นฐาน (Basic element) ประกอบด้วย การแสดงออกของผู้เรียนทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflecting)
2. ยุทธวิธีการเรียนการสอน (Learning strategies) ซึ่งครอบคลุมถึงรูปแบบ วิธีสอน และเทคนิคที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ทรัพยากรการสอน (Teaching resources) ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อาทิ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้งสถานที่และบุคคล และรวมถึงบรรยากาศ สภาพแวดล้อม การเรียนรู้ด้วย

กุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562, หน้า 6-7) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นและประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ต้องมีองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดไว้อย่างมีระบบเพื่อนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีเป้าหมาย สามารถทราบได้ว่าผู้เรียนจะเกิดพฤติกรรมใดบ้าง รวมทั้งสามารถวางแผนเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนทราบว่าจัดการเรียนรู้อย่างไร โดยใช้วิธีใดบ้างที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
4. สื่อการเรียนรู้ การนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและเร็วขึ้น
5. การวัดและประเมินผล ทำให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

6. ผู้สอน ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ไปสู่ผู้เรียน

7. ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นได้ถ้าไม่มีผู้เรียน

มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2565, หน้า 11-12) กล่าวว่า มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ

1. ปัจจัย (Input) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เอกสาร เครื่องเสียง เครื่องฉาย อากาศ อาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่นั่ง ความสะอาดห้องเรียน ฝ้าม่าน ดอกไม้ ความพร้อมผู้เรียน ความพร้อมผู้สอน ฯลฯ

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การถาม-ตอบ ส่วนร่วมชวนตอบ ฝึกปฏิบัติ ให้ทดลอง แบ่งกลุ่มทำงาน เปิดอภิปราย นำเสนอหน้าชั้น ถาม-ตอบ ให้ร้องเพลง ให้แสดงความคิดเห็น ให้สะท้อนคิด ให้วิจารณ์ ให้ทำท่าทาง ให้ทำโครงการ ให้เขียน ให้แสดง ให้ทำแบบทดสอบ ให้มาช่วยสอน ให้นักเรียนถาม ให้ทดลอง ชมสวน สานิต บทบาทสมมติ ฝึกคิดให้ปฏิบัติการ ภาพยนตร์สั้น Gallery walk ออกแบบ กิจกรรม ทำโครงการ ฯลฯ

3. ผลผลิต (Product) หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุได้ ได้แก่ พุทธิปัญญา จิตตปัญญา และทักษะปัญญา

3.1 พุทธิปัญญา (Cognitive) พฤติกรรมด้านสมองเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาดความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมทางพุทธิพิสัยมี 6 ระดับ ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน

3.2 จิตตปัญญา (Affective) พฤติกรรมด้านจิตใจ เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องสิ่งที่ตั้งตาม อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีพฤติกรรมย่อย 5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างค่านิยม การจัดระบบ และการสร้างคุณลักษณะ

3.3 ทักษะปัญญา (Psychomotor) เป็นพฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย

ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อยๆ 5 ระดับ ได้แก่ การเลียนแบบ การทำตามแบบ การหาความถูกต้อง การปฏิบัติต่อเนื่อง การปฏิบัติตามธรรมชาติ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ และสรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการศึกษา องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แหล่งข้อมูล					สรุป
Meyers & Jones (1993, หน้า 19-20)	พิมพันธ์ เตชะคุปต์ เพยาว์ ยินดีสุข (2557)	วัชรา เล่าเรียนดี ปรณัฐ อธิสัมพันธ์ (2560, หน้า 66)	กุลิสรา จิตรชญาวัฒน์ (2562, หน้า 6-7)	มนสิข ลิทธิสมบูรณ์ (2565, หน้า 1-2)	องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ปัจจัยพื้นฐาน	การพัฒนา	ปัจจัยพื้นฐาน	หลักสูตร	ปัจจัย	1. แผนการจัดการเรียนรู้
ทรัพยากร	หลักสูตร/	ทรัพยากร	จุดประสงค์		2. สื่อการเรียนรู้อะ
ทางการสอน (สื่อและแหล่งเรียนรู้)	แผนการจัดการเรียนรู้	การสอน	การเรียนรู้อะ		การเรียนรู้อะ
			สื่อการเรียนรู้อะ		แหล่งเรียนรู้
กลวิธีในการเรียนการสอน	การจัดการเรียนการสอน	ยุทธวิธีการเรียนการสอน	การจัดการเรียนรู้อะ	กระบวนการจัดการเรียนการสอน	3. กลวิธีการจัดการเรียนรู้อะ
					เชิงรุก
	การจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก				4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
	การประเมินผล การเรียนรู้อะ		การวัดและประเมินผล	ผลผลิต	5. การประเมินผลผู้เรียน

จากตารางที่ 12 สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) สื่อการเรียนรู้อะและแหล่งเรียนรู้ 3) กลวิธีการจัดการเรียนรู้อะเชิงรุก 4) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ 5) การประเมินผลผู้เรียน

2. แนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะครูไทย พบว่า มีหน่วยงานและนักวิชาการ ได้กล่าวถึงสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 3-15) ได้กำหนดสมรรถนะของครูไทย ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) 5 ประการ ได้แก่
 - 1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน
 - 1.2 การบริการที่ดี
 - 1.3 การพัฒนาตนเอง
 - 1.4 การทำงานเป็นทีม
 - 1.5 จริยธรรมและจรรยาบรรณครู
2. สมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน (Functional Competency) 6 ประการ ได้แก่
 - 2.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
 - 2.2 การพัฒนาผู้เรียน
 - 2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน
 - 2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
 - 2.5 ภาวะผู้นำ
 - 2.6 การสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน

ถนนพร เลขาจรัสแสง (2558) ได้กล่าวถึง ทักษะที่จำเป็น 8 ประการสำหรับผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ผู้สอนต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบในการสอน (C - Content)
2. ผู้สอนมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการบูรณาการกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน (C-Computer (ICT) Integration)
3. ผู้สอนเป็นผู้สร้างสรรค์มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ (C-Constructionism)
4. ผู้สอนมีทักษะในการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เพื่อนอาจารย์ ในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา หรือเชื่อมโยงสถานศึกษา บ้าน และ/หรือชุมชน เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียน (C-Connectivity)

5. ผู้สอนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (C-Collaboration)
6. ผู้สอนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (C-Communication)
7. ผู้สอนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ (C-Creativity)

พินสุตา สิริธรังศรี (2560, หน้า 20-26) ได้กล่าวถึงความรู้ ความคิด ทักษะ และคุณธรรมของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ด้านความรู้ ครูผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้แก่ศิษย์จำเป็นต้องมีความรอบรู้เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ รู้จักผู้เรียน รู้จักหลักสูตร รู้วิธีสอน รู้วิธีการประเมินผล รู้ภาษาและวัฒนธรรม รู้ทันเทคโนโลยี รู้บริบทและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของโลก

2. ด้านทักษะ ทักษะสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการสอน ทักษะการจัดการชั้นเรียน ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการวิจัยชั้นเรียน ทักษะการประเมินผล ทักษะการคิดวิเคราะห์

3. คุณธรรมของครู ได้แก่ การมีจิตวิญญาณความเป็นครู ซื่อสัตย์ อดทนเสียสละเพื่อศิษย์ เป็นผู้ให้ความรักความเมตตาศิษย์

จรรยา พานิชย์ผลินไชย และสุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต (2559) ได้กล่าวถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ การพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2561, หน้า 8) กล่าวว่า การพัฒนาครูไทยในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนของครู หรือการปฏิรูปครูให้มีความสามารถหรือสมรรถนะ ได้แก่ 1) การสร้างหลักสูตร (Curriculum construction) 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-oriented instructional management) 3) การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom innovational implementation skills) 4) การประเมินผลการเรียนรู้ (Classroom learning assessment skills) 5) ทักษะการวิจัย

ปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research) 6) การจัดการชั้นเรียน (Classroom management) 7) ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย (Character development)

ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562ก, หน้า 18-20)

1. การปฏิบัติหน้าที่ครู
 - 1.1 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู
 - 1.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
 - 1.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล
 - 1.4 สร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และผู้สร้างนวัตกรรม
 - 1.5 พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. การจัดการเรียนรู้
 - 2.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - 2.2 บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความเป็นนวัตกร
 - 2.3 ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
 - 2.4 จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน
 - 2.5 วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 2.6 ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ
3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน
 - 3.1 ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 3.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน

3.3 ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม

3.4 ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562, หน้า 7-19) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไว้ดังนี้

1. รู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอน
 - 1.1 เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่ตนเองจะสอนในเชิงกว้างและเชิงลึก
 - 1.1.1 เข้าใจเนื้อหาของสิ่งที่ตนเองจะสอนอย่างถ่องแท้
 - 1.1.2 ใช้ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย
 - 1.2 เข้าใจกระแสนิยมทางการศึกษา นโยบายและหลักสูตร
 - 1.2.1 ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกระแสนิยมใหม่ๆ ทางการศึกษา
 - 1.2.2 ศึกษา นโยบายการศึกษาว่าจะส่งผลต่อการสอนของตนอย่างไร
 - 1.2.3 เข้าใจว่าจะนำหลักสูตรมาใช้อย่างไร
 - 1.3 ก้าวทันข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก
2. ช่วยให้นักเรียนของฉันทึได้เรียนรู้
 - 2.1 รู้จักนักเรียนของฉันทึ
 - 2.1.1 ค้นหาความต้องการและจุดอ่อนของนักเรียนของฉันทึเพื่อช่วยพวกเขาให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น
 - 2.1.2 เข้าใจวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน
 - 2.1.3 ให้คุณค่ากับสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
 - 2.2 ใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด
 - 2.2.1 เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมที่สุด
 - 2.2.2 ออกแบบบทเรียนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้
 - 2.2.3 สร้างพื้นที่การเรียนรู้เชิงบวกที่แสดงถึงความใส่ใจของผู้สอน
 - 2.3 ประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ของนักเรียน
 - 2.3.1 ออกแบบเครื่องมือและขั้นตอนการประเมินผล
 - 2.3.2 ติดตามพัฒนาการของนักเรียนและให้การสนับสนุนที่เหมาะสม

2.3.3 ใช้ผลจากการประเมินนักเรียนเพื่อปรับปรุงการสอน

3. ให้ชุมชนมีส่วนร่วม

3.1 ร่วมมือกับพ่อแม่และผู้ปกครอง

3.1.1 สร้างเครือข่ายสนับสนุน

3.1.2 สร้างสรรค์พื้นที่ที่เป็นมิตร

3.1.3 คงไว้ซึ่งหุ้นส่วนความร่วมมือ

3.2 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2.1 ให้พ่อแม่และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนของนักเรียน

3.2.2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จารีต

ประเพณี และความรู้ในชุมชน

3.3 สนับสนุนการยอมรับนับถือและความหลากหลายของบุคลากร

3.3.1 ยอมรับความแตกต่างของบุคคล

3.3.2 ฝึกให้ทุกคนมีส่วนร่วมและยอมรับซึ่งกันและกันในห้องเรียน

4. เป็นครูที่ดีขึ้นในทุกๆ วัน

4.1 รู้จักตนเองและผู้อื่น

4.1.1 พัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องโดยรู้จักตัวเองให้มากขึ้น

4.1.2 ตระหนักและรับผิดชอบต่ออารมณ์และสุขภาพของตนเอง

4.1.3 บ่มเพาะความสัมพันธ์ด้วยความใส่ใจและให้เกียรติยอมรับผู้อื่น

4.2 ประพฤติตนเป็นคนดีทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน

4.2.1 มีจิตใจดีและเปี่ยมด้วยเมตตา

4.2.2 สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนและเพื่อนร่วมงานด้วยการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี

4.2.3 บ่มเพาะความมั่นใจของนักเรียนในสิ่งที่พวกเขาทำได้และเป็นได้

4.3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

4.3.1 คงไว้ซึ่งจิตวิญญาณของการสอน

4.3.2 รับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองและความก้าวหน้าในวิชาชีพ

4.3.3 สร้างแรงบันดาลใจให้ครูคนอื่นโดยการเป็นตัวอย่างที่ดี

สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564, หน้า 126-148) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามหนังสือสำนักงาน

ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 โดยแบบประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะ ตำแหน่งครูวิทยฐานะชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ และเชี่ยวชาญพิเศษ ห้องเรียนวิชาสามัญหรือวิชาพื้นฐาน ตัวบ่งชี้ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน มีดังนี้

1. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน

1.1 ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสิ่งที่เรียนและเข้าใจบทเรียน

1.1.1 เนื้อหา (content) หรือโมทัศน์ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร

1.1.2 ออกแบบและจัดโครงสร้างบทเรียนเป็นระบบและใช้เวลาเหมาะสม

1.1.3 ใช้สื่อประกอบบทเรียนได้เหมาะสมและช่วยในการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียน

1.2 ตัวชี้วัดที่ 2 ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่

1.2.1 มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิม เช่น การใช้คำถามแบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ

1.2.2 มีการเข้าถึงผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ใหม่

1.2.3 มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ

1.3 ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้เรียนได้สร้างความรู้เอง หรือได้สร้างประสบการณ์ใหม่จากการเรียนรู้

1.3.1 ออกแบบงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่อย่างเหมาะสมกับวัย สภาพ และบริบทของผู้เรียนและชั้นเรียน

1.3.2 ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องใช้ความรู้หรือทักษะหลากหลาย

1.3.3 ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ

1.4 ตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

1.4.1 กิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน

1.4.2 วิธีการหรือกิจกรรมการเรียนรู้ มีความท้าทายและมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน

1.4.3 ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

1.5 ตัวชี้วัดที่ 5 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญจากการเรียนรู้

1.5.1 ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1.5.2 ผู้เรียนได้บูรณาการทักษะต่าง ๆ ลงสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

1.5.3 ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ทักษะที่ได้รับการพัฒนาในสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาใหม่ ๆ

1.6 ตัวชี้วัดที่ 6 ผู้เรียนได้รับข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้

1.6.1 มีการสังเกตหรือค้นหาข้อผิดพลาดในการปฏิบัติหรือมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้

1.6.2 มีการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เช่น การใช้คำถามแบบทดสอบ การปฏิบัติ ฯลฯ

1.6.3 มีการนำผลการสังเกต หรือผลการค้นหา หรือผลการประเมินระหว่างเรียนรู้สะท้อนกลับให้ผู้เรียน

1.7 ตัวชี้วัดที่ 7 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ในบรรยากาศชั้นเรียนที่เหมาะสม

1.7.1 ผู้เรียนได้รับแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา พฤติกรรมแสดงออก และเจตคติจากครูผู้สอน

1.7.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนมั่นใจ มีอิสระในการคิดหรือทดลอง และรับรู้ความสามารถของตนเอง

1.7.3 ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลาย และกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบจากสื่อการเรียนหรือตัวอย่างเหล่านั้น

1.8 ตัวชี้วัดที่ 8 ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้และมีการเรียนรู้แบบนำตนเอง

1.8.1 ผู้เรียนได้รับโอกาสในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้หรือการลงมือปฏิบัติ

1.8.2 ผู้เรียนได้ประเมินตนเองหรือถูกเพื่อนประเมินในระหว่างเรียนหรือเมื่อจบบทเรียน

1.8.3 ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นหรือการมอบหมายงานให้ศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝน หรือเรียนรู้ต่อเนื่องเพิ่มเติมภายหลังจบบทเรียน

2. ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

2.1 ตัวชี้วัดที่ 1 ผลงานหรือผลการปฏิบัติเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ของครู

2.1.1 เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

2.1.2 เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน

2.1.3 สอดคล้องกับสภาพและบริบทของผู้เรียนและชั้นเรียน

2.1.4 เกิดจากตัวผู้เรียนรายบุคคลหรือกลุ่มผู้เรียน

2.1.5 เหมาะสม คุ่มค่าและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 ตัวชี้วัดที่ 2 ผลงานหรือผลการปฏิบัติสะท้อนถึงการได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐาน (Basic Skills) ตามวัยและลักษณะของผู้เรียน

2.1.1 ทักษะการสื่อสารโดยการพูด การเขียน หรือการแสดงออกในรูปแบบอื่น ๆ

2.1.2 ทักษะการนำเสนออย่างเป็นระบบ น่าสนใจ

2.1.3 ทักษะการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการเรียนหรือการฝึก

2.1.4 ความคล่องแคล่ว หรือความชำนาญ หรือความถูกต้องในการคิดหรือการปฏิบัติ

2.1.5 ทักษะการออกแบบและการวางแผน

2.3 ตัวชี้วัดที่ 3 ผลงานหรือผลการปฏิบัติสะท้อนถึงความสามารถในการเรียนรู้ (Cognitive Abilities) ตามวัยและลักษณะของผู้เรียน

2.3.1 ความยืดหยุ่นในการคิด หรือการคิดเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ

2.3.2 ความคิดสร้างสรรค์ หรือการคิดเชิงนวัตกรรม

2.3.3 กระบวนการสืบเสาะหาความหมาย หรือกระบวนการตัดสินใจ

2.3.4 กระบวนการคิดเชิงเหตุผล หรือการให้เหตุผลเชิงตรรกะ

2.3.5 กระบวนการคิดเชิงระบบ

2.4 ตัวชี้วัดที่ 4 ผลงานหรือผลการปฏิบัติสะท้อนถึงการบูรณาการทักษะในการทำงาน (Cross-functional Skills)ตามวัยและลักษณะของผู้เรียน

2.4.1 ทักษะกระบวนการ เช่น การวางแผน การวิเคราะห์วิจารณ์ การกำกับตนเองการทดลองปฏิบัติ การนำเสนอความคิด

2.4.2 ทักษะทางสังคม เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การโน้มน้าว การเจรจา การบริการ การสอนหรือฝึกผู้อื่น

2.4.3 ทักษะการจัดการ เช่น การจัดการเวลา การจัดการทรัพยากรการจัดการทีมทำงาน

2.4.4 ทักษะเฉพาะทาง เช่น ทักษะทางกายภาพ การเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อดนตรี กีฬา หรือทักษะเฉพาะทางตามลักษณะรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้

2.4.5 ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เช่น การแก้ปัญหาที่ต้องใช้ทักษะหลากหลาย การแก้ปัญหาหลายขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ต้องใช้ความร่วมมือจากผู้อื่น

จากการศึกษาแนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยกำหนดหมายเลขแหล่งข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ดังนี้

หมายเลข 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 3-15)

หมายเลข 2 ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2558)

หมายเลข 3 พิณสุดา สิริรังศรี (2560, หน้า 20-26)

หมายเลข 4 จริญญา พานิชย์ผลินไชย (2559)

หมายเลข 5 พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวร์ ยินดีสุข (2561, หน้า 8)

หมายเลข 6 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

หมายเลข 7 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562, หน้า 7-19)

หมายเลข 8 สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564, หน้า 126-148)

ตารางที่ 13 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
จากแนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบของสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	แหล่งข้อมูล (หมายเลข)								ความถี่
	1	2	3	4	5	6	7	8	
1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
2. การใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
3. การออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	✓			✓	✓	✓	✓	✓	6
4. ทักษะการประเมินผล การเรียนรู้			✓		✓		✓	✓	4
5. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	✓		✓	✓	✓	✓		✓	6
6. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	✓			✓		✓		✓	4
7. เนื้อหาในวิชาที่สอน		✓						✓	2
8. ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย					✓		✓		2
9. การสร้างความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชน	✓		✓		✓				3
10. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	✓						✓		2
11. ทักษะการคิดวิเคราะห์			✓	✓					2
12. การพัฒนาเครือข่าย การเรียนรู้				✓			✓		2
13. ภาวะผู้นำ	✓								1
14. ทักษะด้านภาษาและ การสื่อสาร			✓						1

จากตารางที่ 13 สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากแนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีทั้งหมด 14 องค์ประกอบ ผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความสอดคล้องของนักวิชาการตั้งแต่ 4 ขึ้นไป สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
2. การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้
3. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. ทักษะการประเมินผลการเรียนรู้
5. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
6. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้

3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

วาสนา บุญมาก (2562) ได้กล่าวถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และทักษะการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ฐาปนา จ้อยเจริญ (2563) กล่าวว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเชิงรุกของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันวิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ และ 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเชิงรุกในวิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดการชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผู้เรียน

นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์ (2563) ได้กล่าวถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครุสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู (2563) ได้กล่าวถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) ได้กล่าวถึง สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย การออกแบบการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

อนุสสรာ เฉลิมศรี (2563) กล่าวถึง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเขียนแผน ได้แก่ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และ 2) ความสามารถในการปฏิบัติการสอน ได้แก่ การใช้คำถาม การจัดกิจกรรมกลุ่ม การลงมือปฏิบัติจริง บรรยากาศในชั้นเรียน การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

อรไท แสงลุน (2564) กล่าวถึง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และทักษะการวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

อรวรรณ วรรณฤทัย (2564) กล่าวว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ประกอบด้วย ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565) ได้กล่าวถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การออกแบบการเรียนการสอนแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้และพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนการสอนแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สุพรรณนิการ์ สุทธหลวง (2565) ได้กล่าวถึง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ได้แก่ รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ ความสามารถในการเป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การมีคุณลักษณะและภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยกำหนดหมายเลขแหล่งข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ดังนี้

- หมายเลข 1 วาสนา บุญมาก (2562)
- หมายเลข 2 ฐาปนา จ้อยเจริญ (2563)
- หมายเลข 3 นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์ (2563)
- หมายเลข 4 วารินทร์พร ฟินเฟื่องฟู (2563)
- หมายเลข 5 ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563)
- หมายเลข 6 อนุสรรา เฉลิมศรี (2563)
- หมายเลข 7 อรไท แสงลุน (2564)
- หมายเลข 8 อรวรรณ วรรณฤทัย (2564)
- หมายเลข 9 เพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565)
- หมายเลข 10 สุพรรณิการ์ สุทธหลวง (2565)

ตารางที่ 14 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบของสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	แหล่งข้อมูล (หมายเลข)										ความถี่
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	8
2. การใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
3. การออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก		✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	7
4. ทักษะการประเมินผล การเรียนรู้			✓	✓	✓	✓	✓		✓		6
5. การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน							✓				1
6. การพัฒนาทักษะ การเรียนรู้		✓									1
7. เนื้อหาในวิชาที่สอน								✓		✓	2
8. ทักษะการพัฒนาลักษณะ นิสัย								✓		✓	1

จากตารางที่ 14 สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความสอดคล้องของนักการศึกษาตั้งแต่ 6 ขึ้นไป สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
2. ทักษะการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้
3. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. ทักษะการประเมินผลการเรียนรู้

จากการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยทำการเชื่อมโยงในประเด็นที่สอดคล้องกันเพื่อกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัยนี้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงการเชื่อมโยงความสอดคล้องเพื่อกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

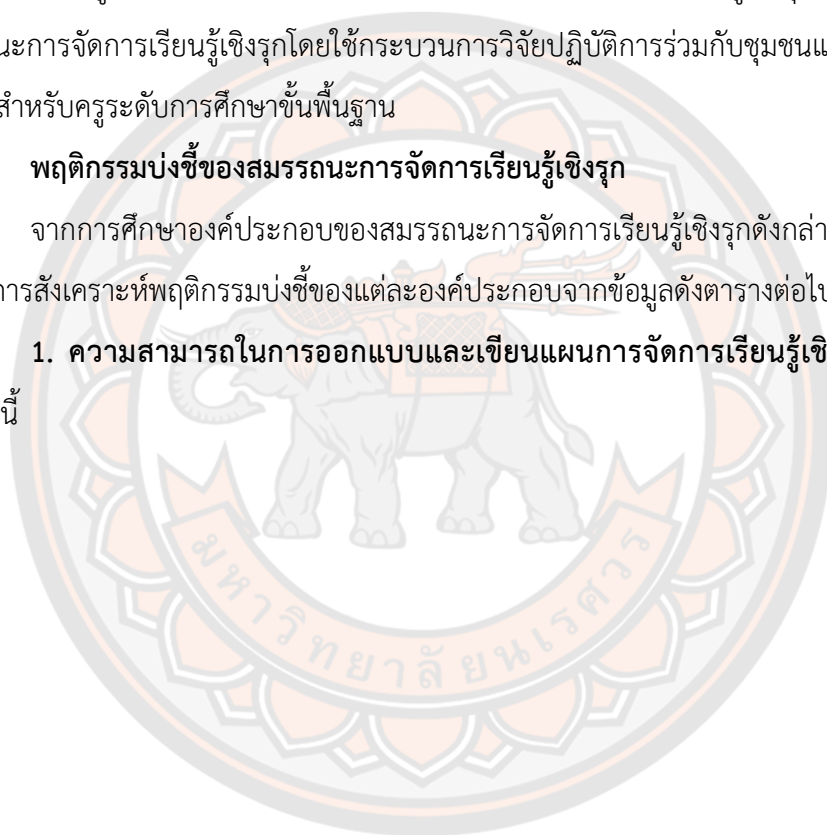
องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่สังเคราะห์ได้จาก			สรุป
องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	แนวคิดสมรรถนะครูไทย ในศตวรรษที่ 21	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	องค์ประกอบของ สมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก
แผนการจัดการเรียนรู้	การออกแบบและเขียน แผนการจัดการ การเรียนรู้เชิงรุก	การออกแบบและเขียน แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	1. ความสามารถ ในการออกแบบและ เขียนแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก
กลวิธีจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	2. ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน
สื่อการเรียนรู้และ แหล่งเรียนรู้	การใช้สื่อนวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้	การใช้สื่อนวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้	3. ความสามารถ ในการใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้
การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน		4. ความสามารถ ในการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน
การประเมินผลผู้เรียน	ทักษะการประเมินผลการ เรียนรู้	ทักษะการประเมินผลการ เรียนรู้	5. ความสามารถในการ ประเมินผลการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
	การพัฒนาทักษะ การเรียนรู้		

จากตารางที่ 15 พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกันมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3) ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4) ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ 5) ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยนำองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 องค์ประกอบไปใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และประเด็นการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบจากข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

1. ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงผลการสังเคราะห์พฤติกรรมการแข่งขันที่ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ด้านกรออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	แหล่งข้อมูล								
	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	พิมพ์นธ์ เดอะคอปี้ และเพียร์ ยินดีสุข (2561)	มาตรฐาน ความรู้และ ประสบการณ์ วิชาชีพครูฯ พ.ศ. 2562	สำนักงาน เลขาธิการ คุรุสภา (2562)	สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564)	ฐานา จ้อยเจริญ (2563)	อรไท แสงสุน (2564)	เพชรจันทร์ ภูษะวัง (2565)	สุพรรณิการ์ สุพทลวง (2565)
1. กำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับธรรมชาติของผู้เรียน	✓				✓	✓	✓	✓	3
2. กำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก	✓				✓		✓	✓	3
3. สาระการเรียนรู้ที่จัดให้ ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝน มีความถูกต้อง และตรง ตามหลักสูตร				✓		✓	✓		4

ตารางที่ 16 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล										
	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	พิมพ์นธ์ เดอะคอปี้ และเพเยอร์ ยีนดีลุช (2561)	มาตรฐาน ความรู้และ ประสบการณ์ วิชาชีพครูฯ พ.ศ. 2562	สำนักงาน เลขาธิการ คุรุสภา (2562)	สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564)	สุภาพ จ้อยเจริญ (2563)	อรไท แสงคุณ (2564)	เพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565)	สุพรรณธิการ สุพทหลวง (2565)	ความ ถี่
4. ออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้อง กับชีวิตประจำวัน บริบท ชุมชนหรือสภาพจริงของ ผู้เรียน	✓			✓	✓		✓	✓	✓	5
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่			✓				✓	✓	✓	3
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนรู้ การสอนที่เหมาะสมกับ การเรียนรู้เชิงรุกและ มีความหลากหลาย			✓				✓			2

ตารางที่ 16 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล									
สำนักงาน	พิมพ์นซ์	มาตรฐาน	สำนักงาน	สำนักงาน	ฐานา	อไร	เพชจันทร	สุพรรณการ	
คณะกรรมการ	เดอะคูปต์	ความรู้และ	เลขการ	ก.ค.ค.	จ้อยเจริญ	แสงสุน	ภูทวง	สุททวง	ความ
ด้านการออกแบบและเขียน	และเพียว	ประสบการณ์	ครุสภา	(2564)	(2563)	(2564)	(2565)	(2565)	ที่
แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ยินดีสุข	วิชาชีพครูฯ	(2562)						
	(2553)	พ.ศ. 2562							
7. กำหนดแนวทางการจัด	✓				✓				
กิจกรรมการเรียนรู้		✓							3
โดยใช้กระบวนการกลุ่ม									
ตามความสามารถและ									
ความถนัด									
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อ							✓		2
เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้									
ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้อง									
กับเนื้อหาและกิจกรรมการ									
เรียนรู้									

ตารางที่ 16 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล						
สำนักงาน	พิมพ์นธ์	มาตรฐาน	สำนักงาน	สำนักงาน	อไร	สหกรณ์การ
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาคณะกรรมาการ	พิมพ์นธ์ เดอะคูปต์	มาตรฐาน ความรู้และ	สำนักงาน เลขาธิการ	สำนักงาน จ้อยเจริญ	อไร แสงคุณ	สหกรณ์การ สุพทลวง
แผนการจัดการเรียนรูู้เชิงรุก	และพเยาว์ ยินดีสุข	ประสพการณั วิชาชีพรู	คुरुสภา (2562)	(2563)	(2564)	ความ ดี
	(2553)	(2561)	พ.ศ. 2562			
9. กำหนดวิธีการวัดและ ประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนรู้			✓		✓	2
10. ออกแบบและจัดทำ แผนการจัดการเรียนรูู้ เป็นระบบ เชื่อมโยง สอดคล้องกัน และใช้เวลา เหมาะสม	✓		✓		✓	4

จากตารางที่ 16 สรุปได้ว่า ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกมี 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน
 2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก
 3. สาระการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร
 4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือ
สภาพจริงของผู้เรียน
 5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่
 6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย
 7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถ
และความถนัด
 8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับ
เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
 9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
 10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้
เวลาเหมาะสม
2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงผลการสังเคราะห์พฤติกรรมการแข่งขันความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน	แหล่งข้อมูล									
	สำนักงาน คณะกรรมการการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	ถนนพร เลาหจรัส แสง (2558)	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพียรวิ ยงค์สุข (2561)	มาตรฐาน ความรู้และ ประสบการณ์ วิชาชีพครูฯ พ.ศ. 2562	สำนักงาน ก.ค.ศ. บุญมาก (2562)	วาสนา จ้อยเจริญ (2563)	อโรไท แสงคุณ (2564)	อรวรรณ วรรณฤทัย (2564)	เพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565)	ความ ดี ถึ
1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ หลากหลาย	✓			✓	✓		✓		✓	5
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน	✓			✓	✓		✓		✓	5
3. มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์ เดิม เช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ				✓			✓		✓	4
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้				✓			✓		✓	4
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรม และสร้างความรู้ ด้วยตนเอง		✓	✓		✓		✓		✓	6

ตารางที่ 17 (ต่อ)

		แหล่งข้อมูล								
		สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	ถนนพร เทพรัตน์ แสง (2558)	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพ็ญวดี ยินดีสุข (2561)	มาตรฐาน ความรู้และ ประสบการณ์ (2564)	สำนักงาน ก.ค.ศ. ปทุมมา (2562)	ฐานา จ้อยเจริญ (2563)	อริเท แสงคุณ (2564)	อรรถกร วรรณฤทัย (2564)	เพชรจันทร์ ภูพะวง (2565)
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน										
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมี ความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่ เรียนไปใช้ในชีวิตจริง		✓	✓	✓	✓	✓				3
7. มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมี ความรู้ ทักษะ หรือ ประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ						✓	✓			2
8. ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่ด้วย ตนเอง เช่น แผนที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลอง ปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ					✓		✓		✓	4

ตารางที่ 17 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	แหล่งข้อมูล									
	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	ณอมพร เลาหจรัส แสง (2558)	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2561)	มาตรฐาน ความรู้และ ประสบการณ์ วิชาชีพครูฯ พ.ศ. 2562	สำนักงาน สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564)	วาสนา บุญมาก (2562)	ฐานา จ้อยเจริญ (2563)	อริท แสงสุน (2564)	อรรธรณ วรรณฤทัย (2564)	เพชรจันทร์ ภูพะวัง (2565)
9. ใช้คำถามกระตุ้นคิดและ ตรวจสอบความเข้าใจของ นักเรียน							✓	✓	✓	✓
10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ ตรงตามขั้นตอนที่ระบุไว้ใน แผนการจัดการเรียนรู้							✓			1

จากตารางที่ 17 สรุปได้ว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนมี 10 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน
 3. มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิม เช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ
 4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
 5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
 6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง
 7. มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ
 8. ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ
 9. ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน
 10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
3. ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ มีพฤติกรรมบ่งชี้

ดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงผลการสังเคราะห์ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

	แหล่งข้อมูล							
	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	ณอมพร เลาหจรัสแสง (2558)	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2561)	สำนักงาน ก.ค.ศ. (256)	วาสนา บุญมาก (2562)	ฐาปนา จ้อยเจริญ (2563)	เพชรจันทร์ ภูชะวัง (2565)	ความดี
การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้								
1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้					✓	✓	✓	3
2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน			✓	✓		✓		3
3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย	✓	✓	✓					3
4. ใช้สื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์	✓			✓	✓	✓		4
5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน			✓			✓		2
6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	✓	✓	✓			✓		4

จากตารางที่ 18 สรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้
เพื่อการเรียนรู้ มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
 2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน
 3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย
 4. ใช้สื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์
 5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
 6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม
4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงผลการสังเกตความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ด้านการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	แหล่งข้อมูล								
	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้น พื้นฐาน (2553)	มาตรฐาน ความรู้และ ประสบการณ์ วิชาชีพครูฯ พ.ศ.2562	สำนักงาน เลขาธิการ คุรุสภา (2562)	สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564)	พิมพ์นธ์ เดอะคอปด์ และเพียร์ ยีนดีลุช (2561)	วาสนา บุญมาก (2562)	ฐาปนา จ้อยเจริญ (2563)	อรไท แสงสุน (2564)	สุพรรณิการ์ สุพทลวง (2565) ความดี
1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียน สนุกสนาน	✓		✓		✓	✓			4
2. ผู้เรียนได้รับโอกาส ในการกำหนดเป้าหมาย การเรียนรู้หรือการลงมือ ปฏิบัติ	✓		✓	✓	✓				4
3. มีการจัดบรรยากาศการ เรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียน กล้าคิด กล้าแสดงความคิด เห็น				✓	✓	✓	✓		4
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งระหว่างครูและเพื่อนร่วม ชั้น	✓	✓			✓	✓		✓	5

ตารางที่ 19 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้									
สำนักงาน	มาตรฐาน	สำนักงาน	สำนักงาน	สำนักงาน	วาสนา	ธูปนา	อไรเท	สุพรรณนิการ	
คณะกรรมการ	ความรู้และ	เลขาธิการ	ก.ค.ศ.	พิเศษ	บุญมาก	จ้อยเจริญ	แสงสุน	สุพทหลวง	
การศึกษาน	ประสบการณ์	ครูสภา	(2564)	และพเยาว์	(2562)	(2563)	(2564)	(2565)	ความดี
พื้นฐาน	วิชาชีพ	(2562)		ยินดีสุข					
(2553)	ครูฯ			(2561)					
	พ.ศ.2562								
ด้านการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้มีโอกาส ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปในชีวิตจริง ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน									
6. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุง พัฒนางาน ผลงานได้ ทันเวลาและเหมาะสม		✓	✓	✓					3

จากตารางที่ 19 สรุปได้ว่า ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนมี 6 พฤติกรรม
บ่งชี้ ดังนี้

1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน
2. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น
3. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ

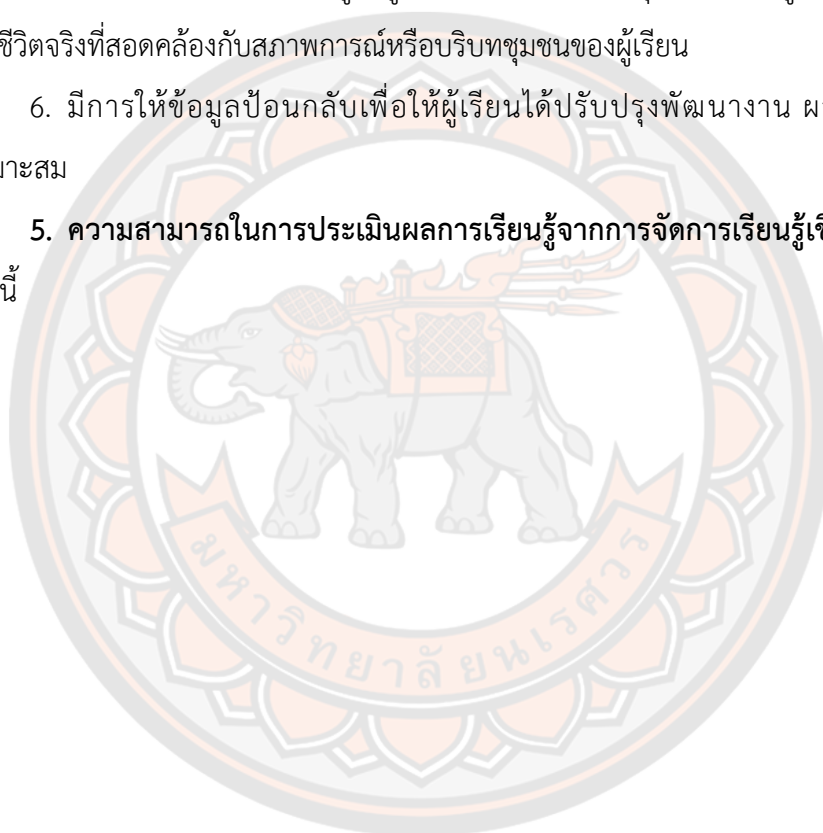
ไปใช้ในชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน

6. มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลา

และเหมาะสม

5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีพฤติกรรม

บ่งชี้ ดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงผลการสังเกตกิจกรรมที่วัดความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

		แหล่งข้อมูล									
		สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553)	พิมพ์นธ์ และพเยาว์ ยีนดีสุข (2561)	พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และพิชิต เดชวิชัย (2562)	สำนักงาน เลขาธิการ คุรุสภา (2562)	สำนักงาน ก.ค.ศ. บุญมาก (2562)	วาสนา จ้อยเจริญ (2563)	อรไท แสงสุน (2564)	อรวรรณ วรรณฤทัย (2564)	เพชรจันทร์ ภูชะวัง (2565)	ความดี
1. ออกแบบเครื่องมือวัดและ ประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และ ผู้เรียน	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2. มีการประเมินผลระหว่าง การเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่ เหมาะสม เช่น การใช้ คำถามแบบทดสอบ การ ปฏิบัติ ฯลฯ			✓	✓	✓	✓					3
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการปรับปรุงพัฒนางาน ได้ในเวลาและเหมาะสม						✓	✓	✓	✓	✓	4

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	แหล่งข้อมูล								
	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	พิมพ์นธ์ และ เพียร์ อินดีสช (2561)	เดชาธิการ ก.ค.ศ. (2564)	วาสนา บุญมาก (2562)	ฐาปนา จ้อยเจริญ (2563)	อริไพ แสงคุณ (2564)	อรรธณ วรณนถัย (2564)	เพชรจันทร์ ภูชะวัง (2565)	ความถี่
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความสับสนที่เกิดขึ้นของผู้เรียน ในระหว่างการเรียนรู้			✓		✓			✓	4

จากตารางที่ 20 สรุปได้ว่า ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ และผู้เรียน
2. กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม
5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาด หรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ทักษะการปฏิบัติหรือการปฏิบัติ มักกล่าวถึงคำศัพท์เฉพาะ 3 คำ ได้แก่ คำว่า Psychomotor skill, Practical skill และ Performance มีความหมายเหมือนกันแต่นี้นัยยะแตกต่างกัน โดย Psychomotor skill เน้นการเคลื่อนไหวร่างกายแบบพื้นฐานที่เป็นกลไกของอวัยวะและกล้ามเนื้อ ส่วนคำว่า Practical skill เน้นการปฏิบัติที่อาศัยความสามารถทางสมอง เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะ การเขียน ทักษะการคิดคำนวณ และคำว่า Performance เป็นการแสดงออกหรือการทำงานตาม กระบวนการต่างๆ ที่อาศัยความสามารถทางสมองและจิตใจนอกเหนือจากการเคลื่อนไหวทาง ด้านร่างกาย (สุวิมล ว่องวานิช, 2546) ดังนั้นการประเมินการปฏิบัติงาน หมายถึง การออกแบบ เพื่อทดสอบความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และนิสัย การทำงาน (Work habits) ผ่านการปฏิบัติงานในบริบทหรือสถานการณ์จริงหรือสอดคล้องกับสภาพจริง มากที่สุด โดยเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันและประยุกต์ทักษะและแนวคิดในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Wiggins, 1989; Hart, 1994) เพื่อสะท้อนว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด เช่น การสร้างสรรค์ผลงาน สิ่งประดิษฐ์ หรือการสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทำงาน หรือการสร้างสรรค์ ผลงานและกระบวนการทำงาน ดังนั้น ทักษะการปฏิบัติ หมายถึง การเคลื่อนไหวทางกายภาพ การควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายและการใช้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว ซึ่งประกอบด้วย การเคลื่อนไหวของร่างกายและการประสานสัมพันธ์ของทักษะต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการเคลื่อนไหวของ ร่างกายแบบพื้นฐาน หรือเป็นการแสดงการปฏิบัติตามกระบวนการต่างๆ ก็ได้ (กมลวรรณ ดงธนากานนท์, 2559)

การประเมินการปฏิบัติ มีคำศัพท์สำคัญ 3 คำศัพท์ ได้แก่ การประเมินทางเลือก (Alternative assessment) หมายถึง การประเมินที่เน้นวิธีการอื่นนอกเหนือจากการประเมินด้วยการสอบข้อเขียน ซึ่งครอบคลุมการประเมินทักษะการปฏิบัติและการประเมินตามสภาพจริง ส่วนการประเมินทักษะปฏิบัติ หมายถึง การประเมินที่ให้ผู้รับการประเมินปฏิบัติงานต่างๆ โดยสะท้อนทักษะที่ต้องการประเมินออกมาภายใต้เงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่ผู้ประเมินกำหนด และการประเมินตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินที่ให้ผู้รับการประเมินแสดงทักษะด้านต่างๆ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในการทำงานและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงานนั้นผ่านการปฏิบัติงานที่มีบริบทใกล้เคียงกับสภาพจริง (กมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2559) ซึ่งแนวคิดการวัดและประเมินทักษะปฏิบัติ สุวิมล ว่องวานิช (2546) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ให้ผู้รับประเมินแสดงพฤติกรรมหรือสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินออกมา อาจแสดงออกมาผ่านการทดสอบ การแสดงทักษะ การตอบสนองสถานการณ์ต่างๆ ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องการวัด
2. การประเมินตามสภาพจริงต้องมีสถานการณ์ อาจเป็นสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่ผู้รับการประเมินสามารถเผชิญในชีวิตประจำวันจริงๆ เป็นสิ่งช่วยให้ผู้รับการประเมินแสดงออกถึงสิ่งที่ต้องการวัดและประเมิน
3. การวัดที่ใช้ อาจเป็นการวัดที่ใช้ภาษาหรือไม่ใช้ภาษาก็ได้
4. การวัดและประเมินผลที่ใช้อาจเน้นการวัดและประเมินกระบวนการ (Process) การวัดและประเมินผลงาน (Product) หรือการวัดและประเมินกระบวนการและผลงาน

ในการประเมินทักษะการปฏิบัติส่วนใหญ่ ผู้รับการประเมินต้องแสดงทักษะความสามารถ โดยดำเนินการตามกระบวนการในการปฏิบัติงาน หรือสร้างผลงานจากการปฏิบัติงานนั้น ดังนั้นองค์ประกอบของการวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประเมินทักษะการปฏิบัติ (Purpose)
2. งานที่กำหนดให้ผู้รับการประเมินปฏิบัติ (Task) ซึ่งมีคำชี้แจง คำสั่ง หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ชัดเจน
3. การกำหนดเกี่ยวกับการตอบสนองงาน (Response demand)
4. วิธีการที่เป็นระบบสำหรับการให้คะแนนทักษะการปฏิบัติ (Systematic methods of rating performance)

กระบวนการออกแบบการวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2546; กมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2559; Johnson, Penny & Gordon, 2009)

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ

การออกแบบการประเมินทักษะปฏิบัติ ต้องเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งครอบคลุมทั้งพุทธิพิสัย (Cognitive domain) จิตพิสัย (Affective domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor domain) ไปพร้อมกับจุดมุ่งหมายการประเมินที่กำหนดงาน (Task) และวิธีการประเมินได้อย่างเหมาะสม (Downing, 2006) จุดมุ่งหมายทั่วไปของการประเมินทักษะปฏิบัติ ได้แก่ 1) เพื่อประเมินพัฒนาทักษะของบุคคล เช่น ทักษะการจัดการเรียนการสอน หรือการประเมินการปฏิบัติงานในองค์กร 2) เพื่อรายงานผลการจัดการเรียนรู้ 3) เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครเข้ารับการศึกษาระดับต่างๆ 4) เพื่อให้สารสนเทศแก่สถาบันการศึกษา 5) เพื่อประเมินทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพต่างๆ (กมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2559)

2. กำหนดกรอบการประเมิน เป็นการระบุถึงเนื้อหา ทักษะ กระบวนการ องค์ประกอบ หรือมิติอื่นๆ ของสิ่งที่ต้องการประเมิน

3. กำหนดน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะและเครื่องมือที่ต้องใช้ อาจกำหนดเป็นร้อยละหรือคะแนน ตามความเหมาะสมและความสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ต้องการวัด

4. กำหนดประเด็นที่ต้องการประเมิน การประเมินทักษะการปฏิบัติ ประกอบด้วย

4.1 การประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน พิจารณา 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ คุณภาพขณะปฏิบัติงาน และเวลา ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและความถูกต้องของการทำงาน

4.2 การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือผลงาน พิจารณา 2 ประเด็นหลัก คือ คุณภาพของผลงาน และปริมาณงาน

5. กำหนดงานและสถานการณ์ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ประเด็นสำคัญคือ การวางแผนใช้สถานการณ์ในการประเมินทักษะปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับการประเมินแสดงทักษะที่ต้องการวัดออกมาได้ชัดเจน และสิ่งสำคัญผู้ประเมินต้องมีโอกาสได้สังเกตพฤติกรรมของผู้รับการประเมินอย่างใกล้ชิดเพื่อประเมินทักษะการปฏิบัติในมิติหรือองค์ประกอบต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้

6. กำหนดเกณฑ์สำหรับประเมินทักษะปฏิบัติ ต้องมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล โดยใช้เกณฑ์การประเมินรูปแบบต่างๆ ที่เป็นเครื่องมือสำหรับวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติ

เครื่องมือวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ จำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ (กมลวรรณ ตังธนากานนท์, 2559)

1. เครื่องมือประเภทที่ใช้การทดสอบ ได้แก่ แบบสอบข้อเขียน แบบสอบปากเปล่า
2. เครื่องมือประเภทที่ไม่ใช้การทดสอบ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบประเมินค่า (Rating scale) และเกณฑ์การให้คะแนนรูบริก (Scoring rubric)

มนสิข สิริสมบุญ (2565, หน้า 19-20) กล่าวว่า การประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการหรือเทคนิคที่ใช้ในการพิจารณา ตรวจสอบ ตัดสินประสิทธิภาพเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงคุณค่าหรือประโยชน์ที่ผู้เรียนได้จากการเรียนการสอนของผู้สอนว่ามีจุดเด่น จุดด้อยปานใดและมีวิธีสอนขั้นตอนใดที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นตามมาตรฐานที่แต่ละสถานศึกษากำหนด โดยวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีหลากหลายวิธีดังนี้

1. การสัมภาษณ์ครู (Teacher Interview)
2. การใช้แบบทดสอบสมรรถภาพ (Competency Test)
3. การวัดทางอ้อม (Indirect Measurement)
4. การสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation)
5. การประเมินโดยผู้เรียน (Student Rating)
6. การตรวจสอบงานทั้งหมด (Peer Review)
7. การประเมินจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Student Achievement)
8. การประเมินตนเอง (Self-Evaluation)

นอกจากนี้การประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการประเมินเชิงระบบดังนี้ คือ การประเมินตัวป้อน (Input) และ กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ดังนี้

1. การประเมินผลที่ตัวป้อน คือ การประเมินผลที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน ครู หลักสูตร และ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
2. การประเมินที่กระบวนการ คือ การประเมินผลด้านการดำเนินการสอน
3. การประเมินที่ผลผลิต คือการประเมินที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ/ทัศนคติ และทักษะปฏิบัติ

โดยสรุป วิธีการประเมินสมรรถนะครูสามารถประเมินได้หลากหลายวิธี สามารถใช้ ผู้ประเมินหลายกลุ่ม เช่น ตัวครูเอง เพื่อนครู ผู้บริหาร ผู้เรียน คณะกรรมการเฉพาะกิจหรือผู้เชี่ยวชาญ และควรรู้ใช้ผู้ประเมินในรูปของคณะกรรมการจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินมีความเหมาะสม ถูกต้อง และเชื่อถือได้ โดยสรุปในการวิจัยนี้ มุ่งประเมินสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งทำการประเมินระหว่างการปฏิบัติงาน (Formative assessment) และประเมินหลังการปฏิบัติงาน (Summative assessment) เกณฑ์การให้คะแนนรูบริก (Scoring rubric) ดังนี้

1. การประเมินระหว่างการปฏิบัติงาน (Formative assessment) เป็นการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 ด้าน 42 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

- 1.1 ด้านการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มี 10 พฤติกรรมบ่งชี้
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มี 10 พฤติกรรมบ่งชี้
- 1.3 ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้
- 1.4 ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้
- 1.5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้

2. การประเมินหลังการปฏิบัติงาน (Summative assessment) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือผลงาน เป็นการประเมินในลักษณะของการสะท้อนผลและข้อค้นพบจากกลุ่มครูที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้อง เชื่อมโยงข้อมูล และสรุปข้อมูล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

อุพิษ เหมือนทอง, นิราศ จันทระจิตร และลักขณา สรีวิวัฒน์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูภาษาอังกฤษ ในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน พบว่าหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูภาษาอังกฤษมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระการพัฒนา กระบวนการและกิจกรรมการพัฒนา สื่อประกอบการพัฒนา การวัดและประเมินผล ซึ่งมีกิจกรรมการพัฒนาประกอบด้วยการประชุมปฏิบัติการ และการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้รับการพัฒนา ตามกรอบหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูภาษาอังกฤษและมีผลการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก ส่วนกระบวนการพัฒนาผู้สอน

ตามกรอบหลักสูตรประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การออกแบบวางแผน กิจกรรมการปฏิบัติเบื้องต้น การปฏิบัติกิจกรรมในสถานการณ์จริง การสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ณัชภิตชา เขาวนแخمชื่น (2559) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรประกอบด้วย เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการใช้หลักสูตร พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงหลังการพัฒนาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินหลักสูตรจากผู้เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร และด้านผลผลิต

ปิยธันว์ เบญจเทพศรี (2560) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับครูคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของครูคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2) ความสามารถในการสร้างสื่อหรือเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (3) ทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ (4) ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เรียน 2) หลักสูตร ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เอกสารประกอบหลักสูตรความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องทุกรายประเมิน 3) ครูผู้เข้ารับการอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (1) ด้านความรู้ คะแนนทดสอบหลังการอบรมของครูคอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ด้านทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเกณฑ์การผ่านร้อยละ 70 คะแนน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ระหว่าง 25-29 คิดเป็นร้อยละ 83.33-96.67 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 100 (3) ด้านเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4) การประเมินหลักสูตรตามรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก พบว่า (1) ปฏิบัติของครูคอมพิวเตอร์หลังเข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการอบรมในระดับมาก (2) การเรียนรู้ของครูคอมพิวเตอร์ที่เข้ารับการอบรมด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ด้านทักษะอยู่ในระดับมาก และด้านเจตคติอยู่ในระดับมาก และ (3) พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้เข้ารับการอบรม เกณฑ์การผ่านร้อยละ 70 ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100

สลิลนา ภูมิพาณิชย์ (2560) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรเสริมสมรรถนะโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัญหาและความจำเป็น (2) วิสัยทัศน์ (3) หลักการ (4) จุดมุ่งหมาย (5) สมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (6) โครงสร้างและเนื้อหา (7) กิจกรรมการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง (8) สื่อและแหล่งสืบค้น และ (9) การประเมิน ในการออกแบบหลักสูตรกำหนดเกณฑ์ที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ มุ่งพัฒนาในด้านทักษะ ความรู้ และความสามารถ โดยมีผู้ชี้แนะในผู้เรียน ระบุสถานการณ์ปัญหา และเกิดความตระหนักที่จะปรับปรุงพัฒนา มีการสะท้อนความคิดและมีพี่เลี้ยงให้คำแนะนำเพื่อให้ได้ผลงานที่ดียิ่งขึ้น ผลการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ระดับมาก เมื่อนำไปศึกษานำร่อง พบว่า หลักสูตรมีความเป็นไปได้ต่อการนำไปใช้

2) ผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น พบว่า (1) ครูมีความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ครูมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรเสริมสมรรถนะมีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ประกิต ปอคูสุวรรณ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถภาพการบริหารจัดการสอนของครูระดับอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรส่งเสริมสมรรถภาพการบริหารจัดการสอนของครูระดับอาชีวศึกษา ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผล โดยผลการประเมินหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง 3) ผลการ

ทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถภาพการบริหารการจัดการสอนของครูระดับอาชีวศึกษา พบว่า ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับสมรรถภาพการบริหารการจัดการสอนของครู มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ สามารถพัฒนากลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้ และเจตคติสูงขึ้นทุกคน โดยมีคะแนนพัฒนาการอยู่ใน ระดับสูงถึงสูงมาก สำหรับด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ พบว่า อยู่ในระดับมาก หลังจากการ ติดตามผลการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 1 เดือน คะแนนทั้ง 2 ส่วนลดลงเล็กน้อยแต่ยังคงอยู่ในระดับ มาก และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ประภัสร์ กุดหอม, ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ และประยูร บุญใช้ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมตามแนวคิดเมตาคognition และการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตร เสริมที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) เนื้อหา 5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) การวัดผลและประเมินผล

ประทีนทิพย์ พรไชยยา, สำราญ กำจัดภัย และพจมาน ชำนาญกิจ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบความรู้ความสามารถด้านการจัดการ เรียนรู้ของครูมี 10 องค์ประกอบ 40 ตัวบ่งชี้ โดยเป็นด้านความรู้มี 20 ตัวบ่งชี้ และด้านความสามารถ มี 20 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) โดยภาพรวมความต้องการพัฒนา สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้หลักสูตรด้านความรู้ โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ย 93.60 คิดเป็นร้อยละ 93.60 ด้านความสามารถผลงาน มีคุณภาพในระดับดีเยี่ยม 4) ความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยภาพรวมพึงพอใจมากที่สุด การวิจัยนี้ ได้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมของผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพเพราะผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา

ศิริพร สุวรรณรังษี (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัย นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ พบว่า หลักสูตร เสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และการประเมินผล มีผลการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญในระดับมาก

พีชานิกา เพชรสังข์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผสมผสานเทคโนโลยีตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีหลักการ จุดประสงค์ เนื้อหาที่ ขั้นตอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูทำให้ได้องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครู สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งมีกิจกรรมการพัฒนาประกอบด้วย การประชุมปฏิบัติการ และการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้รับการพัฒนา หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะทำให้ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น มีผู้ชี้แนะ สะท้อนความคิดและให้คำแนะนำเพื่อให้ได้ผลงานที่ดียิ่งขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

รจนา บุญลพ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนเรียนรวม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทีม PLC คณิตศาสตร์ 2) ค้นหาตนเอง 3) เปลี่ยนการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดทางสังคม และกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และ 4) ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลง โดยพบผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 2 มิติ ได้แก่ ผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอนทักษะคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนเรียนรวมของครู ในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านอารมณ์/ความรู้สึก และด้านพฤติกรรมดีขึ้น และผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีทักษะทางคณิตศาสตร์ และมีพฤติกรรมในชั้นเรียนดีขึ้น

อัญญลักษณ์ อัยวรรณ, สถาพร ชันโต และอิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม :

โรงเรียนวัดหนองตะครอง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 2 ด้าน ดังนี้ (1.1) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ห้องเรียนและห้องประกอบต่างๆ ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วัสดุครุภัณฑ์ภายในอาคารเรียนและอาคารประกอบ อยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมใช้งาน แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนการสอนสื่อประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ (1.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครูขาดทักษะการผลิตสื่อ ใช้สื่อ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ครูขาดทักษะการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนการสอน ขาดทักษะการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอกและครูไม่ครบชั้น

2) ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการนำโครงการพัฒนาที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยโครงการจำนวน 5 โครงการ ได้แก่ (2.1) โครงการความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนวัดหนองตะครอง (2.2) โครงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (2.3) โครงการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน (2.4) โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2.5) โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ผลการดำเนินโครงการดังนี้ (2.1.1) ด้านความร่วมมือ พบว่า ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ส่งผลให้การดำเนินสำเร็จอย่างรวดเร็ว สามารถแก้ปัญหาด้านความขาดแคลนงบประมาณ (2.1.2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า คณะครูทุกท่านนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก้ปัญหาการสอนไม่ทันเหมือนการสอนตามแบบเรียน เมื่อสอนตามตัวชี้วัดของหลักสูตร (2.1.3) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า นักเรียนตั้งใจเรียน มีความสุข และสนุกสนานกับการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับการพัฒนาทุกกลุ่มสาระ การปรับชั้นเรียน และตารางเรียนส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แทนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (2.1.4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับความสนใจจากนักเรียนเป็นอย่างมาก (2.1.5) ด้านการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน พบว่า นักเรียนได้รับการส่งเสริมศักยภาพด้านกีฬา ด้านภาษาอังกฤษ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านอาชีพ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ประกอบด้วยขั้นตอนการสร้างทีม PLC การค้นหาตนเอง การเปลี่ยนการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดทางสังคม และกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติ และผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลง

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ศิวกร รัตติโชติ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: วิจัยวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัยของครู มีองค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า แบ่งออกเป็นเงื่อนไขระดับครู ประกอบด้วย 1) ประสพการณ์ 2) ความรับผิดชอบ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) การทำงานแบบร่วมมือกันเป็นทีม เงื่อนไขระดับโรงเรียน คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) ขนาดของโรงเรียน 4) วัฒนธรรมองค์กร และ 5) เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และกระบวนการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การลงมือปฏิบัติ 3) การกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน 4) การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 6) การให้สิ่งจูงใจ รวมถึงผลการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น ด้วยโปรแกรมเอชแอลเอ็ม พบว่า ตัวแปรระดับครูที่มีอิทธิพลทางบวกต่อผลของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู ได้แก่ ด้านประสพการณ์ ด้านการทำงานแบบร่วมมือกันเป็นทีม ตัวแปรระดับครูที่มีอิทธิพลทางลบต่อผลของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำร่วม ตัวแปรระดับโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อผลของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู และจากการประเมินแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 7 ประเด็น จำนวน 49 ข้อ

อนุสสรุา เฉลิมศรี (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษาด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ องค์ประกอบหลักที่ 1 ความสามารถด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เชิงรุก มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีตัวบ่งชี้ 18 ข้อ ส่วนองค์ประกอบหลักที่ 2 ความสามารถด้านการปฏิบัติการสอนวิทยาศาสตร์เชิงรุก มี 6 องค์ประกอบย่อย คือ การใช้คำถาม การจัดกิจกรรมกลุ่ม การลงมือปฏิบัติ

จริง บรรยากาศในชั้นเรียน การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีตัวบ่งชี้ 17 ข้อ 2) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ชั้นเตรียมการ ชั้นปฏิบัติและเรียนรู้ และชั้นสรุปผล 3) ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ครูมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นหลังจากเข้าร่วมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และภัสราภรณ์ สหะกิจ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพระดับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า ครูสามารถสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดแสดงพฤติกรรมอย่างกระตือรือร้น โดยการสร้างความสามารถนี้จากการที่ครูได้ทำงานร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์ของโรงเรียนที่จำเป็นต้องมีความเฉพาะกับบริบทของแต่ละโรงเรียน การขับเคลื่อนการทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องถูกขับเคลื่อนโดยการหนุนนำอย่างต่อเนื่อง และการศึกษาทบทวน โดยจุดแข็งของกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนนั้น คือ การร่วมมือของครูหลายฝ่ายในโรงเรียนและการมีครูแกนนำที่สามารถสร้างทีมทำงานในระบบทั้งโรงเรียนได้

ไพพกา ผิวดำ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ความรู้ นวัตกรรม และเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เกิดเป็นวัฒนธรรมหรือ ชุมชนของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครู โดย PCL มีองค์ประกอบสำคัญ คือ เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือปัญหาเดียวกันมีการบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน แบบร่วมมือร่วมใจ และมีสำนึกร่วมรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน จะต้องมีส่วนวางซึ่งอาจจะเป็นผู้บริหารหรือครูที่มีประสบการณ์ เป็นผู้ใช้คำถามนำให้ผู้ร่วมวงทุกคนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการพูดคุยนั้น พูดถึงผู้เรียนเป็นหลัก มีการสร้างบรรยากาศ เสริมพลังบวกให้กับครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยว มีกัลยาณมิตรในวิชาชีพ ปฏิบัติจนกลายเป็นวัฒนธรรมของการทำงาน ครูผู้สอนเกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น

ปริญญพัฒน์ วรพันธ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูคือ สภาพทางกายภาพของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เนื้อหาในรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีจำนวนมากและครูขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า มีการนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานการนำไปใช้และสะท้อนผล โดยครูได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาสังคมศึกษาใน 4 ด้าน คือ 1) การใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3) การมีส่วนร่วมของนักเรียน และ 4) การวัดและประเมินผล

โดยสรุปกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ ความสามารถด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการปฏิบัติการสอน เช่น การจัดกิจกรรม การลงมือปฏิบัติจริง บรรยากาศในชั้นเรียน การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนเกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

Hallam, et al. (2015) ได้ศึกษาความน่าเชื่อถือและความร่วมมือของกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: ความสัมพันธ์ของครู หลักการสนับสนุน และผลประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการปรับปรุงการทำงานร่วมกันของครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้นความน่าเชื่อถือจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีประสิทธิภาพในการประยุกต์ใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูใหญ่มีอิทธิพลต่อระดับความน่าเชื่อถือของโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของความน่าเชื่อถือ 5 ประการในกลุ่มครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งได้ปฏิบัติงานร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความน่าเชื่อถือและแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากสมาชิกในทีม ดังนั้นกล่าวได้ว่า ความสำเร็จและความไม่สำเร็จของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้นอยู่กับความแตกต่างในการสร้างความน่าเชื่อถือ บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความน่าเชื่อถือในทีม และบทบาทของความไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน

Shanks (2016) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาวิชาชีพครูและสนับสนุนการเรียนรู้ของครูผู้สอน ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นจากครูผู้สอนที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการและแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการสนับสนุนการทำงานด้านการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ด้วยการสร้างความพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มครู ร่วมพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนด้วยการสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ปรับปรุงการวางแผนการเรียนการสอน การจัดการสอนในห้องเรียน และการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งการดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

Salleh, H. (2016) ได้ศึกษาผู้อำนวยความสะดวกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในประเทศสิงคโปร์ โดยกล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องในทศวรรษที่ผ่านมาและมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในการสร้างศักยภาพการทำงานของครูผู้สอนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นวัตกรรมและสื่อการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่หลากหลายและกว้างขวางเพิ่มมากขึ้นทั้งความสำเร็จทางด้านวิชาการและการมีทักษะในศตวรรษที่ 21 การเติบโตของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแสดงให้เห็นถึงการลงทุนด้านเวลาของครูผู้สอนในการร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรการสอนเพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นรวมทั้งพัฒนาสมรรถนะครูตามความต้องการจำเป็นด้วยความร่วมมือในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สมรรถนะสำคัญประการหนึ่ง คือ การอำนวยความสะดวกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการศึกษานี้อธิบายถึงประเด็นสำคัญที่ได้จากผู้สังเกตการณ์ในการเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยพบว่า ผู้อำนวยความสะดวกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถสนับสนุนและให้คำแนะนำครูผู้สอนให้มีการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นทั้งด้านการเรียนการสอนและการเรียนรู้ การสร้างกรอบการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ หลักการ และวิธีปฏิบัติที่ใช้ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอีกด้วย

Virtanen, Hiemi & Nevgi (2017) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการกำกับควบคุมตนเองที่ส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษาครู จากการสำรวจนักศึกษาครูจำนวน 422 คน พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การจัดการเรียนรู้แบบเน้นเป้าหมายและความตั้งใจ (Goal-oriented and intention learning) และการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งผลต่อทางบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพครู ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะที่ดี นักศึกษาครูต้องมีแรงจูงใจ

ในการเรียนรู้และมีกลยุทธ์การควบคุมตนเองที่ยอดเยี่ยม ผลการวิจัยค้นพบว่า นักศึกษาครูที่มีแรงจูงใจในการเรียนรู้และควบคุมตนเองที่ดีเยี่ยมจะมีประสบการณ์ในการเรียนรู้เชิงรุกที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษาครูที่มีแรงจูงใจในการเรียนรู้และการควบคุมตนเองในระดับปานกลางได้รับประโยชน์จากวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Ahn, J. (2017) ได้ศึกษาขั้นตอนและวิธีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC): รายงานกรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมในประเทศเกาหลีใต้เกี่ยวกับการสร้างความยั่งยืนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการสร้างความยั่งยืนของของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ โดยการศึกษาโครงสร้างพื้นฐาน การเตรียมความพร้อม และองค์การทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ รวมทั้งการตรวจสอบหน่วยงานและปัจจัยสนับสนุนในกระบวนการดำเนินงาน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และประชุมกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูผู้สอน ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และผู้ประสานงานจากหน่วยงานการศึกษา จำนวน 19 คน ให้ข้อมูลด้วยวิธีตอบแบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึกครูจำนวน 3 คน โดยในการศึกษานี้ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนก่อนการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สิ่งที่ครูต้องเผชิญ และคุณลักษณะ 2 ประการสำหรับการริเริ่มสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกในชุมชนรับรู้สิ่งสำคัญในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ การเตรียมผู้นำครู การสร้างความน่าเชื่อถือ การเคารพในหมู่คณะ และการรักษาเวลาในการสังเกตชั้นเรียนและการประชุมกลุ่ม รวมทั้งการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกและบุคลากรสายสนับสนุนในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ผู้เข้าร่วมได้รับประโยชน์จากการนำข้อมูลที่ได้ประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ การมีทัศนคติเชิงบวก สามารถแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้ ผู้มีอำนาจในการบริหารโรงเรียนและหน่วยงานการศึกษารับรู้ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Hairon, S. & Tan, C. (2017) ได้ศึกษาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสิงคโปร์และเชียงใหม่: แนวทางการทำงานร่วมกันของครูผู้สอน ซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLCs) ได้รับการยอมรับว่ามีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพของครูผู้สอนและนักเรียนผ่านการทำงานร่วมกันของครูตามโครงสร้างการทำงานและประสบความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัดในประเทศสิงคโปร์และเชียงใหม่ ซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งสองแห่งถือว่ามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในเอเชีย

ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) ถึงแม้ว่าระบบการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ภาพที่ปรากฏออกมาแสดงถึงประสบการณ์และศักยภาพในการประยุกต์ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์และเชียงใหม่ ซึ่งรวมถึงการทำงานอย่างหนักของครูในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และการดำเนินงานในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและโครงสร้างการทำงานแบบลำดับขั้น ดังนั้นการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของประเทศสิงคโปร์และเชียงใหม่จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของครูผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับนานาชาติที่ส่วนใหญ่มีกลุ่มประเทศตะวันตกเป็นศูนย์กลาง

TeKippe (2017) ได้ศึกษาแผนกลยุทธ์การเพิ่มการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน การคิดสร้างสรรค์ การค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง เชื่อมโยงและสะท้อนกลับ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกหนึ่งในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยค้นพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานผ่านหลักสูตรวิธีการอ่าน ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม นักเรียนได้ทบทวนความจำและการรับรู้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกัน การใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การมีส่วนร่วมเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และความสำเร็จของนักเรียน

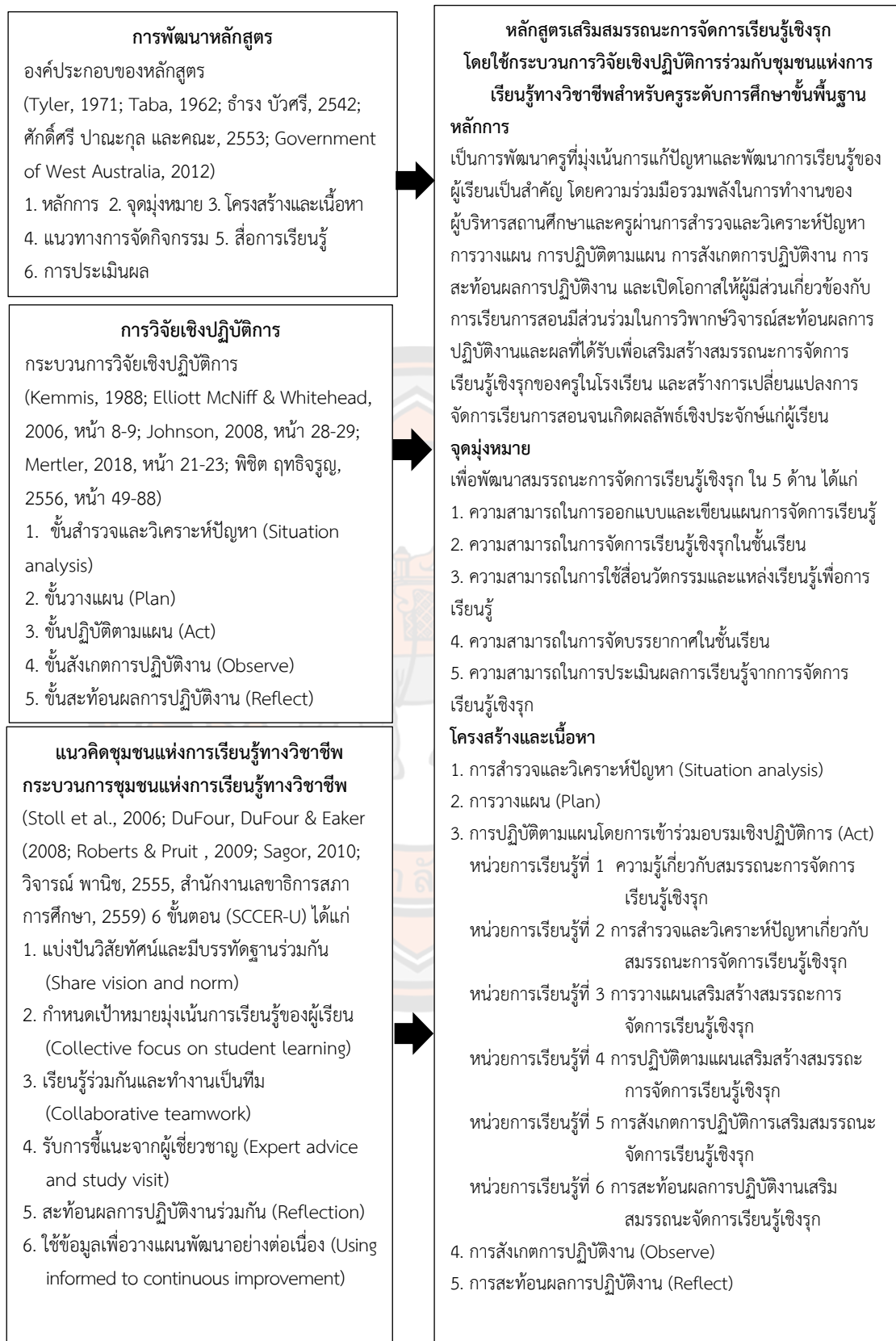
Setyaningsih (2018) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาร่วมกันของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านกระบวนการศึกษาร่วมกันเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการเปิดกว้าง ความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกัน ผลการศึกษาค้นพบว่า การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านบริบทและการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานผ่านการศึกษาร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้นักเรียนวิทยาศาสตร์มีความรู้ ทักษะและเจตคติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Whatley (2020) ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในชั้นเรียนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าจากการสำรวจการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของสถาบัน (Buck) ระดับประสิทธิภาพของครู การสนทนากลุ่มครู การบันทึกการประชุมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการสังเกตผล

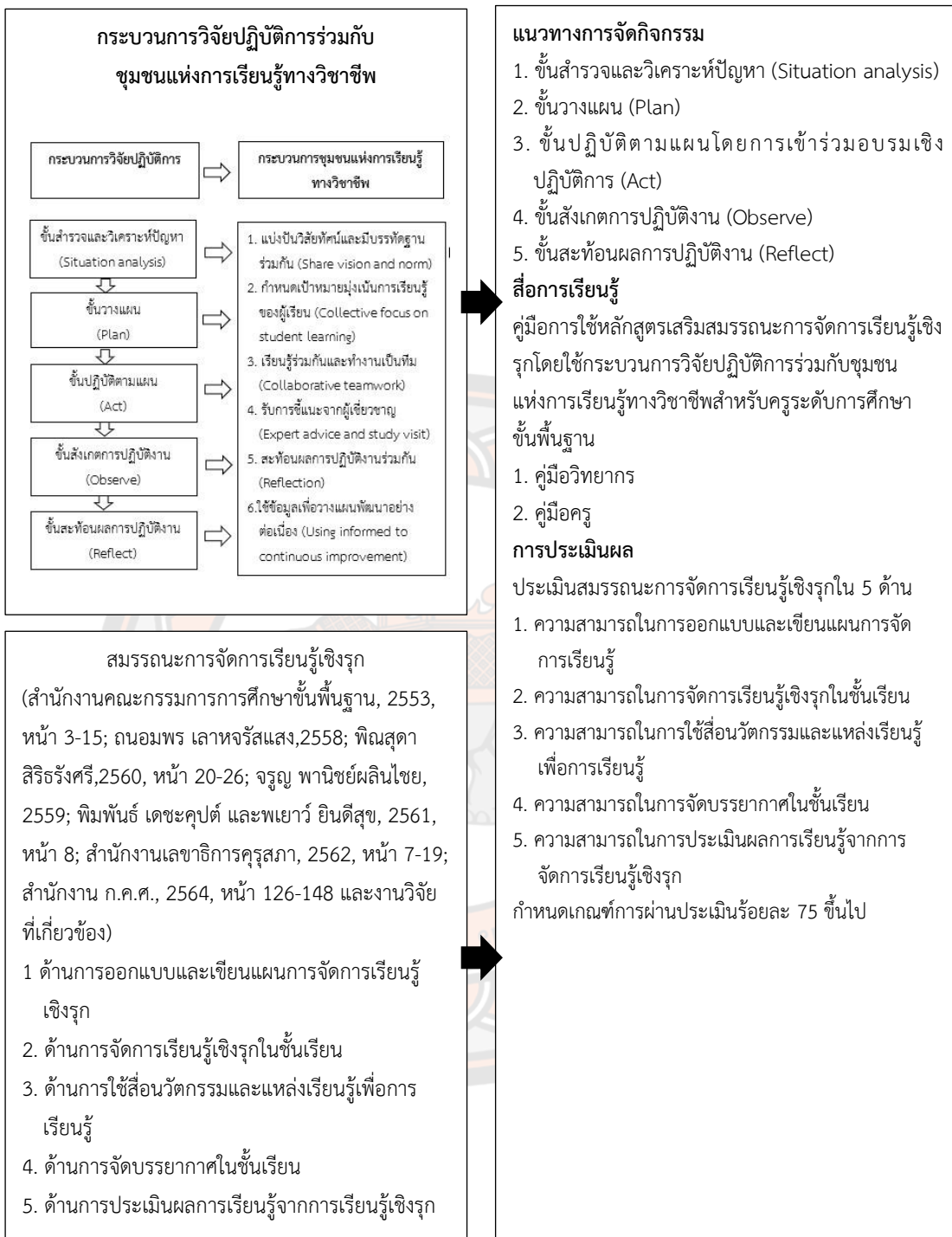
สะท้อนกลับ พบว่า 1) ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน มี 7 ประการ 2) แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การสังเกต และการให้ข้อมูลสะท้อนกับที่ไม่ใช่การประเมิน จะช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานของครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรปรับชุดความคิดครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แนวคิดสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ ดังกล่าวข้างต้น นำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ภาพที่ 7 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 7 (ต่อ)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

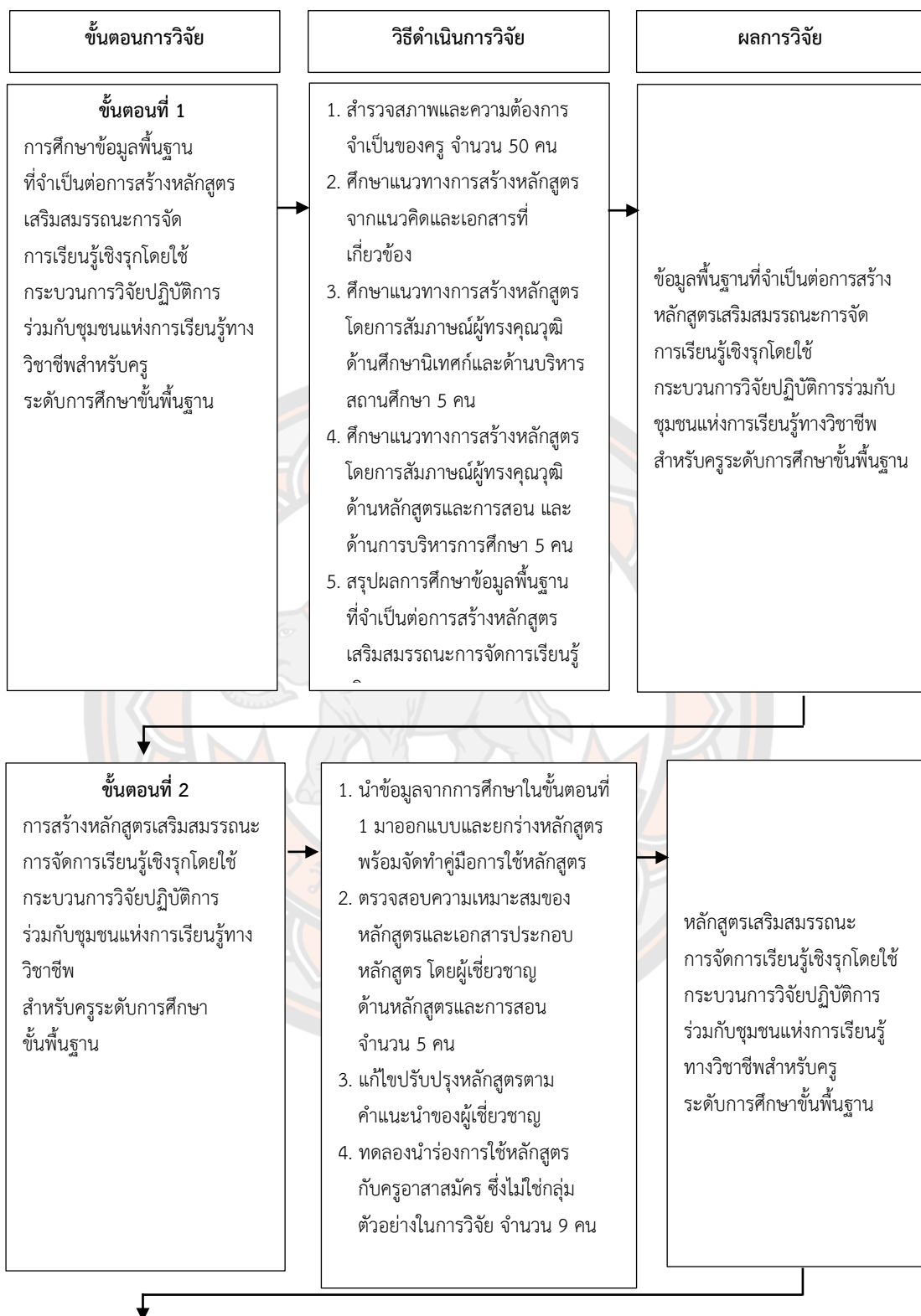
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

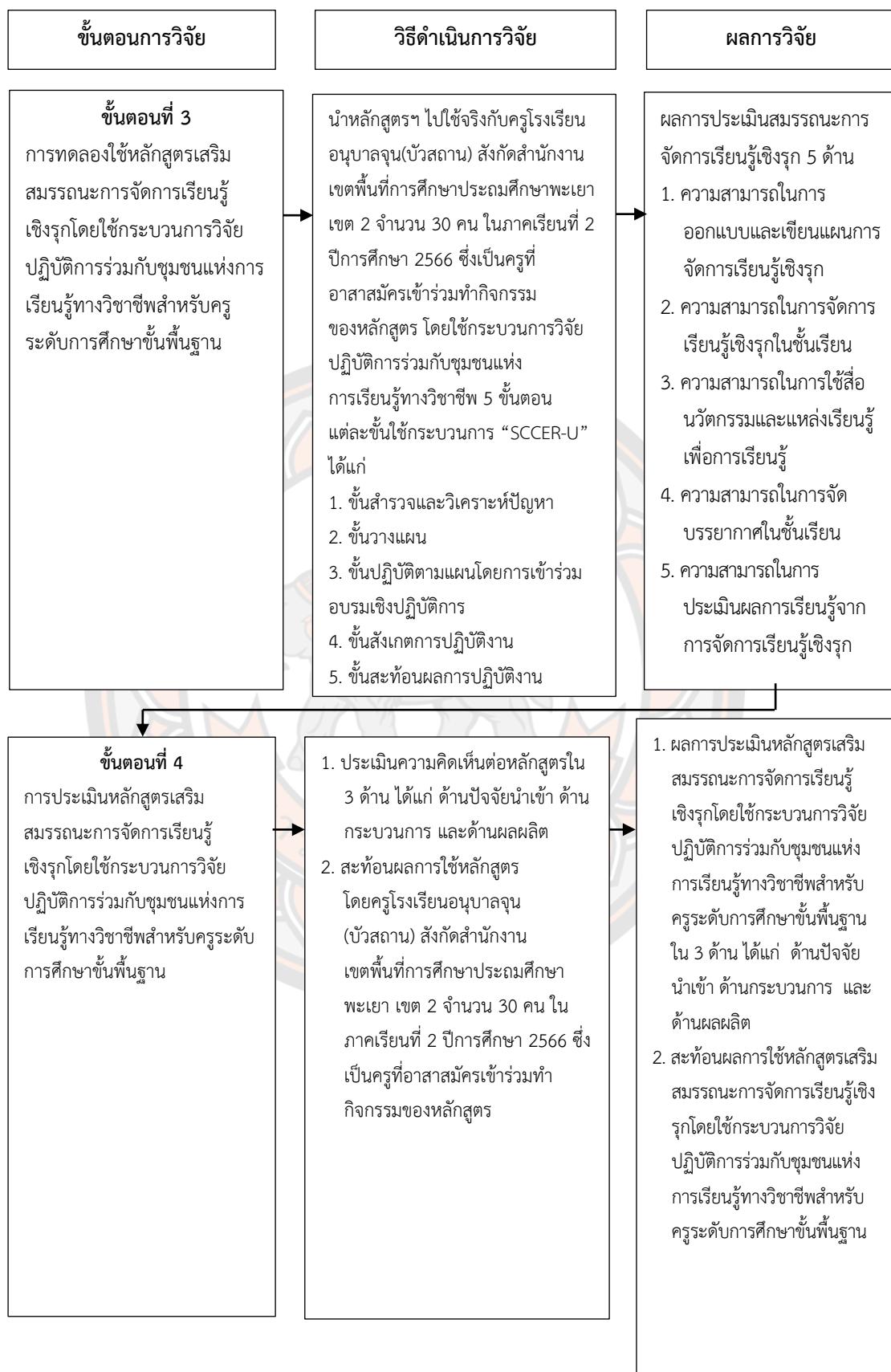
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 8 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 8 (ต่อ)

ตารางที่ 21 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล / กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชน	1. สภาวะสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	1. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยาเขต 2 จำนวน 50 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย 2. เอกสารที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 2.1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร 2.2 แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ 2.3 แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2.4 แนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2.5 แนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. แบบสำรวจ 2. แบบวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล (Content analysis) วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล (Content analysis)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล / กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา	3. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 3.1 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน 3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน	3. แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง	วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล (Content analysis)	
4. ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	4. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 4.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน 4.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน	4. แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง	วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปข้อมูล (Content analysis)	

ตารางที่ 21 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล / กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานตามข้อที่ 1-4	5. แบบสรุปข้อมูล	วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis)
2. เพื่อสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1. ออกแบบและยกร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคู่มือการใช้หลักสูตร	1. นำผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มากร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร พร้อมจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร	1. ร่างหลักสูตร 2. ร่างคู่มือการใช้หลักสูตร	วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล / กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
2. ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน	แบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร	1. ค่าเฉลี่ย 2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้ทดลองใช้จริง	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน	แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ	3. วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis)
4. ทดลองนำร่องการใช้หลักสูตร		4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนบ้านกัวแก้วสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พะเยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากครูอาสาสมัคร และไม่เก็บกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	5. แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้ง 5 ฉบับ 6. แบบสังเกตการทดลอง นำร่องใช้หลักสูตรในประเด็นด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรมการพัฒนาครู ระยะเวลาในการจัดการเรียน การวัดและประเมิน	1. ค่าเฉลี่ย 2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างผู้ประเมิน (RAI) 3. วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล / กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีเนื้อหา 6 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลา 72 ชั่วโมง โดยใช้กระบวนการวิจัยการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี (บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร	1. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. แบบประเมินผลการเรียนรู้	1. ค่าเฉลี่ย 2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. การทดสอบค่าที (t-test for one sample)
			อบรมเชิงปฏิบัติการ 4. ชิ้นสังเกตการปฏิบัติงาน 5. ชิ้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และทำการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	

ควรปรับปรุง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล / กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
4. เพื่อประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1. ประเมินความคิดเห็นต่อหลักสูตรฯ ใน 3 ประเด็น - ด้านปัจจัยนำเข้า - ด้านกระบวนการ - ด้านผลผลิต 2. สะท้อนผลการพัฒนาครูจากการใช้หลักสูตรฯ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร	1. แบบประเมินหลักสูตรฯ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ 2. แบบสะท้อนผลการใช้หลักสูตร	1. ค่าเฉลี่ย 2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

แหล่งข้อมูล/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 จำนวน 50 คน จาก 8 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ดังรายนามต่อไปนี้

- 1.1 โรงเรียนอนุบาลจุน(บ้านบัวสถาน)
- 1.2 โรงเรียนบ้านกัวแก้ว
- 1.3 โรงเรียนบ้านสักทุ่ง
- 1.4 โรงเรียนบ้านแม่ทะลาย
- 1.5 โรงเรียนบ้านธาตุชิงแกง
- 1.6 โรงเรียนบ้านเวียงล่อ
- 1.7 โรงเรียนบ้านแม่วังช้าง
- 1.8 โรงเรียนบ้านดอนมูล

2. แหล่งข้อมูลด้านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ แนวคิดของ Tyler (1971) Taba (1962) Saylor & Alexander (1974) Skilbeck (1984) สัจด์ อุทรานันท์ (2532) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535) เพื่อสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของหลักสูตร

2.2 แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ ได้แก่ แนวคิดของ Kemmis (1988) McNiff & Whitehead (2006) Johnson (2008) Mertler (2018) พิเชิต ฤทธิจรูญ (2556) เพื่อศึกษาและสังเคราะห์กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ

2.3 แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ แนวคิดของ Stoll & Thomas (2006) DuFour, DuFour & Eaker (2008) Roberts & Pruitt (2009) Sagor (2010) วิจารณ์พานิช (2555) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) เพื่อศึกษาและสังเคราะห์กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.4 แนวคิดการกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และแนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

2.5 แนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ แนวคิดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ Meyers & Jones (1993) วัชรภา เล่าเรียนดี ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพินศิริสัมพันธ์ (2560) กุณิสรา จิตรชญาวณิช (2562, หน้า 6-7) มนสิข สิริธสมบูรณ์ (2565, หน้า 1-2) แนวคิดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ถนอมพร เลาทจรัสแสง (2558) พิณสุตา สิริธรงค์ศรี (2560) พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2561) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562; 2562ก) สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564) และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของนักการศึกษา จำนวน 10 คน เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนำมาใช้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และประเด็นการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นศึกษานิเทศก์และผู้อำนวยการสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาครู เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี ประกอบด้วย

3.1 ดร. สกาวรัตน์ ไกรมาก

ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

3.2 นางสาวโสภภาพร ไสยแพทย์

ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยฐานะเชี่ยวชาญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.3 นางสาวนงคราญ ชัยพงษ์

ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยฐานะเชี่ยวชาญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

3.4 นางสุดา นันไชยวงศ์

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยฐานะรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

โรงเรียนเทิงวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

3.5 นางมนตรา พักมงคล

ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาเอกขึ้นไป เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบอย่างและให้คำปรึกษาผู้อื่น หรือมีผลงานวิจัยหรือมีบทบาทสำคัญด้านการพัฒนาครู เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี ประกอบด้วย

4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง

สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

4.2 รองศาสตราจารย์ ดร.สุวดี อุปป็นใจ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรา เครือคำอ้าย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

4.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศานิตย์ ศรีคุณ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.5 อาจารย์ ดร. ประคอง รัศมีแก้ว

อาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. แบบสรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสรุปข้อมูล แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. แบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 ออกแบบและสร้างแบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนดประเด็นศึกษา ได้แก่ การออกแบบและเขียนแผน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3 นำแบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบประเด็นข้อคำถาม ความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาที่จะถามหรือไม่ และข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้ชัดเจน

1.4 นำแบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา ประกอบด้วย

1.4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยากาญจน์ โตพิทักษ์
ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ
ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณวงษ์
ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.4.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.4.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.5 ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) และกำหนดคะแนนการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 -100

(วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 221) พบว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

1.6 ปรับปรุงแบบสำรวจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

2. แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นตามองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและแนวทางการพัฒนาครู เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3.2 ออกแบบและสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีข้อคำถาม ดังต่อไปนี้

3.2.1 ท่านเห็นว่าควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ อย่างไร

3.2.2 ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นอย่างไรในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3) การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5) การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2.3 แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้พัฒนาครูโดยการลงปฏิบัติจริงและการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนจริงอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอย่างไร

3.2.4 แนวทางอื่นที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูให้ดียิ่งขึ้น

3.3 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา (รายนามผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏตามข้อ 1.4 และในภาคผนวก ก)

3.5 ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) และกำหนดคะแนนการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 -100 (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 221) พบว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

4. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

4.2 กำหนดจุดหมายของการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

4.3 ออกแบบและสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีข้อคำถามในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

4.3.1 ท่านคิดว่า หลักการหรือแนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร

4.3.2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีประเด็นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านใดบ้าง

4.3.3 เนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร

4.3.4 แนวทางการจัดกิจกรรมในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

4.3.5 สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร และควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

4.3.6 การวัดและประเมินผลและตัวชี้วัดความสำเร็จในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร

4.3.7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นใดบ้าง

4.4 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4.5 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา (รายนามผู้เชี่ยวชาญปรากฏตามข้อ 1.4 และในภาคผนวก ก)

4.6 ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) และกำหนดคะแนนการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50

-100 (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 221) พบว่า ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างทั้งหมด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

4.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

5. แบบสรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นตามองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1 ผู้วิจัยประสานขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการโรงเรียน (รายนามโรงเรียนปรากฏในภาคผนวก ก) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

1.3 จัดส่งหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน (รายนามโรงเรียนปรากฏในภาคผนวก ก)

1.4 นัดหมายเพื่อแจกแบบสำรวจให้แก่ครูในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2566 และรับกลับมาด้วยตนเอง

1.5 รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ประสานงานทางโทรศัพท์กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ เป็นการล่วงหน้า

3.2 ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

3.3 จัดส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์พร้อมแนบเอกสารประกอบ

3.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามวันเวลาที่กำหนด โดยดำเนินการในระหว่างเดือนสิงหาคม 2566

3.5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง พร้อมทั้งถอดเทปบันทึกข้อมูลคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ โดยแยกแต่ละประเด็นคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ประสานงานทางโทรศัพท์กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน และด้านบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ เป็นการล่วงหน้า

4.2 ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

4.3 จัดส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์พร้อมแนบเอกสารประกอบ

4.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามวันเวลาที่กำหนด โดยดำเนินการในระหว่างเดือนสิงหาคม 2566

4.5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง พร้อมทั้งถอดเทปบันทึกข้อมูลคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ โดยแยกแต่ละประเด็นคำถาม

5. สรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำข้อมูลที่ศึกษาจากการสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และข้อมูลจากการศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน มาสรุปตามในประเด็นตามองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis) ตามประเด็นที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาเอกขึ้นไป มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี ประกอบด้วย

1.1 ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

- 1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- 1.3 รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง
สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิภา กองสอน
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
- 1.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อ่างรังโสติสกุล
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทดลองนำร่องการใช้หลักสูตร ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านกัวแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากครูอาสาสมัคร และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 ฉบับ ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แบบประเมินการใช้สื่อและนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ แบบประเมินการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และแบบประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้เชิงรุก

5. แบบบันทึกการสังเกต การสอบถามเกี่ยวกับการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1. การยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้จากขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมายกร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1.1 หลักการ เป็นแนวความคิดความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรที่แสดงจุดหมายและแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

1.1.2 จุดมุ่งหมาย แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของหลักสูตรว่าครูที่เข้าร่วมหลักสูตรแล้วมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามที่หลักสูตรกำหนด

1.1.3 โครงสร้างและเนื้อหา เป็นการระบุถึงเนื้อหาสาระและระยะเวลาที่ครอบคลุมเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติ เพื่อให้ครูได้นำความรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

1.1.4 แนวทางการจัดกิจกรรม เป็นการกำหนดกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาครูและระดับเกณฑ์พฤติกรรมที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติงานและเกิดสมรรถนะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด

1.1.5 สื่อการเรียนรู้ เป็นการระบุถึงคู่มือการใช้หลักสูตรและเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

1.1.6 การประเมินผล เป็นการตัดสินผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.2 ร่างคู่มือการใช้หลักสูตร ดังนี้

1.2.1 คู่มือวิทยากร ประกอบด้วย

- 1) ความเป็นมาและความสำคัญ
- 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ
- 3) คำชี้แจงการใช้หลักสูตร
- 4) คุณสมบัติของวิทยากร
- 5) บทบาทหน้าที่ของวิทยากร
- 6) หลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา
แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ แนวทางการประเมินผล
- 7) แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

1.2.2 คู่มือครู ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)
- 2) กิจกรรมที่ 2 การวางแผน (Plan)
- 3) กิจกรรมที่ 3 การปฏิบัติตามแผน (Act)
- 4) กิจกรรมที่ 4 การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)
- 5) กิจกรรมที่ 5 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)

2. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร

2.2 กำหนดประเด็นข้อคำถามตามองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 สร้างแบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 6 องค์ประกอบ จำนวน 21 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2557, หน้า 280)

ระดับ	ระดับความเหมาะสม
5	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก
3	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2.4 นำแบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบตรวจสอบความเหมาะสมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา (รายนามผู้เชี่ยวชาญปรากฏตามข้อ 1.4 และในภาคผนวก ก)

2.6 ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) และกำหนดคะแนนการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 -100 (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 221) พบว่า ข้อคำถามในแบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

2.7 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำแบบตรวจสอบไปใช้จริงกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

3. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตร

3.2 กำหนดประเด็นข้อคำถามตามองค์ประกอบของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 สร้างแบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมองค์ประกอบของคู่มือการใช้หลักสูตร จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557, หน้า 280)

ระดับ	ระดับความเหมาะสม
5	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก
3	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย
1	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.4 นำแบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.5 นำแบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา (รายนามผู้เชี่ยวชาญปรากฏตามข้อ 1.4 และในภาคผนวก ก)

3.6 ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) และกำหนดคะแนนการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50 -100 (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 221) พบว่า ข้อคำถามในตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่เท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้

3.7 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำแบบตรวจสอบไปใช้จริงกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

4. แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครู สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการสร้างแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4.3 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.4 กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.5 กำหนดขอบเขตและประเด็นการประเมิน โดยเป็นการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 10 พฤติกรรมบ่งชี้ 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มี 10 พฤติกรรมบ่งชี้ 3) ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้ 4) ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้ และ 5) ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 แสดงขอบเขตและประเด็นการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	พฤติกรรมบ่งชี้
1 ความสามารถในการออกแบบ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะ การเรียนรู้เชิงรุก สาระการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝน มีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับ ชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียน สร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เชิงรุกและมีความหลากหลาย กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม การเรียนรู้ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	พฤติกรรมบ่งชี้
2. ความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน 3. มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิม เช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ 4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง 6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตรจริง 7. มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ 8. ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลอง ปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ 9. ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน 10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	พฤติกรรมบ่งชี้
3. ความสามารถการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและ ธรรมชาติของผู้เรียน 3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย 4. ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้น ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ 5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน 6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม
4. ความสามารถการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียน สนุกสนาน 2. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น 3. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน 4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น 5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริงที่สอดคล้องกับ สภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน 6. มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนา งาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม

ตารางที่ 22 (ต่อ)

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	พฤติกรรมบ่งชี้
5. ความสามารถการประเมินผล การเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน 2. กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการ ความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้อง กับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน 3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลา และเหมาะสม 4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม 5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

6. สร้างแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ฉบับที่ 2 แบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
ฉบับที่ 3 แบบประเมินความสามารถการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ฉบับที่ 4
แบบประเมินความสามารถจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และฉบับที่ 5 แบบประเมินความสามารถ
การประเมินผลการเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบรูบริก (Rubric score) กำหนดเกณฑ์การประเมิน
(Scoring rubrics) เป็นการให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic) 4 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม (4 คะแนน)
ดี (3 คะแนน) พอใช้ (2 คะแนน) และควรปรับปรุง (1 คะแนน) และกำหนดเกณฑ์การผ่าน
การประเมิน คือ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75

7. นำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความครอบคลุม ความถูกต้องของประเด็นการประเมินและความเหมาะสม

ของภาษาที่ใช้ และให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

8. นำแบบประเมินทั้ง 5 ฉบับที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา (รายนามผู้เชี่ยวชาญปรากฏตามข้อ 1.4 และในภาคผนวก ก)

9. วิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสมรรถนะที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดคะแนนการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50-1.00 (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 221) พบว่า แบบประเมินฉบับที่ 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ฉบับที่ 2 มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ฉบับที่ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ฉบับที่ 4 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และฉบับที่ 5 มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งเป็นแบบประเมินที่ใช้ได้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

10. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

11. นำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนบ้านกิ้วแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในเดือนพฤศจิกายน 2566 จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองนำร่องการใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของข้อคำถาม และความสอดคล้องกันของผลการประเมิน โดยมีผู้ประเมิน 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนครูวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังเกตและประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแล้วบันทึกผลลงในแบบประเมิน

12. นำผลการประเมินที่ได้จากผู้ประเมินทั้ง 3 คน มาหาค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนน โดยคำนวณจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater agreement index: RAI) (Burry-Stock, et al., 1996) พบว่า แบบประเมินฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.82 ฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.79 ฉบับที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.84 ฉบับที่ 4 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.76 และฉบับที่ 5 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินเท่ากับ 0.77

13. จัดพิมพ์แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ฉบับ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

5. แบบบันทึกการสังเกต การสอบถามเกี่ยวกับการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรมการพัฒนาครู ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาครู การวัดและประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ประสานงานทางโทรศัพท์กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

1.3 จัดส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรพร้อมแนบเอกสารประกอบ

1.4 ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร โดยดำเนินการในระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2566 โดยดำเนินการดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรด้วยตนเอง โดยใช้กรอบเหตุผลสัมพันธ์จากการพิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล

1.4.2 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ประเมินตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรอย่างรอบด้านในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

1.5 ผู้วิจัยติดตามและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรด้วยตนเอง

1.6 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ในการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นก่อนทดลองนำร่องการใช้หลักสูตร

1.7 วิเคราะห์ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร เสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำไปทดลองนำร่องใช้กับครูโรงเรียนบ้านกิวแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากครูอาสาสมัคร และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 จัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกิวแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พร้อมแนบเอกสารประกอบ

2.2 ผู้วิจัยและผู้บริหารโรงเรียนบ้านกิวแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ดำเนินการพัฒนาครูตามหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเดือนพฤศจิกายน 2566 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

2.3 ผลการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1 วงรอบ ตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ครั้งที่ 1 ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ครั้งที่ 2 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ครั้งที่ 3 การสะท้อนผลการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.4 วิเคราะห์ผลการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. การปรับปรุงหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำผลการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้ทดลองใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 69)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
4.51-5.00	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก
2.51-3.50	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
1.51-2.50	รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย
1.00-1.50	รายการมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2. การปรับปรุงหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis)

3. การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินโดยการทดสอบค่าที (t-test for one sample)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทดลองใช้จริงในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566-มกราคม 2567

การออกแบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบการทดลองกลุ่มเดียวและวัดผลหลังการทดลอง (One Group Posttest Only Design) (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 203) เป็นการทดลองครูกลุ่มเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียว และหลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วทำการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งโดยการประเมินตามสภาพจริงของการทำงานกิจกรรมหลักสูตร ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

X	O ₁ O ₂ O ₃
---	--

เมื่อ X หมายถึง การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

O₁ O₂ O₃ หมายถึง การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละช่วงเวลา

โดยมีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

1. เลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะทดลองใช้หลักสูตร คือ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร

2. นำนวัตกรรมศึกษาไปใช้ คือ หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ทดลองใช้กับครูจนครบตามระยะเวลาที่กำหนดโดยทำการทดลองจำนวน คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566-มกราคม 2567

4. ทำการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ครั้งที่ 1 ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ครั้งที่ 2 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ครั้งที่ 3 การสะท้อนผลการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5. สรุปรายชื่อข้อมูลจากการประเมินตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคู่มือการใช้หลักสูตร ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

2. แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้ (ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินในขั้นตอนที่ 2 เรียบร้อยแล้ว)

2.1 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการทดลอง

ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงแผนการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
1. ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)	เพื่อสำรวจและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและแนวทางการแก้ไขปัญหาคำการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครูร่วมแบ่งปันสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ครูร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3. ครูร่วมกันกำหนดแนวทาง การแก้ไขปัญหาร่วมกัน 4. ครูรับภาระชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหากจากผู้เชี่ยวชาญ 5. ครูสะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน 6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	6	แบบบันทึก การค้นหาคำปัญหา และความต้องการ พัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ผลการวิเคราะห์ สภาพปัญหา การจัดการการเรียนรู้ เชิงรุกและแนวทาง การแก้ไขปัญหา การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
2. ชั้นวางแผน เพื่อวางแผน (Plan) เสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกโดยใช้ หลักสูตร	1. ครูร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติ ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครู 3. ครูร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกการนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อม เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน 4. ครูร่วมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และการชี้แนะ เกี่ยวกับแผนการสร้างสมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก 5. ครูร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6. ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้บริหารสถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ การเรียนรู้	6	แบบบันทึก กิจกรรมการ วางแผนพัฒนา สมรรถนะ การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	แผนการ เสริมสร้าง สมรรถนะ การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
3. ชื่นปฏิบัติ ตามแผน โดยการเข้า ร่วมอบรม เชิงปฏิบัติการ (Act)	1. เพื่อดำเนินการตาม แผนที่วางไว้ 2. เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถใน การออกแบบและ เขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	1. ครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผนเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผน เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติการ เสริมสมรรถนะจัดการการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เสริมสมรรถนะจัดการการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่ม สาระ การเรียนรู้ 5. ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก	48	1. เอกสารประกอบ การจัดกิจกรรม ของหลักสูตร 2. แบบประเมิน ความสามารถ ในออกแบบ และเขียนแผน การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	1. แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนำไปใช้ สอนจริง 2. ความสนใจ ในชั้นเรียน

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
		<p>2. ครูกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง</p> <p>3. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนดการออกแบบดังนี้</p> <p>3.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน</p> <p>3.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>3.3 สาระการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร</p> <p>3.4 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชน หรือสภาพจริงของผู้เรียน</p> <p>3.5 กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่</p> <p>3.6 เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย</p>				

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้	เวลา	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
			ทางวิชาชีพ	(ชั่วโมง)		
		<p>3.7 กำหนดแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด</p> <p>3.8 กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>3.9 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>3.10 ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม</p>				
		<p>5. ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>6. ครูนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ</p>				

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
		<p>7. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกัน ประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>8. ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง</p>				

(หมายเหตุ ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันใหม่ซ้ำกับแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันเดิมที่ได้นำเสนอแล้ว เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนในขั้นตอนถัดไป)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
4. ขั้นสังเกต การปฏิบัติงาน (Observe)	1. เพื่อสังเกตการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน 2. เพื่อประเมิน ความสามารถใน การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน 3. เพื่อประเมิน ความสามารถใน การใช้สื่อ นวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ 4. เพื่อประเมิน ความสามารถใน การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	1. ครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียน และการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ครูร่วมกำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรม การสอนและพฤติกรรมครูของผู้เรียน 3. ครูร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้น เรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการ ประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก 4. ครูบันทึกพฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียน โดย เน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูล การชี้แนะแก่ครู 5. ครูสนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควร พัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จาก การสังเกตชั้นเรียน	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ 5. ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก	6	1. คู่มือครู 2. แบบประเมิน ความสามารถ ในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกใน ชั้นเรียน 3. แบบประเมิน ความสามารถใน การใช้สื่อ นวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ 4. แบบประเมิน ความสามารถใน การจัด บรรยากาศ ในชั้นเรียน	บันทึกการสังเกต การจัด การ เรียนรู้เชิงรุก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
	5. เพื่อประเมิน ความสามารถใน การประเมินผล การเรียนรู้	6. ครูนำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงและพัฒนา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป		5. แบบประเมิน ความสามารถใน การประเมินผล การเรียนรู้จาก การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก		
5. ขั้นสะท้อน ผลการ ปฏิบัติงาน (Reflect)	เพื่อสะท้อนผลและ การประเมินผล สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ของครู	1. ครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของ เพื่อนร่วมงาน 2. ครูร่วมพิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3. ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐาน เชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิง รุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู 4. ครูร่วมรับข้อเสนอแนะสิ่งที่ควรปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่ม สาระ การเรียนรู้	6	แบบสะท้อนผล การพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกจากการใช้ หลักฐานการใช้ หลักสูตร การเรียนรู้เชิงรุก ของครู	ข้อมูลการสะท้อน ผลและการ ประเมินผล สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ของครู

ตารางที่ 23 (ต่อ)

กระบวนกร	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
		5. ครูร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก				
		6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก				
		รวม		72		

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

1. ติดตามและประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนด และบันทึกการสังเกตการติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1 วงรอบ ตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้
 - ครั้งที่ 1 ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - ครั้งที่ 2 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - ครั้งที่ 3 การสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
3. รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินโดยการทดสอบค่าที (t-test for one sample)

**ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน**

การประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียด
การดำเนินงานดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามะหะลา เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่
อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ฉบับ ได้แก่

1. แบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการ
วิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ฉบับ ได้แก่

1. แบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอน
การสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

1.2 กำหนดประเด็นการประเมิน และเลือกรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การประเมิน

1.4 ออกแบบและสร้างแบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2557 : 280)

- 5 หมายถึง รายการนั้นมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รายการนั้นมีความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 หมายถึง รายการนั้นมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รายการนั้นมีความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รายการนั้นมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

1.5 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.6 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา (รายนามผู้เชี่ยวชาญปรากฏตามข้อ 1.4 และในภาคผนวก ก)

1.7 วิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดคะแนนการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50-1.00 (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2565, หน้า 221) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งเป็นแบบประเมินที่ใช้ได้สำหรับการในวิจัยในครั้งนี้

1.8 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

2. แบบสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการสรุปสะท้อนผลในภาพรวมเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสะท้อนผลใน 3 ประเด็น ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสะท้อนผลการพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนาครู

2.2 ออกแบบและสร้างแบบสะท้อนผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมของครูอาสาสมัคร “หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมุ่งสะท้อนผล 3 ประเด็น ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 นำแบบสะท้อนผลเสนอที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.4 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสะท้อนผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมของครูอาสาสมัคร “หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ครูอาสาสมัครที่เข้าร่วมกิจกรรม ในเดือนมกราคม 2567 จำนวน 30 คน และรับกลับมาด้วยตนเอง

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
3. สรุปการสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสรุปประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป
4. แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปขยายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, หน้า 69)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรในระดับน้อยที่สุด

2. สรุปการสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล (Content analysis)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผลการสำรวจครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
จำนวน 50 คน มีดังนี้

ตารางที่ 24 แสดงผลการสำรวจระดับความคิดเห็นต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
(n = 50)

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	จำนวน	ร้อยละ
1. มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีเยี่ยม	-	-
2. มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี	20	40.0
3. มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างได้บางส่วน	17	34.0
4. มีการปฏิบัติแต่ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้	13	26.0
5. การปฏิบัติไม่มีคุณภาพ ควรปรับปรุง	-	-
รวม	50	100

จากตารางที่ 24 พบว่า ครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 50 คน มีความคิดเห็นต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง โดยครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความสามารถในการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา พบว่า มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างได้บางส่วน จำนวน 17 คน ร้อยละ 34 และมีการปฏิบัติแต่ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ตามลำดับ และครูทุกคนยินดีเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง

จากผลการประเมินตนเองของครูดังกล่าวข้างต้น สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 25 แสดงการสรุปสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพ	ความต้องการจำเป็น
การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	
1. ไม่รู้ว่าควรออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไรที่เป็นเชิงรุกที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของนักเรียนและความต้องการของนักเรียน (15)	1. การจัดอบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและตัวอย่างการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สมบูรณ์และครอบคลุมทุกองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (18)
2. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา บางวิชามีเนื้อหามากเกินไป จึงทำให้การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง และไม่ครอบคลุมองค์ประกอบของแผน (14)	2. การออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มีเทคนิควิธีการสอน วิธีการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องและเหมาะสมกับนักเรียน ทั้งนักเรียนกลุ่มอ่อน-ปานกลาง-ดี (17)
3. กิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง และระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน (10)	3. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและเกิดการเรียนรู้หลากหลายและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (11)
4. ขาดเทคนิคการสอนที่หลากหลายและขาดเทคนิคการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (6)	4. สร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นความสำคัญในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (4)
5. ไม่มีความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของแผนการสอน และคิดว่าถ้าไม่มีแผนการสอนก็สามารถสอนได้ (7)	
6. ไม่เข้าใจการเขียนแผนว่าต้องใช้คำแบบใดให้มีจุดประสงค์การเรียนรู้ K P A ครบถ้วนและไม่ค่อยเข้าใจว่า การวัดประเมินแบบใดถึงจะเหมาะสมกับการวัด ตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ต่างๆ (4)	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

สภาพ	ความต้องการจำเป็น
การจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียน	
1. ครูสอนโดยบรรยายมากเกินไป ไม่เน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่เอื้อให้นักเรียนโต้แย้งหรือตั้งข้อสงสัยและหาข้อพิสูจน์กับครู (19)	1. เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติ ส่งเสริมกระบวนการคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียน มีผลการเรียนรู้เป็นที่น่าพึงพอใจและผ่านตัวชี้วัด (46)
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ นักเรียนขาดความสนใจ ไม่ตั้งใจในการเรียนรู้ ขาดการมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (18)	2. เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การใช้กระบวนการกลุ่มที่เหมาะสมสำหรับชั้นเรียนที่มีนักเรียน 30 คนขึ้นไป (2)
3. การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนไม่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และมีข้อจำกัดเรื่องเวลา (8)	
การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้	
1. สื่อการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน และสื่อต้องตอบสนองต่อผู้เรียนเพื่อให้ร่วมกิจกรรม (21)	1. จัดสื่อการสอนให้หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ (22)
2. สื่อการสอนไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนไม่ยอมรับกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย และปัญหาที่เห็นชัดเจน คือสื่ออินเทอร์เน็ต ระบบอินเทอร์เน็ต ไม่ไหลลื่น ทำให้การจัดการเรียนรู้สะดุดไม่ต่อเนื่อง (19)	2. ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้เทคนิคและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (12)
	3. ควรมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดทำจัดหาสื่อที่ทันสมัย ตลอดจนระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา (4)

ตารางที่ 25 (ต่อ)

สภาพ	ความต้องการจำเป็น
การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	
1. บรรยากาศในชั้นเรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น นักเรียนบางคนยังขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (17)	จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เสริมทักษะให้กับผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ จัดกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน สร้างความกระตือรือร้นให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพื่อเสริมให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง (18)
2. ครูขาดความใส่ใจในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน (15)	
3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพแออัด (5)	
การประเมินผลการเรียนรู้	
1. การวัดประเมินผลไม่หลากหลาย ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และไม่ครอบคลุมตัวชี้วัด (31)	เทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งทักษะกระบวนการและความรู้ของนักเรียน มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และนำมาประยุกต์ใช้กับผู้เรียนตามความเหมาะสมของผู้เรียนและตามวัยของผู้เรียน (26)
2. เครื่องมือวัดและประเมินไม่มีคุณภาพ (3)	

จากตารางที่ 25 สรุปได้ว่า สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า 1) การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูไม่รู้ว่าควรออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ อะไรที่เป็นเชิงรุกที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของนักเรียนและความต้องการของนักเรียน และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง และไม่ครอบคลุมองค์ประกอบของแผน

2) การจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่เน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่เอื้อให้นักเรียนโต้แย้งหรือตั้งข้อสงสัยและหาข้อพิสูจน์กับครู 3) การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ พบว่า สื่อการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน 4) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น นักเรียนบางคนยังขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5) การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า การวัดประเมินผลไม่หลากหลาย ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และไม่ครอบคลุมตัวชี้วัด

ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า 1) การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความต้องการให้จัดอบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและมีตัวอย่างการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สมบูรณ์และครอบคลุมทุกองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียน พบว่า ครูต้องการการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติ ส่งเสริมกระบวนการคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้เป็นที่น่าพึงพอใจและผ่านตัวชี้วัด 3) การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ พบว่า จัดสื่อการสอนให้หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ และส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้เทคนิคและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ครูต้องการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เสริมทักษะให้กับผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ จัดกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน สร้างความกระตือรือร้นให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพื่อเสริมให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูต้องการมีเทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมทั้งทักษะกระบวนการและความรู้ของนักเรียน มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และนำมาประยุกต์ใช้กับผู้เรียนตามความเหมาะสมของผู้เรียนและตามวัยของผู้เรียน

2. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 26 แสดงการสรุปแนวทางการสร้างหลักสูตรจากการสังเคราะห์แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตร
1. หลักการ	เป็นการพัฒนาครูที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยความร่วมมือรวมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์ วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน
2. จุดมุ่งหมาย	เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้
3. โครงสร้างและเนื้อหา	เนื้อหาที่นำมาพัฒนาครู ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. การประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตร
<p>4. แนวทางการจัดกิจกรรม</p>	<p>ขั้นที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)</p> <p>เป็นขั้นการสำรวจสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ผลที่ได้รับ คือ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ครูร่วมแบ่งปันสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1.2 ครูร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1.3 ครูร่วมกันกำหนดแนวทาง การแก้ไขปัญหาร่วมกัน 1.4 ครูรับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ 1.5 ครูสะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน 1.6 ครูนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	<p>ขั้นที่ 2 วางแผน (Plan) เป็นขั้นการวางแผนการปฏิบัติงาน และสร้างการปฏิบัติงาน ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ครูร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2.2 ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 2.3 ครูร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกการนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p>2.4 ครูร่วมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>2.5 ครูร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>2.6 ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>
	<p>ขั้นที่ 3 ปฏิบัติตามแผน (Act) เป็นขั้นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ผลที่ได้รับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้</p> <p>3.1 ครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>3.2 ครูกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง</p> <p>3.3 ครูออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>3.4 ครูนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>3.5 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกันประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>3.6 ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรูก่อนนำไปใช้จริง</p>

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p data-bbox="612 472 1326 775">ขั้นที่ 4 สังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) เป็นขั้นการสังเกตผลการปฏิบัติและเก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรม การประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="651 801 1378 913">4.1 ครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียนและการเก็บรวบรวมข้อมูล <li data-bbox="651 936 1334 1048">4.2 ครูร่วมกำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน <li data-bbox="651 1070 1374 1238">4.3 ครูร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก <li data-bbox="651 1261 1366 1373">4.4 ครูบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่ม และรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู <li data-bbox="651 1395 1374 1563">4.5 ครูสนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน <li data-bbox="651 1585 1378 1697">4.6 ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p>ขั้นที่ 5 สะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน สรุปและรายงานผล ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม</p> <p>5.1 ครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน</p> <p>5.2 ครูร่วมพิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>5.3 ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู</p> <p>5.4 ครูร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>5.5 ครูร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>5.6 ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>
5. สื่อการเรียนรู้	<p>คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คู่มือวิทยากร 2. คู่มือครู

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตร
6. การประเมินผล	<p>การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. ความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน เกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการสัมภาษณ์และประเด็นที่นำไปใช้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 แสดงแนวทางการสร้างหลักสูตรจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และ
ด้านบริหารสถานศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
1. การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมจัดการ การเรียนรู้เชิงรุก	พฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ <u>กลุ่มที่ 1</u> ครูมีการรับรู้และมีความรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนำไปปรับใช้ ในชั้นเรียน แต่การปรับเปลี่ยนเป็นแค่ Action เฉยๆ <u>กลุ่มที่ 2</u> คือ กลุ่มที่มีความพยายามปรับ พฤติกรรมจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียนโดยทำกิจกรรมในห้องเรียน มีความสุขสนุกสนาน มากขึ้น พาเด็กคิด พาเด็กทำให้เด็กได้วางแผน อภิปราย สนทนา แต่ครูกลุ่มนี้มีไม่มาก การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครู มีดังนี้	การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความสามารถในการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ทำได้โดย 1. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้กับครู 2. เมื่อฝึกอบรมแล้วต้องมีการ นิเทศติดตามและ ประเมินผลการจัดการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยใช้ กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนเข้ามาช่วย ซึ่ง ดำเนินการนิเทศ
	1. โรงเรียนควรถูกกำหนดนโยบายการพัฒนา ครู ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องมีความรู้ ในการบริหารงานวิชาการ และเห็น ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิง รุก	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p>2. ใช้กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน ต้องพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผู้บริหารเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ PLC กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ หัวหน้าสายชั้น เมื่อได้รับนโยบายจะนำไปถ่ายทอดให้ครู แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งจัด ประชุมทุกวันอังคาร เวลา 10.30-11.30 น. และ PLC กลุ่มครูแต่ละสาระการเรียนรู้ ซึ่งครูจะนำนโยบายไปวางแผน พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ โครงงานเป็นฐานและจัดประชุมตามแต่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนด โดย กระทำอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. การอบรมเชิงปฏิบัติการจากเขตพื้นที่ การศึกษาและการนิเทศติดตามจาก ศึกษานิเทศก์อย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. การแจ้งข่าวการอบรมและสัมมนา จากหน่วยงานการศึกษาด้านต่างๆ</p>	<p>ติดตามประมาณ 3 ครั้ง ต่อภาคเรียน เพื่อดูว่าสิ่งที่ครู ได้รับจากการอบรมเชิง ปฏิบัติการ เมื่อนำสู่การปฏิบัติ แล้วประสบความสำเร็จ หรือไม่สำเร็จ และต้องติดตาม ให้ความช่วยเหลือ โดยใช้ กระบวนการชี้แนะ</p>

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p>5. การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์ โดยการหา Best practice และการทำ PLC เพื่อทำการศึกษากิจการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง</p>	
	<p>6. การสร้างแรงจูงใจให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการสอนแบบเดิมมาเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การสร้างแรงจูงใจในการเลื่อนวิทยฐานะ</p>	
	<p>7. การร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในลักษณะภาคีเครือข่ายการศึกษา โดยมีผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยมาเป็นพี่เลี้ยงให้ความรู้และนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจนประสบความสำเร็จ</p>	
	<p>8. การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ต้องกระทำผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับครูเมื่อฝึกอบรมแล้วต้องมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเข้ามาช่วย ซึ่งควรนิเทศติดตามประมาณ 3 ครั้งต่อภาคเรียน เพื่อดูว่าสิ่งที่ครูได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการเมื่อนำสู่การปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ และต้องติดตามให้ความช่วยเหลือโดยใช้กระบวนการชี้แนะ</p>	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู		
2.1 การออกแบบ และเขียน แผนการจัดการ การเรียนรู้ เชิงรุก	<p>1. การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องฝึก ให้ครูลงมือปฏิบัติเขียนแผนได้ และต้อง เอาแผนมาวิพากษ์ ครูจะเรียนรู้ได้ดีจาก การวิพากษ์</p> <p>สิ่งที่วิพากษ์ คือ แผนมีเทคนิคการสอน วิธีการสอนอะไรบางอย่างที่เป็นเชิงรุก ครูจะ เรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ไป ด้วยกัน</p> <p>2. ต้องให้ครูเข้าใจและเห็นตัวอย่างเทคนิค การสอน เทคนิคการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก</p> <p>3. สมรรถนะที่ครูต้องการพัฒนาให้เกิดกับ นักเรียน คือ อะไร ดังนั้นครูต้อง วิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้แล้วจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำไปสู่ การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้ แต่ละ ชั้นตอนของแผนจะต้องทำอะไร มี เทคนิคการสอนอะไรบ้าง การจัดทำ แผนควรเป็นแผนที่มีองค์ประกอบครบ</p> <p>4. ในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ใน แผนต้องมีคำสำคัญ (Keyword) ที่บ่ง บอกว่าอันไหนคือ ความรู้ อันไหนคือ ทักษะ อันไหนคือ เจตคติ และ วัตถุประสงค์ไม่ต้องเยอะ</p>	<p>แนวทางการพัฒนา</p> <p>ความสามารถในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก ได้แก่</p> <p>1. ให้ความรู้เกี่ยวกับ การออกแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกและนำเสนอ ตัวอย่างเทคนิคการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>2. ฝึกปฏิบัติให้ครูเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก</p> <p>3. วิพากษ์แผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก สิ่งที่วิพากษ์ คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ จัดทำขึ้นมีเทคนิคการ สอน วิธีการสอนอะไรบาง ที่เป็นเชิงรุกที่มุ่งพัฒนา สมรรถนะผู้เรียน - องค์ประกอบของแผน ครบถ้วนหรือไม่ - จุดประสงค์การเรียนรู้ใน แผนมีความชัดเจน ครบถ้วนหรือไม่ - แผนที่จัดทำขึ้นสอดคล้อง กับบริบทโรงเรียนและ นักเรียนหรือไม่

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
	5. ต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	- ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายที่มุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ และสื่อสารได้หรือไม่
	6. ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการในโรงเรียนมีหน้าที่ตรวจประเมินแผน	4. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนทำหน้าที่ตรวจประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	7. ในการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ต้องดูว่ากิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องเป็นเชิงรุกทุกขั้นตอนในการสอนหรือไม่ แต่ละขั้นตอนจะมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกลุ่ม เกม ที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ และสื่อสารได้	
2.2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	ในการสังเกตชั้นเรียน ดูจากคลิปวิดีโอการสอนหรือดูการสอนจริงในชั้นเรียน สิ่งที่ต้องบันทึก คือ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ต้องสะท้อนผลออกมาว่าจุดไหนที่เป็นจุดเด่นหรือดี จุดไหนที่ควรพัฒนา และสื่อการเรียนรู้อะไรและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการสอนเป็นอย่างไร	1. การสังเกตชั้นเรียนทำได้ 2 ลักษณะ 1.1 การสังเกตจากคลิปวิดีโอการสอน 1.2 สังเกตจากการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน 1.3 การสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนเพื่อสังเกตว่าได้อบรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้หรือไม่ 2. บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
2.3 การใช้สื่อ นวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้เพื่อ การเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อ ICT แต่ควรเป็นสื่อที่ เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิง รุกและให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นต้อง กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อการ เรียนรู้ในการศึกษาชั้นเรียนต้องมีการ สะท้อนผลการใช้สื่อการเรียนรู้	1. การพิจารณาสื่อการเรียนรู้ 1.1 สื่อการเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกหรือไม่ 1.2 เป็นสื่อที่ส่งเสริมให้เด็ก เกิดการเรียนรู้หรือไม่ 2. การสะท้อนผลการใช้ สื่อการเรียนรู้
2.4 การจัด บรรยากาศในชั้น เรียน	การบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งครูควรมี ทักษะการจัดการในชั้นเรียนที่หลากหลาย เทคนิคการเก็บเด็กให้เป็น สร้างให้เด็กมี ส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ กลุ่ม	การสร้างบรรยากาศให้เด็กมี ส่วนร่วมในการเรียนรู้ ในชั้นเรียน โดยใช้ กระบวนการกลุ่ม
2.5 การประเมินผล การเรียนรู้ จากการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นจุดอ่อน ของครูส่วนใหญ่เลย เนื่องจากครูไม่มี ความรู้ในการวัดผล ใช้เครื่องมือวัดและ ประเมินผลไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม มี การเขียนในแผนการจัดการเรียนรู้ แต่เวลา ไปปฏิบัติไปไม่ถึง แม้ครูจะประเมินผลตาม สภาพจริง แต่ต้องดูว่ามีการวัดและ ประเมินผลด้านความรู้ (K) อย่างไร การ ประเมินทักษะปฏิบัติอย่างไร สภาพจริงที่ เห็นเป็นอย่างไร มีวิธีแก้ไขอย่างไร ต้อง สะท้อนผลให้ครูได้รู้ว่าสิ่งที่ครูใช้อยู่มัน เหมาะสมไหม ในห้องเรียนที่มีนักเรียน 20- 30 คน ต้องมีการแบ่งกลุ่มการประเมิน	การประเมินผลการเรียนรู้ 1. ให้ความรู้เกี่ยวกับ การประเมินผลการเรียนรู้ การออกแบบเครื่องมือวัด และประเมินผล ที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้ - ด้านความรู้ - ด้านทักษะปฏิบัติ - ด้านเจตคติ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
	เช่น ชั่วโมงนี้เราจะสังเกตนักเรียนเลขที่ 1-5 และต้องดูประเด็นด้วยว่าในการสอน 1 ชั่วโมงนี้เราจะวัดผลเรื่องอะไร ในการวัดทักษะปฏิบัติ เราใช้การสังเกต แต่ต้องมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และควรใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นรูบริก และสิ่งที่คุณจะรู้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประสบความสำเร็จหรือไม่ ดูที่นักเรียนเป็นสำคัญ ผลงานหรือชิ้นงานนักเรียน ควรมีการสัมภาษณ์เด็กเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจจากการจัดการเรียนการสอนของคุณ	2. แนวทางการสังเกตและประเมินทักษะปฏิบัติ ควรแบ่งกลุ่มการประเมินและออกแบบเครื่องมือการประเมินในลักษณะเป็นรูบริก 3. สิ่งที่คุณจะรู้ว่าการจัดการเรียนรู้ของครูประสบความสำเร็จหรือไม่ ให้พิจารณาจากผลงานหรือชิ้นงานนักเรียน และการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจากการสัมภาษณ์นักเรียน
3. แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้พัฒนาครูโดยการลงปฏิบัติจริงและการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนจริงอย่างมีประสิทธิภาพ	1. การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร เนื้อหากับเป้าหมายที่นำมาพัฒนาครูต้องมีความสอดคล้องกัน และมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงผลงานหรือชิ้นงานครู คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและคลิปวิดีโอการสอนของคุณ 2. สื่อการเรียนรู้ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยเนื้อหาอะไรบ้างที่ทำให้ครูได้เข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร 2. กำหนดเนื้อหาที่นำมาพัฒนาครู โดยต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร 3. แสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงผลงานหรือชิ้นงานของครู คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของคุณ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
	3. เนื้อหาในหลักสูตรต้องให้ครูได้เข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเรื่องแรก คือ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เมื่อได้แผนแล้วต้องดูการจัดการเรียนรู้ของครูว่าได้ทำการสอนตามแผนหรือไม่ ทำการสังเกตครูผู้สอนว่าสิ่งที่สอนต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง พร้อมกับสะท้อนผลและชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยน เช่น เทคนิคการสอน และการชี้แนะเทคนิคการสอนนี้ ควรชี้แนะเทคนิคเล็กที่ให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพ เช่น think-pair-share เพราะหากชี้แนะเทคนิคการสอน เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หรือ ปัญหาเป็นฐาน แน่แน่นอนว่าครูบางคนทำไม่ได้ ไปไม่ถึง	แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
	4. ต้องมีการติดตาม สิ่งที่ต้องติดตามมี 2 ประเด็น สำคัญ คือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน	4. เนื้อหาในหลักสูตรต้องให้ครูได้เข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก - การออกแบบและจัดทำแผน - การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - การประเมินผลการเรียนรู้ - การจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ครบถ้วน 6. การจัดกิจกรรมของหลักสูตร - ต้องมีการนิเทศติดตามใน 2 ประเด็น คือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน - การสะท้อนผลและชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไข

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
	5. พิจารณาว่า ครูจัดการเรียนรู้ อย่างไรไปถึงสมรรถนะหรือไม่ สมรรถนะคือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่ต้องกระทำร่วมกันเพื่อที่จะ นำไปสู่สมรรถนะ และสมรรถนะ ต้องเกิดจากการลงมือทำจริงๆ จน เกิดความชำนาญ	7. การประเมินผล ต้องจัดทำ เครื่องมือวัดและประเมินผล และมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน
	6. การจัดทำเครื่องมือประเมินผลต้อง มีตัวชี้วัดออกมาได้ว่าที่ครูสอนอยู่ เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือไม่ ตัวชี้วัดต้องไม่เยอะจนเกินไป	
4. แนวทางอื่นที่ช่วย พัฒนาสมรรถนะ ในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของ ครูให้ดียิ่งขึ้น	1. การศึกษาดูงานแนวปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาสมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนที่ ประสบความสำเร็จ 2. การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้น เรียน 3. การนิเทศติดตาม การสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ครู จะทำให้ครู เกิดกำลังใจและเกิดสิ่งที่เขาอยาก ทำจนประสบความสำเร็จ	1. การศึกษาดูงานแนวปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาสมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน ที่ประสบความสำเร็จ 2. การส่งเสริมให้ครูทำวิจัย ในชั้นเรียน 3. การนิเทศติดตาม การสร้าง ขวัญและกำลังใจให้แก่ครู จะ ทำให้ครูเกิดกำลังใจและเกิดสิ่ง ที่เขาอยาก ทำจนประสบความสำเร็จ

จากตารางที่ 27 สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกิจกรรมคือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับครู และการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเข้ามาช่วยซึ่งดำเนินการนิเทศติดตามประมาณ 3 ครั้งต่อภาคเรียน เพื่อดูว่าสิ่งที่ครูได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อนำสู่การปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ และต้องติดตามให้ความช่วยเหลือ โดยใช้กระบวนการชี้แนะ โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะครู ดังนี้

1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนำเสนอตัวอย่างเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 2) ฝึกปฏิบัติให้ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สิ่งที่วิพากษ์คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นมีเทคนิคการสอน วิธีการสอนอะไรบ้างที่เป็นเชิงรุกที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน องค์ประกอบของแผนครบถ้วนหรือไม่ จุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนมีความชัดเจน ครบถ้วนหรือไม่ แผนที่จัดทำขึ้นสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนและนักเรียนหรือไม่ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายที่มุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ และสื่อสารได้ หรือไม่ โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนทำหน้าที่ตรวจประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เป็นการสังเกตชั้นเรียน ทำได้ 2 ลักษณะ คือ การสังเกตจากคลิปวิดีโอการสอน และสังเกตจากการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน เพื่อสังเกตว่าได้อบรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้หรือไม่ และบันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา

3. การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เป็นการจัดทำร่วมกับการสังเกตชั้นเรียน โดยประเด็นการพิจารณาสื่อการเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือไม่ เป็นสื่อที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้หรือไม่ และการสะท้อนผลการใช้สื่อการเรียนรู้

4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

5. การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ ด้านเจตคติ โดยแนวทางการสังเกตและประเมินทักษะปฏิบัติ ควรแบ่งกลุ่มการประเมิน และออกแบบเครื่องมือการประเมินในลักษณะเป็นรูปрик สิ่งที่ครูจะรู้ว่าการจัดการเรียนรู้ของครูประสบความสำเร็จหรือไม่ ให้พิจารณาจากผลงานหรือชิ้นงานนักเรียน และการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจากการสัมภาษณ์นักเรียน

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ควรกำหนดเป้าหมายและเนื้อหาที่นำมาพัฒนาครู โดยต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร เนื้อหาในหลักสูตรต้องให้ครูได้เข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน สื่อการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ประกอบหลักสูตรควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ครบถ้วน การจัดกิจกรรมของหลักสูตรต้องมีการนิเทศติดตามใน 2 ประเด็น คือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีการสะท้อนผลและชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไข และการประเมินผล ต้องจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลและมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีการแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงผลงานหรือชิ้นงานของครู คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู

4. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน เกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการสัมภาษณ์และประเด็นที่นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 แสดงการสรุปแนวทางการสร้างหลักสูตรผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
1. หลักการหรือแนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	<p>1. หลักการแนวคิดที่นำมาใช้ในหลักสูตรต้องเป็นหลักการบูรณาการโดยนำหลักสูตรแกนกลางมาตรฐานและตัวชี้วัด มาเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตร และต้องเป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2. เป็นหลักสูตรที่พัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนได้</p> <p>3. เป็นหลักสูตรที่นำปรัชญาการศึกษามาใช้เป็นฐาน</p> <p>4. ต้องให้ความชัดเจนในหลักการหรือกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนกว่าเดิม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นหลักสูตรที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้ทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผล 	<p>เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ครูมีความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน โดยต้องนำปรัชญาการศึกษามาใช้เป็นฐาน</p> <p>และมีความชัดเจนในหลักการ เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมาย การพัฒนา หลักสูตรเสริม สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรควรชัดเจน เช่น การพัฒนาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก 1. ครูต้องมีความสามารถ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก โดยต้องรู้ว่าอะไรคือ มาตรฐาน ตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทางจึงจะมาสู่ การจัดการเรียนรู้ที่ลงลึก 2. ครูต้องมีความสามารถในการจัด การเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดผลเชิง ประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. ครูมีการนิเทศติดตามด้วย กระบวนการ PLC จากเพื่อนร่วม พัฒนาวิชาการ 4. ครูสามารถที่จะจัดการเรียนรู้ เชิงรุกได้ 5. ครูใช้กระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงคุณภาพ ของผู้เรียนในห้องเรียนเขาได้ 6. ครูใช้กระบวนการ PLC เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียน การสอน 7. ครูสามารถบูรณาการองค์ความรู้ ที่ได้รับทั้งหมดเพื่อทำวิทยฐานะได้	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก โดย 1. ครูมีความสามารถในการ ออกแบบและเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ 2. ครูมีความสามารถในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกที่เกิดผลเชิง ประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
3. เนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	<p>เนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนาครูต้องสอดคล้องกับความต้องการของครู ดังนั้นจึงต้องถามครู และนำมากำหนดเนื้อหาที่ตรงตามความต้องการ และต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา วิชาควรแบ่งอย่างน้อย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การฝึกให้ครูออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ 2. การประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. การใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ 4. การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยต้องมีวิธีการประเมินและเครื่องมือประเมินที่หลากหลายจนชี้ชัดว่าเด็กเกิดสมรรถนะซึ่งสมรรถนะต้องปรากฏด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ คือ ชิ้นงาน หรือ การเชื่อมโยงให้เห็นถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้ และยกตัวอย่างการประเมินผลทักษะปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปrik 	<p>เนื้อหาของหลักสูตร มีลักษณะเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของครู ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การฝึกให้ครูออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ 2. การประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. การใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ 4. การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
	5. การประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	
4. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ	1. แนวทางการจัดกิจกรรมต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าครูต้องรู้อะไร 2. กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร 3. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ - การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ - การสังเกตชั้นเรียน - การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย การทำ PLC - ตรวจสอบประเมินโดยผู้บริหาร สถานศึกษาซึ่งสำคัญมาก - ใช้การนิเทศที่ละ หน่วยการเรียนรู้ 4. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่นำมาใช้ในหลักสูตร ควรระบุ ภาระงานการให้ชัดเจน	แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาครู ต้องกำหนดกระบวนการที่ชัดเจน ได้แก่ 1. กำหนดสมรรถนะการพัฒนาครู 2. กำหนดบทบาทครูและผู้เกี่ยวข้อง ในหลักสูตร 3. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 4. การสังเกตชั้นเรียน 5. การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง 6. การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการสร้างหลักสูตร
5. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในหลักสูตร	สื่อที่นำมาใช้ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและจุดประสงค์ของหลักสูตร เช่น 1. เอกสารประกอบหลักสูตร เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. แผนการใช้หลักสูตร 3. วิดีโอที่แสดงตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และความเข้าใจ) 4. แบบฟอร์ม ใบงานต่างๆ เช่น ใบงาน PLC แบบฟอร์มเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ฯ	สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในหลักสูตรต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้แก่ 1. เอกสารประกอบหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. แผนการใช้หลักสูตร 3. วิดีโอที่แสดงตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4. แบบฟอร์มหรือใบงานต่างๆ
6. การวัดและประเมินผลและตัวชี้วัดความสำเร็จในหลักสูตร	การประเมินสมรรถนะครู ซึ่งเป็น การประเมินทักษะปฏิบัติ มีลักษณะเป็นรูบริก กำหนดเกณฑ์รูบริกจากหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดให้ชัดเจน	การประเมินสมรรถนะครู ซึ่งเป็น การประเมินทักษะปฏิบัติ ควร มีลักษณะเป็นรูบริก ควรกำหนด เกณฑ์รูบริกจากหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดให้ชัดเจน
7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตร	1. ต้องสร้างหลักสูตรที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตร จุดเด่นที่ไม่เหมือนใคร 2. การสร้างแรงจูงใจและปรับเปลี่ยนให้ครูพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน เช่น การส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อยกระดับวิทยฐานะได้ 3. การจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร ควร มี “ภาคผนวก” เพิ่มเติม เช่น ตัวอย่างแบบฟอร์ม แบบประเมิน ใบงานต่างๆ ฯลฯ	1. ต้องสร้างหลักสูตรที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตร 2. การสร้างแรงจูงใจและปรับเปลี่ยนให้ครูพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนเชิงรุก เช่น การส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อยกระดับวิทยฐานะได้

จากตารางที่ 28 สรุปแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ครูมีความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน โดยต้องนำปรัชญาการศึกษามาใช้เป็นฐาน และมีความชัดเจนในหลักการ เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้

3. เนื้อหาของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องมีลักษณะเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของครู เช่น การฝึกให้ครูออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ การประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และส่วนที่เป็นการประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาครูต้องกำหนดกระบวนการที่ชัดเจน ได้แก่ กำหนดสมรรถนะการพัฒนาครู กำหนดบทบาทครูและผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตชั้นเรียน การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในหลักสูตรต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้แก่ เอกสารประกอบหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แผนการใช้หลักสูตร วิดีโอที่แสดงตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบฟอร์มหรือใบงานต่างๆ

6. การประเมินสมรรถนะครู ซึ่งเป็นการประเมินทักษะปฏิบัติ ควร มีลักษณะเป็นรูปธรรม กำหนดเกณฑ์รูปธรรมจากหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมดให้ชัดเจน

7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ต้องสร้างหลักสูตรที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตร และการสร้างแรงจูงใจและปรับเปลี่ยนให้ครูพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนเชิงรุก เช่น การส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อยกระดับวิทยฐานะได้

5. สรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผลการศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาสภาพและความต้องการ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา

ตารางที่ 29 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดหลักการของหลักสูตร

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษานวนคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านบริหารการศึกษา	สรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการกำหนดหลักการของหลักสูตร
1. หลักการ	<p>เป็นการพัฒนาครูที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก โดยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผล การปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผล การปฏิบัติงาน และผลที่ได้รับเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลผลิตเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน</p>	<p>เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ครูมีความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน โดยต้องนำปรัชญาการศึกษาไปใช้ในฐานะและมีควมชัดเจนในหลักการ และเป็นหลักหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาครูให้ใช้หลักการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	<p>หลักการของหลักสูตรควรเป็นดังนี้ เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผล การปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผล การปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลผลิตเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน</p>

ตารางที่ 30 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาระดับอุดมศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารการศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา	สรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมาย	<p>เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้ 	<p>กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ 2. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ <p>เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้</p>	<p>จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้ 	

ตารางที่ 31 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษารูปแบบและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษานวัตคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหาของ หลักสูตร
3. โครงสร้างและเนื้อหา					
การออกแบบ	การออกแบบกิจกรรมที่ หลากหลาย มีเทคนิควิธีการ สอนที่หลากหลายสอดคล้อง และเหมาะสมกับนักเรียน ทั้งนักเรียนกลุ่มอ่อน- ปานกลาง-ดี	การออกแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	ให้ความรู้เกี่ยวกับ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกและนำเสนอตัวอย่าง เทคนิคการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เชิงรุก	เนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ส่วนที่เป็นความรู้ เกี่ยวกับสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องมี ลักษณะเนื้อหาที่ตรงกับ ความต้องการของครู ดังนี้	โครงสร้างและเนื้อหาควร แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกต่อมีลักษณะเนื้อหา ที่ตรงกับความต้องการของ ครู
การจัดการ					การออกแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก โดยให้ความรู้ เกี่ยวกับวิธีการสอน ที่หลากหลายและนำเสนอ ตัวอย่างเทคนิคการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
เรียนรู้เชิงรุก					

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาสภาพและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหา ของหลักสูตร
<p>การเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก</p>	<p>- การเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกให้มีลักษณะ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้ปฏิบัติ จริงและเกิดการเรียนรู้ หลากหลายและสามารถ นำไปปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันได้</p> <p>- การจัดอบรมการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกที่สมบูรณ์และ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ ในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกพร้อมตัวอย่าง</p>	<p>การเขียนแผนการจัดการ การเรียนรู้เชิงรุก</p>	<p>ศึกษาปฏิบัติเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก และ วิทยากร แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใน ประเด็น - เทคนิคการสอน วิธีการสอน อะไรบ้างที่เป็น เชิงรุกที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะ ผู้เรียน - องค์ประกอบของแผน ครบถ้วนหรือไม่ - จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแผนมีความชัดเจน ครบถ้วนหรือไม่</p>	<p>เขียนแผนการจัดการ การเรียนรู้เชิงรุกได้</p>	<p>การเขียนแผนการจัดการ การเรียนรู้เชิงรุก โดยจัด อบรมการเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ฝึกปฏิบัติการเขียนแผน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก วิพากษ์แผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกในประเด็น - เทคนิคการสอนที่เป็น เชิงรุก</p> <p>- องค์ประกอบของแผน - จุดประสงค์การเรียนรู้ - ความสอดคล้องกับบริบท โรงเรียนและนักเรียน</p>

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาสภาพและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหา ของหลักสูตร
		<p>- ความสอดคล้องกับบริบท โรงเรียนและนักเรียน หรือไม่</p> <p>- ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ และสื่อสารได้ หรือไม่</p> <p>3. ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูวิชาการในโรงเรียน ทำหน้าที่ตรวจประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก</p>	<p>- ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ทั้งนี้ให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการในโรงเรียน ทำหน้าที่ตรวจประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก</p>		

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาลักษณะและความต้องการจำเป็น	ผลการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐาน
<p>เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติ ส่งเสริมกระบวนการคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีผล การเรียนรู้เป็นที่น่าสนใจ และผ่านตัวชี้วัด</p>	<p>การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 	<p>1. การสังเกตชั้นเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตจากคัลลิวิตีไอ - การสอน - สังเกตจากการสอนจริง <p>ในชั้นเรียนเพื่อสังเกตว่า ได้สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้หรือไม่</p> <p>2. บันทึกการสังเกตการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ จุดที่ควรพัฒนา</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร ศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารการศึกษา</p> <p>การประยุกต์ใช้เทคนิค การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และ การสอนและ</p> <p>ข้อสังเกต</p> <p>ใช้กลยุทธ์และเทคนิค การสอนที่หลากหลาย ทำการสังเกตการจัดการ เรียนการสอนจริงในชั้นเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ได้ออกแบบไว้ และบันทึก การสังเกตชั้นเรียน ได้แก่ จุดที่ควรพัฒนา</p>

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาสภาพและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ศึกษาในเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหา ของหลักสูตร
การใช้สื่อ นวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	- จัดสื่อการสอนให้ หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ - ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ เทคนิคและการใช้ เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ ส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	การใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	1. การพิจารณา สื่อการเรียนรู้ - สื่อการเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกหรือไม่ - เป็นสื่อที่ส่งเสริมให้เด็ก เกิดการเรียนรู้หรือไม่ 2. การสะท้อนผลการใช้ สื่อการเรียนรู้	การใช้สื่อนวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้	การใช้สื่อนวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ เทคนิคและการใช้ เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเป็นสื่อที่ส่งเสริมให้ เด็กเกิดการเรียนรู้ และ ทำการศึกษาต่อจนผลการใช้ สื่อการเรียนรู้

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาสภาพและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษาพิเศษและ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหา ของหลักสูตร
<p>การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน</p> <p>จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ผู้เรียนที่ทักษะ ให้กับผู้เรียนเกิดความเคิด สร้างสรรค์</p> <p>จัดกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน สร้างความกระตือรือร้น ให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่าง สนุกสนาน เพื่อเสริมให้ นักเรียนต้องการเรียนรู้ ด้วยตนเอง</p>	<p>การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน</p> <p>การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน</p>	<p>การสร้างบรรยากาศ ให้ได้มีสั่วนร่วม ในการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม</p>	<p>การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เสริม ทักษะให้กับผู้เรียนเกิด ความคิดสร้างสรรค์ การใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกัน สร้างความ กระตือรือร้นให้กับผู้เรียนได้ เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพื่อเสริมให้นักเรียนต้องการ เรียนรู้ด้วยตนเอง</p>		

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาสภาพและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษาเป็นเทคนิกและ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหา ของหลักสูตร
<p>การประเมินผล</p> <p>การเรียนรู้จาก</p> <p>การจัดการ</p> <p>เรียนรู้เชิงรุก</p>	<p>เทคนิคการวัดและ</p> <p>ประเมินผลที่หลากหลาย</p> <p>ครอบคลุมทั้งทักษะ</p> <p>กระบวนการและความรู้</p> <p>ของนักเรียน มีเกณฑ์การ</p> <p>ประเมินที่ชัดเจน และนำมา</p> <p>ประยุกต์ใช้กับผู้เรียนตาม</p> <p>ความเหมาะสมของผู้เรียน</p> <p>และตามวัยของผู้เรียน</p>	<p>การประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>จากการจัดการเรียนรู้</p> <p>เชิงรุก</p> <p>1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการ</p> <p>ประเมินผลการเรียนรู้การ</p> <p>ออกแบบเครื่องมือ</p> <p>วัดและประเมินผลที่</p> <p>เหมาะสมและสอดคล้องกับ</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>- ด้านความรู้</p> <p>- ด้านทักษะปฏิบัติ</p> <p>- ด้านเจตคติ</p>	<p>การประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>จากการจัดการเรียนรู้</p> <p>เชิงรุก</p>	<p>การประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>โดยให้ความรู้เกี่ยวกับ</p> <p>การประเมินผลการเรียนรู้</p> <p>การออกแบบเครื่องมือวัด</p> <p>และประเมินผลที่เหมาะสม</p> <p>และสอดคล้องกับจุดประสงค์</p> <p>การเรียนรู้ แนวทาง</p> <p>การสังเกตและประเมิน</p> <p>ทักษะปฏิบัติ และ</p> <p>การพิจารณาผลงาน</p> <p>หรือชิ้นงานนักเรียน</p> <p>และการสะท้อน</p>	

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาสภาพและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหา ของหลักสูตร
<p>2. แนวทางการสังเกตและ ประเมินทักษะปฏิบัติ โดยการแบ่งกลุ่มประเมิน 3. สิ่งที่ควรรู้ว่าการจัดการ เรียนรู้ของครูประสบ ความสำเร็จหรือไม่ ให้พิจารณาจากผลงาน หรือชิ้นงานนักเรียน และการสะท้อนผล การจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก จากการสัมภาษณ์นักเรียน</p>					<p>ผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก จากการสัมภาษณ์นักเรียน</p>

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาสภาพและ ความต้องการจำเป็น	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษาพิเศษและ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการกำหนด โครงสร้างและเนื้อหา ของหลักสูตร
			ส่วนที่ 2 การประยุกต์ใช้ การวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพในการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ส่วนที่ 2 การประยุกต์ใช้ การวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพในการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	

ตารางที่ 32 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษานวนคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการกำหนดแนวทางการจัด กิจกรรม
4. แนวทางการจัด กิจกรรม	ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นการสำรวจสภาพปัญหา การปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุ ของปัญหา และกำหนดแนวทางการ การแก้ไข้ปัญหา	ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยการสำรวจสภาพปัญหา การปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุ ของปัญหา และกำหนดแนวทางการ การแก้ไข้ปัญหา กำหนดเป้าหมายการ เรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันและทำงาน เป็นทีม รับผิดชอบชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อวางแผน พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม
<p>ขึ้นวางแผน (Plan) เป็นกรวางแผนการปฏิบัติงาน และสร้างแผนการปฏิบัติงาน</p>	<p>1. วางแผนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับครู</p> <p>2. เมื่อฝึกอบรมแล้วต้องมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเข้ามาช่วย ซึ่งดำเนินการนิเทศติดตามประมาณ 3 ครั้งต่อภาคเรียนเพื่อดูว่าสิ่งที่ครู</p>	<p>1. กำหนดสมรรถนะการพัฒนาครู</p> <p>2. กำหนดบทบาทครูและผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร</p>	<p>ขึ้นวางแผน (Plan)</p> <p>โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ร่วมเรียนรู้ที่แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน</p>	

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อกำหนดแนวทางการ จัดกิจกรรม
<p>ได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อนำสู่ การปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จ หรือไม่สำเร็จ และต้องติดตามให้ ความช่วยเหลือ โดยใช่ กระบวนการชี้แนะ</p> <p>3. การนิเทศติดตามใน 2 ประเด็น คือ สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่ง ต้องมีชีวิตที่ชัดเจน</p>				

ตารางที่ 32 (ต่อ)

<p>ประเด็นที่ศึกษา</p> <p>ผลการศึกษานโยบายคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา</p>	<p>ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา</p>	<p>ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ต่อกำหนดแนวทางการจัด กิจกรรม</p>
<p>ชั้นปฏิบัติตามแผน (Act) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วาง ไว้</p>	<p>1. ให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกและนำเสนอ ตัวอย่างเทคนิคการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>2. ฝึกปฏิบัติให้ครูเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>3. วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก</p> <p>4. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู วิชาการในโรงเรียนทำหน้าที่ ตรวจประเมินแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก</p>	<p>การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ</p>	<p>ชั้นปฏิบัติตามแผนโดยการทำ รวมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ ร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมแบ่งปัน เรียนรู้ร่วมกัน ชี้นำ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อ ปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการในโรงเรียน ทำหน้าที่ตรวจประเมินแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก</p>

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อกำหนดแนวทางการ จัดกิจกรรม
ชั้นสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน (Observe) เป็นการศึกษาสังเกตผลการปฏิบัติ เก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น	ชั้นสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมสังเกต การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้โดยทำไดโน	1. การสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เพื่อสังเกตว่าได้สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ออกแบบไว้หรือไม่ ทำได้ 2 ลักษณะ - การสังเกตจากคลิกวิดีโอการสอน - สังเกตจากการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน	1. การสังเกตชั้นเรียนต่อเนื่อง 2. การนิเทศติดตามอย่าง	ชั้นสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมสังเกต การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่ออกแบบไว้โดยทำไดโน
		2. บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา		2 ลักษณะ คือ การสังเกตจากคลิกวิดีโอการสอน และการสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน และบันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินผล จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา
<p>ขั้นตอนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทบทวนปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงาน สรุปและรายงานผล</p>	<p>ขั้นตอนผลและสิ่งที่ควรปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไข</p> <p>1. การสะท้อนผลและสิ่งที่ควรปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไข</p> <p>2. แสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงผลงานหรือชิ้นงานของครู คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู</p>	<p>การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>	<p>ขั้นตอนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผลและชี้แนะในสิ่งที่ควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>ทำการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู</p>

ตารางที่ 33 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดสื่อการเรียนรู้อิงหลักสูตร

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษาแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านศึกษานิเทศก์และ ด้านบริหารสถานศึกษา	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอนและ ด้านบริหารการศึกษา	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่ จำเป็นต่อกำหนดสื่อการเรียนรู้อ
สื่อการเรียนรู้	เอกสารประกอบหลักสูตรเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิง รุกโดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1. คู่มือวิทยากร 2. คู่มือครู	สื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ ครบถ้วน	สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ใน หลักสูตรต้องสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. เอกสารประกอบหลักสูตร เรื่อง การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก 2. แผนการใช้หลักสูตร 3. วัสดุที่แสดงตัวอย่าง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4. แบบฟอร์มหรือใบงานต่าง ๆ	เอกสารประกอบหลักสูตรเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครู ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1. คู่มือวิทยากร 2. คู่มือครู

ตารางที่ 34 แสดงการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดการประเมินผลของหลักสูตร

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการสังเคราะห์แนวคิดและ เอกสารที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	ผลการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการสร้างหลักสูตร
การประเมินผล	<p>การประเมินสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อ การเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัด บรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้ <p>จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>	<p>การประเมินผลการปฏิบัติ โดยให้พิจารณาจากผลงานหรือ ชิ้นงาน และการสะท้อนผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จากการสัมภาษณ์นักเรียน</p>	<p>การประเมินสมรรถนะครู ซึ่งเป็น การประเมินทักษะปฏิบัติ ครามี ลักษณะเป็นรูปрик ความกำหนด เกณฑ์รูบริกจากหน่วยการเรียนรู้ ทั้งหมดให้ชัดเจน</p>	<p>การประเมินสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน 3. ความสามารถในการใช้ สื่อนวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัด บรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้

**ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ผลการยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากข้อมูลตารางที่ 29-34 สรุปผลการศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาสภาพและความต้องการ ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษานิเทศก์และด้านบริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านบริหารการศึกษา ทำให้ได้ร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 35 แสดงร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นการศึกษา	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างหลักสูตร
สภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูไม่รู้ว่า ควรออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไรที่เป็นเชิงรุกที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของนักเรียนและความต้องการของนักเรียน และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง และไม่ครอบคลุมองค์ประกอบของแผน 2. การจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไม่เน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่เอื้อให้นักเรียนโต้แย้งหรือตั้งข้อสงสัยและหาข้อพิสูจน์กับครู 3. การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ พบว่า สื่อการเรียนรู้ ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน 4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น นักเรียนบางคนยังขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5. การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า การวัดประเมินผลไม่หลากหลาย ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และไม่ครอบคลุมตัวชี้วัด

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างหลักสูตร
ความต้องการจำเป็น	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="596 495 1386 734">1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความต้องการให้จัดอบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและมีตัวอย่างการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สมบูรณ์และครอบคลุมทุกองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก <li data-bbox="596 745 1386 1122">2. การจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียน พบว่า ครูต้องการการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติ ส่งเสริมกระบวนการคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้เป็นที่น่าพึงพอใจและผ่านตัวชี้วัด <li data-bbox="596 1133 1386 1323">3. การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ พบว่า จัดสื่อการสอนให้หลากหลาย ทันสมัย และเพียงพอ และ ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้เทคนิคและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก <li data-bbox="596 1335 1386 1637">4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ครูต้องการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เสริมทักษะให้กับผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ จัดกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน สร้างความกระตือรือร้นให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพื่อเสริมให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง <li data-bbox="596 1648 1386 1912">5. การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูต้องการมีเทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมทั้งทักษะกระบวนการและความรู้ของนักเรียน มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และนำมาประยุกต์ใช้กับผู้เรียนตามความเหมาะสมของผู้เรียนและตามวัยของผู้เรียน

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างหลักสูตร
แนวทางการพัฒนาหลักสูตร	
1. หลักการ	<p>หลักการของหลักสูตรควรเป็นดังนี้</p> <p>เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือร่วมพลังในการทำงานของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนการปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผล การปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และ สร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์ เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน</p>
2. จุดมุ่งหมาย	<p>จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรเป็น เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้
3. โครงสร้างและเนื้อหา	<p>โครงสร้างและเนื้อหาควรแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้</p> <p>ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยให้ความรู้เกี่ยวกับ การออกแบบกิจกรรม เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและนำเสนอ ตัวอย่างเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p>2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยจัดอบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในประเด็นเทคนิคการสอนที่เป็นเชิงรุก องค์ประกอบของแผน จุดประสงค์การเรียนรู้ ความสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนและนักเรียน ความสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนและนักเรียน ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนทำหน้าที่ตรวจสอบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>
	<p>3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน โดยการประยุกต์ใช้กลยุทธ์และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทำการสังเกตการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ และบันทึกการสังเกตชั้นเรียน ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา</p>
	<p>4. การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้เทคนิคและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเป็นสื่อที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และทำการสะท้อนผลการใช้สื่อการเรียนรู้</p>
	<p>5. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เสริมทักษะให้กับผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน สร้างความกระตือรือร้นให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานเพื่อเสริมให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง</p>
	<p>6. การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้แนวทางการสังเกตและประเมินทักษะปฏิบัติ และการพิจารณาผลงานหรือชิ้นงานนักเรียน และการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจากการสัมภาษณ์นักเรียน</p>

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p>ส่วนที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยทุกขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 ขั้นตอน หรือ กระบวนการ “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement)</p>
4. แนวทางการจัดกิจกรรม	<p>แนวทางการจัดกิจกรรม ควรเป็นดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม รับการชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ขั้นวางแผน (Plan) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมวางแผนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ร่วมเรียนรู้ ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนิเทศติดตาม และประเมินผล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัด และประเมินผลที่ชัดเจน

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างหลักสูตร
	<p>3. ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมมือฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมแบ่งปัน เรียนรู้ร่วมกัน ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนทำหน้าที่ตรวจประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>4. ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมสังเกตการจัด การเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้โดยทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การสังเกตจากคลิปวิดีโอการสอน และการสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน และบันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง</p> <p>5. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผลและชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู</p>
5. สื่อการเรียนรู้	<p>สื่อการเรียนรู้ คือ เอกสารประกอบหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คู่มือวิทยากร 2. คู่มือครู

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ประเด็นการศึกษา	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างหลักสูตร
6. การประเมินผล	<p>การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้

จากตารางที่ 35 ร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

1. จากสภาพและความต้องการจำเป็นเน้นการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. แนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

2.1 หลักการของหลักสูตร

เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือร่วมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

- 2.2.1 ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2.2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
- 2.2.3 ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
- 2.2.4 ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
- 2.2.5 ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 โครงสร้างและเนื้อหา

เนื้อหาของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.3.1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3.2 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยทุกขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 ขั้นตอน หรือ กระบวนการ “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement)

2.4 แนวทางการจัดกิจกรรม

2.4.1 ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนด

แนวทางการแก้ไขปัญหา กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม รับการชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.4.2 **ขั้นวางแผน (Plan)** โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ร่วมเรียนรู้ ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน

2.4.3 **ขั้นปฏิบัติตามแผน**โดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมแบ่งปัน เรียนรู้ร่วมกัน ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการในโรงเรียนทำหน้าที่ตรวจประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.4.4 **ขั้นปฏิบัติงาน (Observe)** โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้โดยทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การสังเกตจากคลิปวิดีโอการสอน และการสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน และบันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

2.4.5 **ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)** โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อนผลและชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู

2.5 สื่อการเรียนรู้

2.5.1 **คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก** โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5.2 **เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมของหลักสูตร**

2.6 การประเมินผล

การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

2.6.1 **ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก**

2.6.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

2.6.3 ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

2.6.4 ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

2.6.5 ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้

จากข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาขยายร่างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 9 แสดงองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.1 หลักการ

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการสำคัญ คือ เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือรวมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

1.1.2 จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการหรือเทคนิคการสอนที่ครูผู้สอนพิจารณาจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ครูมีความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้
- 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้
- 3) ครูมีความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม
- 4) ครูมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนได้
- 5) ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้

1.1.3 โครงสร้างและเนื้อหา

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดโครงสร้างและเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้นตอน และใช้ระยะเวลาในการพัฒนาครู จำนวน 72 ชั่วโมง ดังนี้

1) การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหารับการชี้แนะวิธีการแก้ปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหานั้นเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ใช้ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง)

2) การวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนดข้อตกลง เป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดี ร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการประเมินแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และปรับปรุงแก้ไข

(ใช้ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง)

3) การปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) เป็นการปฏิบัติตามแผนโดยครูเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 หน่วยการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะท้อนผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 6 หน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นการสำรวจสภาพและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผน เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์และข้อตกลง กำหนดเป้าหมาย แนวปฏิบัติที่ดีในการร่วมกัน และวางแผนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การ

ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการ เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินการตามแผนที่ได้ ออกแบบไว้ โดยครুর่วมกันออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกใน ชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการ ประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติงาน เป็นการลงมือปฏิบัติและ เยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกใน ชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการ ประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เป็นการร่วมกันสะท้อนผล ในประเด็นการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผล การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ใช้ระยะเวลา 48 ชั่วโมง)

4) การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) เป็นการสังเกตชั้นเรียนและเก็บ รวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น โดยครুর่วมกันกำหนดประเด็นการสังเกต กำหนดเป้าหมาย ร่วมสังเกต การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บันทึกการสังเกตชั้นเรียน สนทนา สะท้อนคิด เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

(ใช้ระยะเวลา 6 ชั่วโมง)

5) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการร่วมสะท้อนผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม ทบทวนปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงาน และสรุปผล

(ใช้ระยะเวลา 6 ชั่วโมง)

1.1.4 แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เรียกว่า กระบวนการ “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปัน วิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement) ดังนี้

1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รับ การชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน นำ ข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ผลการ วิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) ขั้นวางแผน (Plan) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงและ แนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติ ที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกรณีศึกษาติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน รับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันสะท้อนผลใน ประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชน แห่งการเรียนรู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนด

เป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกันประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง ผลที่ได้รับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน

4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียนและการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมายการสังเกต พฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู สนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา

5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน พิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู ร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม

1.1.5 สื่อการเรียนรู้

เอกสารประกอบหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) คู่มือวิทยากร 2) คู่มือครู

1.1.6 การประเมินผล

การประเมินผลตามหลักสูตรนี้เน้นการประเมินตามสภาพจริงในลักษณะการประเมินแบบองค์รวม โดยใช้วิธีการประเมินภาคปฏิบัติ การสังเกต และการสัมภาษณ์ เป็นการประเมินระหว่างฝึกปฏิบัติ แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ครุมีคะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

จุดมุ่งหมาย	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ครุมีความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้	ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ครุได้คะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
2. ครุมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้	ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	ครุได้คะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
3. ครุมีความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม	ประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้	ครุได้คะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
4. ครุมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนได้	ประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	ครุได้คะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

จุดมุ่งหมาย	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
5. ครูมีความสามารถ ในการประเมินผล การเรียนรู้การ จัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้	ประเมินความสามารถ ในการประเมินผลการ เรียนรู้จากการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	แบบประเมินความสามารถ ในการประเมินผลการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

1.2 คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1.2.1 คู่มือวิทยากร ประกอบด้วย

- 1) ความเป็นมาและความสำคัญ
- 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ
- 3) คำชี้แจงการใช้หลักสูตร
- 4) คุณสมบัติของวิทยากร
- 5) บทบาทหน้าที่ของวิทยากร
- 6) หลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา
แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ แนวทางการประเมินผล
- 7) แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

1.2.2 คู่มือครู ประกอบด้วย กิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)
- กิจกรรมที่ 2 การวางแผน (Plan)
- กิจกรรมที่ 3 การปฏิบัติตามแผน (Act)
- กิจกรรมที่ 4 การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)
- กิจกรรมที่ 5 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)

(รายละเอียดคู่มือการใช้หลักสูตรฯ ในภาคผนวก ฉ)

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีดังนี้

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	n = 5		ระดับความเหมาะสม
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. หลักการ			
1.1 มีหลักการครบตามแนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	4.40	0.55	มาก
1.2 หลักการมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3 หลักการแสดงจุดหมายและแนวทางการพัฒนาครูชัดเจน	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.47	0.51	มาก
2. จุดมุ่งหมาย			
2.1 มีความสอดคล้องกับหลักการ สภาพปัญหา และความต้องการ	4.40	0.55	มาก
2.2 ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการพัฒนาครู	4.60	0.55	มากที่สุด
2.3 แสดงถึงความคาดหวังของหลักสูตรเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับครูอย่างชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.53	0.51	มากที่สุด

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	n = 5		ระดับ ความเหมาะสม
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
3. โครงสร้างและเนื้อหา			
3.1 เนื้อหาครอบคลุมทักษะปฏิบัติที่นำไปใช้พัฒนา ครู	4.40	0.55	มาก
3.2 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	4.40	0.55	มาก
3.3 ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้	4.20	0.45	มาก
โดยรวม	4.33	0.47	มาก
4. แนวทางการจัดกิจกรรม			
4.1 แนวทางการจัดกิจกรรมสามารถส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	4.20	1.10	มาก
4.2 แนวทางการจัดกิจกรรมมุ่งให้ครูได้ปฏิบัติงาน และเกิดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	4.40	0.89	มาก
4.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้อง กับหลักการที่กำหนดไว้	4.60	0.55	มากที่สุด
4.4 แนวทางการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด
4.5 แนวทางการจัดกิจกรรมดำเนินการตามแนวคิด การวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.48	0.48	มาก

ตารางที่ 36 (ต่อ)

รายการ	n = 5		ระดับ ความเหมาะสม มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	
5. สื่อการเรียนรู้			
5.1 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.20	0.84	มาก
5.2 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.40	0.55	มาก
5.3 สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ครูบรรลุจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
5.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมของ หลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.45	0.57	มาก
6. การประเมินผล			
6.1 วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.20	0.45	มาก
6.2 เครื่องมือประเมินความสามารถในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับสิ่งที่วัด	4.20	0.45	มาก
6.3 เกณฑ์การประเมินมีความชัดเจนและ ครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการประเมิน	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.33	0.41	มาก
โดยรวมทั้งหมด	4.44	0.43	มาก

จากตารางที่ 36 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.33-4.53 โดยด้านที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ จุดมุ่งหมาย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) รองลงมา คือ แนวทางการจัดกิจกรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48) หลักการ

(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47) สื่อการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) การประเมินผลและโครงสร้างและเนื้อหา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	n = 5		ระดับความเหมาะสม
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรระบุที่มาของหลักสูตรอย่างชัดเจน	4.40	0.55	มาก
2. คำชี้แจงการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและเข้าใจง่าย	4.40	0.89	มาก
3. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ระบุรายละเอียดชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด
4. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้หลักสูตรมีความชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
5. ระบุองค์ประกอบของหลักสูตรและวิธีการดำเนินงานได้ครบถ้วน	4.60	0.55	มากที่สุด
6. เอกสารประกอบหลักสูตรมีความครบถ้วนเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้	4.40	0.55	มาก
7. การใช้ภาษามีความชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.49	0.52	มาก

จากตารางที่ 37 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49)

3. ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 38 แสดงการปรับปรุงหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
1. เนื้อหาของหลักสูตร ควรปรับดังนี้ ปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับ แนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร โดย ใช้เนื้อหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้	ปรับชื่อหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นการสำรวจสภาพและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>ในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>
	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผน เป็นการกำหนด วิสัยทัศน์และข้อตกลง กำหนดเป้าหมาย แนวปฏิบัติที่ดีในการร่วมกัน และวางแผนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>
	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินการตามแผนที่ได้ออกแบบไว้ โดยครุร่วมกันออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติ เป็นการลงมือปฏิบัติและเขียนชั้นเรียน การสังเกต การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมิน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัด บรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผล การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>
	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เป็นการร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นการออกแบบ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการ เรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>
<p>2. การประเมินผลของหลักสูตร “การประเมินกับเกณฑ์ผ่านการ ประเมินไม่สอดคล้องกัน”</p>	<p>ปรับเกณฑ์การประเมิน เป็น ครูมีคะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75</p>

ตารางที่ 39 แสดงการปรับปรุงคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
1. คำชี้แจงน่าจะกำหนดประเด็นให้ชัดเจน อาจจะเป็นข้อๆ เป็นประเด็นๆ	ได้แก้ไขคำชี้แจงให้เป็นข้อๆ และเป็นประเด็นที่ชัดเจน
2. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในส่วน ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) ประเด็นที่สะท้อนคิดน่าจะ ระบุประเด็นย่อยเรื่อง สื่อ การจัดชั้น เรียน การวัดและประเมินผล	แก้ไขตารางที่ 1 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) หัวข้อ กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นดังนี้ “สะท้อนผลการเข้าร่วมกิจกรรมของครูอาสาสมัครใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1. การจัดการชั้นเรียน 2. การวัดและประเมินผล 3. จุดเด่น 4. จุดที่ควรพัฒนา 5. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรระบุว่า เป็นแนวปฏิบัติของผู้บริหาร สถานศึกษา ศิษยานุศิษย์ และ ผู้สนใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อมูลใน ช่องปฏิบัติในหัวข้อแนวทางการนำ หลักสูตรไปใช้	ได้แก้ไขวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับช่องตารางในหัวข้อ การนำหลักสูตรไปใช้ เป็น “เพื่อให้เป็นเครื่องมือหรือ แนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ ผู้เชี่ยวชาญภายนอกใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน”

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
3. แก้ไขผลลัพธ์ให้ครอบคลุมผลลัพธ์ทั้งหมดหรือไม่	ได้แก้ไขผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับครูตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นดังนี้ ผลลัพธ์ 1. ครูมีความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ 2. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้ 3. ครูมีความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม 4. ครูมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนได้ 5. ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้

4. ผลการทดลองนำร่อง (Pilot study) การใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทดลองนำร่องหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับครูโรงเรียนบ้านกิวแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 9 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดลองนำร่อง และสรุปข้อเสนอแนะจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากกลุ่มทดลองนำร่อง

ตารางที่ 40 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากกลุ่มทดลองนำร่อง

สมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ผู้ประเมินคนที่ 1 (คะแนนเต็ม)		ผู้ประเมินคนที่ 2 (คะแนนเต็ม)		ผู้ประเมินคนที่ 3 (คะแนนเต็ม)		โดยรวม (คะแนนเต็ม)	
	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	คุณภาพ	เฉลี่ย	คุณภาพ	เฉลี่ย	คุณภาพ	เฉลี่ย	คุณภาพ
1. ความสามารถ ออกแบบและ เขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	35 (40)	ดีเยี่ยม	34 (40)	ดี	36 (40)	ดีเยี่ยม	35 (40)	ดีเยี่ยม
2. ความสามารถใน การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน	32.56 (40)	ดี	33.44 (40)	ดี	36.67 (40)	ดีเยี่ยม	34.22 (40)	ดี
3. ความสามารถ ในการใช้สื่อ นวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	19.56 (24)	ดี	20.89 (24)	ดี	20 (24)	ดี	20.15 (24)	ดี
4. ความสามารถ ในการจัด บรรยากาศ ในชั้นเรียน	19.78 (24)	ดี	20.22 (24)	ดี	20.22 (24)	ดี	20.07 (24)	ดี
5. ความสามารถ ในการประเมินผล การเรียนรู้	16 (20)	ดี	17.56	ดีเยี่ยม	16.67 (20)	ดี	16.74 (20)	ดี
รวม	123 (148)	ดี	126 (148)	ดี	130 (148)	ดีเยี่ยม	126 (148)	ดี

จากตารางที่ 40 พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากกลุ่มทดลองนำร่อง โดยรวม ครูกลุ่มทดลองนำร่องมีผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 126 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาความสามารถแต่ละด้าน พบว่า 1) ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเฉลี่ย 35 มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน คะแนนเฉลี่ย 34.22 มีระดับคุณภาพดี 3) ครูมีความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 20.15 มีระดับคุณภาพดี 4) ครูมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน คะแนนเฉลี่ย 20.07 มีระดับคุณภาพดี และ 5) ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 16.74 มีระดับคุณภาพดี

ตารางที่ 41 แสดงผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูกลุ่มทดลองนำร่องกับเกณฑ์ร้อยละ 75

สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ประเด็น การ ประเมิน	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 75 ของ คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
1. ความสามารถออกแบบ และเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	10	40	30	35.00	1.00	8.660*	0.01
2. ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	10	40	30	34.22	2.16	3.380*	0.04
3. ความสามารถ ในการใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	6	24	18	20.15	0.68	5.496*	0.02
4. ความสามารถ ในการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	6	24	18	20.07	0.25	14.136*	0.00
5. ความสามารถ ในการประเมินผล การเรียนรู้	5	20	15	16.74	0.78	3.858*	0.03
รวม	37	148	111	126.19	3.33	7.899*	0.01

* $p < .05$

จากตารางที่ 41 หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูกลุ่มทดลองนำร่องมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 35 คะแนน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 34.22 ความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 20.15 ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 20.07 และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 16.74

4.2 สรุปข้อเสนอแนะจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

จากผลการนำทดลองนำร่อง ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ได้ดังนี้

ตารางที่ 42 แสดงการสรุปข้อเสนอแนะจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

ประเด็นการสังเกต	สรุปข้อเสนอแนะจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
ด้านเนื้อหา	เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาครูมีความเหมาะสม หลังการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยให้ความรู้ในเนื้อหาทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความเข้าใจในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งนี้ครูต้องฝึกปฏิบัติและการนำไปใช้จัดการเรียนรู้เชิงรุกจริงในห้องเรียนจึงจะทำให้ครูมีความรู้และความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เพิ่มมากขึ้น
ด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนาครู	กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม น่าสนใจ และสามารถเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้จริง โดยในระหว่างการจัดกิจกรรมครูทุกคนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมและร่วมสะท้อนผลเพื่อให้ครูได้ปรับปรุงความสามารถการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนเชิงรุกเชิงรุกในชั้นเรียน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ ทำให้ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สูงขึ้น

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ประเด็นการสังเกต	สรุปข้อเสนอแนะจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาครู	ระยะเวลาในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสม
ด้านการวัดและประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสม และหลังการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สูงขึ้น
ด้านอื่นๆ	เนื่องจากครูแต่ละคนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการนำไปปฏิบัติที่แตกต่างกัน ผลที่ได้รับจึงขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ในการจัดการเรียนการสอนของครู

จากตารางที่ 42 สรุปผลการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริง

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วม จำนวน 30 คน ของโรงเรียนอนุบาลจุน (บัวสถาน) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะเยา เขต 2 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) ยินดีจัดสรรเวลาสำหรับการทดลองใช้หลักสูตรเป็นระยะเวลา 72 ชั่วโมง (ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2566) และประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1 วงรอบ ตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกในแต่ละช่วงเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระ ผลการทดลองใช้หลักสูตรนำเสนอดังนี้

1. ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 43 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	ผู้ประเมินคนที่ 1 (คะแนนเต็ม)		ผู้ประเมินคนที่ 2 (คะแนนเต็ม)		ผู้ประเมินคนที่ 3 (คะแนนเต็ม)		โดยรวม (คะแนนเต็ม)	
	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	คุณภาพ	เฉลี่ย	คุณภาพ	เฉลี่ย	คุณภาพ	เฉลี่ย	คุณภาพ
1. ความสามารถ ออกแบบและ เขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	35.5 (40)	ดีเยี่ยม	36.4 (40)	ดีเยี่ยม	37.6 (40)	ดีเยี่ยม	36.50 (40)	ดีเยี่ยม
2. ความสามารถใน การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ในชั้นเรียน	35.00 (40)	ดีเยี่ยม	35.30 (40)	ดีเยี่ยม	37.60 (40)	ดีเยี่ยม	35.97 (40)	ดีเยี่ยม
3. ความสามารถ ในการใช้สื่อ นวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	17.53 (24)	ดี	21.47 (24)	ดี	22.77 (24)	ดีเยี่ยม	20.59 (24)	ดี
4. ความสามารถ ในการจัด บรรยากาศ ในชั้นเรียน	21.07 (24)	ดี	21.17 (24)	ดี	21.20 (24)	ดี	21.14 (24)	ดี
5. ความสามารถ ในการประเมินผล การเรียนรู้	17.47 (20)	ดีเยี่ยม	18.53 (20)	ดีเยี่ยม	19.03 (20)	ดีเยี่ยม	18.34 (20)	ดีเยี่ยม
รวม	126.57 (148)	ดี	132.87 (148)	ดีเยี่ยม	138.20 (148)	ดีเยี่ยม	132.54 (148)	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 43 พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ย 132.54 มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม เมื่อพิจารณาความสามารถแต่ละด้าน พบว่า 1) ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเฉลี่ย 36.50 มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน คะแนนเฉลี่ย 35.97 มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม 3) ครูมีความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 20.59 มีระดับคุณภาพดี 4) ครูมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน คะแนนเฉลี่ย 21.14 มีระดับคุณภาพดี และ 5) ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 18.34 มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม

(ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคลอยู่ในภาคผนวก ง ตารางที่ 47-51)

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ด้าน หลังการพัฒนาด้วยหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 75 นำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 44 แสดงผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูกับเกณฑ์ร้อยละ 75

สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ประเด็น การ ประเมิน	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 75 ของ คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
1. ความสามารถ ออกแบบและเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	10	40	30	36.50	1.19	29.861*	0.00
2. ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	10	40	30	35.97	1.29	25.321*	0.00

ตารางที่ 44 (ต่อ)

สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ประเด็น การ ประเมิน	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 75 ของ คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
3. ความสามารถ ในการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่ง เรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	6	24	18	20.59	0.83	17.100*	0.00
4. ความสามารถ ในการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	6	24	18	21.14	0.68	25.459*	0.00
5. ความสามารถ ในการประเมินผล การเรียนรู้	5	20	15	18.34	0.67	27.344*	0.00
รวม	37	148	111	132.54	3.90	30.294*	0.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 44 หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 36.50 คะแนน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 35.97 ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และ แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 20.59 ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 21.14 และ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 18.34

**ตอนที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสอบถามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครที่เข้าร่วมกิจกรรมการใช้หลักสูตร จำนวน 30 คน นำเสนอใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการประเมินความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต นำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 45 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม

รายการ	n = 30		ระดับ ความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ด้านปัจจัยนำเข้า	4.56	0.27	มากที่สุด
ด้านกระบวนการ	4.60	0.28	มากที่สุด
ด้านผลผลิต	4.53	0.37	มากที่สุด
โดยรวม	4.56	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 45 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60) ด้านปัจจัยนำเข้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) และด้านผลผลิต (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 46 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	n = 30		ระดับ ความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ด้านปัจจัยนำเข้า			
1. ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญภายนอก	4.67	0.48	มากที่สุด
2. ความพร้อมและการให้ความร่วมมือของครู	4.57	0.50	มากที่สุด
3. ความเพียงพอและความเหมาะสมของ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้	4.53	0.51	มากที่สุด
4. ระยะเวลาในการพัฒนาครูมีความเหมาะสม	4.43	0.50	มาก
5. การสนับสนุนและการอำนวยความสะดวก ของผู้บริหารและภาคีเครือข่าย	4.60	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.56	0.27	มากที่สุด

ตารางที่ 46 (ต่อ)

รายการ	n = 30		ระดับ ความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ด้านกระบวนการ			
6. ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ทำให้ครูได้ ตระหนักถึงสภาพปัญหาและแนวทางการ แก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.50	0.51	มาก
7. ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ทำให้ครูได้ ตระหนักถึงการพัฒนาความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.53	0.57	มากที่สุด
8. ชั้นวางแผนทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น จากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ และรับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	4.57	0.57	มากที่สุด
9. ชั้นวางแผนทำให้ครูได้รับการฝึกปฏิบัติการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกจาก การเข้าร่วมอบรม เชิงปฏิบัติการและรับการชี้แนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ	4.60	0.50	มากที่สุด
10. ชั้นวางแผนทำให้ครูได้ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.60	0.50	มากที่สุด
11. ชั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรม เชิงปฏิบัติการทำให้ครูมีแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริง ในชั้นเรียน	4.63	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 46 (ต่อ)

รายการ	n = 30		ระดับ ความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
12. ชั้นสังเกตการปฏิบัติงานทำให้ครูได้รับ ข้อมูลสะท้อนคิดจากการปฏิบัติ การ จัดการเรียนรู้เชิงรุก จุดเด่น จุดที่ควร พัฒนา เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา การจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป	4.67	0.48	มากที่สุด
13. ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงานทำให้ครูเปิด ใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะการสอนงานในหน้าที่จากเพื่อน ครูและผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลการสะท้อน ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม	4.67	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	4.60	0.28	มากที่สุด
ด้านผลผลิต			
14. ครูมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถ ในการออกแบบและเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น	4.63	0.49	มากที่สุด
15. ครูมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด
16. ครูใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น	4.43	0.50	มาก

ตารางที่ 46 (ต่อ)

รายการ	n = 30		ระดับ ความคิดเห็น
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	
17. ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.50	0.51	มาก
18. ครูมีความสามารถวัดและประเมินผล การเรียนรู้เชิงรุกตามสภาพจริงโดยใช้วิธี ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.47	0.51	มาก
19. ครูมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมเพิ่มมากขึ้น	4.53	0.51	มากที่สุด
20. ข้อมูลจากการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน นำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.53	0.37	มากที่สุด
โดยรวมทั้งหมด	4.56	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 46 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญภายนอก อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.67) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระยะเวลาในการพัฒนาครุมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43)

ด้านกระบวนการ พบว่า ครุมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นสังเกตการปฏิบัติงานทำให้ครูได้รับข้อมูลสะท้อนคิดจากการปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป และชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงานทำให้ครูเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นการวิพากษ์และชี้แนะการสอนงานในหน้าที่จากเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลการสะท้อนผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ทำให้ครูได้ตระหนักถึงการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50)

ด้านผลผลิต พบว่า ครุมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครุมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43)

2. การสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูได้สะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 จุดเด่นของหลักสูตร มีดังนี้

2.1.1 ด้านปัจจัยความพร้อมหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความพร้อมสำหรับให้ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.1.2 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม

2.1.3 มีการเตรียมความพร้อมของครูก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2.1.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีมาก ทำให้เข้าใจการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มมากขึ้น

2.2 จุดที่ควรพัฒนา มีดังนี้

2.2.1 ควรจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่หลากหลายในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ระยะเวลาในการพัฒนาครูไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการนำเสนอตัวอย่างการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การนำเสนอตัวอย่างคลิปการสอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การร่วมประเมินและสะท้อนผลตัวอย่างการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

2.2.3 ควรมีการเสริมแรงบวกเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหลักสูตร

2.2.4 ควรกระตุ้นถามตอบให้มากขึ้น และมีกิจกรรมให้ครูมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

2.3 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้

2.3.1 ควรให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

2.3.2 ควรมีการติดตามและคลิปการสอนอย่างต่อเนื่อง

2.3.3 ควรให้เทคนิคการถ่ายคลิปการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จัดทำขึ้น

ครูอาสาสมัครได้แสดงความรู้สึกร่วมในการเข้าร่วมหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

“มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนเชิงรุกมากยิ่งขึ้น” (ครูคนที่ 1)

“การเข้าร่วมหลักสูตรนี้เป็นครั้งแรก ทำให้เข้าใจรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น โดยเฉพาะการได้ดูกรณีศึกษาของครูที่เป็นตัวอย่าง ทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และจะนำความรู้จุดนี้ไปปฏิบัติและปรับปรุงให้ดีขึ้นค่ะ” (ครูคนที่ 2)

“การจัดอบรมครั้งนี้ทำให้คุณครูได้รับความรู้ใหม่มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้นำมาปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้” (ครูคนที่ 3)

“อยากให้มีโอกาสที่ครูได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น” (ครูคนที่ 4)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and development) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 จำนวน 50 คน จาก 8 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 2) ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสรุปข้อมูล 3) ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 4) ศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 5) สรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามในประเด็นตามองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) กระบวนการ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย 1) ยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาเอกขึ้นไป มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบตรวจสอบ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนส่วนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหาและสรุป 3) ทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านกิ้วแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากครูอาสาสมัครและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน โดยนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้พัฒนาครูในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566-มกราคม 2567 ระยะเวลา 44 วัน และดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบการทดลองกลุ่มเดียวและวัดผลหลังการทดลอง (One Group Posttest Only Design) เพื่อประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) กิจกรรมที่ปฏิบัติได้แก่ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีเนื้อหา 7 หน่วยการเรียนรู้ และการนิเทศติดตามและประเมินผล จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 2 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และครั้งที่ 3 การสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามะหะการ เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน จำนวน 5 ฉบับ โดยแบบประเมินฉบับที่ 1 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน เท่ากับ 0.82 ฉบับที่ 2 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน เท่ากับ 0.79 ฉบับที่ 3 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน เท่ากับ 0.84 ฉบับที่ 4 มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน เท่ากับ 0.76 และฉบับที่ 5 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน เท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test for one sample)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนอนุบาลจุน(บัวสถาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามะหะการ เขต 2 จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร ซึ่งเป็นที่มีส่วนร่วมทดลองใช้หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และแบบสะท้อนผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูพบว่า ครูมีสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติเป็นแบบอย่างได้บางส่วนและมีการปฏิบัติแต่ไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้ และครูมีความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในด้านการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือรวมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนและเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

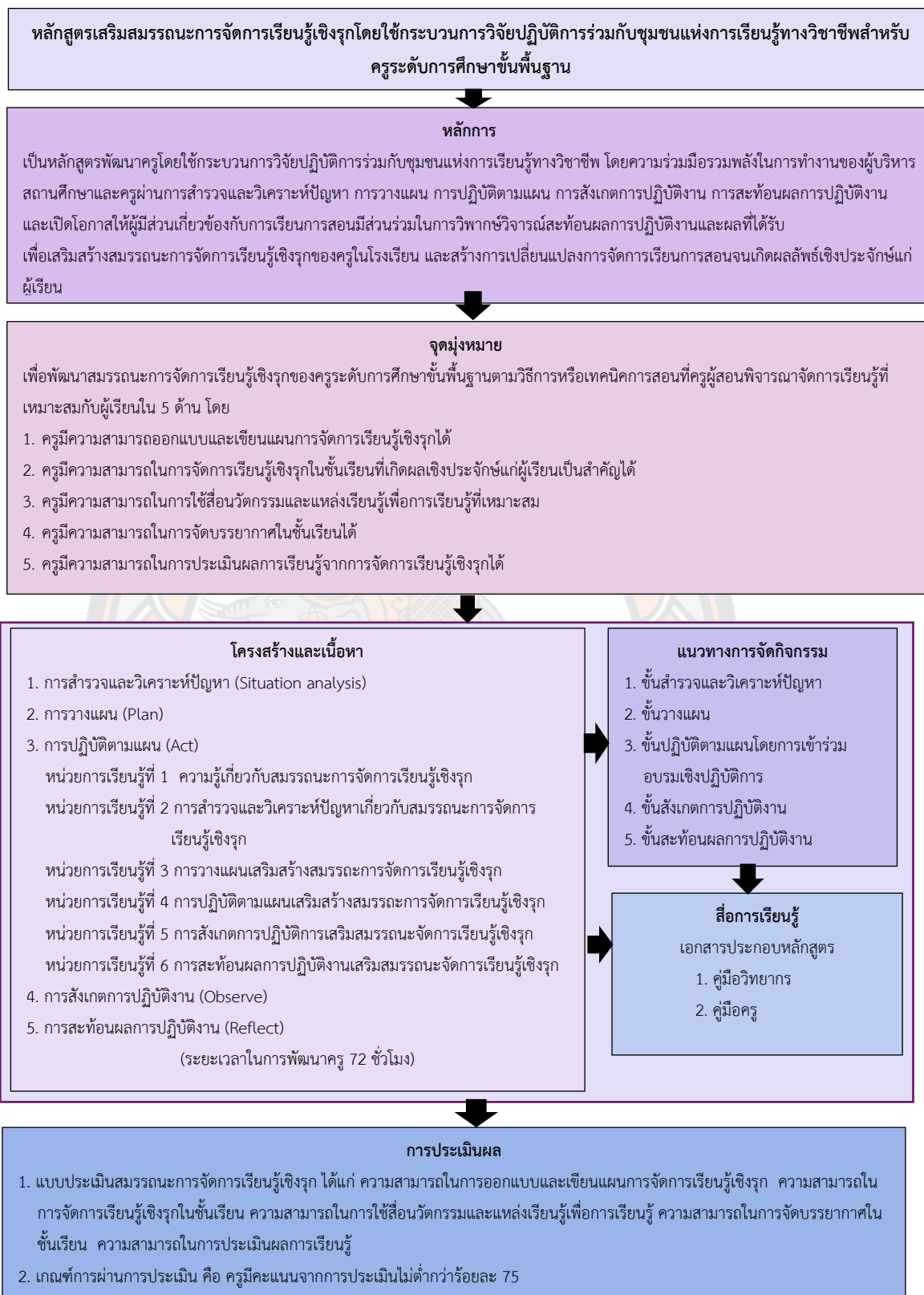
2. ผลการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างและเนื้อหา 4) แนวทางการจัดกิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การประเมินผล โดยหลักสูตรมีแนวทางการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยแต่ละขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เรียกว่า “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning)

3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement) ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาครู 72 ชั่วโมง

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้สูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44) และคู่มือการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49)

2.3 ผลการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภายหลังจากใช้หลักสูตร ครูกลุ่มทดลองนำร่องมีผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ด้าน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี และมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริง

ภาพที่ 10 แสดงหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ด้าน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 36.50 คะแนน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 35.97 ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 20.59 ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 21.14 และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 18.34

4. ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ครูมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านผลผลิต ตามลำดับ

4.2 การสะท้อนผลการใช้หลักสูตร มีดังนี้ 1) จุดเด่นของหลักสูตร คือ ด้านปัจจัยความพร้อมหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความพร้อมสำหรับให้ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีการเตรียมความพร้อมของครูก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีมาก ทำให้เข้าใจการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มมากขึ้น 2) จุดที่ควรพัฒนา คือ ควรจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมที่หลากหลายในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ระยะเวลาในการพัฒนาครูไม่เพียงพอ ควรมีการเสริมแรงบวกเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหลักสูตร และ 3) แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ควรมีการติดตามและคลิ

การสอนอย่างต่อเนื่อง และควรให้เทคนิคการถ่ายคลิปลงการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกที่จัดทำขึ้น

อภิปรายผล

จากการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบประเด็นที่
ควรนำมาอภิปรายผล 4 ประเด็น คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตร 2) การสร้าง
หลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่า สภาพและความต้องการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกของครู พบว่า ครูมีความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในด้านการ
ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ
นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การจذبบรรยากาศในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียนรู้จาก
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือร่วมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน
การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมใน
การวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกของครูในโรงเรียนและเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน ดังนั้นเนื้อหาของหลักสูตรจึงเป็น
เนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของครู ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวางแผนเสริมสร้าง
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การปฏิบัติตามแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การ
สังเกตการปฏิบัติการเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเสริม

สมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีกิจกรรม คือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับครู และการนิเทศติดตามและประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูว่าสิ่งที่ครูได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อนำสู่การปฏิบัติแล้วสามารถส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดหรือไม่ ดังนั้นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ให้ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะครูของ OECD (2021) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ทำให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาและนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนในที่สุด ซึ่งรูปแบบการพัฒนาครูทำได้หลายวิธี อาทิ การอบรมและสัมมนา การแลกเปลี่ยนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม การเป็นที่เลี้ยงและการชี้แนะ การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น (สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, 2564, หน้า 84) และจากการสังเคราะห์แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าประเด็นสำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ องค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล และมีแนวทางการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยแต่ละขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เรียกว่า “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement) จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงมีฐานคิดในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู คือ การนำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใช้ร่วมกันเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิง

รุกของครู โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการพัฒนาครูที่มีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีม มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาการทำงานและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ภารกิจ และวิสัยทัศน์ ไปสู่การลงมือปฏิบัติงาน และกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (Mertler, 2018) และช่วยสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เข้มแข็งในสถานศึกษา (Sagor, 2010) ก่อให้เกิดข้อดีต่อสถานศึกษาและครู ดังนี้ 1) มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ก่อให้เกิดความร่วมมือครูและผู้บริหารในสถานศึกษาในการค้นหาความรู้ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 3) ปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงาน พัฒนาการทำงานและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 4) สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมกันทำงานเป็นทีมในโรงเรียนตอบสนองความต้องการทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ 5) สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 6) ยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล 7) ได้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น แผนการจัด การเรียนรู้ รายงานการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

2. การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำเอาผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการสรุปข้อมูลจากผลการสำรวจสภาพและความต้องการของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาใช้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยโครงสร้างและเนื้อหาที่นำมาใช้เกิดจากความต้องการของครู แบ่งเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติการเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก การดำเนินการจัดกิจกรรมใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา

(Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เรียนรู้ ร่วมกันและทำงานเป็นทีม รับการชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก 2) ขั้นวางแผน (Plan) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ร่วมเรียนรู้ ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูล ในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน 3) ขั้นปฏิบัติตาม แผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมแบ่งปัน เรียนรู้ร่วมกัน ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบและ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ในโรงเรียนทำหน้าที่ตรวจประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมเรียนรู้ ชี้แนะ และสะท้อนผลจากสังเกต การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ โดยทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การสังเกตจากคลิปวิดีโอการสอน และการสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน และบันทึกการสังเกต การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และ แนวทางการแก้ไขปรับปรุง และ 5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ ร่วมกันแบ่งปัน สะท้อนผล และชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิง รุก ทำการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยครูแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู และจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทำการตรวจสอบ ความเหมาะสมกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และเมื่อนำไปทดลองนำร่อง จึงพบว่า หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรสามารถ นำไปใช้ได้จริง ซึ่งกระบวนการสร้างหลักสูตรเป็นไปตามแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1971) Taba (1962) Saylor & Alexander (1974) Skilbeck (1984) สัจจ อูทรานันท์ (2532) และ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2535) คือ การนำเอาข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาออกแบบ หลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง และ ในการสร้างหลักสูตรได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกของครู ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาการในการร่วมกัน แบ่งปันวิสัยทัศน์ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การลงมือปฏิบัติ การรับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไข เป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผลที่ได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การเกิดการตัดสินใจหรือการตีความใหม่ เห็นมุมมอง ความเชื่อ และการให้เหตุผลที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมมากขึ้นกว่าเดิม (Mesirov, 2003) ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากสมรรถนะระหว่างการปฏิบัติงานและใช้ผลผลิตเป็นตัวสะท้อนผลการพัฒนาครูที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร สุวรรณรังสี (2564) และประภิต ปอคุสุวรรณ (2561) ที่พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

3. การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ด้าน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 36.50 คะแนน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 35.97 ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 20.59 ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 21.14 และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 18.34 แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้จริง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับความต้องการของครูและบริบทการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และก่อนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งมีคู่มือการใช้หลักสูตรที่มีคำอธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญ จุดประสงค์ แผนการใช้หลักสูตร แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมของ

หลักสูตร และให้ความสำคัญกับกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นที่ 1 สสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม รับการชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ขั้นที่ 2 วางแผน (Plan) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ร่วมเรียนรู้ ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมแบ่งปัน เรียนรู้ร่วมกัน ชี้แนะ สะท้อนผล และใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนทำหน้าที่ตรวจประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน 4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมเรียนรู้ ชี้แนะ และสะท้อนผลจากสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ โดยทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การสังเกตจากคลิปวิดีโอการสอน และการสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน และบันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรม การประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และ 5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันแบ่งปัน สะท้อนผล และชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยครูแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม ทั้งนี้การจัดการกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ

การเรียนรู้ ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญภายนอก และการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้ความสำคัญกับการให้การชี้แนะและการสะท้อนผลเพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้ครู การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน และได้ผลงานหรือ ชิ้นงานที่มีคุณภาพ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ และคลิปวิดีโอการสอนของครู

ซึ่งกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังกล่าวนี้มีหลักการสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้ครูได้ตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหาด้านวิธีการสอน วางแผน ค้นหาความจริง ดำเนินงานตามแผนต่างๆ และสะท้อนผล การปฏิบัติ ทุกขั้นตอนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นตัวผลักดันให้ครูต้องตระหนักถึง ความสำคัญและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการจัดการเรียนการสอนของตนเอง (Kemmis, 1988) และกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา เป็นมิติของการดำเนินงาน ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และสร้างข้อตกลงร่วมกัน และการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร ในโรงเรียนโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การค้นหาวิธีการหรือแนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การลงมือทำและเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน การนิเทศและการสะท้อน ผลเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (DuFour, DuFour & Eaker, 2008) กระบวนการดังกล่าวเมื่อนำสู่ การปฏิบัติ ทำให้ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญและผู้นิเทศติดตาม จึงทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกได้ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็น สำคัญได้ มีความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดบรรยากาศในชั้นเรียนได้ และประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ จึงทำให้ภายหลัง การใช้หลักสูตรดังกล่าว ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และมีชิ้นงาน ได้แก่ แผนการจัดการ เรียนรู้ และคลิปวิดีโอการสอนที่สามารถเผยแพร่และเป็นแนวปฏิบัติที่ดีแก่ครูคนอื่น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยธันว์ เบลญจเทพรัศมี (2560) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถภาพ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับครูคอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ครูมีทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสาน เกณฑ์การผ่านร้อยละ 70 คะแนน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูก็คือเป็น

ร้อยละ 83.33-96.67 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 100 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สลิลนา ภูมิพาณิชย์ (2560) ที่ได้นำหลักสูตรสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ครูมีความรู้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชภิตตา เซาวนแชนซ์ (2559) ที่ได้นำหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูสังกัดกรุงเทพมหานครไปทดลองใช้ พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงหลังการพัฒนาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

4. การประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรมีความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะว่า ก่อนการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านคุณสมบัติของวิทยากร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และมีประสบการณ์พัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการสอบถามความต้องการของครูที่อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม มีการจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร และการสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกของผู้บริหารสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมพัฒนาครูตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้ครูเข้าใจในบทบาทการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ ใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จัดบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความสามารถวัดและประเมินผลเรียนรู้เชิงรุกตามสภาพจริงโดยใช้วิธีที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการได้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน อาทิเช่น ผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความพร้อมสำหรับให้ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีการเตรียมความพร้อมของครูก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีมาก ทำให้เข้าใจการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มมากขึ้น ทำให้ครูได้มี

ความเข้าใจและนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้เพื่อพัฒนางานของตนเอง ทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรได้ผ่านกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมทุกขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ การทดลองนำร่อง และการปรับปรุงหลักสูตร จนได้หลักสูตรที่ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก และมีแนวทางการจัดกิจกรรมที่เป็นการทำงานร่วมกัน เป็นทีมแบบร่วมมือรวมพลังเป็นทีมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน และการได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก ทำให้ครูเกิดความมั่นใจในผลการพัฒนาตามหลักสูตร ซึ่งผลการ ประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลนา ภูมิพาณิชย์ (2560) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ ชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมด้านปัจจัย เบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ประกิต ปอคูสุวรรณ (2561) ที่ศึกษาพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถภาพการ บริหารการจัดการสอนของครูระดับอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ ประทินทิพย์ พรไชยยา, สำราญ กำจัดภัย และพวงมา นานาญกิจ (2564) ที่ศึกษาพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อ หลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23 อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการ วิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะสำหรับนำหลักสูตรไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้

1. หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนี้ สามารถนำไปพัฒนาครูในระดับการอาชีวศึกษา ระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ควรจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือการใช้ หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่ง

การเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการเสริมสมรรถนะให้เกิดความรู้และความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากยิ่งขึ้น

3. แนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร ควรกระทำในลักษณะเชิงปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการวิพากษ์การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนโดยใช้คลิปปิดีโอการสอน การออกแบบเครื่องมือประเมินผล การเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่วัด การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีพัฒนาการและมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น

4. การนำหลักสูตรไปใช้ ควรใช้ตามคู่มือของหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) 2) ขั้นวางแผน (Plan) 3) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) 4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) 5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูทั้งความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ได้ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงตามที่กำหนด และควรจัดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรให้เพียงพอและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูที่มีความเห็นว่าการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแบบอย่างได้เป็นบางส่วน และไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้ จึงควรมีวิจัยเชิงลึกเพื่อหาสาเหตุและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกจนเป็นแบบอย่างที่ดีได้

2. จากผลการวิจัย พบว่า การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในด้านความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ และความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนมีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ และทักษะการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

3. จากผลการวิจัย พบว่า การประเมินหลักสูตรในภาพรวม พบว่า ครูมีความสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกตามสภาพจริงโดยใช้วิธีที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แสดงว่า ครูยังมีความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้นจึงควรวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

4. การจัดกิจกรรมของหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ควรแบ่งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีครูแกนนำหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชานั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร่วมประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะทำให้การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นควรทำวิจัยโดยใช้กลุ่มครูที่ร่วมปฏิบัติการเป็นผู้ร่วมประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ตังธนากานนท์. (2559). *การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญตา บุศวาศ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับอาจารย์พยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ*. 35(1), 290-302.
- จรรยา พานิชย์ผลินไชย และสุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัตต์. (2559). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. *ลัทธิของ: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส)*. 22(2), 25-37.
- จันทร์หา แซ่ลิ้ว. (2560). *ศึกษามผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active learning ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จิรประภา อัครบวร. (2549). Competency คืออะไรกันแน่. *วารสารดำรงราชานุภาพ*. 6(20), 1-4.
- ใจทิพย์ เข็วรัตน์พงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต ชุกก่าแพง. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การวิจัยในชั้นเรียน. *วารสารครุทรรศน์ (Online)*. 1(1), 53-63.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2560). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วีพรีนท์.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. 10(1), 34-41.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ซาโต มานาบุ. (2562). การปฏิรูปโรงเรียน: แนวความคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- ฐาปนา จ้อยเจริญ. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเชิงรุกของนักศึกษาครุศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ณัชชิตา เขาวนเข้มขึ้น. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). *หลักการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณอมพร เลาทวีรสแสง. (2558). อาจารย์มหาวิทยาลัยกับการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ 21. *คู่มืออาจารย์ด้านการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทีศนา แหมมณี และคณะ. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ธัญลักษณ์ อัยวรรณ, สถาพร ชันโต และอิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : โรงเรียนวัดหนองตะครอง. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 18(2), 12-25.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนธีการพิมพ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน: การวิจัยปฏิบัติการของครู*. ใน พิสมัย จารุจิตติพันธ์ (บรรณาธิการ). *จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ*.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550) *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง "การวิจัยในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ" สำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา.

- นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครุสาขาวิชาคณิตศาสตร์: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. *มนุษยสังคมสาร (มสส.)*. 18(3), 175-194.
- บ้งอร เสรีรัตน์. (2565). *การเรียนการสอนฐานสมรรถนะและการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู : กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. นนทบุรี: M & N Design.
- ประกิต ปอคูสุวรรณ. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถภาพการบริหารจัดการสอนของครูระดับอาชีวศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ประทีนทิพย์ พรไชยยา, สำราญ กำจัดภัย และพจมาน ชำนาญกิจ. (2564). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(6), 175-189.
- ประภัสร์ กุดหอม, ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ และประยูร บุญใช้. (2562). การพัฒนาหลักสูตรเสริมตามแนวคิดเมตาคognition และการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*, 14(1), 91-98.
- ประวีต เอรารวรรณ. (2545). *การวิจัยปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.
- _____. (2562). *การวิจัยและพัฒนาองค์การในโรงเรียน. (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2561). *การวิจัยปฏิบัติการทางการเรียนการสอน*. ขอนแก่น: คลังนานา.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2561). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- _____. (2563). *ความเป็นครูมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.

- ปวิณญาพัฒน์ วรพันธ์. (2565). การประยุกต์ใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว. *วารสารครูพิบูล*. 9(2), 213-228.
- ปิยธันว์ เบญจเทพศรี. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับครูคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- พศิน แดงจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2557). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- _____. (2556). *ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน: ครูทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิณสุดา สิริธังศรี. (2557). ข้อเสนอการยกระดับคุณภาพครูไทย ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาลังคมและชุมชนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 1(2), 1-14.
- _____. (2560). *ความรู้ ความคิด ทักษะ และคุณธรรมของครู. ใน ความเป็นครูและการพัฒนาครूमืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชานิกา เพชรสังข์. (2565). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผสมผสานเทคโนโลยีตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 12(2), 4-13.
- เพชรจันทร์ ภูทะวัง. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- ไพพกา ผิวดำ. (2564). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา*. *วารสารนวัตกรรมจัดการศึกษาและการวิจัย*. 3(1), 11-18.

- ภัทรพร เกษสังข์. (2559). *การวิจัยปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูมิพงษ์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6(7), 334-349.
- มนสิข สีทธิสมบุรณ์. (2563). *วิธีวิทยาการวิจัยทางหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- _____. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒผล. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2564). *การโค้ชเพื่อเสริมสร้าง Growth mindset ของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มินตรา ลายสนิทเสรีกุล, และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร. *วารสาร OJED*. 9(3): 392-406.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 7(8), 230-243.
- รจนา บุญลพ. (2562). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดเชียงราย*. ปริญญาโท ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- รัชฎา ณ น่าน. (2550). *สมรรถนะหลักของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดน่าน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- รุจิรี ภู่อาระ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2558). *กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : การวิจัยกรณีศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วรารักษ์ สามโกเศศ และคณะ. (2553). *ข้อเสนอระบบการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาวะคนไทย*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วัชรรา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป.
- วารินทร์พร พันเพ็ญฟู. (2563). *สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาวิชาชีพครู*. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 10(3), 193-202.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2549). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- _____. (2565). *การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วาสนา บุญมาก. (2562). *การพัฒนาแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- _____. (2551). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน : ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : วิชัย วงษ์ใหญ่. สุวีริยาสาส์น.
- _____ และมารุต พัฒนาผล. (2562). *การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ. (2553). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริพร สุวรรณรังษี. (2564). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยนครราชสีมา. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 20(1), 72-81.
- ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และภัสราภรณ์ สหะกิจ. (2564). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ระดับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 36(1), 160-173.
- ศิวกร รัตติโชติ. (2561). *แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อการวิจัยในชั้นเรียน ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน: วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ*. ปริญญาโท ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลิลนา ภูมิพาณิชย์. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- _____. (2560). *คู่มือประกอบการอบรมขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *กรอบสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซี-ทีซีเอฟ)*. กรุงเทพฯ: ออนป้า.

- _____. (2562ก). มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง, 20 มีนาคม, 18-20.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัยแนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและ การเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. 2573*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2563). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2563 (IMD 2020)*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- _____. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก: ถอดบทเรียนจากแนวคิดสู่ การปฏิบัติ* กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2564ก). *รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สิทธิพล อัจฉินทร์. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา. (2561). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษา. ใน ประมวลสาระชุดวิชา นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.*
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิการ์ สุทธหลวง. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.*
- สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัย เทคโนโลยีภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุวิทนา สงวนรัตน์ และชวน ภารังกุล. (2564). *หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะใน สถานศึกษา. วารสารสิทธิธรรมปริทรรศน์. 22(2), 351-364.*
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). *การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2557). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อนุสรรา เฉลิมศรี. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อรไท แสงลุน. (2564). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- อรรรรณ วรรณฤทัย. (2564). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา*. ปริญญาานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- อังคินันท์ อินทรกำแหง และทัศนาทองภักดี. (2549). *การพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ : รายงานการวิจัย ฉบับที่ 103*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุพิษ เหมือนทอง, นิราศ จันทรจิตร และลักขณา สริวัฒน์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 22(2), 364-377.
- Ahn, J. (2017). Taking a Step to Identify How to Create Professional Learning Communities--Report of a Case Study of a Korean Public High School on How to Create and Sustain a School-Based Teacher Professional Learning Community. *International Education Studies*. 10(1); 82-92.
- Beauchamp, G.A. (1981). *Curriculum Theory*. (4th ed.). Illinois: F.E. Peacock.
- Bonwell, C.C. & Eison, J.A. (1991). *Active learning: Creative Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report. Washington DC: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Brookfield, S. (1995). *Becoming a Critically Reflective Teacher*. New York: Wiley.
- Buffalo Educational Technology Center. (2001). *Active Learning*. Retrieved from <http://www.buffalo.edu/ubcei/enhance/designing/learning-activities/active-learning.html>

- Burry-Stock, J.A., et al. (1996). Rater Agreement Indexes for Performance Assessment. *Educational and Psychological Measurement*. 56(2), 251-262.
- Caine, R.N. & Caine, G. (2010). *Strengthening and Enriching Your Professional Learning Community: The Art of Learning Together*. Alexandria: ASCD.
- Charles, C.M. & Mertler, C.A. (2002). *Introduction to Educational Research*. (4th ed.) Boston, Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Comeron-John, M. (1983). *A Researching Profession? The Growth of Classroom Action*. Scotland: Moray house College of Education.
- Darling-Hammond, L. (1999). *Teacher Quality and Student Achievement*. Washington: Centre for the study of teaching and policy, University of Washington.
- Davies, B. & Ellison, L. (1997). *School Leadership for the 21st Century: A Competency and Knowledge Approach*. New York: Psychology Press.
- Downing, S. M. (2006). Twelve Steps for Effective Test Development. In S. M. Downing & T. M. Haladyna (Eds.), *Handbook of test development*. (pp. 3–25). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- DuFour, R. & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best Practices for enhancing student achievement*. Alexandria, VA: National Educational Service.
- _____. (2004). What is a Professional Learning Community? *Schools as Learning Communities*. 8(61), 6-11.
- _____.; DuFour, R. & Eaker, R. (2008). *Revisiting Professional Learning Communities at work*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Government of West Australia. (2012). *Guidelines for Assessing Competence in VET*. (4th ed.). Training, WA.: Department of Training and Workforce Development.
- Grundy, S. (1982) Three Modes of Action Research, reprinted in S. Kemmis & R. McTaggart (1988). *The Action Research Reader*. (3rd ed.) Geelong: Deakin University Press.

- Hairon, S. & Tan, C. (2017). Professional Learning Communities in Singapore and Shanghai: Implications for Teacher Collaboration. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*. 47(1), 91-104.
- Hallam, P.R., et al. (2015). Trust and Collaboration in PLC Teams: Teacher Relationships, Principal Support, and Collaborative Benefits. *NASSP Bulletin*. 99(3) (Sep.), 193-216.
- Hart, A.W. (1994). Creating Teacher Leadership Roles. *Educational Administration Quarterly*. 30(4); 472-497.
- Hildrew, C. (2018). *Becoming Mindset School: The Powerful of Mindset to Transform Teaching, Leadership and Learning*. New York: Routledge.
- Holter, I. & Schwartz-Barcott, D. (1993). Action Research: What is it? How has it been used and how can it be used in nursing? *Journal of Advanced Nursing*. 18(2); 298-304.
- Hopkins, D. (2002). *A Teacher's Guide to Classroom Research*. (3rd Ed.) New York: Open University Press.
- Hord, S.M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Inquiry and Improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory
- Johnson, P. A. (2008). *A Short Guide to Action Research*. London: Pearson.
- Johnson, R. L., Penny, J. A., & Gordon, B. (2009). *Assessing Performance: Designing, Scoring, and Validating Performance Tasks*. New York: Guilford Press.
- Kajewski, K. & Madsen, V. (2013). Demystifying 70:20:10 framework and the transfer of learning. *Human Research Development Quarterly*. 29(4), 383-402.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1990). *The Action Research Planner*. (3rd ed). Victoria: Deakin University.
- _____. (1980). *Action Research in Retrospect and Prospect*. Paper presented to the Annual Meeting of the Australian Association for Research in Education (Sydney, Australia, November 6-9, 1960).

- _____. (1988). Action Research. In Keeves, J.P. (ed). *Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Kincheloe, J. L. (1991). *Teachers as Researchers: Qualitative Inquiry as Path to Empowerment*. London: Falmer Press.
- Lodico, M.G., Spaulding, D.T. & Voegtler, K.H. (2006). *Methods in Educational Research: From Theory to Practice*. New York: John Wiley & Sons.
- Lorenzen, M. (2001). *Action Learning and Library Instruction*. Illinois Libraries. 83(2), 19-24.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather Than Intelligence. *American Psychologist*. 28(1), 1-4.
- McKernan, J. (1996). *Curriculum Action Research: A Handbook of Methods and Resources for the Reflective Practitioner*. London: Kogan Page.
- McKinsey Report. (2007). *How the World's Best-Performing School Systems Come out on Top*. Retrieved from <http://alamin99.wordpress.com/2008/02/22/mckinsey-report/>
- McLaughlin, M.W. & Talbert, J.E. (2006). *Building School-based Teacher Learning Communities: Professional Strategies to Improve Student Achievement*. New York: Teachers College Press.
- McNiff, J. & Whitehead, J. (2006). *All You Need to Know About Action Research: An Introduction*. London: Sage.
- Mertler, C.A. (2018). *Action Research Communities: Professional Learning, Empowerment Through Collaborative Action Research*. London: Routledge.
- Meyer, C. & Jones, T.B. (1993). *Promoting Acting Learning, Strategies for the College Classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Miller, A.C. (2000). *Collaborative Action Research*. South Florida: South Florida Center for Educational Leaders.

- Murphy, D. D. (2005). Interjurisdictional Competition and Regulatory Advantage. *Journal of International Economic Law*. 8(4), 891-920.
- Noakes, N. S. (1993). *Action Research: The Overview of Action Research*. Hong Kong: Center for Education Innovation, The Hong Kong University of Science and Technology.
- OECD. (2021). Teacher professional development. Retrieved from <https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41732&filter=all>
- Oliva, P.F. (2009). *Developing the Curriculum*. (7th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Parry, Sc. B. (1997). *Evaluating the Impact of Training*. Alexandria, Virginia: American Society for Training and Development.
- Peter, M. & Robinson, V. (1984). The Origins and Status of Action Research. *The Journal of Applied Behavioral Science*. (April, 1). Retrieved from <https://doi.org/10.1177%2F002188638402000203>
- Petty, G. (2004). *Active Learning Work: The Evidence*. Retrieved from <http://geoffpetty.com/for-teachers/active-learning/>
- Posner, G.J. (1992). *Analyzing the Curriculum*. New York: McGraw-Hill.
- Pratt, D. (1980). *Curriculum: Design and Development*. New York: Harcourt Brace Jovanovich Inc.
- Roberts, S.M. & Pruitt, E.Z. (2009). *Professional Learning Communities: Collaboration and Strategies for Professional Development*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Rabin, R. (2013). *Blended Learning for Leadership: the CCL Approach*. North Carolina: Center for Creative Leadership.
- Sagor, R. (2010). *Collaborative Action Research for Professional Learning Communities*. Bloomington, IN.: Solution Tree.
- Salleh, H. (2016). Facilitation for Professional Learning Community Conversations in Singapore. *Asia Pacific Journal of Education*. 36(2), 285-300.

- Saylor, J.G. & Alexander, W.M. (1974). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Setyaningsih, S. (2018). Improving the Quality of Learning in Science Through Optimization of Lesson Study for Learning Community. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Volume 332*, Indonesian Operations Research Association - International Conference on Operations Research 2017 12 October 2017, Tangerang Selatan, Indonesia.
- Shanks, J. (2016). Implementing Action Research and Professional Learning Communities in a Professional Development School Setting to Support Teacher Candidate Learning. *School-University Partnerships*. 9(1) (Spring), 45-53.
- Shenker, J.I.; Goss, S.A. & Bernstein, D.A. (1996). *Instructor's Resource Manual for Phycology: Implementing Active Learning in the Classroom*. Boston: Ally & Bacon.
- Silver, D. & Stafford, D. (2017). *Teaching Kids to Thrive: Essential Skills for Success*. Thousand Oaks: SAGE.
- Skilbeck, M. (1984). *School Based Curriculum development*. London: Harper & Row.
- Smith, M. & Firth, J. (2018). *Psychology in the Classroom: A Teacher's Guide to What Work*. Oxon: Routledge.
- Spencer, L.M. & Spencer, S.M. (1993). *Competency at Work: Models for Superior Performance*. New York: John Wiley & Sons.
- Stoll, M. & Thomas, S. (2006). *Professional learning community*. New York: Open University Press.
- Stufflebeam, D.L. (1971). *Educational Evaluation & Decision Making*. Itasca, IL: F.E. Peacock.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Horcourt, Brace & World.

- TeKippe, S. S. (2017). A Roadmap to Increase Active Learning: Reading Methodology Courses with Problem-Based Learning in Professional Learning Communities. *Journal of Higher Educational Theory and Practice*. 17(9), 118-129.
- Tyler, R.W. (1971). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.
- Vescio, Ross & Adams. (2008). A Review of Research on the Impact of Professional Learning Communities on Teaching Practice and Student Learning. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*. 24(1), 80-91.
- Virtanen, P.; Niemi, H.M. & Nevgi, A. (2017). Active Learning and Self-Regulation Enhance Students' Professional Competences. *Australian Journal of Teacher Education*. 42(2), 1-20.
- Whatley, R. A. M. (2020). *Enhancing Teacher Efficacy and Competency for Project-Based Learning in Middle Grades Math and Science Classes*. Retrieved from https://getd.libs.uga.edu/pdfs/whatley_richard_a_201805_edd.pdf
- Wiggins, G. (1989). *A True Test: Toward More Authentic and Equitable Assessment*. *The Phi Delta Kappan*. 70(9), 703-713.
- Zuber-Skerritt, O. (1996). *New Directions in Action Research*. New York: Routledge.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยสุรินทร์

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
“การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยาภาณุจันน์ โต้พิทักษ์
 ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ
 ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์
 ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี
 ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ
 ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๑๖๔

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยาภาณุจันทร์ โดพิทักษ์

ด้วย นางสาวญาณิฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุุณศึกษบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๑๖๔

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ

ด้วย นางสาวณัฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิทธิสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๑๖๔

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์

ด้วย นางสาวญาณิษฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธสมบุรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๑๖๔

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี

ด้วย นางสาวณัฐฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธนิสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๑๖๔

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ

ด้วย นางสาวณัฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข ลิทธิสมบุรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รายนามโรงเรียนที่เข้าร่วมให้ข้อมูล “การสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็น
ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

1. โรงเรียนอนุบาลจุน(บ้านบัวสถาน)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. โรงเรียนบ้านกิวแก้ว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
3. โรงเรียนบ้านสักทุ่ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
4. โรงเรียนบ้านแม่ทะลาย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
5. โรงเรียนบ้านธาตุชิงแกง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
6. โรงเรียนบ้านเวียงลอ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
7. โรงเรียนบ้านแม่วังช้าง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
8. โรงเรียนบ้านดอนมูล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๑๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน.....๑.....ฉบับ

ด้วย นางสาวญาณิฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธิตสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากท่าน บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวญาณิฐา ราชคม

โทร ๐๙-๑๔๗๔-๑๘๒๘

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ดร.สกวรัตน์ ไกรมาก
ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. นางสาวโสภภาพร ไสยแพทย์
ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. นางสาวนงคราญ ชัยพงษ์
ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
4. นางสุดา นันไชยวงศ์
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนเทิงวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
5. นางมนตรา พิภมมงคล
ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์
เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง
สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวดี อุปินใจ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรา เครือคำอ้าย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศานิตย์ ศรีคุณ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. อาจารย์ ดร. ประคอง รัศมีแก้ว
อาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๓๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....๑.....ฉบับ

ด้วย นางสาวญาณิฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธิตสมบุรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากท่าน ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ทั้งนี้ นิสิตจะดำเนินการประสานงานด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวญาณิฐา ราชคม

โทร ๐๙-๑๔๗๔-๑๘๒๘

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ศาสตราจารย์ ดร.บงอร เสรีรัตน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ไสว ฝึกขวา
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง
สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิวา กองสอน
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อ่างรังโสติสกุล
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.บงอร เสรีรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร จำนวน ๑ ฉบับ

๒. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

ด้วย นางสาวญาณิฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สีทธิสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอูตม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวญาณิฐา ราชคม

โทร ๐๙-๑๔๗๔-๑๘๒๘

ที่ ยว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร จำนวน ๑ ฉบับ

๒. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

ด้วย นางสาวญาณิฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สีทธิสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวญาณิฐา ราชคม

โทร ๐๙-๑๔๗๔-๑๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร จำนวน ๑ ฉบับ

๒. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

ด้วย นางสาวณัฏฐา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธสมบุรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวณัฏฐา ราชคม

โทร ๐๙-๑๔๗๔-๑๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิวา กองสอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร จำนวน ๑ ฉบับ

๒. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

ด้วย นางสาวณัฐรา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิทธิสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอูตม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวณัฐรา ราชคม

โทร ๐๙-๑๔๗๔-๑๘๒๘

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๓๓

วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อ่างโสถลิสกุล

ด้วย นางสาวณัฐรา ราชคม รหัสประจำตัว ๖๔๐๓๐๔๖๑ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.มนลิส สิทธิสมบูรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. แบบสรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. แบบบันทึกการสังเกต การสอบถามเกี่ยวกับการทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
9. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 1)
10. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 2)

11. แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 3)
12. แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 4)
13. แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 5)
14. แบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
15. แบบสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**แบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

คำชี้แจง

แบบสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้ให้ข้อมูลตามสภาพจริงเพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูและประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

แบบสำรวจฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ญาณิสฐา ราชคม

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ-สกุล
2. ตำแหน่งครู วิทยฐานะ.....
3. วุฒิการศึกษา
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
5. โรงเรียน.....

ตอนที่ 2 สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครู
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับใด
 - มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีเยี่ยม
 - มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี
 - มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างได้บางส่วน
 - มีการปฏิบัติแต่ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้
 - การปฏิบัติไม่มีคุณภาพ ควรปรับปรุง
2. สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นอย่างไร

2.1 การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สภาพและปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความต้องการจำเป็น.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

สภาพและปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

ความต้องการจำเป็น.....

.....

.....

.....

.....

2.3 การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

สภาพและปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

ความต้องการจำเป็น.....

.....

.....

.....

.....

2.4 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

สภาพและปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

ความต้องการจำเป็น.....

.....

.....

.....

2.5 การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สภาพและปัญหา.....

.....

.....

.....

ความต้องการจำเป็น.....

.....

.....

.....

3. หากมีหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งประเด็นการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ของสำนักงาน ก.ค.ศ. ท่านยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

ยินดีเข้าร่วมกิจกรรม

ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

ขอขอบคุณ

แบบวิเคราะห์เอกสาร

แนวทางการสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นที่ศึกษา	รายละเอียด
1. หลักการ	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
2. จุดมุ่งหมาย	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
3. โครงสร้างและเนื้อหา	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
4. แนวทางการจัด กิจกรรม	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
5. สื่อการเรียนรู้	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
6. การประเมินผล	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ญาณีฐา ราชคม

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

(.....) ผู้ทรงคุณวุฒิ/อาจารย์มหาวิทยาลัย

(.....) ผู้บริหารสถานศึกษา

(.....) ศึกษานิเทศก์

1. ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
2. ตำแหน่ง.....
3. วุฒิการศึกษา
4. สถานที่ทำงาน.....
5. วันเวลาที่ทำการสัมภาษณ์
6. สถานที่ทำการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ท่านเห็นว่าควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ อย่างไร

2. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นอย่างไร
ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 2.1 การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2.2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
- 2.3 การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
- 2.4 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
- 2.5 การประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
มาใช้พัฒนาครูโดยการลงปฏิบัติจริงและการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนจริงอย่างมี
ประสิทธิภาพ เป็นอย่างไร

4. ท่านคิดว่าแนวทางอื่นที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูให้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....

ขอขอบคุณ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ญาณีฐา ราชคม

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

(.....) ผู้ทรงคุณวุฒิ/อาจารย์มหาวิทยาลัย

(.....) ผู้บริหารสถานศึกษา

(.....) ศึกษานิเทศก์

1. ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
2. ตำแหน่ง
3. วุฒิการศึกษา
4. สถานที่ทำงาน
5. วันเวลาที่ทำการสัมภาษณ์
6. สถานที่ทำการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ท่านคิดว่า หลักการหรือแนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร

2. การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมุ่งประเด็นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านใดบ้าง

3. เนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร

4. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาครูในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

5. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

6. การวัดและประเมินผลและตัวชี้วัดความสำเร็จในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร

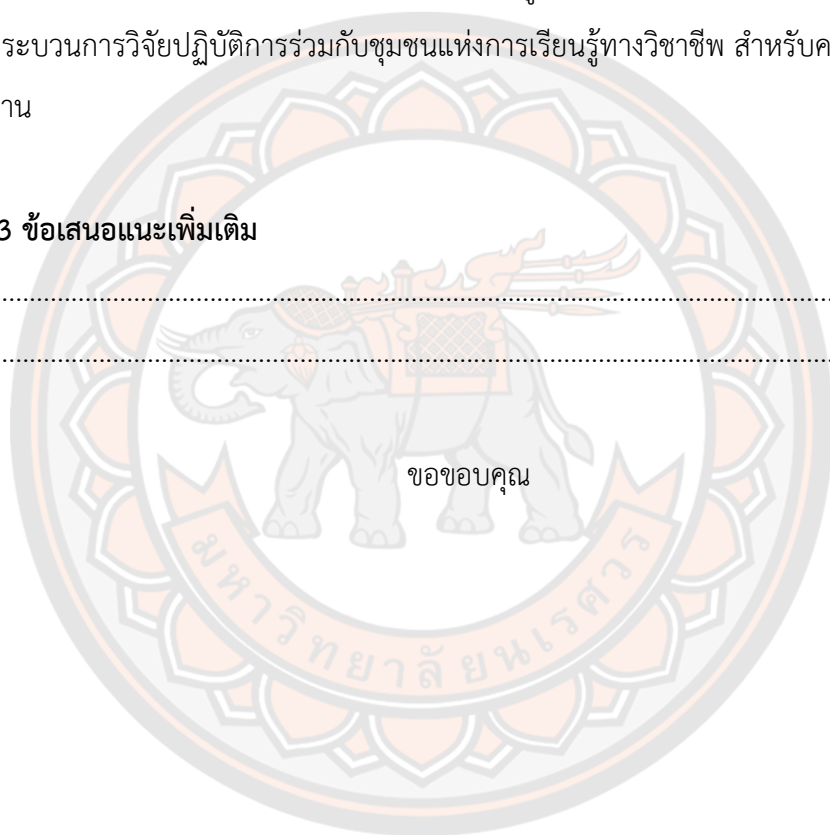
7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ขอขอบคุณ

**แบบสรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อ
การสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ประเด็นที่ ศึกษา	ผลการศึกษา สภาพและความ ต้องการจำเป็น	ผลการสังเคราะห์ แนวคิดและเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ	ผลการสรุปข้อมูล พื้นฐานที่จำเป็น ต่อการสร้าง หลักสูตร
1. หลักการ					
2. จุดมุ่งหมาย					
3. โครงสร้าง และเนื้อหา					
4. แนวทาง การจัด กิจกรรม					
5. สื่อการ เรียนรู้					
6. การประเมิน ผล					

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของ

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง:

แบบตรวจสอบฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสม” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ขอให้ท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมลงในช่องว่างข้อเสนอแนะในแบบตรวจสอบนี้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ญาณีฐา ราชคม

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รายการ		ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1. หลักการ						
1.1	มีหลักการครบตามแนวคิดที่นำมาใช้ในพัฒนาหลักสูตร					
1.2	หลักการมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ					
1.3	หลักการแสดงจุดหมายและแนวทางการพัฒนาครูชัดเจน					
2. จุดมุ่งหมาย						
2.1	มีความสอดคล้องกับหลักการ สภาพปัญหา และความต้องการ					
2.2	ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการพัฒนาครู					
2.3	แสดงถึงความคาดหวังของหลักสูตรเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับครูอย่างชัดเจน					
3. โครงสร้างและเนื้อหา						
3.1	เนื้อหาครอบคลุมทักษะปฏิบัติที่นำไปใช้พัฒนาครู					
3.2	เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3.3	ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้					
4. กระบวนการ						
4.1	แนวทางการจัดกิจกรรมสามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู					
4.2	แนวทางการและวิธีการดำเนินการมุ่งให้ครูได้ปฏิบัติงานและเกิดความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
4.3	แนวทางการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้					
4.4	แนวทางการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4.5	แนวทางการจัดกิจกรรมดำเนินการตามแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ					

รายการ		ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
5. สื่อการเรียนรู้						
5.1	สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
5.2	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
5.3	สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ครูบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
5.4	สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมของหลักสูตร					
6. การประเมินผล						
6.1	วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
6.2	เครื่องมือประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่วัด					
6.3	เกณฑ์การประเมินมีความชัดเจนและครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการประเมิน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง:

แบบตรวจสอบฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาองค์ประกอบของคู่มือการใช้ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสม” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ขอให้ท่านโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมลงในช่องว่างข้อเสนอแนะในแบบตรวจสอบนี้
ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้
กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ญาณีฐา ราชคม

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรระบุที่มาของหลักสูตรอย่างชัดเจน					
2	คำชี้แจงการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสมและเข้าใจง่าย					
3	แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ระบุรายละเอียดชัดเจนและเข้าใจง่าย					
4	วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้หลักสูตรมีความชัดเจน					
5	ระบอบองค์ประกอบของหลักสูตรและวิธีการดำเนินงานได้ครบถ้วน					
6	เอกสารประกอบหลักสูตรมีความครบถ้วนเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้					
7	การใช้ภาษามีความชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

แบบบันทึกการสังเกต การสอบถามเกี่ยวกับ
การทดลองนำร่องการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ข้อสังเกต
1. ด้านเนื้อหา	
2. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาครู	
3. ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนา ครู	
4. ด้านการวัดและประเมิน	
5. อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	

**แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ฉบับที่ 1)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมินตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดรูบริก (Rubric) ที่กำหนดไว้ท้ายแบบประเมินนี้

ประเมินครูชื่อ.....	
รายวิชา	ระดับชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้	วันที่.....
ผู้ประเมิน ☐ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ ☐ ครูวิชาการ ☐ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้..... ☐ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก (ถ้ามี)	

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน				
2	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก				
3	สาระการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร				
4	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน				
5	กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่				
6	เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย				
7	กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ตามความสามารถและความถนัด				
8	กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้				
9	กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้				
10	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และ	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และธรรมชาติของผู้เรียนได้	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และธรรมชาติของผู้เรียน
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างชัดเจน	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก
3. สาระการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร	มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนได้ถูกต้อง ตรงตามหลักสูตรได้อย่างชัดเจน	มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนได้ถูกต้อง ตรงตามหลักสูตร	มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนได้ถูกต้อง	มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนไม่ถูกต้องและไม่ตรงตามหลักสูตร
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน	มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง	มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน	มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แต่ไม่เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน	มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แต่ไม่เชื่อมโยงและไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่	มีการกำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ได้ถูกต้อง ชัดเจน	มีการกำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่	มีการกำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน ให้ผู้เรียนแต่ชิ้นงาน ไม่ได้มุ่งสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่แก่ผู้เรียน	มีการกำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ไม่ถูกต้อง

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย	เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย น่าสนใจ	เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกได้ น่าสนใจแต่ไม่หลากหลาย	เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุก แต่ไม่หลากหลาย และไม่น่าสนใจ	เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุก ไม่หลากหลาย และไม่น่าสนใจ
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด	กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน และมีความหลากหลาย	กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน	กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียน	กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ใช้กระบวนการกลุ่มและไม่สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียน
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้	กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย แต่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย ไม่ชัดเจน และไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยง สอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยง สอดคล้องกัน และใช้เวลาที่เหมาะสมได้ ถูกต้อง และชัดเจน	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยง สอดคล้องกัน และใช้เวลาที่เหมาะสม	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยง สอดคล้องกัน แต่ใช้เวลาไม่เหมาะสม	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เชื่อมโยง ไม่สอดคล้องกันและใช้เวลาไม่เหมาะสม

เกณฑ์ตัดสินคุณภาพและเกณฑ์การผ่านการประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การผ่านการประเมิน
คะแนน 35 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม และเป็นแบบอย่างได้	ต้องได้คะแนนจากการ ประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
คะแนน 25-34	ดี สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม	
คะแนน 15-24	พอใช้ สามารถปฏิบัติได้แต่ควรได้รับ คำแนะนำและศึกษาตัวอย่างเพิ่มเติม	
คะแนนต่ำกว่า 14	ควรปรับปรุงและต้องได้รับการช่วยเหลือ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	

**แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ฉบับที่ 2)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมิน ตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดรูบริก (Rubric) ที่กำหนดไว้ท้ายแบบประเมินนี้

ประเมินครูชื่อ.....	
รายวิชา	ระดับชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้	วันที่.....
ผู้ประเมิน	☐ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ ☐ ครูวิชาการ ☐ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้..... ☐ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก (ถ้ามี)

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย				
2	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน				
3	มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิม เช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ				
4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้				
5	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง				
6	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย จากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง				
7	มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิม ไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ				
8	ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ				
9	ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน				
10	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอนที่ระบุไว้ใน แผนการจัดการเรียนรู้				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ครอบคลุมทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายแต่ไม่ครบทุกกิจกรรม	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมแต่ไม่หลากหลาย	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลายและไม่ครอบคลุมกิจกรรม
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และ พัฒนาการของผู้เรียน	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพและ พัฒนาการของผู้เรียนได้ครบทุกกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และ พัฒนาการของผู้เรียน แต่ไม่ครบถ้วนตามแผนการจัดกิจกรรมที่ได้ระบุไว้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับวัย และ พัฒนาการของผู้เรียน	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ครอบคลุมและไม่เหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของผู้เรียน
3. มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือ ประสบการณ์เดิม เช่น การ ใช้คำถาม แบบ ฝึก หรือ กิจกรรม ฯลฯ	มีการทบทวนความรู้ ทักษะหรือ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนโดยใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย ครบถ้วนทุกกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้	มีการทบทวนความรู้ ทักษะหรือ ประสบการณ์เดิม ได้ครบทุกกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมที่ได้ระบุไว้	มีการทบทวนความรู้ ทักษะหรือ ประสบการณ์เดิม ไม่ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้	ไม่มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสมและ ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสมแต่ ไม่ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมไม่ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ไม่เหมาะสมและไม่ ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้

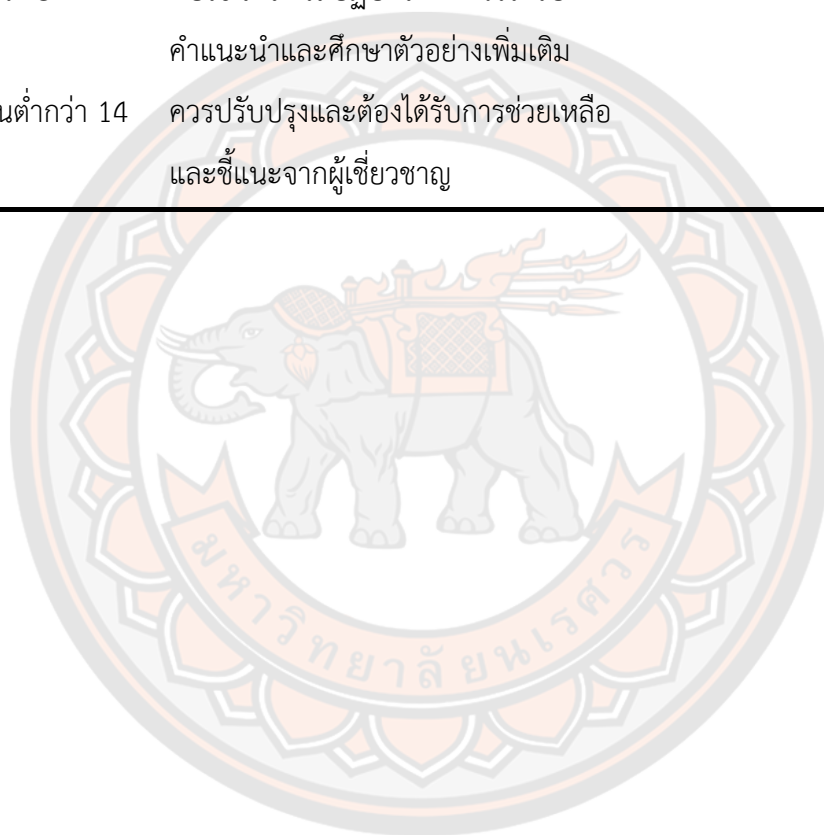
เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมครบถ้วนตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมแต่ไม่ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติไม่ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ไม่เหมาะสมและไม่ครบทุกกิจกรรมตามที่ระบุไว้ตามแผนการจัดการเรียนรู้
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่น่าสนใจให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ และไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง
7. มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่	มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ ด้วยการสร้างแรงจูงใจ มีวิธีการ	มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์เดิม ไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ ด้วยการสร้างแรงจูงใจ มีวิธีการและกิจกรรม	มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์เดิม ไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ ด้วยการสร้างแรงจูงใจ มีวิธีการและ	ไม่มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์เดิม ไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่
เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือ กิจกรรม ฯลฯ	แรงจูงใจ มีวิธีการ และกิจกรรม ที่สร้างสรรค์ หลากหลายและ น่าสนใจ	หลากหลาย	กิจกรรมไม่หลากหลาย และไม่น่าสนใจ	

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
8. ใช้เทคนิคให้ ผู้เรียนสรุปความรู้ หรือประสบการณ์ ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ ความคิด ตาราง วิเคราะห์ การ ทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ	ใช้เทคนิควิธีการ ที่หลากหลายและ ท้าทายให้ผู้เรียนสรุป ความรู้หรือ ประสบการณ์ใหม่ด้วย ตนเองได้	ใช้เทคนิควิธีการที่ หลากหลายให้ผู้เรียน สรุปความรู้หรือ ประสบการณ์ใหม่ด้วย ตนเอง	ใช้เทคนิควิธีการ ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ หรือประสบการณ์ ใหม่ด้วยตนเองแต่ไม่ เทคนิคไม่หลากหลาย และไม่ท้าทาย	ไม่มีการใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ หรือประสบการณ์ ใหม่ด้วยตนเอง
9. ใช้คำถามกระตุ้น คิดและตรวจสอบ ความเข้าใจของ นักเรียน	ใช้คำถามกระตุ้นคิด และตรวจสอบความ เข้าใจของนักเรียน โดยใช้เทคนิควิธีการ ที่หลากหลาย น่าสนใจ	ใช้คำถามกระตุ้นคิด และตรวจสอบความ เข้าใจของนักเรียน แต่ใช้เทคนิควิธีการ ไม่หลากหลาย	มีการใช้คำถาม กระตุ้นคิดและ ตรวจสอบความเข้าใจ ของนักเรียน แต่ใช้ เทคนิควิธีการไม่ หลากหลายและ ไม่น่าสนใจ	ไม่มีการใช้คำถาม กระตุ้นคิดและ ตรวจสอบความ เข้าใจของนักเรียน
10. จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ได้ตรง ตามขั้นตอนที่ระบุ ไว้ในแผนการ จัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลายและได้ ครบถ้วนตามขั้นตอน ที่ระบุไว้ในแผนการ จัดการเรียนรู้ได้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ได้ครบถ้วนตาม ขั้นตอนที่ระบุไว้ใน แผนการจัดการเรียนรู้	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ได้ตรงตามขั้นตอน ที่ระบุไว้ในแผนการ จัดการเรียนรู้ไม่ ครบถ้วน	จัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ได้ตรงตาม ขั้นตอน ที่ระบุไว้ในแผน การจัดการเรียนรู้ ไม่ครบถ้วนและ ไม่ชัดเจน

เกณฑ์ตัดสินคุณภาพและเกณฑ์การผ่านการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การผ่านการประเมิน
คะแนน 35 ขึ้นไป	ดีมาก สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม และเป็นแบบอย่างได้	ต้องได้คะแนน จากการประเมินไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 75
คะแนน 25-34	ดี สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม	
คะแนน 15-24	พอใช้ สามารถปฏิบัติได้แต่ควรได้รับ คำแนะนำและศึกษาตัวอย่างเพิ่มเติม	
คะแนนต่ำกว่า 14	ควรปรับปรุงและต้องได้รับการช่วยเหลือ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	

**แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ฉบับที่ 3)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมินตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดรูบริก (Rubric) ที่กำหนดไว้ทำแบบประเมินนี้

ประเมินครูชื่อ.....	
รายวิชา	ระดับชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้	วันที่.....
ผู้ประเมิน ☐ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ ☐ ครูวิชาการ ☐ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้..... ☐ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก (ถ้ามี)	

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้				
2	มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน				
3	มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย				
4	ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์				
5	มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน				
6	มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	ใช้สื่อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้	ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	ใช้สื่อที่ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	ใช้สื่อที่ไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
2. ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีไม่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน
3. ใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย	ใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายได้สอดคล้องและเหมาะสม	ใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายได้เหมาะสม	ใช้สื่อ แต่ไม่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย	ใช้สื่อไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย
4. ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์	ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายและเหมาะสมกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์	ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์	ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบ แต่ไม่หลากหลายจนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์	ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบไม่หลากหลายและไม่เหมาะสมที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์
5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสมให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย แต่ไม่เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสมให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนที่หลากหลายและเหมาะสม	มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน แต่ไม่เหมาะสม	มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนไม่หลากหลายและไม่เหมาะสม

เกณฑ์ตัดสินคุณภาพและเกณฑ์การผ่านการประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและ
แหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การผ่านการประเมิน
คะแนน 22 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม และเป็นแบบอย่างได้	ต้องได้คะแนน จากการประเมินไม่ต่ำกว่า
คะแนน 16-21	ดี สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม	ร้อยละ 75
คะแนน 9-15	พอใช้ สามารถปฏิบัติได้แต่ควรได้รับ คำแนะนำและศึกษาตัวอย่างเพิ่มเติม	
คะแนนต่ำกว่า 9	ควรปรับปรุงและต้องได้รับการช่วยเหลือ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	

**แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ฉบับที่ 4)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมินตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดรูบริก (Rubric) ที่กำหนดไว้ท้ายแบบประเมินนี้

ประเมินครูชื่อ.....	
รายวิชา	ระดับชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้	วันที่.....
ผู้ประเมิน	☐ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ ☐ ครูวิชาการ ☐ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้..... ☐ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก (ถ้ามี)

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน				
2	มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงความคิดเห็น				
3	มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน				
4	จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น				
5	จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน				
6	มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางานผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	(4 คะแนน)	(3 คะแนน)	(2 คะแนน)	(1 คะแนน)
1. มีการจัด บรรยากาศที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนสนุกสนาน	มีการจัดบรรยากาศที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนสนุกสนานได้ น่าสนใจและ เหมาะสม	มีการจัดบรรยากาศที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสนุกสนาน ได้อย่างเหมาะสม	มีการจัดบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	มีการจัดบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่น่าสนใจและ ไม่เหมาะสมให้ ผู้เรียนสนุกสนาน
2. มีการจัด บรรยากาศการ เรียนรู้ที่ท้าทาย ให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดง ความคิดเห็น	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ท้าทาย และเหมาะสมให้ผู้เรียน กล้าคิด กล้าแสดง ความคิดเห็นได้	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ท้าทาย ให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้แต่ไม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้า คิด กล้าแสดงความคิดเห็น	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ไม่ทำ ทนายและไม่ เหมาะสมให้ผู้เรียน กล้าคิด กล้าแสดง ความคิดเห็น
3. มีการจัด บรรยากาศการ เรียนรู้ที่กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจ ในการเรียนรู้แก่ ผู้เรียน	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจใน การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ได้เหมาะสม	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจใน การเรียนรู้แก่ผู้เรียน	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ แต่ไม่ กระตุ้นและสร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้ แก่ผู้เรียน	มีการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ไม่ กระตุ้นและไม่ เหมาะสมที่จะสร้าง แรงจูงใจ ในการเรียนรู้แก่ ผู้เรียน
4. จัดบรรยากาศ การเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระหว่างครูและ เพื่อนร่วมชั้น	จัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่เหมาะสม และสร้างการมีส่วน ร่วมให้ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระหว่างครูและ เพื่อนร่วมชั้นเป็น แบบอย่างได้	จัดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระหว่างครูและ เพื่อนร่วมชั้นได้	จัดบรรยากาศ การเรียนรู้ แต่ไม่สร้าง การมีส่วนร่วมให้ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ทั้งระหว่างครู และเพื่อนร่วมชั้น	จัดบรรยากาศ การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ไม่เหมาะสมและไม่ สร้างการมีส่วนร่วม ให้ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระหว่างครูและ เพื่อนร่วมชั้น

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
	(4 คะแนน)	(3 คะแนน)	(2 คะแนน)	(1 คะแนน)
5. จัดบรรยากาศ	จัดบรรยากาศการ	จัดบรรยากาศ	จัดบรรยากาศ	จัดบรรยากาศ
การเรียนรู้ให้	เรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มี	การเรียนรู้ให้ผู้เรียน	การเรียนรู้ แต่ไม่	การเรียนรู้ให้ผู้เรียน
ผู้เรียนได้มีโอกาส	โอกาสประยุกต์ใช้	ได้มีโอกาสประยุกต์ใช้	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มี	ไม่เหมาะสมและไม่
ประยุกต์ใช้ ความรู้	ความรู้ ทักษะ และ	ความรู้ ทักษะ	โอกาสประยุกต์ใช้	มีโอกาสประยุกต์ใช้
ทักษะ และเจตคติ	เจตคติไปใช้ในชีวิต	และเจตคติไปใช้ใน	ความรู้ ทักษะ และ	ความรู้ ทักษะ
ไปใช้ในชีวิตจริงที่	จริงที่สอดคล้องกับ	ชีวิตจริงที่สอดคล้อง	เจตคติไปใช้ในชีวิต	และเจตคติไปใช้ใน
สอดคล้องกับ	สภาพการณ์หรือ	กับสภาพการณ์หรือ	จริงที่สอดคล้องกับ	ชีวิตจริงที่สอดคล้อง
สภาพการณ์หรือ	บริบทชุมชนของ	บริบทชุมชนของ	สภาพการณ์หรือ	กับสภาพการณ์หรือ
บริบทชุมชนของ	ผู้เรียน	ผู้เรียนได้	บริบทชุมชนของ	บริบทชุมชนของ
ผู้เรียน	ได้อย่างเหมาะสม		ผู้เรียน	ผู้เรียน
6. มีการให้ข้อมูล	มีการให้ข้อมูล	มีการให้ข้อมูล	มีการให้ข้อมูล	ไม่มีการให้ข้อมูล
ป้อนกลับเพื่อให้	ป้อนกลับได้ทันเวลา	ป้อนกลับได้เหมาะสม	ป้อนกลับที่เหมาะสม	ป้อนกลับเพื่อให้
ผู้เรียนได้ปรับปรุง	และเหมาะสม เพื่อให้	เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้	เพื่อให้ผู้เรียนบางคน	ผู้เรียนได้ปรับปรุง
พัฒนางาน ผลงาน	ผู้เรียนทุกคนได้	ปรับปรุงพัฒนางาน	ได้ปรับปรุง พัฒนา	พัฒนางาน ผลงาน
ได้ทันเวลาและ	ปรับปรุงพัฒนางาน	ผลงาน	งาน ผลงานได้	
เหมาะสม	ผลงาน		เหมาะสม	

เกณฑ์ตัดสินคุณภาพและเกณฑ์การผ่านการประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การผ่านการประเมิน
คะแนน 22 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม และเป็นแบบอย่างได้	ต้องได้คะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่า
คะแนน 16-21	ดี สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม	ร้อยละ 75
คะแนน 9-15	พอใช้ สามารถปฏิบัติได้แต่ควรได้รับคำแนะนำ และศึกษาตัวอย่างเพิ่มเติม	
คะแนนต่ำกว่า 9	ควรปรับปรุงและต้องได้รับการช่วยเหลือและชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	

**แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ฉบับที่ 5)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมินตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดครุบริก (Rubric) ที่กำหนดไว้ท้ายแบบประเมินนี้

ประเมินครูชื่อ.....	
รายวิชา	ระดับชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้	วันที่.....
ผู้ประเมิน	☐ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ ☐ ครูวิชาการ ☐ ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้..... ☐ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก (ถ้ามี)

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน				
2	กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน				
3	ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม				
4	มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม				
5	ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรือ อธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน	ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีและเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียนได้ ครบถ้วน	ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีและเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียนได้	ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียนได้ แต่ไม่ หลากหลาย	ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล ไม่หลากหลายและ ไม่เหมาะสมกับ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ และ ผู้เรียน
2. กำหนดชิ้นงานภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้ สอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	มีการกำหนดชิ้นงานภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	กำหนดชิ้นงานภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะ ไม่เหมาะสมและไม่ สอดคล้องกับวัย และธรรมชาติของ ผู้เรียน
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม	ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม ครบถ้วน	ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ เหมาะสม	ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ แต่ไม่ เหมาะสม	ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานไม่ เหมาะสม
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงานภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม	มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงานภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม และชัดเจน	มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงานภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม	มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงานภาระงาน (Task) แต่ไม่ชัดเจน	มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงานภาระงาน (Task) ไม่เหมาะสมและ ไม่ชัดเจน

รายการ	คำอธิบาย			
	ดีเยี่ยม (4 คะแนน)	ดี (3 คะแนน)	พอใช้ (2 คะแนน)	ควรปรับปรุง (1 คะแนน)
5. ผู้เรียนมีโอกาส สะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบาย ข้อผิดพลาดหรือ ความล้มเหลวที่ เกิดขึ้น	เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ทุกคนได้สะท้อนการ เรียนรู้ นำเสนอ ความสำเร็จ หรือ อธิบายข้อผิดพลาด หรือความล้มเหลวที่ เกิดขึ้น	เปิดโอกาสให้ผู้เรียน บางคนได้สะท้อนการ เรียนรู้ นำเสนอ ความสำเร็จ หรือ อธิบายข้อผิดพลาด หรือความล้มเหลว ที่เกิดขึ้น	เปิดโอกาสให้ผู้เรียน บางคนได้สะท้อนการ เรียนรู้ นำเสนอ ความสำเร็จ หรือ อธิบายข้อผิดพลาด หรือความล้มเหลว ที่เกิดขึ้น เป็นบางครั้ง	ไม่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้สะท้อน การเรียนรู้ นำเสนอ ความสำเร็จ หรือ อธิบายข้อผิดพลาด หรือความล้มเหลว ที่เกิดขึ้น

เกณฑ์ตัดสินคุณภาพและเกณฑ์การผ่านการประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้

เกณฑ์การ ประเมิน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การผ่านการประเมิน
คะแนน 18 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม และเป็นแบบอย่างได้	ต้องได้คะแนน จากการประเมินไม่ต่ำกว่า
คะแนน 13-17	ดี สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม	ร้อยละ 75
คะแนน 7-12	พอใช้ สามารถปฏิบัติได้แต่ควรได้รับ คำแนะนำและศึกษาตัวอย่างเพิ่มเติม	
คะแนนต่ำกว่า 7	ควรปรับปรุงและต้องได้รับการช่วยเหลือและ ชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	

แบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนทั้งหมด 20 รายการ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการประเมินระดับคุณภาพ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	ปัจจัยนำเข้า					
1	ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญภายนอก					
2	ความพร้อมและการให้ความร่วมมือของครู					
3	ความเพียงพอและความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้					
4	ระยะเวลาในการพัฒนาครูมีความเหมาะสม					
5	การสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกของผู้บริหารและภาคีเครือข่าย					
	กระบวนการ					
6	ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ทำให้ครูได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามานagementการเรียนรู้เชิงรุก					
7	ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ทำให้ครูได้ตระหนักถึงการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
8	ชั้นวางแผนทำให้ครุมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้นจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการและรับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ					
9	ชั้นวางแผนทำให้ครุได้รับการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการเข้าร่วมอบรม เชิงปฏิบัติการและรับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ					
10	ชั้นวางแผนทำให้ครุได้ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
11	ชั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ครุมีแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน					
12	ชั้นสังเกตการปฏิบัติงานทำให้ครุได้รับข้อมูลสะท้อนคิดจากการปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป					
13	ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงานทำให้ครุเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และชี้แนะการสอนงานในหน้าที่จากเพื่อนครุและผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลการสะท้อนผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม					
	ผลผลิต					
14	ครุมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น					
15	ครุมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน					
16	ครุใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
17	ครุจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	มากขึ้น					
18	ครูมีความสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกตามสภาพจริงโดยใช้วิธีที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
19	ครูมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมเพิ่มมากขึ้น					
20	ข้อมูลจากการสะท้อนผลการปฏิบัติงานนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

แบบสะท้อนผลการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อ-นามสกุล.....	
รายวิชา	ระดับชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้	วันที่.....

รายการ	ผลการประเมิน
1. จุดเด่น	
2. จุดที่ควรพัฒนา	
3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยบูรมา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
1. ปัจจุบันการจัดการเรียนเชิงรุกของครู อยู่ในระดับใด	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
☐ มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีเยี่ยม								
☐ มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี								
☐ มีการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างได้บางส่วน								
☐ มีการปฏิบัติแต่ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างได้								
☐ การปฏิบัติไม่มีคุณภาพควรปรับปรุง								
2. สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นอย่างไร								
2.1 การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สภาพและปัญหา..... ความต้องการจำเป็น.....	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2.2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน สภาพและปัญหา..... ความต้องการจำเป็น.....	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
2.3 การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อ การเรียนรู้ สภาพและปัญหา..... ความต้องการจำเป็น.....	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2.4 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงรุก สภาพและปัญหา..... ความต้องการจำเป็น.....	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2.5 การประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก สภาพและปัญหา..... ความต้องการจำเป็น.....	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. หากมีหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาชั้น พื้นฐาน ซึ่งมุ่งประเด็นการพัฒนาครูให้มี สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ของสำนักงาน ก.ค.ศ. ท่าน ยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ ☐ ยินดีเข้าร่วมกิจกรรม ☐ ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
1. ท่านคิดว่าควรปรับเปลี่ยนวิธีการหรือ เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู อย่างไร	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
2. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นอย่างไรในประเด็น ดังต่อไปนี้								
2.1 การออกแบบและเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2.2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2.3 การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2.4 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2.5 การประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
3. ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้ หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกมาใช้พัฒนาครูโดยการลง ปฏิบัติจริงและการติดตามประเมินผล การจัด การเรียนการสอนจริงอย่างมี ประสิทธิภาพ เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. ท่านคิดว่าแนวทางอื่นที่ช่วยพัฒนา สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ ครูให้ดียิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
1. ท่านคิดว่า หลักการหรือแนวคิด ที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2. การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีประเด็นการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. เนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนาครูให้มี สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

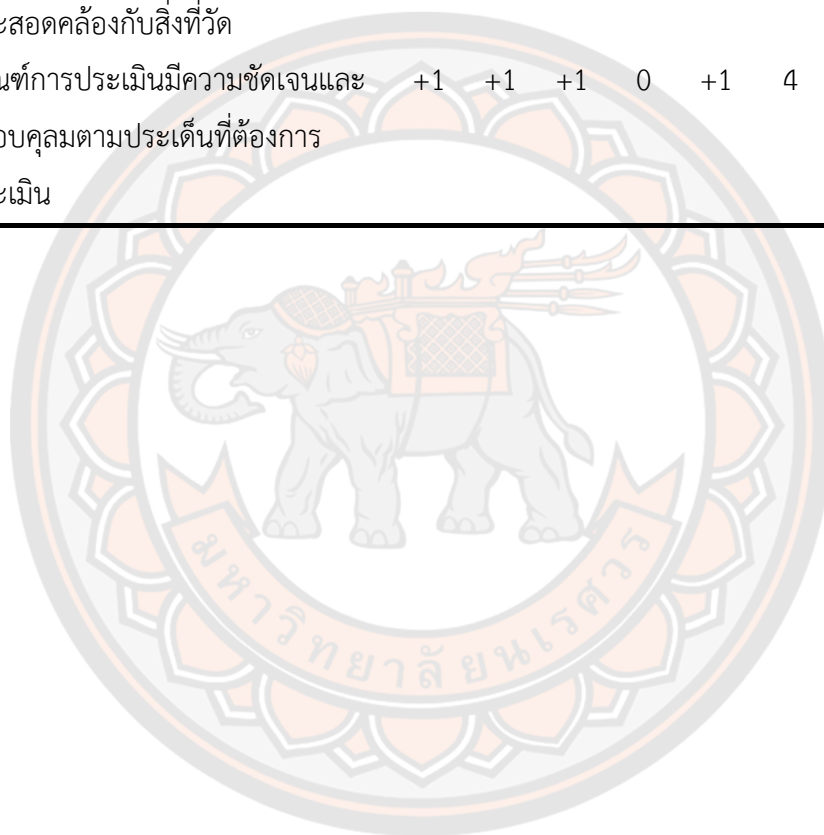
รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
4. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาครู ในหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพควรเป็น อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในหลักสูตร เสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร และควรประกอบด้วย อะไรบ้าง	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
6. การวัดและประเมินผลและตัวชี้วัด ความสำเร็จในหลักสูตรเสริมสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนา หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีประเด็นใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบตรวจสอบความเหมาะสมของ
เรื่อง หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
1. หลักการ								
1.1 มีหลักการครบตามแนวคิดที่นำมาใช้ ในการพัฒนาหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
1.2 หลักการมีความถูกต้องตาม หลักวิชาการ	+1	0	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
1.3 หลักการแสดงจุดหมายและ แนวทางการพัฒนาครูชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. จุดมุ่งหมาย								
2.1 มีความสอดคล้องกับหลักการ สภาพ ปัญหา และความต้องการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2.2 ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการพัฒนาครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2.3 แสดงถึงความคาดหวังของหลักสูตร เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับครู อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. โครงสร้างและเนื้อหา								
3.1 เนื้อหาครอบคลุมทักษะปฏิบัติที่ นำไปใช้พัฒนาครู	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3.2 เนื้อหามีความสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3.3 ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการทำงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
4. กระบวนการ								
4.1 แนวทางการจัดกิจกรรมสามารถ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ ครู	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4.2 แนวทางการและวิธีการดำเนินการ มุ่งให้ครูได้ปฏิบัติงานและเกิด ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4.3 แนวทางการจัดกิจกรรมสอดคล้อง กับหลักการที่กำหนดไว้	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4.4 แนวทางการจัดกิจกรรมสอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	-1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
4.5 แนวทางการจัดกิจกรรมดำเนินการ ตามแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5. สื่อการเรียนรู้								
5.1 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5.2 สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับ เนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5.3 สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ครูบรรลุ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	-1	+1	3	0.60	ใช้ได้
5.4 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรม ของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
6. การประเมินผล								
6.1 วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6.2 เครื่องมือประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่วัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6.3 เกณฑ์การประเมินมีความชัดเจนและครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการประเมิน	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรระบุที่มาของหลักสูตรอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. คำชี้แจงการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนเหมาะสม และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ระบุรายละเอียดชัดเจนและเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้หลักสูตรมีความชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. ระบุองค์ประกอบของหลักสูตรและวิธีการดำเนินงานได้ครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6. เอกสารประกอบหลักสูตรมีความครบถ้วน เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7. การใช้ภาษามีความชัดเจน ถูกต้องและเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

**ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
3. สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยง สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบท ชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือ ประสบการณ์ใหม่	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6. เลือกลงยุทธวิธีการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุก และมีความหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตาม ความสามารถและความถนัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล ที่หลากหลายและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัด การเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยง สอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือ ประสบการณ์เดิม เช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลง มือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้อย่างมีความหมาย จากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ ในชีวิตจริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
7. มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8. ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือ ประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผน ที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลอง ปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9. ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบ ความเข้าใจของนักเรียน	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตาม ขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการ เรียนรู้	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม กับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	-1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการ เรียนรู้ที่เข้าใจง่าย	-1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. ใช้สื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบ ที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิด ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6. มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
2. กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้ อย่างเหมาะสมและสอดคล้อง กับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุง พัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบาย ข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบประเมินหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
ปัจจัยนำเข้า								
1. ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญภายนอก	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2. ความพร้อมและการให้ความร่วมมือของครู	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
3. ความเพียงพอและความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. ระยะเวลาในการพัฒนาครูมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
5. การสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกของผู้บริหารและภาคีเครือข่าย	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
กระบวนการ								
6. ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาทำให้ครูได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
7. ชั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาทำให้ครูได้ตระหนักถึงการพัฒนาศามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
8. ชั้นวางแผนทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้นจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการและรับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปล ผล
	1	2	3	4	5			
9. ชั้นวางแผนทำให้ครูได้รับการฝึก ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จาก การเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ และรับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
10. ชั้นวางแผนทำให้ครูได้ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	0	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
11. ชั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วม อบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ครูมี แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12. ชั้นสังเกตการปฏิบัติงานทำให้ครูได้รับ ข้อมูลสะท้อนคิดจากการปฏิบัติ การ จัดการเรียนรู้เชิงรุก จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาเพื่อนำไปปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในครั้งต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13. ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ทำให้ครูเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และชี้แนะการสอนงาน ในหน้าที่จากเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลการสะท้อนผลการพัฒนา ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิง รุกในภาพรวม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					Σr	IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
ผลผลิต								
14. ครูมีความรู้ความเข้าใจและ ความสามารถในการออกแบบและ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาก ขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15. ครูมีความรู้ความเข้าใจและ ความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16. ครูใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ ประกอบการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17. ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวกได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18. ครูมีความสามารถวัดและประเมินผล การเรียนรู้เชิงรุกตามสภาพจริง โดยใช้วิธีที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19. ครูมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกโดยรวมเพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20. ข้อมูลจากการสะท้อนผล การปฏิบัติงานนำไปปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater agreement index: RAI)
ของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	9	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	9	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.816	3

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
คนที่ 1	35.1111	.60093	9
คนที่ 2	34.4444	1.13039	9
คนที่ 3	35.8889	1.05409	9

Intraclass Correlation Coefficient

	Intraclass Correlation ^b	95% Confidence Interval		F Test with True Value 0			
		Lower Bound	Upper Bound	Value	df1	df2	Sig
Single Measures	.596 ^a	.197	.876	5.425	8	16	.002
Average Measures	.816	.424	.955	5.425	8	16	.002

Two-way random effects model where both people effects and measures effects are random.

a. The estimator is the same, whether the interaction effect is present or not.

b. Type C intraclass correlation coefficients using a consistency definition. The between-measure variance is excluded from the denominator variance.

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater agreement index: RAI)
ของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	9	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	9	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.789	3

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
คนที่ 1	32.5556	.72648	9
คนที่ 2	33.4444	.72648	9
คนที่ 3	36.6667	2.17945	9

Intraclass Correlation Coefficient

	Intraclass Correlation ^b	95% Confidence Interval		F Test with True Value 0			
		Lower Bound	Upper Bound	Value	df1	df2	Sig
Single Measures	.555 ^a	.147	.859	4.742	8	16	.004
Average Measures	.789	.341	.948	4.742	8	16	.004

Two-way random effects model where both people effects and measures effects are random.

a. The estimator is the same, whether the interaction effect is present or not.

b. Type C intraclass correlation coefficients using a consistency definition. The between-measure variance is excluded from the denominator variance.

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater agreement index: RAI)

แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	9	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	9	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.841	3

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
คนที่ 1	19.5556	1.01379	9
คนที่ 2	20.8889	.92796	9
คนที่ 3	20.0000	1.32288	9

Intraclass Correlation Coefficient

	Intraclass Correlation ^b	95% Confidence Interval		F Test with True Value 0			
		Lower Bound	Upper Bound	Value	df1	df2	Sig
Single Measures	.637 ^a	.251	.891	6.274	8	16	.001
Average Measures	.841	.502	.961	6.274	8	16	.001

Two-way random effects model where both people effects and measures effects are random.

a. The estimator is the same, whether the interaction effect is present or not.

b. Type C intraclass correlation coefficients using a consistency definition. The between-measure variance is excluded from the denominator variance.

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater agreement index: RAI)
แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	9	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	9	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.762	3

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
คนที่ 1	19.7778	.44096	9
คนที่ 2	20.2222	.66667	9
คนที่ 3	20.2222	.44096	9

Intraclass Correlation Coefficient

	Intraclass Correlation ^b	95% Confidence Interval		F Test with True Value 0			
		Lower Bound	Upper Bound	Value	df1	df2	Sig
Single Measures	.517 ^a	.103	.843	4.207	8	16	.007

Average	.762	.257	.942	4.207	8	16	.007
Measures							

Two-way random effects model where both people effects and measures effects are random.

- The estimator is the same, whether the interaction effect is present or not.
- Type C intraclass correlation coefficients using a consistency definition. The between-measure variance is excluded from the denominator variance.

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Rater agreement index: RAI)

แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	9	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	9	100.0

- Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.768	3

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
คนที่ 1	16.0000	.70711	9
คนที่ 2	17.5556	.52705	9
คนที่ 3	16.6667	1.41421	9

Intraclass Correlation Coefficient

	Intraclass Correlation ^b	95% Confidence Interval		F Test with True Value 0			
		Lower Bound	Upper Bound	Value	df1	df2	Sig
Single Measures	.525 ^a	.113	.847	4.316	8	16	.006
Average Measures	.768	.276	.943	4.316	8	16	.006

Two-way random effects model where both people effects and measures effects are random.

a. The estimator is the same, whether the interaction effect is present or not.

b. Type C intraclass correlation coefficients using a consistency definition. The between-measure variance is excluded from the denominator variance.

ตารางที่ 47 แสดงผลการประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม (120)	คะแนน เฉลี่ย (40)	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (40)	คนที่ 2 (40)	คนที่ 3 (40)				
1	35	37	37	109	36.33	ดีมาก	ผ่าน
2	38	35	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
3	37	37	38	112	37.33	ดีมาก	ผ่าน
4	37	36	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
5	35	36	37	108	36.00	ดีมาก	ผ่าน
6	32	37	37	106	35.33	ดีมาก	ผ่าน
7	33	36	37	106	35.33	ดีมาก	ผ่าน
8	31	33	37	101	33.67	ดี	ผ่าน
9	34	36	37	107	35.67	ดีมาก	ผ่าน
10	33	34	38	105	35.00	ดีมาก	ผ่าน
11	37	36	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
12	38	36	38	112	37.33	ดีมาก	ผ่าน
13	39	37	38	114	38.00	ดีมาก	ผ่าน
14	33	36	38	107	35.67	ดีมาก	ผ่าน
15	37	37	38	112	37.33	ดีมาก	ผ่าน
16	33	36	38	107	35.67	ดีมาก	ผ่าน
17	34	37	38	109	36.33	ดีมาก	ผ่าน
18	36	37	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
19	32	34	38	104	34.67	ดีมาก	ผ่าน
20	34	37	38	109	36.33	ดีมาก	ผ่าน

ตารางที่ 47 (ต่อ)

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (40)	คนที่ 2 (40)	คนที่ 3 (40)				
21	38	38	38	114	38.00	ดีมาก	ผ่าน
22	36	36	38	110	36.67	ดีมาก	ผ่าน
23	38	38	38	114	38.00	ดีมาก	ผ่าน
24	36	38	38	112	37.33	ดีมาก	ผ่าน
25	35	38	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
26	38	37	38	113	37.67	ดีมาก	ผ่าน
27	39	37	38	114	38.00	ดีมาก	ผ่าน
28	38	39	38	115	38.33	ดีมาก	ผ่าน
29	34	36	34	104	34.67	ดีมาก	ผ่าน
30	35	35	36	106	35.33	ดีมาก	ผ่าน
เฉลี่ย	35.5	36.4	37.6	109.5	36.50	ดีเยี่ยม	ผ่าน

ตารางที่ 48 แสดงผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนสำหรับครูระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (40)	คนที่ 2 (40)	คนที่ 3 (40)				
1	35	34	38	107	35.67	ดีมาก	ผ่าน
2	38	36	38	112	37.33	ดีมาก	ผ่าน
3	38	36	38	112	37.33	ดีมาก	ผ่าน
4	36	37	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
5	33	37	38	108	36.00	ดีมาก	ผ่าน
6	33	36	38	107	35.67	ดีมาก	ผ่าน
7	31	35	38	104	34.67	ดีมาก	ผ่าน
8	32	37	38	107	35.67	ดีมาก	ผ่าน
9	34	33	38	105	35.00	ดีมาก	ผ่าน
10	36	35	38	109	36.33	ดีมาก	ผ่าน
11	36	36	38	110	36.67	ดีมาก	ผ่าน
12	37	34	38	109	36.33	ดีมาก	ผ่าน
13	37	35	38	110	36.67	ดีมาก	ผ่าน
14	33	35	38	106	35.33	ดีมาก	ผ่าน
15	33	37	38	108	36.00	ดีมาก	ผ่าน
16	33	33	38	104	34.67	ดีมาก	ผ่าน
17	33	34	38	105	35.00	ดีมาก	ผ่าน
18	37	37	38	112	37.33	ดีมาก	ผ่าน
19	33	34	38	105	35.00	ดีมาก	ผ่าน
20	34	36	38	108	36.00	ดีมาก	ผ่าน

ตารางที่ 48 (ต่อ)

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
	(40)	(40)	(40)	(120)	(40)		
21	38	37	38	113	37.67	ดีมาก	ผ่าน
22	38	34	38	110	36.67	ดีมาก	ผ่าน
23	37	36	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
24	33	35	38	106	35.33	ดีมาก	ผ่าน
25	33	35	38	106	35.33	ดีมาก	ผ่าน
26	38	35	38	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
27	38	37	36	111	37.00	ดีมาก	ผ่าน
28	38	38	38	114	38.00	ดีมาก	ผ่าน
29	33	33	33	99	33.00	ดี	ผ่าน
30	32	32	33	97	32.33	ดี	ผ่าน
เฉลี่ย	35.00	35.30	37.60	107.90	35.97	ดีมาก	ผ่าน

ตารางที่ 49 แสดงผลการประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
	(24)	(24)	(24)	(72)	(24)		
1	18	20	23	61	20.33	ดี	ผ่าน
2	17	21	23	61	20.33	ดี	ผ่าน
3	19	23	23	65	21.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
4	17	22	23	62	20.67	ดี	ผ่าน
5	17	21	23	61	20.33	ดี	ผ่าน

ตารางที่ 49 (ต่อ)

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (24)	คนที่ 2 (24)	คนที่ 3 (24)				
6	16	21	23	60	20.00	ดี	ผ่าน
7	17	20	23	60	20.00	ดี	ผ่าน
8	16	19	23	58	19.33	ดี	ผ่าน
9	17	22	23	62	20.67	ดี	ผ่าน
10	16	23	23	62	20.67	ดี	ผ่าน
11	18	22	23	63	21.00	ดี	ผ่าน
12	18	21	23	62	20.67	ดี	ผ่าน
13	19	22	23	64	21.33	ดี	ผ่าน
14	17	22	23	62	20.67	ดี	ผ่าน
15	17	23	23	63	21.00	ดี	ผ่าน
16	16	20	23	59	19.67	ดี	ผ่าน
17	19	24	23	66	22.00	ดี	ผ่าน
18	17	21	23	61	20.33	ดี	ผ่าน
19	16	22	23	61	20.33	ดี	ผ่าน
20	19	22	23	64	21.33	ดี	ผ่าน
21	20	21	23	64	21.33	ดี	ผ่าน
22	19	22	23	64	21.33	ดี	ผ่าน
23	18	21	23	62	20.67	ดี	ผ่าน
24	17	22	23	62	20.67	ดี	ผ่าน
25	16	22	23	61	20.33	ดี	ผ่าน
26	19	21	23	63	21.00	ดี	ผ่าน
27	19	23	23	65	21.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน

ตารางที่ 49 (ต่อ)

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (24)	คนที่ 2 (24)	คนที่ 3 (24)				
28	19	22	23	64	21.33	ดี	ผ่าน
29	17	19	19	55	18.33	ดี	ผ่าน
30	16	20	20	56	18.67	ดี	ผ่าน
เฉลี่ย	17.53	21.47	22.77	61.77	20.59	ดี	ผ่าน

ตารางที่ 50 แสดงผลการประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนสำหรับครูระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (24)	คนที่ 2 (24)	คนที่ 3 (24)				
1	21	21	22	64	21.33	ดี	ผ่าน
2	22	22	22	66	22.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
3	22	21	22	65	21.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
4	21	21	23	65	21.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
5	21	21	22	64	21.33	ดี	ผ่าน
6	20	22	22	64	21.33	ดี	ผ่าน
7	20	19	22	61	20.33	ดี	ผ่าน
8	19	22	21	62	20.67	ดี	ผ่าน
9	21	21	20	62	20.67	ดี	ผ่าน
10	20	22	22	64	21.33	ดี	ผ่าน
11	21	22	21	64	21.33	ดี	ผ่าน

ตารางที่ 50 (ต่อ)

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (24)	คนที่ 2 (24)	คนที่ 3 (24)				
12	21	22	20	63	21.00	ดี	ผ่าน
13	23	22	22	67	22.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
14	20	21	21	62	20.67	ดี	ผ่าน
15	20	21	20	61	20.33	ดี	ผ่าน
16	20	22	22	64	21.33	ดี	ผ่าน
17	21	21	21	63	21.00	ดี	ผ่าน
18	21	21	21	63	21.00	ดี	ผ่าน
19	20	20	21	61	20.33	ดี	ผ่าน
20	21	22	21	64	21.33	ดี	ผ่าน
21	23	22	21	66	22.00	ดี	ผ่าน
22	22	20	21	63	21.00	ดี	ผ่าน
23	22	21	21	64	21.33	ดี	ผ่าน
24	19	21	20	60	20.00	ดี	ผ่าน
25	20	21	21	62	20.67	ดี	ผ่าน
26	22	20	20	62	20.67	ดี	ผ่าน
27	23	22	22	67	22.33	ดี	ผ่าน
28	24	22	22	68	22.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
29	21	20	20	61	20.33	ดี	ผ่าน
30	21	20	20	61	20.33	ดี	ผ่าน
เฉลี่ย	21.07	21.17	21.20	63.43	21.14	ดี	ผ่าน

ตารางที่ 51 แสดงผลการประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม (60)	คะแนน เฉลี่ย (20)	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (20)	คนที่ 2 (20)	คนที่ 3 (20)				
1	16	20	18	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
2	19	19	19	57	19.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
3	18	19	20	57	19.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
4	17	19	18	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
5	17	18	18	53	17.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
6	15	19	18	52	17.33	ดี	ผ่าน
7	16	19	19	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
8	15	20	18	53	17.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
9	16	18	18	52	17.33	ดี	ผ่าน
10	16	18	19	53	17.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
11	17	18	19	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
12	19	18	18	55	18.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
13	19	18	20	57	19.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
14	16	19	19	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
15	17	19	18	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
16	16	18	19	53	17.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
17	18	17	19	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
18	18	18	19	55	18.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
19	16	19	20	55	18.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
20	18	19	20	57	19.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน

ตารางที่ 51 (ต่อ)

คนที่	ผู้ประเมิน (คะแนน)			คะแนน รวม	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ	ผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75
	คนที่ 1 (20)	คนที่ 2 (20)	คนที่ 3 (20)				
21	20	19	20	59	19.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
22	18	17	20	55	18.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
23	17	18	20	55	18.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
24	17	19	20	56	18.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
25	17	18	19	54	18.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
26	20	17	19	56	18.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
27	20	19	20	59	19.67	ดีเยี่ยม	ผ่าน
28	20	20	20	60	20.00	ดีเยี่ยม	ผ่าน
29	18	18	19	55	18.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
30	18	19	18	55	18.33	ดีเยี่ยม	ผ่าน
เฉลี่ย	17.47	18.53	19.03	55.03	18.34	ดีเยี่ยม	ผ่าน

ภาคผนวก จ หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มูลนิธิ ราชคม

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

เดือน มีนาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

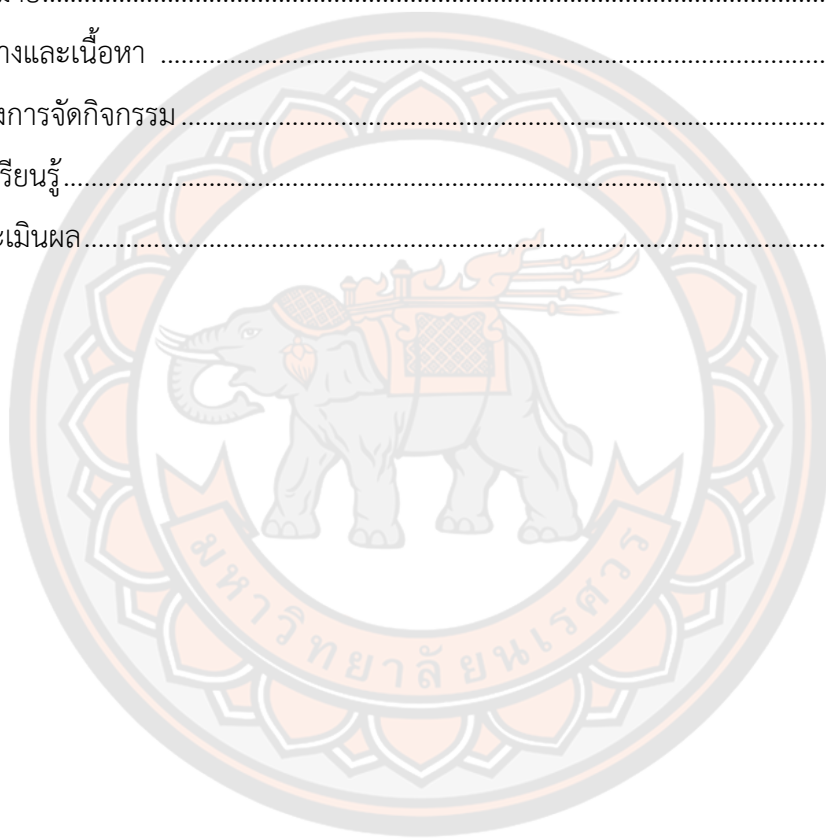
คำนำ

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ พัฒนาขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหา กระบวนการ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยมีกระบวนการพัฒนาครูแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนดำเนินการตามกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ชัดเจนเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกขั้นตอน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูให้มีประสิทธิภาพ จนเกิดความชำนาญหรือเชี่ยวชาญต่อไป

ญาณิฐา ราชคม

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ.....	ข
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
หลักการ	3
จุดมุ่งหมาย.....	3
โครงสร้างและเนื้อหา	4
แนวทางการจัดกิจกรรม	6
สื่อการเรียนรู้.....	8
การประเมินผล.....	8

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความเป็นมาและความสำคัญ

ความเปลี่ยนแปลงของความรู้ สภาพเศรษฐกิจและสังคม กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 ทำให้ต้องมีการเตรียมความพร้อมขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาคน ให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น ในด้านการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องสามารถช่วยให้ครูมีความรู้และทักษะใหม่ๆ สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาครูที่สำคัญ คือ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (OECD, 2021)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ 2567 อาทิเช่น ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบเพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน จัดการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกระบวนการส่งต่อในระดับ ที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft power ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม ที่หลากหลาย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ในด้านการส่งเสริมสนับสนุน วิชาชีพครู ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พัฒนาคูด้วยชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ การมุ่งเน้น เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ทักษะ (Skill) เป็นตัวนำ มีความรู้และเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึง ประสงค์เป็นปัจจัยสนับสนุนเบื้องหลังให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ที่หลากหลายอย่างเป็นองค์รวมทั้งในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิตจนประสบผลสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ก)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ใช้เวลาในการเรียนรู้

เป็นส่วนใหญ่ในการคิด ลงมือปฏิบัติ สรุป และสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้สิ่งที่เรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จึงต้องใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้ามาช่วยในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการเรียนรู้ที่ครูได้ออกแบบไว้ โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ (1) รูปแบบวิธีการสอน เทคนิคการสอนและประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) การมีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ สถานที่ รวมถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ (3) ผลงานหรือชิ้นงานของนักเรียน การแสดงออกของผู้เรียนถึงการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสมรรถนะผู้เรียน (Meyers & Jones, 1993; วัชรรา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ผลการวิจัยหลายเรื่องสนับสนุนว่าการที่ครูมีความรู้ความเข้าใจและใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นฐาน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ชัดเจน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้รับประสบการณ์จากการทำกิจกรรมต่างๆ พัฒนาทักษะการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา ทั้งการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ต่างๆ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริง และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้น (Buffalo Educational Technology Center, 2001; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2561; จันทรา แซ่ลิ้ว, 2560; สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี, 2560; ขวัญตา บุญवास, 2561; ลีลาวดี ชนะมาร, 2563; ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2564) ดังนั้นการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงมีความสำคัญและความจำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่เป็นระบบ ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของครูที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันพบว่า มีครูจำนวนมากที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพ และมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุด คือ ความต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย โดยให้โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมชี้แนะและประเมินผลเพื่อให้ครูเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างแท้จริง จากปัญหาและความต้องการดังกล่าว จึงจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการพัฒนากลยุทธ์เสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความเหมาะสมสำหรับนำไปพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งจะเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาครูและเสริมจุดเด่นของสถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและชัดเจนขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้

หลักการ

กลยุทธ์เสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการสำคัญ คือ เป็นกลยุทธ์พัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือรวมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

จุดมุ่งหมาย

กลยุทธ์เสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการหรือเทคนิคการสอนที่ครูผู้สอนพิจารณาจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน 5 ด้าน โดย

1. ครูมีความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้
2. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้
3. ครูมีความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม
4. ครูมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนได้
5. ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้

โครงสร้างและเนื้อหา

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดโครงสร้างและเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้นตอน และใช้ระยะเวลาในการพัฒนาครู จำนวน 72 ชั่วโมง ดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา รับการชี้แนะวิธีการแก้ปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ใช้ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง)

2. การวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนดข้อตกลง เป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดี ร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการประเมินแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และปรับปรุงแก้ไข

(ใช้ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง)

3. การปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) เป็นการปฏิบัติตามแผน โดยครูเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 หน่วยการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการออกแบบและเขียน

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะท้อนผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง
หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 6 หน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจั
อบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย
การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผล
การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นการสำรวจสภาพและวิเคราะห์
ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย การออกแบบและ
เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่ง
เรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผน เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์และข้อตกลง กำหนด
เป้าหมาย แนวปฏิบัติที่ดีในการร่วมกัน และวางแผนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การออกแบบและ
เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่ง
เรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินการตามแผนที่ได้ออกแบบไว้
โดยครุร่วมกันออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การ
ใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการ
เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติงาน เป็นการลงมือปฏิบัติและเยี่ยมชั้นเรียน
การสังเกตการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผล
การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เป็นการร่วมกันสะท้อนผลในประเด็น การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการ เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ใช้ระยะเวลา 48 ชั่วโมง)

4. การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) เป็นการสังเกตชั้นเรียนและเก็บรวบรวมข้อมูลผล ที่เกิดขึ้น โดยครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกต กำหนดเป้าหมาย ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผล การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บันทึกการสังเกตชั้นเรียน สนทนาสะท้อนคิด เพื่อนำข้อมูลมา ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

(ใช้ระยะเวลา 6 ชั่วโมง)

5. การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการร่วมสะท้อนผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม ทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และสรุปผล

(ใช้ระยะเวลา 6 ชั่วโมง)

แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพที่เรียกว่า กระบวนการ “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมี บรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการ

ปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement) ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน รับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ขั้นวางแผน (Plan) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกรณีศึกษาติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน รับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกันประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง ผลที่ได้รับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน

4. ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียนและการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรมการสอน และพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก บันทึกพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู สนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา

5.) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน พิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู ร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม

สื่อการเรียนรู้

คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการ วิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. คู่มือวิทยากร
2. คู่มือครู

การประเมินผล

การประเมินผลตามหลักสูตรนี้เน้นการประเมินตามสภาพจริงในลักษณะการประเมินแบบองค์รวม โดยใช้วิธีการประเมินภาคปฏิบัติ การสังเกต และการสัมภาษณ์ เป็นการประเมินระหว่างฝึกปฏิบัติ แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการ

ประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การผ่าน การประเมิน คือ ครูมีคะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

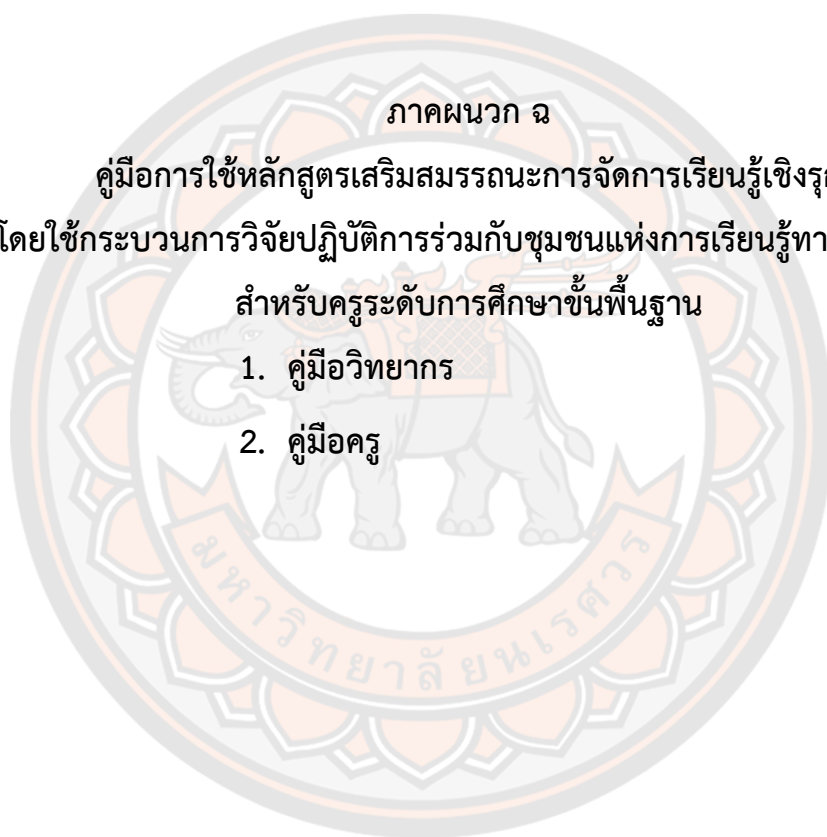
จุดมุ่งหมาย	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ครูมีความสามารถ ออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกได้	ประเมินความสามารถ ออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	แบบประเมินความสามารถ ออกแบบและเขียนแผน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
2. ครูมีความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้เชิง รุกในชั้นเรียนที่เกิดผล เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน เป็นสำคัญได้	ประเมินความสามารถ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
3. ครูมีความสามารถใน การใช้สื่อวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อ การเรียนรู้ที่เหมาะสม	ประเมินความสามารถ การใช้สื่อวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	แบบประเมินความสามารถ การใช้สื่อวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
4. ครูมีความสามารถ ในการจัดบรรยากาศใน ชั้นเรียนได้	ประเมินความสามารถ การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถ การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
5. ครูมีความสามารถ ในการประเมินผลการ เรียนรู้การจัดการ เรียนรู้เชิงรุกได้	ประเมินความสามารถ การประเมินผล การเรียนรู้	แบบประเมิน ความสามารถ การประเมินผล การเรียนรู้	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ภาคผนวก ฉ

คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. คู่มือวิทยากร
2. คู่มือครู

คู่มือวิทยากร

เอกสารประกอบหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโดย

ญาณิฐา ราชคม

นิสิตปริญญาเอก
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คำนำ

เอกสารประกอบหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับนี้จัดทำขึ้นสำหรับวิทยากรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สาระของคู่มือวิทยากร ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ของคู่มือ คำชี้แจงการใช้หลักสูตร คุณสมบัติของวิทยากร บทบาทหน้าที่ของวิทยากร หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือวิทยากรฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูให้มีประสิทธิภาพจนเกิดความชำนาญหรือเชี่ยวชาญต่อไป

ญาณิฐา ราชคม

นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของคู่มือ	3
คำชี้แจงการใช้หลักสูตร	3
คุณสมบัติของวิทยากร	5
บทบาทหน้าที่ของวิทยากร	6
ส่วนที่ 2 หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	8
หลักการ	8
จุดมุ่งหมาย	8
โครงสร้างและเนื้อหา	9
แนวทางการจัดกิจกรรม	11
สื่อการเรียนรู้	13
การประเมินผล	13
ส่วนที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร	14
โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร	14
แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร	24
รายการอ้างอิง	76

ส่วนที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ความเปลี่ยนแปลงของความรู้ สภาพเศรษฐกิจและสังคม กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 ทำให้ต้องมีการเตรียมความพร้อมขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาคน ให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น ในด้านการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องสามารถช่วยให้ครูมีความรู้และทักษะใหม่ๆ สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาครูที่สำคัญ คือ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (OECD, 2021)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ 2567 อาทิเช่น ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบเพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน จัดการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกระบวนการส่งต่อในระดับ ที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft power ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม ที่หลากหลาย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ในด้านการส่งเสริมสนับสนุน วิชาชีพครู ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พัฒนาครูด้วยชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ การมุ่งเน้น เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ทักษะ (Skill) เป็นตัวนำ มีความรู้และเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึง ประสงค์เป็นปัจจัยสนับสนุนเบื้องหลังให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ที่หลากหลายอย่างเป็นองค์รวมทั้งในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิตจนประสบผลความสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ก)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน ใช้เวลาในการเรียนรู้เป็น

ส่วนใหญ่ในการคิด ลงมือปฏิบัติ สรุปรูป และสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลให้สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จึงต้องใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเข้ามาช่วยในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการเรียนรู้ที่ครูได้ออกแบบไว้ โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ (1) รูปแบบวิธีการสอน เทคนิคการสอนและประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) การมีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ สถานที่ รวมถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ (3) ผลงานหรือชิ้นงานของนักเรียน การแสดงออกของผู้เรียนถึงการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสมรรถนะผู้เรียน (Meyers & Jones, 1993; วัชรรา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ผลการวิจัยหลายเรื่องสนับสนุนว่าการที่ครูมีความรู้ความเข้าใจและใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นฐาน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ชัดเจน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้รับประสบการณ์จากการทำกิจกรรมต่างๆ พัฒนาทักษะการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา ทั้งการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และประเมินข้อมูลในสถานการณ์ต่างๆ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริง และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้น (Buffalo Educational Technology Center, 2001; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2561; จันทรา แซ่ลิ้ว, 2560; สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี, 2560; ขวัญตา บุญวาศ, 2561; ลีลาวดี ชนขมาร, 2563; ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, 2564) ดังนั้นการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงมีความสำคัญและความจำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่เป็นระบบ ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของครูที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันพบว่า มีครูจำนวนมากที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพ และมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุด คือ ความต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย โดยให้โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมชี้แนะและประเมินผลเพื่อให้ครูเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างแท้จริง จากปัญหาและความต้องการดังกล่าว จึงจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความเหมาะสมสำหรับนำไปพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งจะเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาครูและเสริมจุดเด่นของสถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและชัดเจนขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

เพื่อให้เป็นเครื่องมือหรือแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้เชี่ยวชาญภายนอกใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจงการใช้หลักสูตร

คู่มือวิทยากรจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสมัครใจเป็นครูแกนนำหรือวิทยากร ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ควบคู่กับคู่มือครู ซึ่งมีโครงสร้างและเนื้อหาและแนวทางการจัดกิจกรรมตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้นตอน และใช้ระยะเวลาในการพัฒนาครู จำนวน 72 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

1. ศึกษาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เข้าใจโดยละเอียด

2. ศึกษาโครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม และกิจกรรมของหลักสูตร เพื่อให้ทราบถึงแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมตามแนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

3. ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อขอจัดกิจกรรมของหลักสูตร และประชาสัมพันธ์การพัฒนาครูโดยใช้หลักสูตรอย่างกว้างขวาง

4. ควรจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมของหลักสูตร และเครื่องมือในการประเมินผล ประกอบด้วย แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และแบบประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดกิจกรรมของหลักสูตร

การจัดกิจกรรมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ควรปฏิบัติดังนี้

1. ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร แนวทางการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และระยะเวลาการจัดกิจกรรมให้ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เข้าใจ

2. ควรดำเนินกิจกรรมตามโครงสร้างและเนื้อหา และแนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) 2) ขั้นวางแผน (Plan) 3) ขั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยมีเนื้อหา 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการณ์ปฏิบัติการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และหน่วยการ

เรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) ชั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) และ 5) ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)

3. ระหว่างการจัดกิจกรรมของหลักสูตร ทำการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1 วงรอบ ตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ครั้งที่ 1 ประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ครั้งที่ 2 ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ครั้งที่ 3 การสะท้อนผลการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หลังการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

สะท้อนผลหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม

คุณสมบัติของวิทยากร

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมของครู วิทยากรทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เป็นไปตามโครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คุณสมบัติของวิทยากรจึงเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพิ่มมากขึ้น และเป็นที่ยอมรับของครูที่เข้ารับการอบรม ซึ่งคุณสมบัติของวิทยากร มีดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา การจัด

บรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถให้ความรู้ และตอบคำถาม

2. มีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เข้าใจในกระบวนการกลุ่ม เอาใจใส่กับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกิจกรรม และการสื่อสารสองทางเพื่อเกิดการปรับวิสัยทัศน์ การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การชี้แนะเพื่อเกิดการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

3. มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง มีความเชื่อมั่นและสร้างแรงจูงใจให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

4. มีบุคลิกภาพที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตร สามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นได้

บทบาทหน้าที่ของวิทยากร

เพื่อให้การจัดกิจกรรมของหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วิทยากรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของหลักสูตรเพื่อนำไปปรับใช้ในการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้ สามารถวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กระตุ้นการปฏิบัติงานของครูให้เป็นไปตามแผน ตลอดจนใช้คำชี้แนะและแนวปฏิบัติที่ดีแก่ครูได้ วิทยากรควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ออกแบบกิจกรรมตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้เข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตร

2. ตั้งคำถาม ตั้งประเด็นให้ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรได้คิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นการสะท้อนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรได้เรียนรู้ร่วมกัน เข้าใจสถานการณ์ของครู และให้การชี้แนะจากประสบการณ์ของตนเองเพื่อให้มุมมองใหม่

3. เป็นผู้นำ วิทยากรทำหน้าที่ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนจบ โดยกำหนดกติกาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ร่วมกันของครูที่เข้าร่วมกิจกรรม สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้ครูลงมือทำกิจกรรม ตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น ให้การชี้แนะ เชื่อมโยงความรู้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขวิธีปฏิบัติของครู

4. สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางความคิดและจัดการความคิดที่แตกต่างหลากหลาย
อย่างสร้างสรรค์ และมีความเป็นกัลยาณมิตร
5. ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ครูเพื่อปรับปรุงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ส่วนที่ 2

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการ

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการสำคัญ คือ เป็นหลักสูตรพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือรวมพลังในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกตการปฏิบัติงาน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์สะท้อนผลการปฏิบัติงานและผลที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจนเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์แก่ผู้เรียน

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการหรือเทคนิคการสอนที่ครูผู้สอนพิจารณาจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน 5 ด้าน โดย

1. ครูมีความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้
2. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนที่เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญได้
3. ครูมีความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม
4. ครูมีความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนได้
5. ครูมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้

โครงสร้างและเนื้อหา

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดโครงสร้างและเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้นตอน และใช้ระยะเวลาในการพัฒนาครู จำนวน 72 ชั่วโมง ดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) เป็นการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา รับการชี้แนะวิธีการแก้ปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหามาเพื่อ นำข้อมูลที่ได้ไปใช้วางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ใช้ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง)

2. การวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนดข้อตกลง เป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดี ร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการประเมินแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และปรับปรุงแก้ไข

(ใช้ระยะเวลา จำนวน 6 ชั่วโมง)

3. การปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) เป็นการปฏิบัติตามแผน โดยครูเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 หน่วยการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะท้อนผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 6 หน่วยการเรียนรู้ มีดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผล การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นการสำรวจสภาพและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผน เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์และข้อตกลง กำหนดเป้าหมาย แนวปฏิบัติที่ดีในการร่วมกัน และวางแผนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินการตามแผนที่ได้ออกแบบไว้ โดยครูร่วมกันออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติ เป็นการลงมือปฏิบัติและเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เป็นการร่วมกันสะท้อนผลในประเด็น การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ใช้ระยะเวลา 48 ชั่วโมง)

4. การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) เป็นการสังเกตชั้นเรียนและเก็บรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น โดยครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกต กำหนดเป้าหมาย ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผล การเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บันทึกการสังเกตชั้นเรียน สนทนาสะท้อนคิด เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

(ใช้ระยะเวลา 6 ชั่วโมง)

5. การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) เป็นการร่วมสะท้อนผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม ทบทวนปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และสรุปผล

(ใช้ระยะเวลา 6 ชั่วโมง)

แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เรียกว่า กระบวนการ “SCCER-U” ประกอบด้วย 1) แบ่งปันวิสัยทัศน์และมีบรรทัดฐานร่วมกัน (Share vision and norm) 2) กำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) 3) เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม (Collaborative teamwork) 4) รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert advice and study visit) 5) สะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (Reflection) 6) ใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Using informed to continuous improvement) ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน รับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน นำข้อมูลที่ได้มา

ใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. **ขั้นวางแผน (Plan)** โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกรณีศึกษาติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน รับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. **ขั้นปฏิบัติตามแผน** โดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกันประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรูก่อนนำไปใช้จริง ผลที่ได้รับ คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน

4. **ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)** โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียนและการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บันทึกพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู สนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา

5.) **ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)** โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน พิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู ร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม

สื่อการเรียนรู้

คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการ วิจัยปฏิบัติการ ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1. คู่มือวิทยากร
2. คู่มือครู

การประเมินผล

การประเมินผลตามหลักสูตรนี้เน้นการประเมินตามสภาพจริงในลักษณะการประเมินแบบองค์รวม โดยใช้วิธีการประเมินภาคปฏิบัติ การสังเกต และการสัมภาษณ์ เป็นการประเมินระหว่างฝึกปฏิบัติ แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การผ่านการประเมิน คือ ครูมีคะแนนจากการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

จุดมุ่งหมาย	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. ครูมีความสามารถ ออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกได้	ประเมินความสามารถ ออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	แบบประเมินความสามารถ ออกแบบและเขียนแผน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
2. ครูมีความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียนที่ เกิดผลเชิงประจักษ์แก่ ผู้เรียนเป็นสำคัญได้	ประเมินความสามารถ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
3. ครูมีความสามารถ ในการใช้สื่อวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ที่ เหมาะสม	ประเมินความสามารถ การใช้สื่อวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	แบบประเมินความสามารถ การใช้สื่อวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
4. ครูมีความสามารถ ในการจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียนได้	ประเมินความสามารถ การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	แบบประเมินความสามารถ การจัดบรรยากาศ ในชั้นเรียน	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
5. ครูมีความสามารถ ในการประเมินผล การเรียนรู้การจัด การเรียนรู้เชิงรุกได้	ประเมินความสามารถ การประเมินผล การเรียนรู้	แบบประเมิน ความสามารถ การประเมินผล การเรียนรู้	ครูได้คะแนน จากการประเมิน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ส่วนที่ 3

แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

การจัดกิจกรรมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของหลักสูตร มีโครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร และแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร ดังนี้

โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) 2) ขั้นวางแผน (Plan) 3) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Act) 4) ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) และ 5) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) มีรายละเอียด ดังนี้

แผนการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
1. ขึ้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)	เพื่อสำรวจและสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและแนวทาง การแก้ไขปัญหามา จัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครูร่วมแบ่งปันสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ครูร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3. ครูร่วมกันกำหนดแนวทาง การแก้ไขปัญหาร่วมกัน 4. ครูรับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหากจากผู้เชี่ยวชาญ 5. ครูสะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน 6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่ม สภะการเรียนรู้	6	แบบบันทึก การค้นหาค้นหา และความต้องการ พัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ผลการวิเคราะห์ สภาพปัญหา การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก และ แนวทางจัดการ เรียนรู้เชิงรุก

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
2. ขั้ววางแผน (Plan)	เพื่อวางแผน เสริมสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกโดยใช้ หลักสูตร	1. ครูร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติ ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครู 3. ครูร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการ เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกการนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อม เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน 4. ครูร่วมกันฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และการชี้แนะ เกี่ยวกับแผนการสร้างสมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก 5. ครูร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6. ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการสร้างสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้บริหารสถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้	6	แบบบันทึก กิจกรรม การวาง แผนพัฒนา สมรรถนะ การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	แผนการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
3. ขึ้นปฏิบัติตาม แผนโดยยกย่อง ร่วมอบรมเชิง ปฏิบัติการ	1. เพื่อดำเนินการตาม แผนที่วางไว้ 2. เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถใน การออกแบบและ เขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก	1. ครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผนเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผน เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติการ เสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการ ปฏิบัติงานเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้า กลุ่มสาระ การเรียนรู้ 5. ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก	48	1. เอกสาร ประกอบ การจัดกิจกรรม ของหลักสูตร 2. แบบประเมิน ความสามารถ ในออกแบบ และเขียนแผน การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	แผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก สำหรับนำไปใช้ สอนจริง ในชั้นเรียน

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
2. ครูกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงลึกของ ตนเอง		3. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนด การออกแบบดังนี้				
		3.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ธรรมชาติผู้เรียน				
		3.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก				
		3.3 สาระการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือ ฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร				
		3.4 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยง สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชน หรือสภาพจริงของผู้เรียน				
		3.5 กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่				
		3.6 เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ การเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย				

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
		<p>3.7 กำหนดแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด</p> <p>3.8 กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>3.9 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>3.10 ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม</p>				
		<p>5. ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>6. ครูนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ</p>				

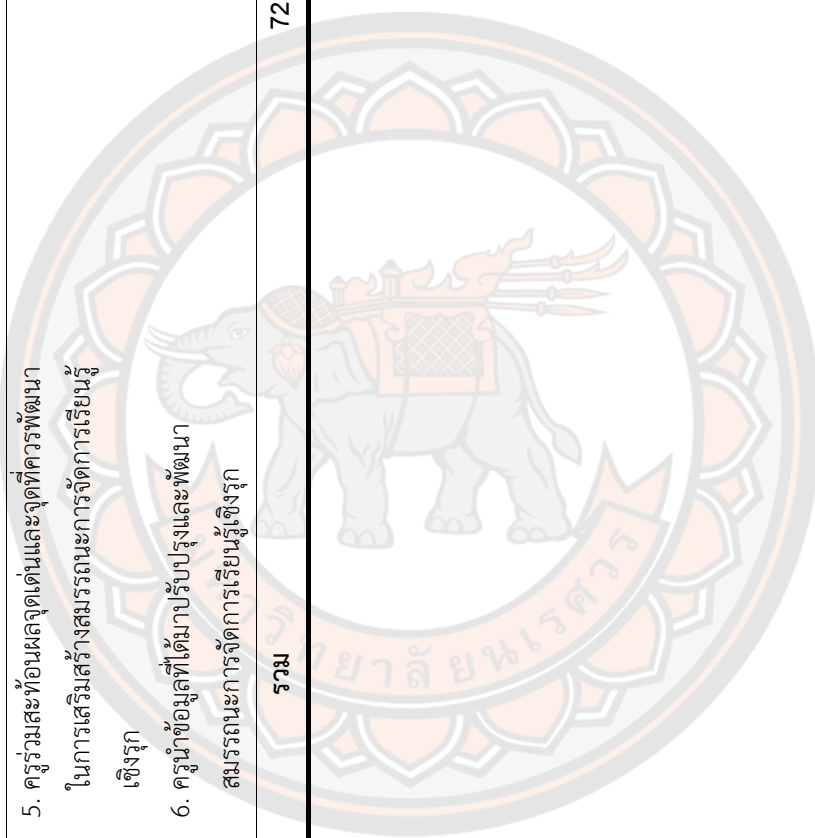
กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
		<p>7. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูร่วมกัน ประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>8. ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง</p>				

(หมายเหตุ ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันใหม่ซ้ำกับแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันเดิมที่ได้นำเสนอแล้ว เพื่อนำไปใช้จัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนในขั้นตอนถัดไป)

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
4. ขั้นสังเกต การปฏิบัติงาน (Observe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อสังเกตการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน 2. เพื่อประเมิน ความสามารถในการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน 3. เพื่อประเมิน ความสามารถในการเรียนรู้ เชิงรุกในชั้นเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูร่วมกันกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียน และการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรม การสอนและพฤติกรรมของผู้เรียน 3. ครูร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ 4. ครูบันทึกพฤติกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยายภาคในชั้นเรียน และการ ประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก 5. ครูบันทึกพฤติกรรม การเรียนรู้ ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูล การชี้แนะแก่ครู 6. ครูสนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควร พัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการ สังเกตชั้นเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ 5. ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก 	6	<ol style="list-style-type: none"> 1. เอกสารประกอบ การจัดกิจกรรม ของหลักสูตร 2. แบบประเมิน ความสามารถในการ จัดการ เรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3. แบบประเมิน ความสามารถใน การใช้สื่อ นวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ 4. แบบประเมิน ความสามารถใน การจัดบรรยายภาค ในชั้นเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บันทึกการสังเกต การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
5. ขั้นสะท้อนผลและการปฏิบัติงาน (Reflect)	5. เพื่อประเมินความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้	6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ 5. ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู	6	5. แบบประเมินความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้จาก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ข้อมูลการสะท้อนผลและ การประเมินผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้ หลักสูตร การเรียนรู้เชิงรุก ของครู
5. ขั้นสะท้อนผลและการปฏิบัติงาน (Reflect)	5. เพื่อสะท้อนผลและการปฏิบัติงาน (Reflect)	1. ครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน 2. ครูร่วมพิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3. ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู	1. ครู 2. ผู้บริหาร สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ 5. ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู	6	5. แบบประเมินความสามารถในการประเมินผล การเรียนรู้จาก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ข้อมูลการสะท้อนผลและ การประเมินผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้ หลักสูตร การเรียนรู้เชิงรุก ของครู

กระบวนการ	จุดประสงค์	กิจกรรมการพัฒนาครู	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ	เวลา (ชั่วโมง)	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
		5. ครูร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก				
		6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก				
		รวม		72		

แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1

เรื่อง การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมคัดเลือก ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน รับการชี้แนะวิธีการ แก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จุดประสงค์

เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	1. ครูร่วมแบ่งปันสภาพปัญหา สาเหตุของ ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู	ผลที่ได้รับ คือ
	2. ครูร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิง รุก	2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	1. ผลการวิเคราะห์ สภาพปัญหาการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก
	3. ครูร่วมกันกำหนดแนวทาง การแก้ไขปัญหา ร่วมกัน	3. ครูวิชาการ	2. แนวทางการแก้ไข ปัญหาการจัดการ
	4. ครูรับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหา จากผู้เชี่ยวชาญ	4. ครูหัวหน้า กลุ่มสาระการ เรียนรู้	เรียนรูเชิงรุก

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	5. ครูสะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน		
	6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		

สื่อการเรียนรู้

แบบบันทึกการค้นหาคำปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้
เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	สรุปข้อมูล	แบบบันทึกการค้นหาคำปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ใบกิจกรรมที่ 1

แบบบันทึกการค้นหาปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

คำชี้แจง ขอให้ครูตอบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อ-สกุล :		
รายวิชาที่สอน :		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ :		
ครั้งที่ :	วัน เดือน ปีที่จัดกิจกรรม :	สถานที่ :
ภาคเรียนที่ :	ปีการศึกษา :	ระยะเวลา:

ปัญหา/ที่ต้องการพัฒนา	สาเหตุของปัญหา/ สาเหตุที่ต้องการพัฒนา	ลำดับความสำคัญของ ปัญหา/ที่ต้องการพัฒนา

สรุปปัญหา/ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

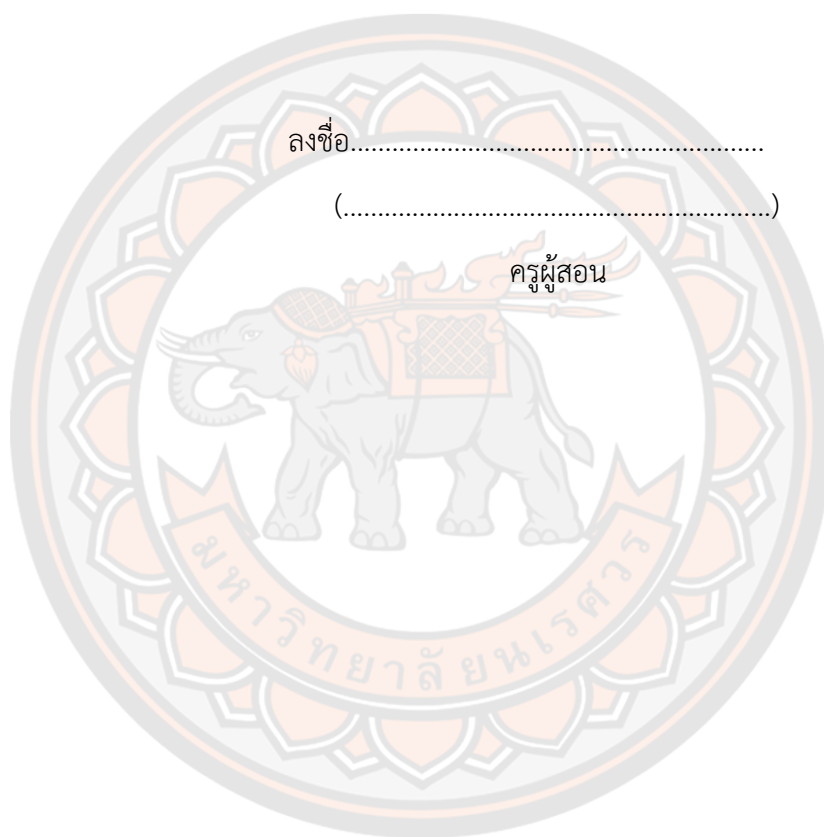
.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2

เรื่อง การวางแผน (Plan)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การวางแผน (Plan) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกรณีศึกษาติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน รับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จุดประสงค์

เพื่อวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้หลักสูตร

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	1. ครูร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัด
	2. ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้า กลุ่มสาระ	การเรียนรู้เชิงรุก
	3. ครูร่วมกันพุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้	การเรียนรู้	

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	<p>เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกการนิเทศติดตามและประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน</p> <p>4. ครูร่วมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>5. ครูร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>6. ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>		
	<p>สื่อการเรียนรู้</p> <p>แบบบันทึกกิจกรรมการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>		
	<p>การประเมินผล</p>		
จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	
เพื่อวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้หลักสูตร	สรุข้อมูล	แบบบันทึกกิจกรรมการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3

เรื่อง การปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act)

ระยะเวลา 48 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Act) เป็นการปฏิบัติตามแผนโดยครูเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 หน่วยการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะท้อนผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง

จุดประสงค์

1. เพื่อดำเนินการตามแผนการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่วางไว้
2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เนื้อหา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติการเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
48	<p>1. ครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและ วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผน เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผน เสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการ ปฏิบัติการเสริมสมรรถนะจัดการ เรียนรู้เชิงรุก หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผล การปฏิบัติงานเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้ เชิงรุก</p> <p>2. ครูกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิง รุกของตนเอง</p> <p>3. ครูออกแบบและเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนด การออกแบบดังนี้</p> <p>3.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับธรรมชาติผู้เรียน</p>	<p>1. ครู</p> <p>2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา</p> <p>3. ครูวิชาการ</p> <p>4. ครูหัวหน้า กลุ่มสาระ การเรียนรู้</p>	<p>ผลที่ได้รับ คือ</p> <p>แผนการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกสำหรับนำไปใช้ สอนจริงในชั้นเรียน</p>

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	3.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก		
	3.3 สารระการการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร		
	3.4 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชน หรือสภาพจริงของผู้เรียน		
	3.5 กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่		
	3.6 เลือกลักษณะการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย		
	3.7 กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถ และความถนัด		
	3.8 กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้		
	3.9 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้		
	3.10 ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม		
	4. ครุณาเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ		
	5. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครู ร่วมกันประเมินและสะท้อนผลการเขียน		

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก		
	6. ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนนำไปใช้จริง		

สื่อการเรียนรู้

1. คู่มือครู
2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้
1. เพื่อจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	การเข้าร่วมกิจกรรม	-
2. เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ใบความรู้ ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณลักษณะหรือแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความหมาย

องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
3. ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ
5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดเรียนรู้เชิงรุก

ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการวางแผนการสอนอย่างมีระบบ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้สอนวางแผนการสอนอย่างมีระบบและบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้ (มนสิข สิริธิสมบูรณ์, 2565)

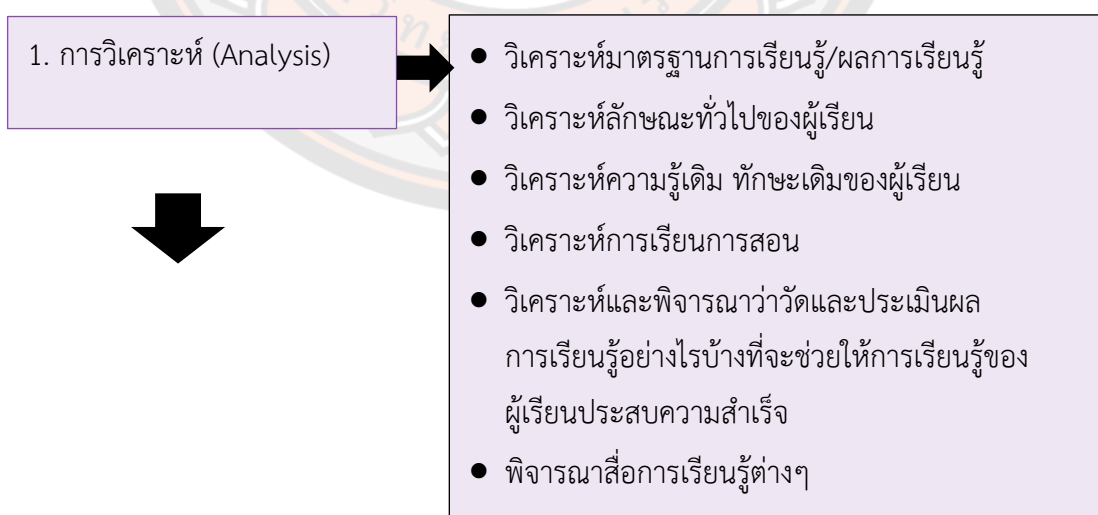
2. หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ (มนสิข สิริธิสมบูรณ์, 2565)

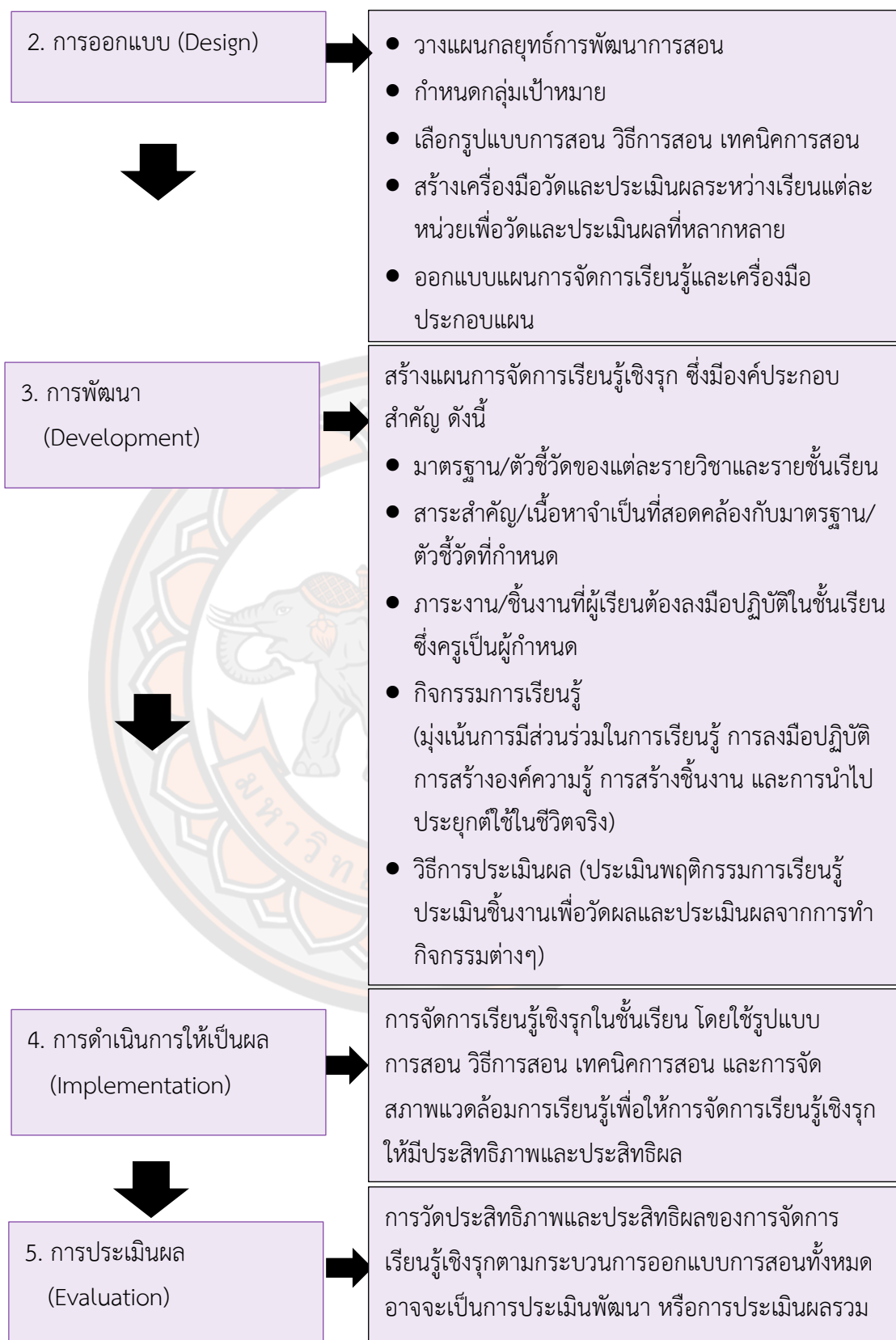
1. ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถอะไร ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน
2. ออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้ ผู้ออกแบบควรมีความเข้าใจ ใครเป็นผู้เรียนหรือใครเป็นกลุ่มเป้าหมาย และควรรู้จักกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย
3. ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาในรายวิชานั้นๆ ได้ดีที่สุดอย่างไร ควรใช้วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีปัจจัยสิ่งใดที่ต้องคำนึงถึงบ้าง
4. เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ และจะใช้วิธีการใดในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วพิจารณาการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด (มนสิข สิริธสมบุญ, 2565) ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แบบจำลอง ADDIE model มีดังนี้ (จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2562)

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ต่อ)

4. สิ่งที่ต้องพิจารณาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนครั้งนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลการเรียนอย่างไร ดังนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก
3. สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการกำหนดจุดมุ่งหมาย การคัดเลือกเนื้อหา การวิเคราะห์ผู้เรียน การกำหนดกิจกรรม การเลือกสื่ออุปกรณ์ และการประเมินผล เป็นการเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีแบบแผน เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้สามารถบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพได้ (มนสิข สติธิสมบุญ, 2565)

2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) ชื่อวิชา ระดับชั้น ชื่อเรื่อง เวลาที่ใช้สอน 2) มาตรฐานการเรียนรู้ 3) ผลการเรียนรู้ 4) การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) แนวคิดหลัก 6) ผังมโนทัศน์ 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล และ 10) บันทึกหลังสอน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหรือหัวข้อมีแนวทางและเทคนิคการเขียนไว้ดังนี้ (มนสิช สิทธิสมบูรณ์, 2565)

2.1 ชื่อวิชา ระดับชั้น ชื่อเรื่อง เวลาที่ใช้สอน

ให้ระบุชื่อวิชา ระดับชั้น ตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ทั้งสามระดับจะมีทั้งเนื้อหาความรู้ที่เป็นพื้นฐาน (สาระการเรียนรู้แกนกลาง) และเนื้อหาความรู้เฉพาะ (สาระเพิ่มเติม)

การระบุชื่อเรื่อง ให้วิเคราะห์จากเอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระ คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระ เป็นต้น

เวลาที่ใช้สอน ให้วิเคราะห์ตามสภาพจริงโดยดูจากปฏิทินปฏิบัติการของสถานศึกษานั้น ๆ หากสถานศึกษามีกิจกรรมนอกหลักสูตรมาก เช่น กีฬาสี เข้าค่าย ทัศนศึกษา ฯลฯ อาจต้องปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้กระชับมากขึ้น เพื่อให้สอนได้ครบเนื้อหา ทันเวลา

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

การระบุมาตรฐานการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคิดหา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการจัดให้กับผู้เรียนก่อน จากนั้นจึงวิเคราะห์ย้อนกลับไปดูว่าสาระ และ มาตรฐานการเรียนรู้ใดสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัด

2.3 ผลการเรียนรู้ / จุดประสงค์การเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ หรือเดิมอาจเรียกจุดประสงค์การเรียนรู้ (เชิงพฤติกรรม) เป็นการกำหนดสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งครูสามารถสังเกตหรือตรวจสอบได้ การเขียนผลการเรียนรู้ จะวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้รายภาค/รายปี ตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ/หรือ หลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู งานวิจัย ข้อมูล ข่าวสารที่พบในชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม จากนั้น

จึงเขียนเรียงเป็นข้อๆ โดยทั้งหมดต้องครอบคลุมสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ ขณะที่ครูสอนและเสร็จสิ้นการสอน ซึ่งได้แก่ เนื้อหาความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และเจตคติ (Attitude)

การเขียนผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านเนื้อหาความรู้ และทักษะกระบวนการ ยังคงนิยมเขียนในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเขียนอาจมีเทคนิคที่พอสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกโดยใช้ปาก ซึ่งส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ด้านเนื้อหาความรู้ (Knowledge) อาจเขียนขึ้นต้นด้วยคำว่า บอก... อธิบาย... อภิปราย... สรุป... เปรียบเทียบ... ยกตัวอย่าง ... วิเคราะห์...

2. พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกโดยใช้มือ แขน ขา ซึ่งส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ด้านทักษะกระบวนการ (Process) อาจเขียนขึ้นต้นด้วยคำว่า เขียน... วาด... คำนวณ... จำแนก... ตั้งคำถาม... สืบค้น... สังเกต... ออกแบบ... ทดลอง... บันทึกผล... นำเสนอ... สาธิต... โต้เถียง... แสดงบทบาทสมมติ...

3. ผลการเรียนรู้ด้านเจตคติ (Attitude) อาจมีได้ 2 แบบ คือ เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ (attitude towards science) เช่น ความชอบ ความสนใจ รัก ตระหนักและเห็นคุณค่าในการศึกษาวิทยาศาสตร์ และ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ (scientific attitude) เช่น กระตือรือร้น อดทน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา สนใจใฝ่รู้ มีเหตุมีผล การเขียนผลการเรียนรู้ด้านเจตคตินี้ ต้องระบุให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียน

2.4 การบูรณาการ

โดยการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดหรือสภาวะการณ์ต่างๆ เช่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ปัญหาครอบครัว ยาเสพติด และปัญหาออร์แกนิก เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2.5 แนวคิดหลัก /สาระการเรียนรู้

แนวคิดหลัก หรือเนื้อหาวิชา ควรเขียนให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ การเขียนแนวคิดหลัก อาจเขียนได้ 2 รูปแบบ ได้แก่

2.5.1 แบบความเรียง ที่สรุปความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติ และคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต้องการสอน ความยาวประมาณ 5-10 บรรทัด

2.5.2 แบบรายชื่อ เป็นการสรุปแนวคิดหลักออกเป็นข้อๆ ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรมีแนวคิดหลักไม่เกิน 10 ข้อ

ในปัจจุบันอาจมีหัวข้อ “สาระการเรียนรู้” แทนที่หรือเพิ่มเติมจากหัวข้อ “แนวคิดหลัก” การเขียนสาระการเรียนรู้จะบอกเฉพาะแนวคิดที่ต้องเรียนเท่านั้น จึงมักปรากฏเป็นวลีสั้นๆ เช่น 1) การสร้างอาหารของพืช 2) การสังเคราะห์ด้วยแสง อย่างไรก็ตาม ทั้งสองหัวข้อล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ให้ผู้สอนได้สรุปเนื้อหาที่ผู้สอนตั้งใจจะสอนในคาบเรียนนั้นๆ

2.6 ผังมโนทัศน์

ผังมโนทัศน์ หรือ ผังแนวคิด (Concept map) เป็นการเขียนเชื่อมโยงแนวคิด (concept) ต่างๆ ที่จะสอน ผังผังมีหลายรูปแบบ ที่นำเสนอในแผนภาพที่ 2 เป็นผังเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของพืช แนวคิดแต่ละระดับจะมีคำเชื่อม มีลูกศรแสดงทิศทางของความสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ครู อาจเขียนผังมโนทัศน์ตามความถนัด ซึ่งบางแห่งนิยมเขียนในลักษณะของแผนผังภายในใจ (mind map) ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งเป็นแนวคิด ประโยค หรือวลี ที่มีคำเชื่อมหรือไม่ก็ได้

2.7 กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย 3 ชั้นหลัก คือ

2.7.1 ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน มีเป้าหมายเพื่อทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนในแต่ละครั้ง

2.7.2 ชั้นสอน มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่คุณสอนตั้งใจและเขียนไว้ในผลการเรียนรู้ ในขั้นนี้ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญลดการบรรยาย (บรรยายเท่าที่จำเป็น) เพิ่มการตั้งคำถามให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น (อภิปราย) ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้มาช่วย เพื่อให้การสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.7.3 ชั้นสรุป มีเป้าหมายเพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียนอย่างเป็นทางการ หรือเป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ ผู้สอนอาจใช้คำถามชี้แนะให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียน แล้วทำการบันทึกสิ่งที่ผู้เรียนพูดบนกระดาน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนทั้งห้องสามารถตามบทเรียนได้ทัน และเกิดผลพลอยได้คือผู้เรียนจะรู้สึกภูมิใจที่ครูให้ความสำคัญกับคำพูดหรือความคิดเห็นของตน และยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักและสนใจ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ในวิชานั้น ๆ อีกด้วย

2.8 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อ ที่สร้างขึ้นเองควรระบุชื่อเรียก/ชื่อเรื่องกำกับไว้ พร้อมทำเฉลย (ถ้ามี) ด้วยทุกครั้ง หากมีการใช้สื่อที่มีได้สร้างขึ้นเอง เช่น สื่อสามมิติ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ให้ระบุอ้างอิงผู้ผลิต แหล่งที่มาให้ชัดเจน สื่อ ประเภท วัสดุ อุปกรณ์ ควรเลือกใช้ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น สื่อ ประเภท สิ่งมีชีวิต ควรดูแล รักษาให้อยู่ในสภาพเดิมแล้วนำกลับไปคืนที่

แหล่งเรียนรู้ อาจเป็นได้ทั้ง สถานที่ และบุคคล เช่น วัด โบราณสถาน นักวิทยาศาสตร์ นักคอมพิวเตอร์ ประชาชนชาวบ้าน ที่มีอยู่ในชุมชน กรณีของสถานที่ครูควรไปสำรวจสถานที่เรียนรู้นั้น ด้วยตนเองก่อน แนะนำให้กับผู้เรียนทราบต่อไป

2.9 การวัดและประเมินผล

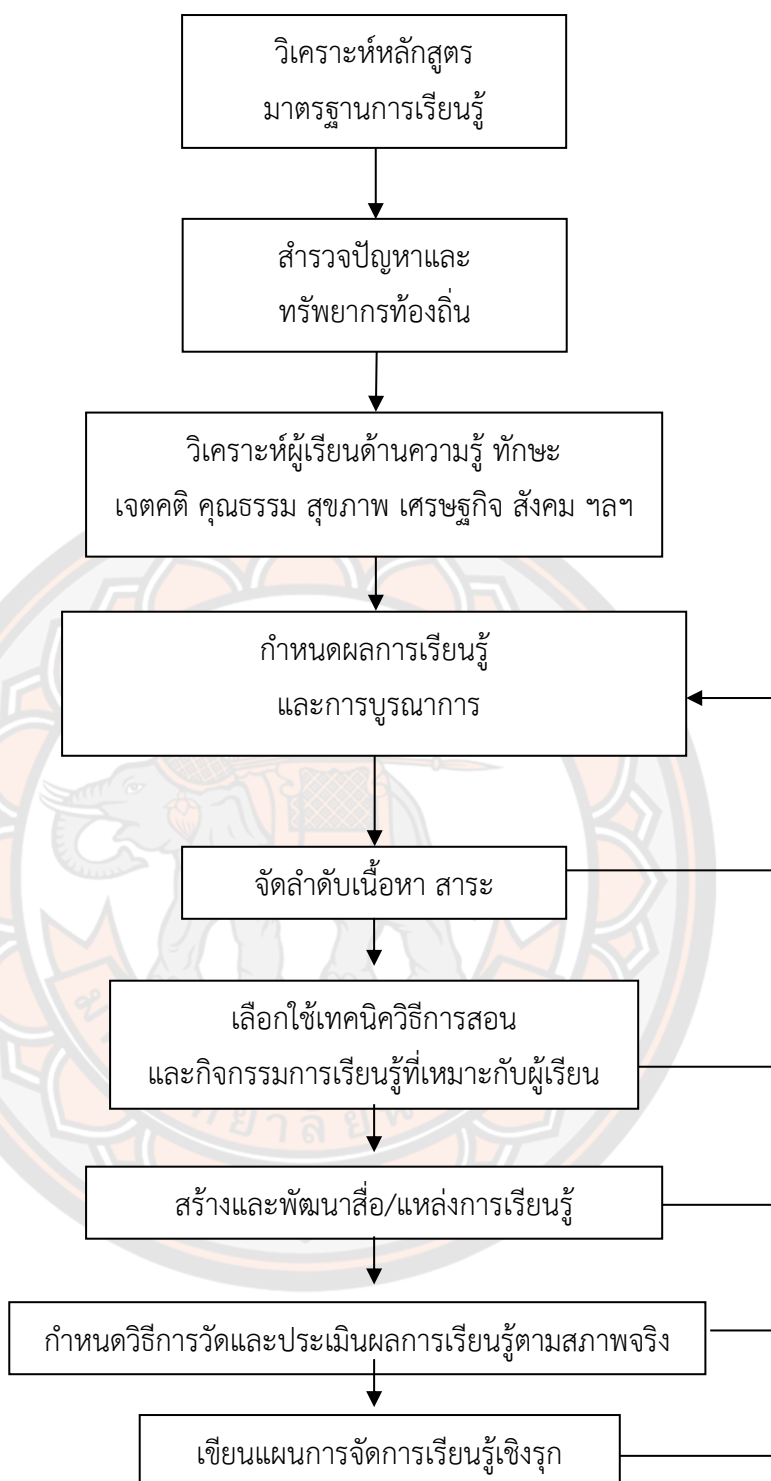
การเขียนถึงวิธีการวัดและประเมินผล ต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้และกิจกรรม การเรียนรู้ การวัดและประเมินทำได้หลายวิธี เช่น การถามตอบ การอภิปรายในชั้นเรียน การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ การทำงานกลุ่ม หรือการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน การตรวจการบ้าน แบบทดสอบ แบบฝึกหัด แผนผังมโนทัศน์ เรียงความ รายงาน ฯลฯ การวัดและประเมินผลทำได้ ทั้งก่อน-หลัง และหรือในขณะสอน ซึ่งการประเมินขณะสอนจะช่วยให้ครูทราบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจ สิ่งที่เรียนหรือไม่ จากนั้น ครูสามารถปรับวิธีการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ สามารถเรียนรู้ สิ่งที่เรียนได้ทันก่อนหมดเวลาเรียน

2.10 บันทึกหลังสอน

ครูควรเขียนบันทึกหลังเสร็จสิ้นการสอน โดยบันทึกเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียน เช่น วิธีการสอนที่ไม่ได้ผล นักเรียนไม่คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกัน พร้อมทั้งวิเคราะห์ สาเหตุและแนวทางแก้ไข หากต่อมากครูสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ก็ให้บันทึกไว้ด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

3. ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยทั่วไปจะลำดับการปฏิบัติ แสดงตาม แผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ที่มา: มนสิช สัทธิสุมบูรณ์, 2565)

กรณีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง : เวลา

เวลา 1 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่ วันที่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด
ตัวชี้วัด

ค 2.1 ป.4/3 บอกเวลาบนหน้าปัดนาฬิกา อ่านและเขียนบอกเวลาโดยใช้จุด และบอก
ระยะเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนบอกเวลากลางวัน กลางคืนโดยใช้จุด (K)
2. อ่านและเขียนบอกเวลาเป็นนาฬิกาและนาทีโดยใช้จุด (P)
3. เห็นคุณค่าของการอ่านและเขียนบอกเวลาโดยใช้จุด เพื่อนำไปใช้บอกเวลาใน

ชีวิตประจำวัน (A)

สาระสำคัญ

การบอกเวลาเป็นนาฬิกาและนาที เข็มสั้นบอกเวลาเป็นชั่วโมง เข็มายาวบอกเวลาเป็นนาที
เวลา 6.00 น. – 17.59 น. เป็นช่วงเวลากลางวัน
เวลา 18.00 น. – 5.59 น. เป็นช่วงเวลากลางคืน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนทำสมาธิก่อนเรียน พร้อมท่องสูตรคูณ แม่ 7 – 9
2. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย ทบทวนความรู้ ถามตอบเกี่ยวกับลักษณะของนาฬิกา บอกเวลาจากภาพ ครูเสนอ บนจอโทรทัศน์เป็น Power Point
- 3.

ลักษณะของนาฬิกา เข็มสั้น (ชั่วโมง) เข็มยาว (นาที) เข็มที่สามเพิ่มขึ้นมา (วินาที) นาฬิกาบอกเวลาแบบตัวเลข (ดิจิทัล)

4. นักเรียนตอบคำถาม จากภาพนาฬิกา

โรงเรียนบ้านสมเด็จ
Ban Sathong School

เรื่องเวลา : ชั้น ป.4

นาฬิกาเรือนนี้บอกเวลาอย่างไร
นาฬิกาเรือนนี้มีเข็มกี่เข็ม
เข็ม 2 เข็มต่างกันอย่างไร
เข็มสั้นชี้ที่เลขใด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

- นาฬิกาเรือนนี้บอกเวลาอย่างไร (บอกเวลาโดยใช้เข็มระบุเวลา)
- นาฬิกาเรือนนี้มีเข็มกี่เข็ม (2 เข็ม)
- เข็ม 2 เข็มต่างกันอย่างไร (เข็มสั้น, เข็มยาว)
- เข็มสั้นชี้ที่เลขใด (เลขเลข 6 มาเล็กน้อย)
- เข็มสั้นบอกเวลาอย่างไร (บอกเวลาเป็นชั่วโมง)
- เข็มยาวชี้ที่เลขใด (เลข 2)
- เข็มยาวบอกเวลาอย่างไร (บอกเวลาเป็นนาที)
- เข็มยาวเดิน 1 รอบคิดเป็นกี่นาที (60 นาที)
- เข็มยาวเดินครบ 1 รอบ เข็มสั้น จะหมุนกี่ช่อง (1 ช่อง)
- 1 ชั่วโมงเท่ากับกี่นาที (60 นาที)
- นาฬิกาเรือนนี้บอกเวลาเท่าไร (6 นาฬิกา 10 นาที/18 นาฬิกา 10 นาที)

5. นักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกัน **ระดมความคิด** (สืบหาความรู้) ฝึกเขียนเวลาให้เป็น ช่วงเวลากลางวันและกลางคืน จากนาฬิกาที่มีให้

ข้อ	เวลา	กลางวัน	กลางคืน
1	8.30	8.30 น.	20.30 น.
2			
3			
4			
5			
6			

6. นักเรียนแต่ละกลุ่ม **เขียนช่วงเวลา**ที่ได้ช่วยกันระดมความคิดตามกระดานกลุ่มของตนเอง (กระดานกลุ่ม B.G.)
7. นักเรียน**นำเสนอ**งาน การบอกเวลากลางวันกลางคืน **ด้วยเครื่องเสียง**
8. **สะท้อนคิด**ก่อนทำแบบฝึกหัด ร่วมกันสรุปบทเรียน การอ่านและการเขียนบอกเวลากลางวัน กลางคืนโดยใช้จุด
9. นักเรียน**ทำแบบฝึกหัด** ครูเดินตรวจงานนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. นาฬิกา
2. ใบงานเรื่องการบอกเวลา กลางวัน กลางคืน
3. Power Point
4. กระดานกลุ่ม B.G. Model

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์ผ่าน
ตรวจใบงาน เรื่อง การบอกเวลากลางวัน กลางคืน	ใบงาน เรื่อง การบอกเวลากลางวัน กลางคืน	ร้อยละ 60 ขึ้นไป
ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนรายบุคคล	แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

บันทึกผลหลังการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้

นักเรียน ป.4 จำนวนทั้งหมด คน มีจำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
สามารถ

.....

.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

การแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(.....)

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ
(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นวิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participate) ในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Construct) โดยตัวผู้เรียนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) รวมทั้งการจัดปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้ทั้งด้านพุทธิปัญญา จิตตปัญญา และทักษะปัญญา โดยมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือ (มนสิข สติธิสมบุรณ์, 2565)

ปัจจัย (Input) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการ (Process) หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ผลผลิต (Product) หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุได้ ได้แก่ พุทธิปัญญา จิตตปัญญา และทักษะปัญญา

หลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก มีหลักการสำคัญ ดังนี้ (มนสิข สติธิสมบุรณ์, 2565)

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้
2. จัดกิจกรรมโดยสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้อ่าน พูด ฟัง และคิดอย่างลุ่มลึก โดยผู้เรียนเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ประเมินค่า คิดแก้ปัญหา
4. ให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ รวมถึงการเชื่อมโยงหลักการ ทฤษฎีกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ และเกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery learning) คือ เกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดได้จริง
6. ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ได้เผชิญสถานการณ์จริง และมีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ในการทำงานจนประสบความสำเร็จ
7. ให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้หรือการทำงานตามความถนัดและความสามารถของตนเอง สามารถก้าวหน้าไปเร็วช้าแตกต่างกันได้ (Self-pacing)

8. จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหา คัดสรร และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมอื่นๆ เช่น ตั้งคำถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปความรู้ที่ได้รับจากสิ่งที่ได้เรียนมา

9. ให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเองระหว่างเรียน (Assessment as learning) เพื่อการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตน

10. สังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน
3. มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมเช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง
7. มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ
8. ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ
9. ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน
10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

ความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

ความหมายของสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่เสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ทั้งนี้ สื่อการเรียนรู้ความถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานศึกษาที่ การสาธิต การทดลอง การสัมภาษณ์

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่มีข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศหรือความรู้ต่างๆ ที่ให้ผู้เรียนหรือผู้สนใจทั่วไปสามารถไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือด้วยการแนะนำของผู้สอน โดยทั่วไปมักหมายถึง สถานที่ที่เปิดให้ผู้เรียนหรือบุคคลทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และพิพิธภัณฑ์ (กุลิสรา จิตรชญาวณิช, 2562)

หลักเกณฑ์การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน
3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย
4. ใช้สื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์
5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม

ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ความหมายการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนหรือสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยและมีความพร้อมต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (กุลิสรา จิตรชฎาวณิช, 2562)

ความสำคัญของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนหรือการจัดห้องเรียนมีความสำคัญหลายประการต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ (กุลิสรา จิตรชฎาวณิช, 2562)

1. ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการมาเรียนและไม่เกิดความเบื่อหน่าย
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจในบทเรียน
5. ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่น่าอยู่
6. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ของนักเรียน

หลักการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน
2. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น
3. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน
6. มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม

ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผลการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น และเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของครู โดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง และให้ข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนตามความเป็นจริงอย่างรอบด้าน

หลักการประเมินผลการเรียนรู้

หลักการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน
2. กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม
5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

วิธีการและเครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือ	การนำไปใช้
1. แบบทดสอบข้อเขียน (paper and pencil)	1.1 แบบทดสอบวัดความรู้ใช้เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ ใช้วัดก่อนการทดสอบภาคปฏิบัติ 1.2 แบบทดสอบที่ใช้อธิบายกระบวนการทำงานหรือกระบวนการแก้ปัญหา มีข้อความที่ให้ผู้ตอบอธิบายวิธีการ ขั้นตอน หรือกระบวนการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น ให้ระบุอุปกรณ์และขั้นตอนการปรุงอาหาร เป็นต้น

เครื่องมือ	การนำไปใช้
2. แบบทดสอบปากเปล่า (Oral test)	ควรใช้เมื่อต้องการประเมินผู้รับประเมินหรือผู้เรียนรายบุคคล โดยเฉพาะการประเมินการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และใช้กรณีที่ต้องการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติงานนั้นจริงหรือตรวจสอบทักษะการปฏิบัติของแต่ละคน
3. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)	เป็นรายการที่ระบุพฤติกรรมหรือลักษณะที่บ่งชี้ทักษะสำคัญที่ต้องการประเมิน
4. แบบสอบถามแบบ มาตราประมาณค่า (Rating scale)	ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการปฏิบัติงานโดยครูและใช้เพื่อการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. แบบสังเกตพฤติกรรม โดยใช้เกณฑ์การให้ คะแนนแบบรูบรีค (Scoring rubric)	ใช้ประเมินทักษะการปฏิบัติโดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมเป็นหลัก เป็นการสังเกตการเตรียมการ กระบวนการ ผลงาน หรือนิสัยการปฏิบัติงาน ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค จึงเป็นแนวทางหรือชุดของเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมินการปฏิบัติงานที่ประกอบด้วย การบรรยายความสามารถ (Performance description) และมาตร (Scale) ในการให้คะแนนที่ระบุรายละเอียดจากระดับที่ดีที่สุดไปจนถึงระดับที่ต้องการพัฒนา เกณฑ์การให้คะแนนรูบรีคแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคแบบองค์รวม (Holistic scoring) และเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีคแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubric)
6. การสัมภาษณ์ (Interview)	เป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้เรียนโดยตรง โดยมีข้อกำหนดและจุดมุ่งหมาย และอาจใช้การสังเกตประกอบไปด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
7. การตรวจผลงาน	เป็นการวัดผลและประเมินผลที่เน้นความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน หลังจากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจแล้ว

เครื่องมือ	การนำไปใช้
8. การรายงานตนเอง	เป็นการให้ผู้เรียนได้เขียนบรรยายหรือคำตอบสั้นๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงาน ความพอใจในผลงานออกมาเป็นชิ้นงาน
9. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio assessment)	เป็นสิ่งที่ใช้เก็บรวบรวมสะสมงานของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงความสำเร็จเฉพาะด้านของผู้เรียนที่ได้คัดสรรมาแล้ว โดยการสะสมผลงานผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการคัดสรรเนื้อหา เกณฑ์การคัดเลือก เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

(ที่มา: กฤษฎากาญจน์ โต้พิทักษ์, 2562)

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีลักษณะเป็นการประเมินผลงานหรือการปฏิบัติงานตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริงที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำได้โดยใช้การประเมินระดับคุณภาพของการปฏิบัติว่า ดีมาก ดี พอใช้ หรือยังต้องปรับปรุง โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด (Indicator) ตามระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ ดังนั้นเกณฑ์การประเมินผลงานหรือผลงานปฏิบัติงานที่นำมาใช้ คือ เกณฑ์การประเมินรูบริก (Rubric) และเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric scoring)

รูบริก หมายถึง แนวทางหรือชุดของเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมินการปฏิบัติงานที่ประกอบไปด้วยการบรรยายความสามารถ (Performance description) และมาตร (Scale) ในการให้คะแนนที่ระบุรายละเอียดจากระดับที่ดีที่สุดไปจนถึงระดับที่ต้องการพัฒนา เรียกว่า เกณฑ์การให้คะแนนรูบริก

การแบ่งประเภทของเกณฑ์การให้คะแนนรูบริกมี 2 แนวคิด

1. เกณฑ์การให้คะแนนรูบริกแบบองค์รวม (Holistic scoring rubric) โดยพิจารณาจากคุณภาพโดยรวมของงานหรือกิจกรรม โดยให้คะแนนเชิงเดี่ยว และใช้เวลาในการให้คะแนนไม่มากนัก โดยทั่วไปมี 4-6 ระดับ อาจจะเริ่มต้นตั้งแต่ 0 หรือ 1 ก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกประเมินการเขียนนิทานแบบองค์รวม

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์
5	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครอย่างดี มีการอธิบายว่าใครเป็นอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม ด้วยภาษาที่น่าสนใจและมีรายละเอียด
4	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครส่วนใหญ่อย่างดี แต่การผูกเรื่องยังต้องให้ความน่าสนใจขึ้น
3	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครบางส่วนอย่างดี แต่ยังมีรายละเอียดไม่เพียงพอหรือโครงสร้างยังไม่ชัดเจน
2	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครเพียงเล็กน้อย โครงสร้างและภาษาที่ใช้ยังต้องปรับปรุง
1	ส่วนประกอบของเรื่องที่ปรากฏอยู่ปราศจากรายละเอียดและโครงสร้างที่น่าสนใจ

(ที่มา: กฤษฎากาญจน์ โดพิทักษ์, 2562)

2. เกณฑ์การให้คะแนนรูบริกแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubric) โดยพิจารณางานหรือคุณลักษณะที่ต้องการประเมินมากกว่าหนึ่งมิติ คุณลักษณะดังกล่าวเป็นทักษะที่ซับซ้อน มีหลายมิติ จึงต้องการให้เห็นรายละเอียดชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคประเมินการเขียนนิทานแบบแยกองค์ประกอบ

รายการ	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
โครงเรื่อง: อะไรและทำไม	มีการพัฒนา โครงเรื่องทั้งสอง ส่วนอย่างดี	มีการพัฒนา โครงเรื่องส่วนใด ส่วนหนึ่งอย่างดี อีกส่วนหนึ่งยังต้อง ปรับปรุง	มีการพัฒนา โครงเรื่องทั้งสอง ส่วนแต่ยังไม่ดี เท่าที่ควร	ไม่มีการพัฒนา โครงเรื่อง ทั้งสองส่วน
ฉาก: เมื่อไรและที่ไหน	มีการพัฒนาฉากทั้ง สองส่วนอย่างดี	มีการพัฒนาฉาก ส่วนใดส่วนหนึ่ง อย่างดี อีกส่วนหนึ่ง ยังต้องปรับปรุง	มีการพัฒนาฉากทั้ง สองส่วนแต่ยังไม่ดี เท่าที่ควร	ไม่มีการพัฒนาฉาก ทั้งสองส่วน
ตัวละคร: ใคร โดยบรรยาย พฤติกรรมลักษณะ ท่าทาง บุคลิกภาพ และอุปนิสัยของ ตัวละคร	มีการพัฒนา ตัวละครสำคัญ และให้รายละเอียด เพียงพอผู้อ่าน สามารถจินตนาการ ตัวละครได้อย่าง ชัดเจน	มีการพัฒนาตัว ละครสำคัญ และให้รายละเอียด พอสมควร ผู้อ่านสามารถ จินตนาการตัวละคร ได้อย่างเลือกราง	มีการพัฒนา ตัวละครสำคัญ โดยการตั้งชื่อเรื่อง เพียงอย่างเดียว	ไม่มีการพัฒนา ตัวละครหรือ ตั้งชื่อ

(ที่มา: กฤษฎากาญจน์ โต้พิทักษ์, 2562)

เกณฑ์การประเมิน เป็นการอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค ตัวอย่างเช่น

คะแนน 3-5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง

คะแนน 6-8 คะแนน หมายถึง พอใช้

คะแนน 9-12 คะแนน หมายถึง ดี

ใบกิจกรรมที่ 1
ฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง** 1. ศึกษาสิ่งที่ควรพิจารณาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและพิจารณาตรวจสอบการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่ามีความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับรายการดังต่อไปนี้

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....	
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	สอดคล้อง	ไม่ สอดคล้อง	การปรับปรุง แก้ไข
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ธรรมชาติผู้เรียน			
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก			
3. สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝน มีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร			
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้อง กับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริง ของผู้เรียน			
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่			
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ การเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย			

รายการ	สอดคล้อง	ไม่ สอดคล้อง	การปรับปรุง แก้ไข
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถ และความถนัด			
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่ง เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้			
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้			
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลา เหมาะสม			

ใบกิจกรรมที่ 2
ประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง**
1. ศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กรณีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 2. ให้ครูประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยตนเอง

แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน					
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก					
3. สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้องและตรงตามหลักสูตร					
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน					
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่					
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย					
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด					
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้					
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้					
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม					

ใบกิจกรรมที่ 3
สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง**
- ศึกษาหลักเกณฑ์การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - ให้ครูพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยตนเอง

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....	
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	การปรับปรุงแก้ไข
1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้			
2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน			
3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย			
4. ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์			
5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน			
6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม			

ใบกิจกรรมที่ 4
การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

- คำชี้แจง** 1. ศึกษาหลักการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
2. ให้ครูพิจารณาตรวจสอบการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตนเองว่าได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในรายการต่อไปนี้

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....	เรื่อง.....
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	การปรับปรุงแก้ไข
1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียน สนุกสนาน			
2. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำทนายให้ผู้เรียนกล้า คิด กล้าแสดงความคิดเห็น			
3. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน			
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น			
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริง ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของ ผู้เรียน			
6. มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุง พัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม			

ใบกิจกรรมที่ 5
การประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง** 1. ศึกษาหลักการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ให้ครูพิจารณาตรวจสอบการปฏิบัติด้านประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในรายการต่อไปนี้

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....	
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	การปรับปรุงแก้ไข
1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน			
2. กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน			
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางาน ได้ทันเวลาและเหมาะสม			
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม			
5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอ ความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความ ล้มเหลวที่เกิดขึ้น			

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4

เรื่อง การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียนและการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู สนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน ครุนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา

จุดประสงค์

1. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
2. เพื่อประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
3. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
4. เพื่อประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	<p>1. ครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียน และการเก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>2. ครูร่วมกำหนดเป้าหมายการสังเกต พฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>3. ครูร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>4. ครูบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู</p> <p>5. ครูสนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้ จากการสังเกตชั้นเรียน</p> <p>6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป</p>	<p>1. ครู</p> <p>2. ผู้อำนวยการ</p> <p>สถานศึกษา</p> <p>3. ครูวิชาการ</p> <p>4. ครูหัวหน้า</p> <p>กลุ่มสาระ</p> <p>การเรียนรู้</p>	<p>ผลที่ได้รับ คือ</p> <p>บันทึกการสังเกต</p> <p>การจัดการเรียนรู้เชิง</p> <p>รุก</p>

สื่อการเรียนรู้

1. คู่มือครู
2. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
3. แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

4. แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
5. แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้
1. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
2. เพื่อประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
3. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
4. เพื่อประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ใบกิจกรรม
แบบบันทึกกิจกรรมการสังเกตการปฏิบัติงาน

ชื่อ-นามสกุลครูผู้สอน :		
รายวิชาที่สอน.....		
หน่วยการเรียนรู้.....		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....		
ระดับชั้น.....		
ครั้งที่ :	วัน เดือน ปีที่จัดกิจกรรม :	สถานที่ :
ภาคเรียนที่ :	ปีการศึกษา :	ระยะเวลา:
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....คน		
1.....		
2.....		
3.....		
4.....		

ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ	บันทึกเพิ่มเติม
1. การเริ่มต้นบทเรียน		
1.1 มีการทบทวนเนื้อหาหรือเชื่อมโยงเนื้อหา ก่อนสอนบทเรียนใหม่		
1.2 มีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้		
1.3 มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน		
1.4 มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ/กระตุ้นผู้เรียน		
1.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		
ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ	บันทึกเพิ่มเติม

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน			
2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย			
2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน			
2.3 มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์ เดิมเช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ			
2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้			
2.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างความรู้ด้วยตนเอง			
2.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียน ไปใช้ในชีวิตจริง			
2.7 มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ			
2.8 ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือ ประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ			
2.9 ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจ ของนักเรียน			
2.10 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอน ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้			
2.11 อื่นๆ (โปรดระบุ).....			

ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ	บันทึกเพิ่มเติม
3. การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้		
3.1 ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้		
3.2 มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน		
3.3 มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย		
3.4 ใช้สื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์		
3.5 มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน		
3.6 มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม		
3.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		
4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน		
4.1 มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน		
4.2 มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น		
4.3 มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน		
4.4 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น		
4.5 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ใน ชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน		

ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ	บันทึกเพิ่มเติม
4.6 มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม		
4.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		
5.1 ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน		
5.2 กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน		
5.3 ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม		
5.4 มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม		
5.5 ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น		
4.6 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		

ข้อค้นพบ/จุดเด่นในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

แนวทางการปรับปรุงพัฒนา

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้รับการนิเทศ ลงชื่อ.....ผู้ร่วมนิเทศ

(.....)

(.....)

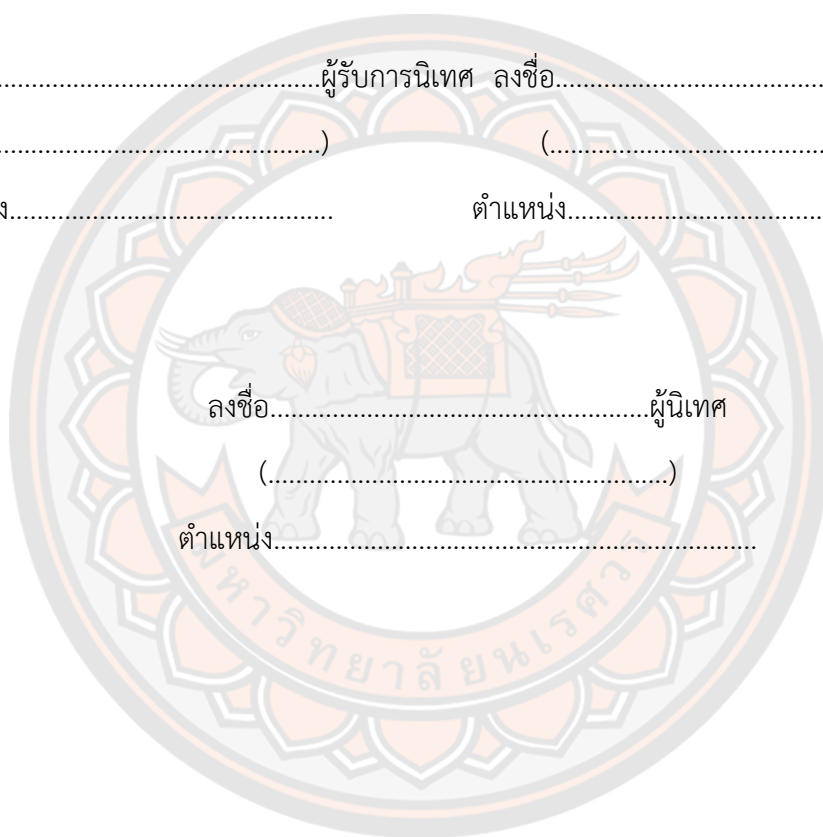
ตำแหน่ง.....

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ผู้นิเทศ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4

เรื่อง การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผล การปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน พิจารณาเป้าหมาย การเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดง หลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู ร่วมรับ ชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและ จุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและ พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม

จุดประสงค์

เพื่อสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	1. ครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน	1. ครู 2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผล และการประเมินผล
	2. ครูร่วมพิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้า	สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	3. ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐาน เชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้ เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู	กลุ่มสาระ การเรียนรู้	ของครู
	4. ครูร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		
	5. ครูร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควร พัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก		
	6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		
<hr/>			
สื่อการเรียนรู้			
แบบสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้หลักสูตร			
การประเมินผล			
<hr/>			
จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	
เพื่อสะท้อนผลและการ ประเมินผลสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	การเข้าร่วมกิจกรรม และร่วมสะท้อนผล	แบบสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้หลักสูตร	

ใบกิจกรรม

แบบบันทึกผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้หลักสูตร

ครั้งที่ :	วัน เดือน ปีที่จัดกิจกรรม :	สถานที่ :
ภาคเรียนที่ :	ปีการศึกษา :	ระยะเวลา:
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....คน		
1.....		
2.....		
3.....		
4.....		
5.....		

ประเด็น	จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา	แนวทางการปรับปรุง และพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
ด้านครู			
ด้านการจัดกิจกรรม			

ประเด็น	จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา	แนวทางการปรับปรุง และพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
ด้านบรรยากาศ			
ด้านสื่อการเรียนรู้			
ด้านประเมินผล			

รายการอ้างอิง

- กฤษฎากาญจน์ โดพิทักษ์. (2562). *การประเมินการปฏิบัติ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. พิษณุโลก :
รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลิสรา จิตรชญาณิข. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญตา บุศวาศ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพสำหรับอาจารย์พยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ*. 35(1),
290-302.
- จันทรา แซ่ลิ้ว. (2560). *ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active learning ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2
ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี. (2562). *การออกแบบระบบการเรียนการสอน.
(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ภูมิพงษ์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัด
การเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6(7), 334-349.
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาชาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- วัชรรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563). *สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2563 (IMD 2020)*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- _____. (2564ก). *รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัย เทคโนโลยีภาคใต้*. ปริญญาโท. ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Buffalo Educational Technology Center. (2001). Active Learning. Retrieved from <http://www.buffalo.edu/ubcei/enhance/designing/learning-activities/active-learning.html>
- Meyer, C. & Jones, T.B. (1993). *Promoting Acting Learning, Strategies for the College Classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.
- OECD. (2021). Teacher professional development. Retrieved from <https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41732&filter=all>

คู่มือครู

เอกสารประกอบหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโดย
ญาณิฐา ราชคม

นิสิตปริญญาเอก
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คำนำ

คู่มือครูฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สาระของคู่มือครู ประกอบด้วย กิจกรรมเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือวิทยากรฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพจนเกิดความชำนาญหรือเชี่ยวชาญต่อไป

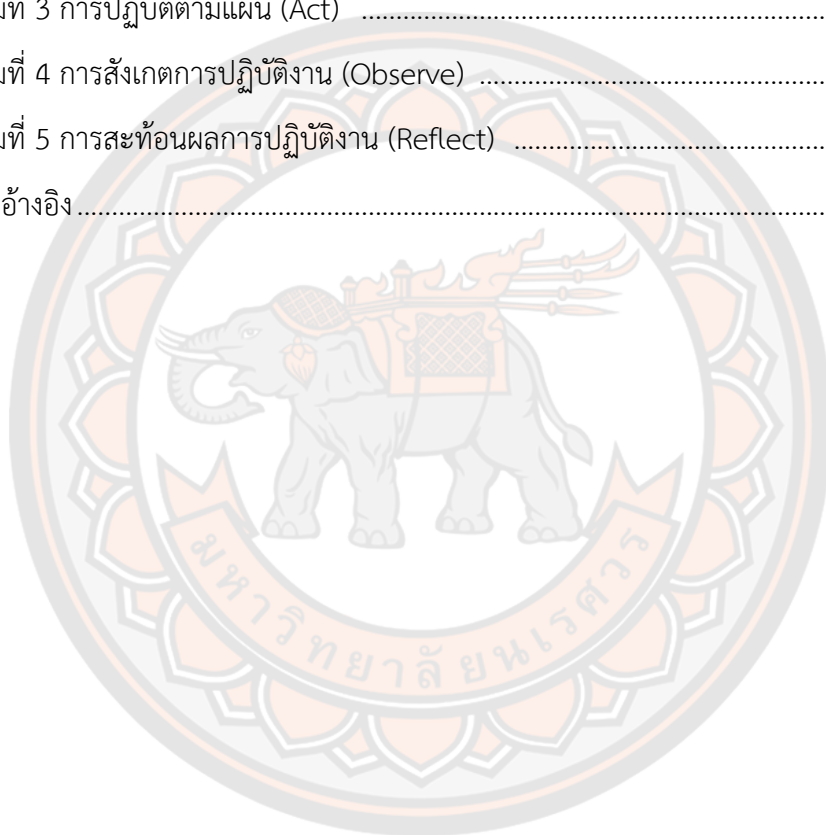
ญาณิฐา ราชคม

นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิจกรรมที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)	1
กิจกรรมที่ 2 การวางแผน (Plan)	5
กิจกรรมที่ 3 การปฏิบัติตามแผน (Act)	8
กิจกรรมที่ 4 การสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)	40
กิจกรรมที่ 5 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)	48
รายการอ้างอิง.....	52

กิจกรรมที่ 1

เรื่อง การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

กิจกรรมการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา (Situation analysis) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันแบ่งปันสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน รับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จุดประสงค์

เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	1. ครูร่วมแบ่งปันสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู	ผลที่ได้รับ คือ
	2. ครูร่วมคัดเลือกปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้
	3. ครูร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน	3. ครูวิชาการ	เชิงรุก
	4. ครูรับการชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหามาจากผู้เชี่ยวชาญ	4. ครูหัวหน้า กลุ่มสาระการ เรียนรู้	2. แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้
	5. ครูสะท้อนผลในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน	เรียนรู้	เชิงรุก

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	6. ครุณาข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผน การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก		

สื่อการเรียนรู้

แบบบันทึกการค้นหาคำปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้
เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	สรุปข้อมูล	แบบบันทึกการค้นหาคำปัญหาและ ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก

ใบกิจกรรมที่ 1

แบบบันทึกการค้นหาปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

คำชี้แจง ขอให้ครูตอบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อ-สกุล :		
.....		
รายวิชาที่สอน :		
.....		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ :		
.....		
ครั้งที่ :	วัน เดือน ปีที่จัดกิจกรรม :	สถานที่ :
.....
ภาคเรียนที่ :	ปีการศึกษา :	ระยะเวลา:

ปัญหา/ที่ต้องการพัฒนา	สาเหตุของปัญหา/ สาเหตุที่ต้องการพัฒนา	ลำดับความสำคัญของ ปัญหา/ที่ต้องการพัฒนา

สรุปปัญหา/ความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

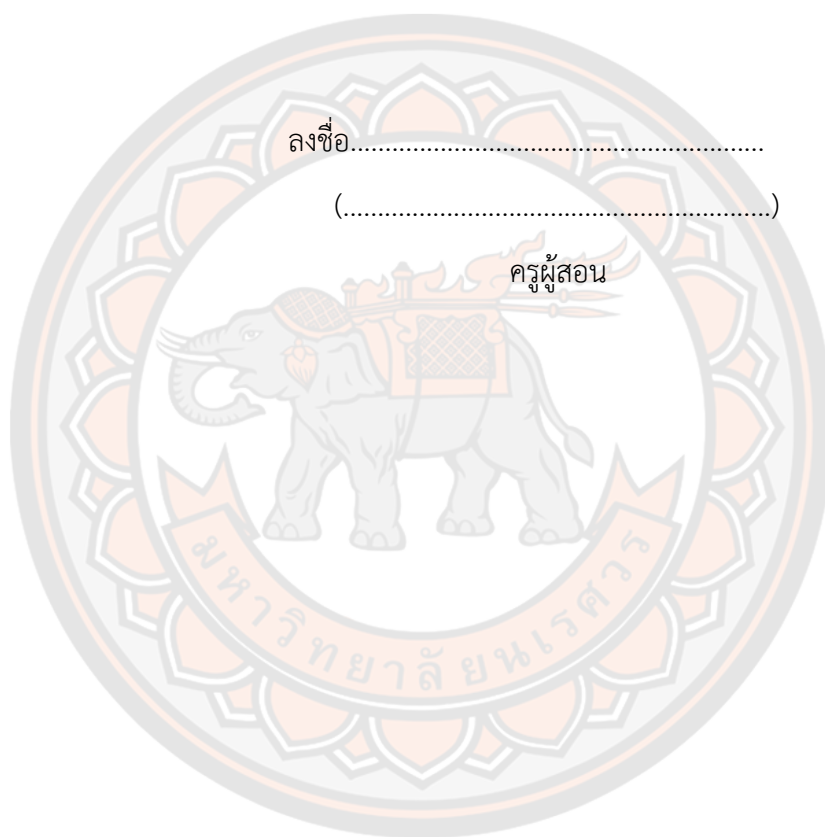
.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2

เรื่อง การวางแผน (Plan)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การวางแผน (Plan) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกรณีศึกษาติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ชัดเจน รับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จุดประสงค์

เพื่อวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้หลักสูตร

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	1. ครูร่วมกันกำหนดข้อตกลงและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. ครู 2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	ผลที่ได้รับ คือ แผนการเสริมสร้าง สมรรถนะการจัด
	2. ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และแนวปฏิบัติที่ดีในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้า กลุ่มสาระ	การเรียนรู้เชิงรุก
	3. ครูร่วมกันพุดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้	การเรียนรู้	

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	<p>เกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกการนิเทศติดตาม และประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง พร้อมเครื่องมือวัดและประเมินผล</p> <p>ที่ชัดเจน</p> <p>4. ครูร่วมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์และการชี้แนะเกี่ยวกับแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>5. ครูร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นของแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p> <p>6. ครูปรับปรุงแก้ไขแผนการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก</p>		
สื่อการเรียนรู้			
แบบบันทึกกิจกรรมการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก			
การประเมินผล			
จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	
เพื่อวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้หลักสูตร	สรุข้อมูล	แบบบันทึกกิจกรรมการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	

กิจกรรมที่ 3

เรื่อง การปฏิบัติตามแผน (Act)

ระยะเวลา 48 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปฏิบัติตามแผน (Act) เป็นการปฏิบัติตามแผนโดยครูเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 หน่วยการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบและเขียน แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอแผนการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สะท้อน ผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนนำไปใช้จริง

จุดประสงค์

1. เพื่อดำเนินการตามแผนการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่วางไว้
2. เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจั ด การเรียนรู้เชิงรุก

เนื้อหา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การวางแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตามแผนเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การสังเกตการปฏิบัติการเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเสริมสมรรถนะจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
48	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. ครูกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของตนเอง 3. ครูออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4. ครูนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น การวิพากษ์ และชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ 5. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครู ร่วมกันประเมินและสะท้อนผลการเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก 6. ครูปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนนำไปใช้จริง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครู 2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้า กลุ่มสาระ การเรียนรู้ 	<p>ผลที่ได้รับ คือ</p> <p>แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน</p>

สื่อการเรียนรู้

1. คู่มือครู
2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้
1. เพื่อจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	การเข้าร่วมกิจกรรม -	
2. เพื่อประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		แบบประเมินความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ใบความรู้ ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณลักษณะหรือแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความหมาย

องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
3. ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
4. ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ
5. ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดเรียนรู้เชิงรุก

ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการวางแผนการสอนอย่างมีระบบ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ การสอน สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียน และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้สอนวางแผนการสอนอย่างมีระบบ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้ (มนสิข สิริธิสมบุญ, 2565)

2. หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ (มนสิข สิริธิสมบุญ, 2565)

1. ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถอะไร ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน

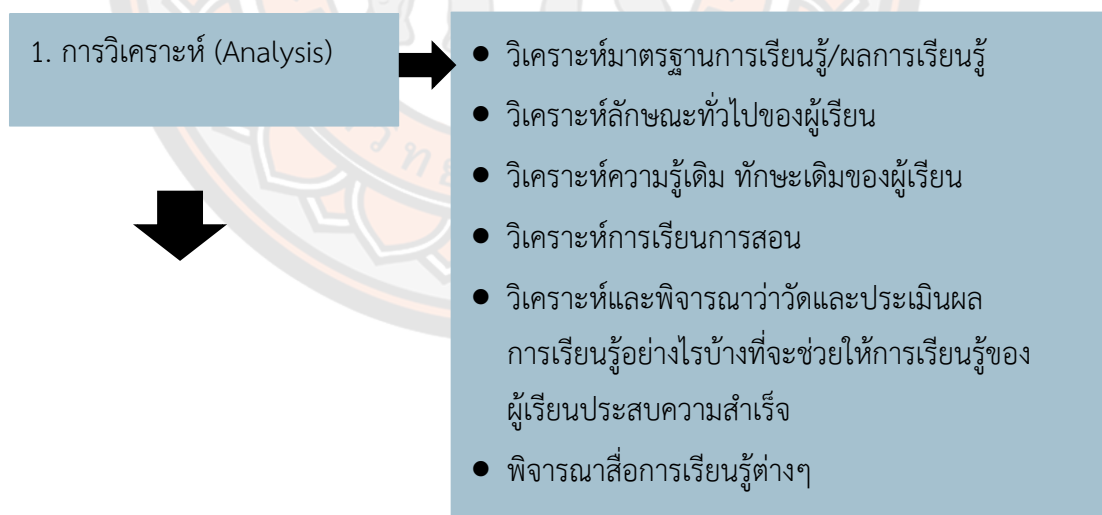
2. ออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้นั้น ผู้ออกแบบควรมีความเข้าใจ ใครเป็นผู้เรียนหรือใคร เป็นกลุ่มเป้าหมาย และควรรู้จักกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย

3. ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาในรายวิชานั้นๆ ได้ดีที่สุตอย่างไร ควรใช้วิธีการและกิจกรรม การเรียนรู้อะไรที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีปัจจัยสิ่งใดที่ต้องคำนึงถึงบ้าง

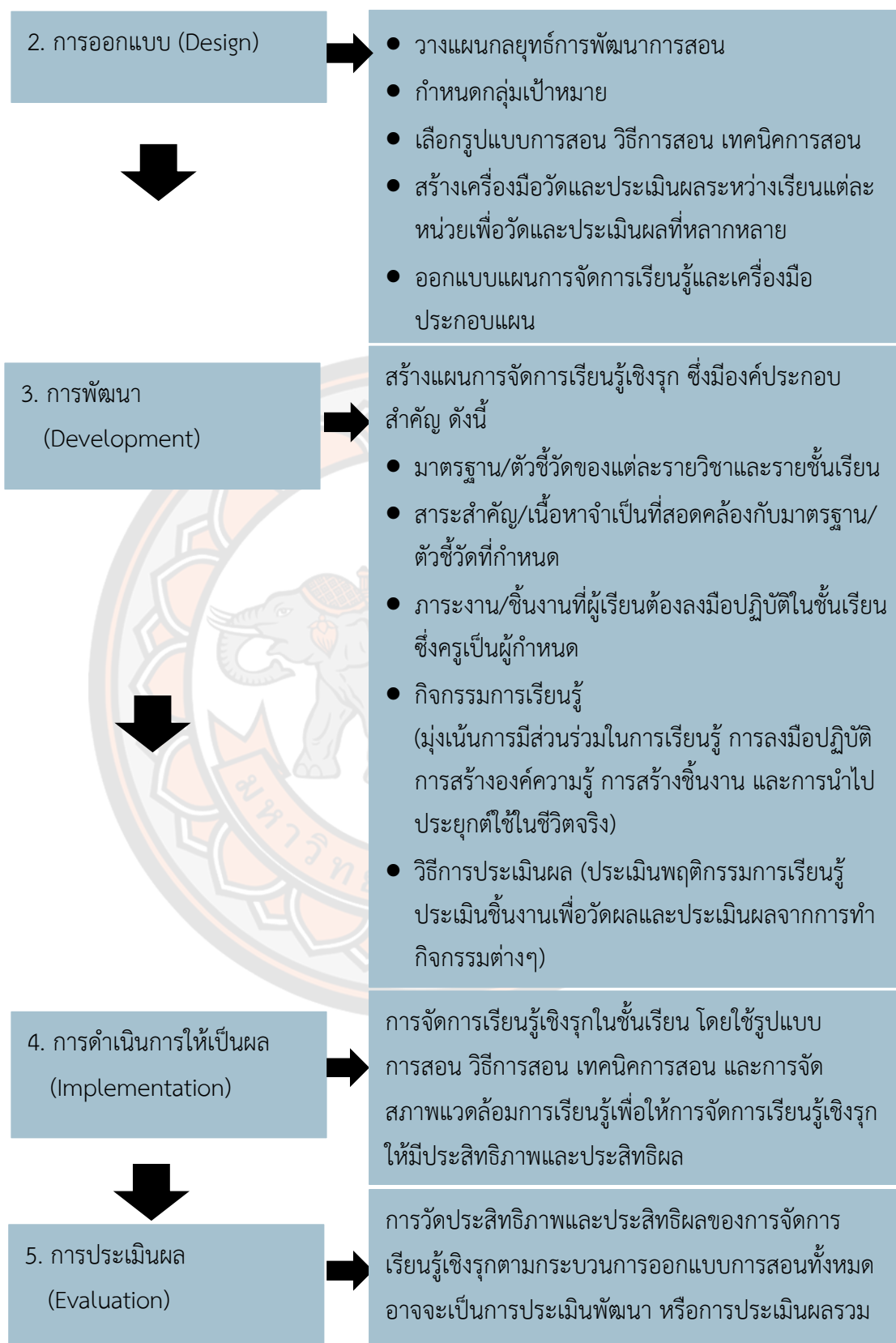
4. เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ และจะใช้วิธีการใดในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึง มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วพิจารณา การออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัด และประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นไป ตามเป้าหมายที่กำหนด (มนสิช สิทธิสมบูรณ์, 2565) ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แบบจำลอง ADDIE model มีดังนี้ (จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรรา เล่าเรียนดี, 2562)

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ต่อ)

4. สิ่งที่ต้องพิจารณาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนครั้งนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลการเรียนอย่างไร ดังนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก
3. สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม

การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการกำหนดจุดมุ่งหมาย การคัดเลือกเนื้อหา การวิเคราะห์ผู้เรียน การกำหนดกิจกรรม การเลือกสื่ออุปกรณ์ และการประเมินผล เป็นการเตรียมการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีแบบแผน เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้สามารถบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพได้ (มนสิข สติธิสมบุรณ์, 2565)

2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) ชื่อวิชา ระดับชั้น ชื่อเรื่อง เวลาที่ใช้สอน 2) มาตรฐานการเรียนรู้ 3) ผลการเรียนรู้ 4) การบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) แนวคิดหลัก 6) ผังมโนทัศน์ 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล และ 10) บันทึกหลังสอน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหรือหัวข้อมีแนวทางและเทคนิคการเขียนไว้ดังนี้ (มนสิช สิทธิสมบูรณ์, 2565)

2.1 ชื่อวิชา ระดับชั้น ชื่อเรื่อง เวลาที่ใช้สอน

ให้ระบุชื่อวิชา ระดับชั้น ตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ทั้งสามระดับจะมีทั้งเนื้อหาความรู้ที่เป็นพื้นฐาน (สาระการเรียนรู้แกนกลาง) และเนื้อหาความรู้เฉพาะ (สาระเพิ่มเติม)

การระบุชื่อเรื่อง ให้วิเคราะห์จากเอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เอกสารตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระ คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระ เป็นต้น

เวลาที่ใช้สอน ให้วิเคราะห์ตามสภาพจริงโดยดูจากปฏิทินปฏิบัติการของสถานศึกษานั้น ๆ หากสถานศึกษามีกิจกรรมนอกหลักสูตรมาก เช่น กีฬาสี เข้าค่าย ทัศนศึกษา ฯลฯ อาจต้องปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้กระชับมากขึ้น เพื่อให้สอนได้ครบเนื้อหา ทันเวลา

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

การระบุมาตรฐานการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคิดหา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการจัดให้กับผู้เรียนก่อน จากนั้นจึงวิเคราะห์ย้อนกลับไปดูว่าสาระ และ มาตรฐานการเรียนรู้ใดสอดคล้องกับกิจกรรมที่จัด

2.3 ผลการเรียนรู้ / จุดประสงค์การเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ หรือเดิมอาจเรียกจุดประสงค์การเรียนรู้ (เชิงพฤติกรรม) เป็นการกำหนดสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งครูสามารถสังเกตหรือตรวจสอบได้ การเขียนผลการเรียนรู้ จะวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้รายภาค/รายปี ตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ/หรือ หลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู งานวิจัย ข้อมูล ข่าวสารที่พบในชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม จากนั้น

จึงเขียนเรียงเป็นข้อๆ โดยทั้งหมดต้องครอบคลุมสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ ขณะที่ครูสอนและเสร็จสิ้นการสอน ซึ่งได้แก่ เนื้อหาความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และเจตคติ (Attitude)

การเขียนผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านเนื้อหาความรู้ และทักษะกระบวนการ ยังคงนิยมเขียนในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเขียนอาจมีเทคนิคที่พอสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกโดยใช้ปาก ซึ่งส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ด้านเนื้อหาความรู้ (Knowledge) อาจเขียนขึ้นต้นด้วยคำว่า บอก... อธิบาย... อภิปราย... สรุป... เปรียบเทียบ... ยกตัวอย่าง ... วิเคราะห์...

2. พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกโดยใช้มือ แขน ขา ซึ่งส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับจุดประสงค์ด้านทักษะกระบวนการ (Process) อาจเขียนขึ้นต้นด้วยคำว่า เขียน... วาด... คำนวณ... จำแนก... ตั้งคำถาม... สืบค้น... สังเกต... ออกแบบ... ทดลอง... บันทึกผล... นำเสนอ... สาธิต... โต้เถียง... แสดงบทบาทสมมติ...

3. ผลการเรียนรู้ด้านเจตคติ (Attitude) อาจมีได้ 2 แบบ คือ เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ (attitude towards science) เช่น ความชอบ ความสนใจ รัก ตระหนักและเห็นคุณค่าในการศึกษาวิทยาศาสตร์ และ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ (scientific attitude) เช่น กระตือรือร้น อดทน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา สนใจใฝ่รู้ มีเหตุมีผล การเขียนผลการเรียนรู้ด้านเจตคตินี้ ต้องระบุให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียน

2.4 การบูรณาการ

โดยการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดหรือสภาวะการณ์ต่างๆ เช่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ปัญหาครอบครัว ยาเสพติด และปัญหาออร์phan เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2.5 แนวคิดหลัก /สาระการเรียนรู้

แนวคิดหลัก หรือเนื้อหาวิชา ควรเขียนให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ การเขียนแนวคิดหลัก อาจเขียนได้ 2 รูปแบบ ได้แก่

2.5.1 แบบความเรียง ที่สรุปความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติ และคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต้องการสอน ความยาวประมาณ 5-10 บรรทัด

2.5.2 แบบรายชื่อ เป็นการสรุปแนวคิดหลักออกเป็นข้อๆ ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรมีแนวคิดหลักไม่เกิน 10 ข้อ

ในปัจจุบันอาจมีหัวข้อ “สาระการเรียนรู้” แทนที่หรือเพิ่มเติมจากหัวข้อ “แนวคิดหลัก” การเขียนสาระการเรียนรู้จะบอกเฉพาะแนวคิดที่ต้องเรียนเท่านั้น จึงมักปรากฏเป็นวลีสั้นๆ เช่น 1) การสร้างอาหารของพืช 2) การสังเคราะห์ด้วยแสง อย่างไรก็ตาม ทั้งสองหัวข้อล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ให้ผู้สอนได้สรุปเนื้อหาที่ผู้สอนตั้งใจจะสอนในคาบเรียนนั้นๆ

2.6 ผังมโนทัศน์

ผังมโนทัศน์ หรือ ผังแนวคิด (Concept map) เป็นการเขียนเชื่อมโยงแนวคิด (concept) ต่างๆ ที่จะสอน ผังผังมีหลายรูปแบบ ที่นำเสนอในแผนภาพที่ 2 เป็นผังเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของพืช แนวคิดแต่ละระดับจะมีคำเชื่อม มีลูกศรแสดงทิศทางของความสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ครู อาจเขียนผังมโนทัศน์ตามความถนัด ซึ่งบางแห่งนิยมเขียนในลักษณะของแผนผังภายในใจ (mind map) ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งเป็นแนวคิด ประโยค หรือวลี ที่มีคำเชื่อมหรือไม่ก็ได้

2.7 กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย 3 ชั้นหลัก คือ

2.7.1 ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน มีเป้าหมายเพื่อทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนในแต่ละครั้ง

2.7.2 ชั้นสอน มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่คุณสอนตั้งใจและเขียนไว้ในผลการเรียนรู้ ในขั้นนี้ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลดการบรรยาย (บรรยายเท่าที่จำเป็น) เพิ่มการตั้งคำถามให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น (อภิปราย) ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้มาช่วย เพื่อให้การสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.7.3 ชั้นสรุป มีเป้าหมายเพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียนอย่างเป็นทางการ หรือเป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ ผู้สอนอาจใช้คำถามชี้แนะให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียน แล้วทำการบันทึกสิ่งที่ผู้เรียนพูดบนกระดาน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนทั้งห้องสามารถตามบทเรียนได้ทัน และเกิดผลพลอยได้คือ ผู้เรียนจะรู้สึกภูมิใจที่ครูให้ความสำคัญกับคำพูดหรือความคิดเห็นของตน และยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักและสนใจ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ในวิชานั้น ๆ อีกด้วย

2.8 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อ ที่สร้างขึ้นเองควรระบุชื่อเรียก/ชื่อเรื่องกำกับไว้ พร้อมทำเฉลย (ถ้ามี) ด้วยทุกครั้ง หากมีการใช้สื่อที่มีได้สร้างขึ้นเอง เช่น สื่อสามมิติ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ให้ระบุอ้างอิงผู้ผลิต แหล่งที่มาให้ชัดเจน สื่อ ประเภท วัสดุ อุปกรณ์ ควรเลือกใช้ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น สื่อ ประเภท สิ่งมีชีวิต ควรดูแล รักษาให้อยู่ในสภาพเดิมแล้วนำกลับไปคืนที่

แหล่งเรียนรู้ อาจเป็นได้ทั้ง สถานที่ และบุคคล เช่น วัด โบราณสถาน นักวิทยาศาสตร์ นักคอมพิวเตอร์ ประชาชนชาวบ้าน ที่มีอยู่ในชุมชน กรณีของสถานที่ครูควรไปสำรวจสถานที่เรียนรู้นั้น ด้วยตนเองก่อน แนะนำให้กับผู้เรียนทราบต่อไป

2.9 การวัดและประเมินผล

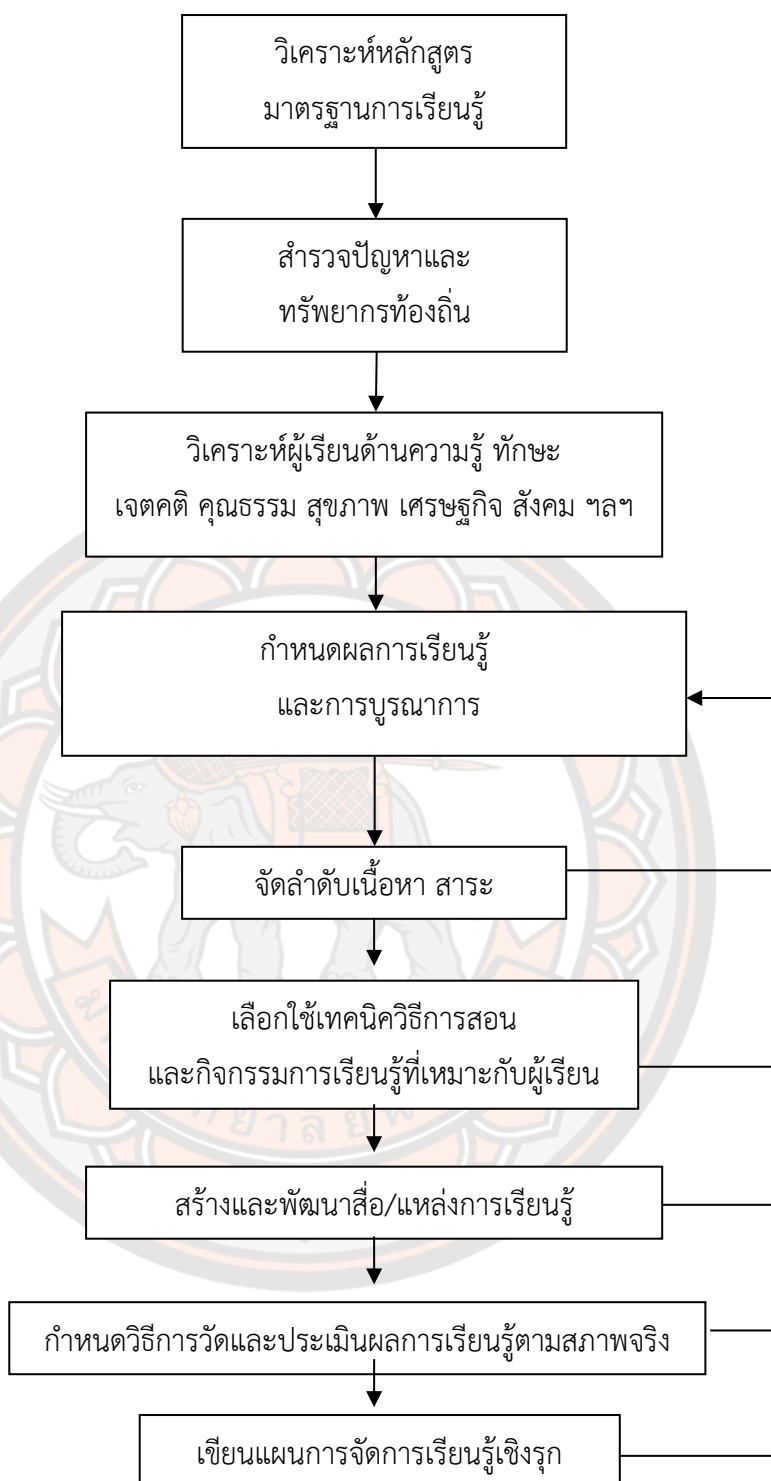
การเขียนถึงวิธีการวัดและประเมินผล ต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้และกิจกรรม การเรียนรู้ การวัดและประเมินทำได้หลายวิธี เช่น การถามตอบ การอภิปรายในชั้นเรียน การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ การทำงานกลุ่ม หรือการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน การตรวจการบ้าน แบบทดสอบ แบบฝึกหัด แผนผังมโนทัศน์ เรียงความ รายงาน ฯลฯ การวัดและประเมินผลทำได้ ทั้งก่อน-หลัง และหรือในขณะสอน ซึ่งการประเมินขณะสอนจะช่วยให้ครูทราบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจ สิ่งที่เรียนหรือไม่ จากนั้น ครูสามารถปรับวิธีการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ สามารถเรียนรู้ สิ่งที่เรียนได้ทันก่อนหมดเวลาเรียน

2.10 บันทึกหลังสอน

ครูควรเขียนบันทึกหลังเสร็จสิ้นการสอน โดยบันทึกเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียน เช่น วิธีการสอนที่ไม่ได้ผล นักเรียนไม่คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกัน พร้อมทั้งวิเคราะห์ สาเหตุและแนวทางแก้ไข หากต่อมารครูสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ก็ให้บันทึกไว้ด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

3. ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยทั่วไปจะลำดับการปฏิบัติ แสดงตาม แผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(ที่มา: มนสิช สัทธิสุมบูรณ์, 2565)

กรณีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง : เวลา

เวลา 1 ชั่วโมง

สัปดาห์ที่ วันที่

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด
ตัวชี้วัด

ค 2.1 ป.4/3 บอกเวลาบนหน้าปัดนาฬิกา อ่านและเขียนบอกเวลาโดยใช้จุด และบอก
ระยะเวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนบอกเวลากลางวัน กลางคืนโดยใช้จุด (K)
2. อ่านและเขียนบอกเวลาเป็นนาฬิกาและนาทีโดยใช้จุด (P)
3. เห็นคุณค่าของการอ่านและเขียนบอกเวลาโดยใช้จุด เพื่อนำไปใช้บอกเวลาใน

ชีวิตประจำวัน (A)

สาระสำคัญ

การบอกเวลาเป็นนาฬิกาและนาที เข็มสั้นบอกเวลาเป็นชั่วโมง เข็มายาวบอกเวลาเป็นนาที
เวลา 6.00 น. – 17.59 น. เป็นช่วงเวลากลางวัน
เวลา 18.00 น. – 5.59 น. เป็นช่วงเวลากลางคืน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

10. นักเรียนทำสมาธิก่อนเรียน พร้อมท่องสูตรคูณ แม่ 7 – 9
11. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย ทบทวนความรู้ ถามตอบเกี่ยวกับลักษณะของนาฬิกา บอกเวลาจากภาพ ครูเสนอ บนจอโทรทัศน์เป็น Power Point
- 12.

ลักษณะของนาฬิกา เข็มสั้น (ชั่วโมง) เข็มยาว (นาที) เข็มที่สามเพิ่มขึ้นมา (วินาที) นาฬิกาบอกเวลาแบบตัวเลข (ดิจิทัล)

13.นักเรียนตอบคำถาม จากภาพนาฬิกา

โรงเรียนบ้านสมเด็จ
Ban Samsong School

เรื่องเวลา : ชั้น ป.4

➤ นาฬิกาเรือนนี้บอกเวลาอย่างไร
➤ นาฬิกาเรือนนี้มีเข็มกี่เข็ม
➤ เข็ม 2 เข็มต่างกันอย่างไร
➤ เข็มสั้นชี้ที่เลขใด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

- นาฬิกาเรือนนี้บอกเวลาอย่างไร (บอกเวลาโดยใช้เข็มระบุเวลา)
- นาฬิกาเรือนนี้มีเข็มกี่เข็ม (2 เข็ม)
- เข็ม 2 เข็มต่างกันอย่างไร (เข็มสั้น, เข็มยาว)
- เข็มสั้นชี้ที่เลขใด (เลขเลข 6 มาเล็กน้อย)
- เข็มสั้นบอกเวลาอย่างไร (บอกเวลาเป็นชั่วโมง)
- เข็มยาวชี้ที่เลขใด (เลข 2)
- เข็มยาวบอกเวลาอย่างไร (บอกเวลาเป็นนาที)
- เข็มยาวเดิน 1 รอบคิดเป็นกี่นาที (60 นาที)
- เข็มยาวเดินครบ 1 รอบ เข็มสั้น จะหมุนกี่ช่อง (1 ช่อง)
- 1 ชั่วโมงเท่ากับกี่นาที (60 นาที)
- นาฬิกาเรือนนี้บอกเวลาเท่าไร (6 นาฬิกา 10 นาที/18 นาฬิกา 10 นาที)

14.นักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกันระดมความคิด (สืบหาความรู้) ฝึกเขียนเวลาให้เป็นช่วงเวลากลางวันและกลางคืน จากนาฬิกาที่มีให้

ข้อ	เวลา	กลางวัน	กลางคืน
1	8.30	8.30 น.	20.30 น.
2			
3			
4			
5			
6			

15.นักเรียนแต่ละกลุ่ม **เขียนช่วงเวลา**ที่ได้ช่วยกันระดมความคิดตามกระดานกลุ่มของตนเอง (กระดานกลุ่ม B.G.)

16.นักเรียน**นำเสนอ**งาน การบอกเวลากลางวันกลางคืน **ด้วยเครื่องเสียง**

17.**สะท้อนคิด**ก่อนทำแบบฝึกหัด ร่วมกันสรุปบทเรียน การอ่านและการเขียนบอกเวลากลางวัน กลางคืนโดยใช้จุด

18.นักเรียน**ทำแบบฝึกหัด** ครูเดินตรวจงานนักเรียน

สื่อการเรียนรู้

5. นาฬิกา
6. ใบงานเรื่องการบอกเวลา กลางวัน กลางคืน
7. Power Point
8. กระดานกลุ่ม B.G. Model

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์ผ่าน
ตรวจใบงาน เรื่อง การบอกเวลากลางวัน กลางคืน	ใบงาน เรื่อง การบอกเวลากลางวัน กลางคืน	ร้อยละ 60 ขึ้นไป
ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนรายบุคคล	แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไป

บันทึกผลหลังการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้

นักเรียน ป.4 จำนวนทั้งหมด คน มีจำนวน คน คิดเป็นร้อยละ
 สามารถ

ปัญหา / อุปสรรค

.....

การแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
 (.....)

ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....

ลงชื่อ
 (.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นวิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participate) ในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Construct) โดยตัวผู้เรียนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) รวมทั้งการจัดปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้ทั้งด้านพุทธิปัญญา จิตตปัญญา และทักษะปัญญา โดยมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือ (มนสิข สติธิสุมบูรณ์, 2565)

ปัจจัย (Input) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการ (Process) หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ผลผลิต (Product) หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุได้ ได้แก่ พุทธิปัญญา จิตตปัญญา และทักษะปัญญา

หลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก มีหลักการสำคัญ ดังนี้ (มนสิข สติธิสุมบูรณ์, 2565)

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้
2. จัดกิจกรรมโดยสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้อ่าน พูด ฟัง และคิดอย่างลุ่มลึก โดยผู้เรียนเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ประเมินค่า คิดแก้ปัญหา
4. ให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ รวมถึงการเชื่อมโยงหลักการ ทฤษฎีกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ และเกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery learning) คือ เกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดได้จริง
6. ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ได้เผชิญสถานการณ์จริง และมีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ในการทำงานจนประสบความสำเร็จ
7. ให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้หรือการทำงานตามความถนัดและความสามารถของตนเอง สามารถก้าวหน้าไปเร็วช้าแตกต่างกันได้ (Self-pacing)

8. จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหา คัดสรร และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมอื่นๆ เช่น ตั้งคำถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปความรู้ที่ได้รับจากสิ่งที่ได้เรียนมา

9. ให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเองระหว่างเรียน (Assessment as learning) เพื่อการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตน

10. สังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน
3. มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมเช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง
7. มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ
8. ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ
9. ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน
10. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

ความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

ความหมายของสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่เสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ทั้งนี้ สื่อการเรียนรู้ความถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานศึกษาที่ การสาธิต การทดลอง การสัมภาษณ์

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่มีข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศหรือความรู้ต่างๆ ที่ให้ผู้เรียนหรือผู้สนใจทั่วไปสามารถไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือด้วยการแนะนำของผู้สอน โดยทั่วไปมักหมายถึง สถานที่ที่เปิดให้ผู้เรียนหรือบุคคลทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และพิพิธภัณฑ์ (กุลิสรา จิตรชญาวณิช, 2562)

หลักเกณฑ์การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้
2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน
3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย
4. ใช้สื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์
5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม

ความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ความหมายการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนหรือสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยและมีความพร้อมต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (กุลิสรา จิตรชฎาวณิช, 2562)

ความสำคัญของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนหรือการจัดห้องเรียนมีความสำคัญหลายประการต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ (กุลิสรา จิตรชฎาวณิช, 2562)

1. ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการมาเรียนและไม่เกิดความเบื่อหน่าย
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจในบทเรียน
5. ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนเป็นสถานที่ที่น่าอยู่
6. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ของนักเรียน

หลักการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน
2. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น
3. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน
6. มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม

ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผลการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น และเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของครู โดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง และให้ข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนตามความเป็นจริงอย่างรอบด้าน

หลักการประเมินผลการเรียนรู้

หลักการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน
2. กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม
5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

วิธีการและเครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือ	การนำไปใช้
1. แบบทดสอบข้อเขียน (paper and pencil)	1.1 แบบทดสอบวัดความรู้ใช้เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ ใช้วัดก่อนการทดสอบภาคปฏิบัติ 1.2 แบบทดสอบที่ใช้อธิบายกระบวนการทำงานหรือกระบวนการแก้ปัญหา มีข้อความที่ให้ผู้ตอบอธิบายวิธีการ ขั้นตอน หรือกระบวนการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น ให้ระบุอุปกรณ์และขั้นตอนการปรุงอาหาร เป็นต้น

เครื่องมือ	การนำไปใช้
2. แบบทดสอบปากเปล่า (Oral test)	ควรใช้เมื่อต้องการประเมินผู้รับประเมินหรือผู้เรียนรายบุคคล โดยเฉพาะการประเมินการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และใช้กรณีที่ต้องการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติงานนั้นจริงหรือตรวจสอบทักษะการปฏิบัติของแต่ละคน
3. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)	เป็นรายการที่ระบุพฤติกรรมหรือลักษณะที่บ่งชี้ทักษะสำคัญที่ต้องการประเมิน
4. แบบสอบถามแบบ มาตราประมาณค่า (Rating scale)	ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการปฏิบัติงานโดยครูและใช้เพื่อการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. แบบสังเกตพฤติกรรม โดยใช้เกณฑ์การให้ คะแนนแบบรูบริค (Scoring rubric)	ใช้ประเมินทักษะการปฏิบัติโดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมเป็นหลัก เป็นการสังเกตการเตรียมการ กระบวนการ ผลงาน หรือนิสัยการปฏิบัติงาน ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค จึงเป็นแนวทางหรือชุดของเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมินการปฏิบัติงานที่ประกอบด้วย การบรรยายความสามารถ (Performance description) และมาตร (Scale) ในการให้คะแนนที่ระบุรายละเอียดจากระดับดีที่สุดไปจนถึงระดับที่ต้องการพัฒนา เกณฑ์การให้คะแนนรูบริคแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคแบบองค์รวม (Holistic scoring) และเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubric)
6. การสัมภาษณ์ (Interview)	เป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้เรียนโดยตรง โดยมีข้อกำหนดและจุดมุ่งหมาย และอาจใช้การสังเกตประกอบไปด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
7. การตรวจผลงาน	เป็นการวัดผลและประเมินผลที่เน้นความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน หลังจากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจแล้ว

เครื่องมือ	การนำไปใช้
8. การรายงานตนเอง	เป็นการให้ผู้เรียนได้เขียนบรรยายหรือคำตอบสั้นๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงาน ความพอใจในผลงานออกมาเป็นชิ้นงาน
9. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio assessment)	เป็นสิ่งที่ใช้เก็บรวบรวมสะสมงานของผู้เรียนที่บ่งบอกถึงความสำเร็จเฉพาะด้านของผู้เรียนที่ได้คัดสรรมาแล้ว โดยการสะสมผลงานผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการคัดสรรเนื้อหา เกณฑ์การคัดเลือก เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

(ที่มา: กฤษฎากาญจน์ โต้พิทักษ์, 2562)

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีลักษณะเป็นการประเมินผลงานหรือการปฏิบัติงานตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริงที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำได้โดยใช้การประเมินระดับคุณภาพของการปฏิบัติว่า ดีมาก ดี พอใช้ หรือยังต้องปรับปรุง โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด (Indicator) ตามระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ ดังนั้นเกณฑ์การประเมินผลงานหรือผลงานปฏิบัติงานที่นำมาใช้ คือ เกณฑ์การประเมินรูบริก (Rubric) และเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric scoring)

รูบริก หมายถึง แนวทางหรือชุดของเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการประเมินการปฏิบัติงานที่ประกอบไปด้วยการบรรยายความสามารถ (Performance description) และมาตร (Scale) ในการให้คะแนนที่ระบุรายละเอียดจากระดับที่ดีที่สุดไปจนถึงระดับที่ต้องการพัฒนา เรียกว่า เกณฑ์การให้คะแนนรูบริก

การแบ่งประเภทของเกณฑ์การให้คะแนนรูบริกมี 2 แนวคิด

1. เกณฑ์การให้คะแนนรูบริกแบบองค์รวม (Holistic scoring rubric) โดยพิจารณาจากคุณภาพโดยรวมของงานหรือกิจกรรม โดยให้คะแนนเชิงเดี่ยว และใช้เวลาในการให้คะแนนไม่มากนัก โดยทั่วไปมี 4-6 ระดับ อาจจะเริ่มต้นตั้งแต่ 0 หรือ 1 ก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกประเมินการเขียนนิทานแบบองค์รวม

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์
5	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครอย่างดี มีการอธิบายว่าใครเป็นอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม ด้วยภาษาที่น่าสนใจและมีรายละเอียด
4	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครส่วนใหญ่อย่างดี แต่การผูกเรื่องยังต้องให้มีความน่าสนใจขึ้น
3	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครบางส่วนอย่างดี แต่ยังมีรายละเอียดไม่เพียงพอหรือโครงสร้างยังไม่ชัดเจน
2	มีการสร้างและพัฒนาโครงเรื่อง ฉาก และตัวละครเพียงเล็กน้อย โครงสร้างและภาษาที่ใช้ยังต้องปรับปรุง
1	ส่วนประกอบของเรื่องที่ปรากฏอยู่ปราศจากรายละเอียดและโครงสร้างที่น่าสนใจ

(ที่มา: กฤษฎากาญจน์ โดพิทักษ์, 2562)

2. เกณฑ์การให้คะแนนรูบริกแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubric) โดยพิจารณางานหรือคุณลักษณะที่ต้องการประเมินมากกว่าหนึ่งมิติ คุณลักษณะดังกล่าวเป็นทักษะที่ซับซ้อน มีหลายมิติ จึงต้องการให้เห็นรายละเอียดชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคประเมินการเขียนนิทานแบบแยกองค์ประกอบ

รายการ	ระดับคุณภาพ			
	4	3	2	1
โครงเรื่อง: อะไรและทำไม	มีการพัฒนา โครงเรื่องทั้งสอง ส่วนอย่างดี	มีการพัฒนา โครงเรื่องส่วนใด ส่วนหนึ่งอย่างดี อีกส่วนหนึ่งยังต้อง ปรับปรุง	มีการพัฒนา โครงเรื่องทั้งสอง ส่วนแต่ยังไม่ดี เท่าที่ควร	ไม่มีการพัฒนา โครงเรื่อง ทั้งสองส่วน
ฉาก: เมื่อไรและที่ไหน	มีการพัฒนาฉากทั้ง สองส่วนอย่างดี	มีการพัฒนาฉาก ส่วนใดส่วนหนึ่ง อย่างดี อีกส่วนหนึ่ง ยังต้องปรับปรุง	มีการพัฒนาฉากทั้ง สองส่วนแต่ยังไม่ดี เท่าที่ควร	ไม่มีการพัฒนา ฉากทั้งสองส่วน
ตัวละคร: ใคร โดยบรรยาย พฤติกรรมลักษณะ ท่าทาง บุคลิกภาพ และอุปนิสัยของ ตัวละคร	มีการพัฒนา ตัวละครสำคัญ และให้รายละเอียด เพียงพอผู้อ่าน สามารถจินตนาการ ตัวละครได้อย่าง ชัดเจน	มีการพัฒนาตัว ละครสำคัญ และให้รายละเอียด พอสมควร ผู้อ่านสามารถ จินตนาการตัวละคร ได้อย่างเลื่อนราว	มีการพัฒนา ตัวละครสำคัญ โดยการตั้งชื่อเรื่อง เพียงอย่างเดียว	ไม่มีการพัฒนา ตัวละครหรือ ตั้งชื่อ

(ที่มา: กฤษฎากาญจน์ โต้พิทักษ์, 2562)

เกณฑ์การประเมิน เป็นการอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค ตัวอย่างเช่น

คะแนน 3-5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง

คะแนน 6-8 คะแนน หมายถึง พอใช้

คะแนน 9-12 คะแนน หมายถึง ดี

ใบกิจกรรมที่ 1

ฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง**
- ศึกษาสิ่งที่ควรพิจารณาในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - ให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและพิจารณาตรวจสอบการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่ามีความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับรายการดังต่อไปนี้

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....	
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	สอดคล้อง	ไม่ สอดคล้อง	การ ปรับปรุง แก้ไข
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ธรรมชาติผู้เรียน			
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก			
3. สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝน มีความถูกต้อง และตรงตามหลักสูตร			
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับ ชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริง ของผู้เรียน			
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่			

รายการ	สอดคล้อง	ไม่ สอดคล้อง	การ ปรับปรุง แก้ไข
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย			
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด			
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้			
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้			
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม			

ใบกิจกรรมที่ 2

ประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง**
1. ศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กรณีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 2. ให้ครูประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยตนเอง

แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน					
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก					
3. สารการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้หรือฝึกฝนมีความถูกต้องและตรงตามหลักสูตร					
4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน บริบทชุมชนหรือสภาพจริงของผู้เรียน					
5. กำหนดงาน ชิ้นงาน หรือภาระงาน (Task) ให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือประสบการณ์ใหม่					
6. เลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้เชิงรุกและมีความหลากหลาย					
7. กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มตามความสามารถและความถนัด					
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้					
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้					
10. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และใช้เวลาเหมาะสม					

ใบกิจกรรมที่ 3

สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง**
1. ศึกษาหลักเกณฑ์การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 2. ให้ครูพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยตนเอง

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....	
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	การปรับปรุงแก้ไข
1. ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้			
2. มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน			
3. มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย			
4. ใช้สื่อการเรียนหรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์			
5. มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน			
6. มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม			

ใบกิจกรรมที่ 4 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

- คำชี้แจง** 1. ศึกษาหลักการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
2. ให้ครูพิจารณาตรวจสอบการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตัวเอง
ว่าได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในรายการต่อไปนี้

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....	
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	เหมาะสม	ไม่ เหมาะสม	การปรับปรุง แก้ไข
1. มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียน สนุกสนาน			
2. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำทนายให้ผู้เรียนกล้า คิด กล้าแสดงความคิดเห็น			
3. มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน			
4. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น			
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในชีวิตจริงที่ สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน			
6. มีการให้ข้อมูลป้อนกลับให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนา งาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม			

ใบกิจกรรมที่ 5
การประเมินผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้เชิงรุก

- คำชี้แจง** 1. ศึกษาหลักการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ให้ครูพิจารณาตรวจสอบการปฏิบัติด้านประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในรายการต่อไปนี้

รายวิชาที่สอน.....	
หน่วยการเรียนรู้.....	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....	
ระดับชั้น.....	
ภาคเรียนที่.....	ปีการศึกษา.....

รายการ	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	การปรับปรุงแก้ไข
1. ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน			
2. กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน			
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางาน ได้ทันเวลาและเหมาะสม			
4. มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม			
5. ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น			

กิจกรรมที่ 4

เรื่อง กิจกรรมสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ขั้นสังเกตการปฏิบัติงาน (Observe) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียนและการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมายการสังเกตพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก บันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู สนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน ครุนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา

จุดประสงค์

1. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
2. เพื่อประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
3. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
4. เพื่อประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	1. ครูร่วมกำหนดประเด็นการสังเกตชั้นเรียน และการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ครูร่วมกำหนดเป้าหมายการสังเกต พฤติกรรมการสอนและพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน 3. ครูร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมและ แหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้จากการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก 4. ครูบันทึกพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลการชี้แนะแก่ครู 5. ครูสนทนาเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และหลักฐานเชิง ประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียน 6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งต่อไป	1. ครู 2. ผู้อำนวยการ 3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้า 5. กลุ่มสาระ 6. การเรียนรู้	ผลที่ได้รับ คือ บันทึกการสังเกต การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก

สื่อการเรียนรู้

1. คู่มือครู
2. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน
3. แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้
4. แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

5. แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้
1. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในชั้นเรียน	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
2. เพื่อประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรก็ตามและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรก็ตามและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
3. เพื่อประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
4. เพื่อประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	การประเมิน	แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกณฑ์การประเมิน ครูมีคะแนนการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ใบกิจกรรม
แบบบันทึกกิจกรรมการสังเกตการปฏิบัติงาน

ชื่อ-นามสกุลครูผู้สอน :		
รายวิชาที่สอน.....		
หน่วยการเรียนรู้.....		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....		
ระดับชั้น.....		
ครั้งที่ :	วัน เดือน ปีที่จัดกิจกรรม :	สถานที่ :
ภาคเรียนที่ :	ปีการศึกษา :	ระยะเวลา:
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....คน		
1.....		
2.....		
3.....		
4.....		

ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ	บันทึกเพิ่มเติม
1. การเริ่มต้นบทเรียน		
1.1 มีการทบทวนเนื้อหาหรือเชื่อมโยงเนื้อหาก่อนสอนบทเรียนใหม่		
1.2 มีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้		
1.3 มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน		
1.4 มีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ/กระตุ้นผู้เรียน		
1.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		

ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ	บันทึกเพิ่มเติม
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน		
2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย		
2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สภาพ และพัฒนาการของผู้เรียน		
2.3 มีการทบทวนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิม เช่น การใช้คำถาม แบบฝึก หรือกิจกรรม ฯลฯ		
2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้		
2.5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างความรู้ด้วยตนเอง		
2.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายจากการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียน ไปใช้ในชีวิตจริง		
2.7 มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การอธิบาย ยกตัวอย่าง การใช้คำถาม เกม หรือกิจกรรม ฯลฯ		
2.8 ใช้เทคนิคให้ผู้เรียนสรุปความรู้หรือ ประสบการณ์ใหม่ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ ความคิด ตารางวิเคราะห์ การทดลองปฏิบัติ การนำเสนอ ฯลฯ		
2.9 ใช้คำถามกระตุ้นคิดและตรวจสอบความเข้าใจ ของนักเรียน		
2.10 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามขั้นตอน ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้		
2.11 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		

ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ	บันทึกเพิ่มเติม
3. การใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้		
3.1 ใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้		
3.2 มีการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน		
3.3 มีการใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจและการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย		
3.4 ใช้สื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์		
3.5 มีการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน		
3.6 มีการใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม		
3.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....		
4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน		
4.1 มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกสนาน		
4.2 มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทายให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น		
4.3 มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน		
4.4 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้น		
4.5 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ใน ชีวิตจริงที่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือบริบทชุมชนของผู้เรียน		

ประเด็นการสังเกต	การปฏิบัติ		บันทึกเพิ่มเติม
4.6 มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพัฒนางาน ผลงานได้ทันเวลาและเหมาะสม			
4.7 อื่นๆ (โปรดระบุ).....			
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก			
5.1 ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน			
5.2 กำหนดชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ที่เป็นการบูรณาการความรู้และทักษะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน			
5.3 ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานได้ทันเวลาและเหมาะสม			
5.4 มีการสร้างเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน (Task) ได้อย่างเหมาะสม			
5.5 ผู้เรียนมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จ หรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น			
4.6 อื่นๆ (โปรดระบุ).....			

ข้อค้นพบ/จุดเด่นในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

แนวทางการปรับปรุงพัฒนา

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้รับการนิเทศ ลงชื่อ.....ผู้ร่วมนิเทศ

(.....)

(.....)

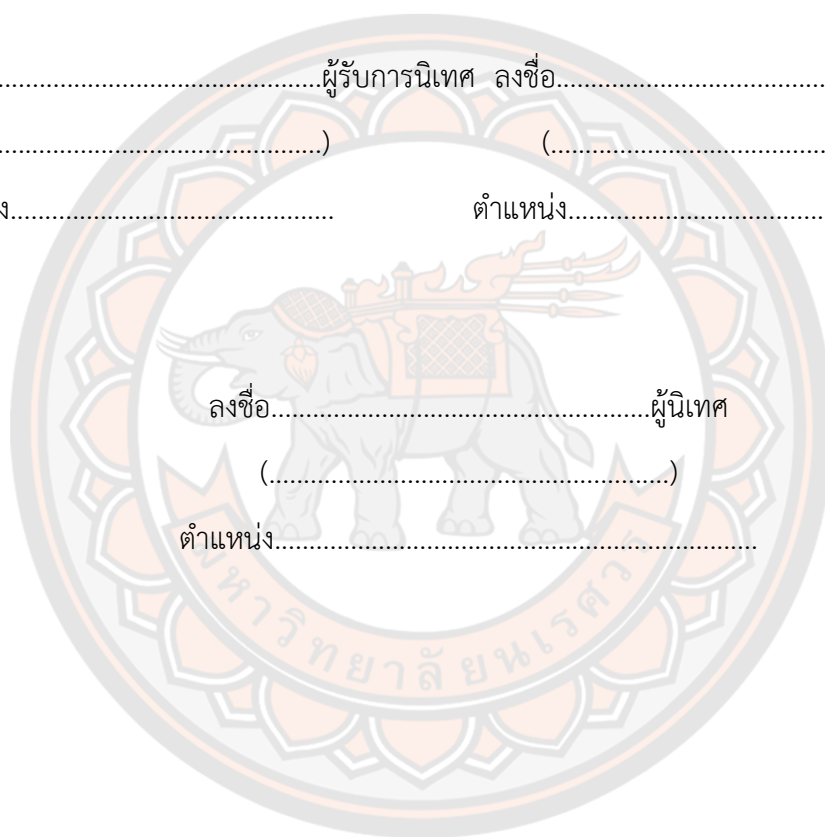
ตำแหน่ง.....

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ผู้นิเทศ

(.....)

ตำแหน่ง.....

กิจกรรมที่ 5

เรื่อง การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect)

ระยะเวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน พิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู ร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยนปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวม

จุดประสงค์

เพื่อสะท้อนผลและการประเมินผลสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

กิจกรรม

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
6	1. ครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยการให้เกียรติ และเคารพความแตกต่างของเพื่อนร่วมงาน	1. ครู 2. ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	ผลที่ได้รับ คือ ข้อมูลการสะท้อนผล และการประเมินผล
	2. ครูร่วมพิจารณาเป้าหมายการเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3. ครูวิชาการ 4. ครูหัวหน้า	สมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุก

จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรม	ผู้ปฏิบัติกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
	3. ครูเข้าร่วมการประเมินผลสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมแสดงหลักฐาน เชิงประจักษ์ ได้แก่ แผนการจัด การเรียนรู้ เชิงรุก และคลิปวิดีโอการสอนของครู	กลุ่มสาระ การเรียนรู้	ของครู
	4. ครูร่วมรับชี้แนะในสิ่งที่ครูควรปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		
	5. ครูร่วมสะท้อนผลจุดเด่นและจุดที่ควร พัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก		
	6. ครูนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		
สื่อการเรียนรู้			
แบบสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้หลักสูตร			
การประเมินผล			
จุดประสงค์	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	
เพื่อสะท้อนผลและการ ประเมินผลสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	การเข้าร่วมกิจกรรม และร่วมสะท้อนผล	แบบสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้หลักสูตร	

ใบกิจกรรม

แบบบันทึกผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการใช้หลักสูตร

ครั้งที่ :	วัน เดือน ปีที่จัดกิจกรรม :	สถานที่ :
ภาคเรียนที่ :	ปีการศึกษา :	ระยะเวลา:
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....คน		
1.....		
2.....		
3.....		
4.....		
5.....		

ประเด็น	จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา	แนวทางการปรับปรุง และพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
ด้านครู			
ด้านการจัดกิจกรรม			

ประเด็น	จุดเด่น	จุดที่ควรพัฒนา	แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ด้านบรรยากาศ			
ด้านสื่อการเรียนรู้			
ด้านประเมินผล			

รายการอ้างอิง

กฤษยากาญจน์ โตพิทักษ์. (2562). *การประเมินการปฏิบัติ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. พิษณุโลก :

รัตนสุวรรณการพิมพ์.

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี. (2562). *การออกแบบระบบการเรียนการสอน*.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มนสิข สิทธิสมบุญ. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์

มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

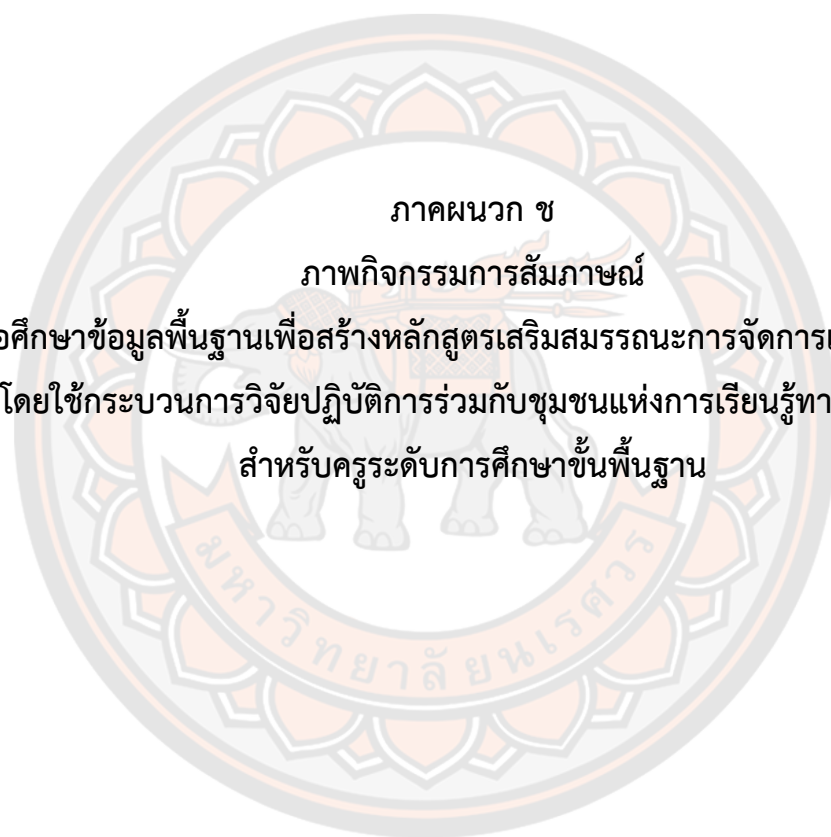
ภาคผนวก ข

ภาพกิจกรรมการสัมมนา

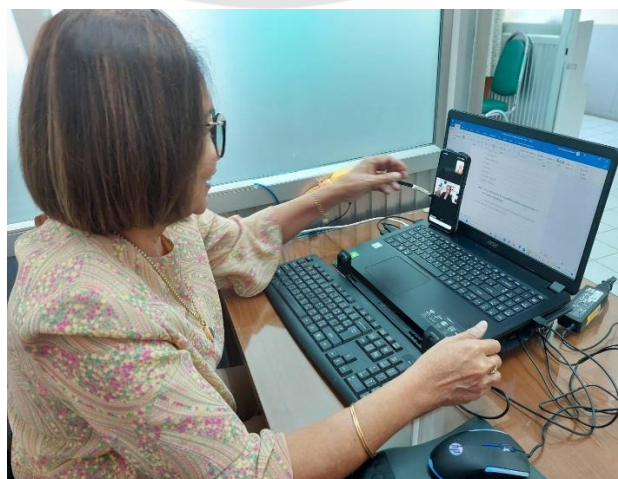
เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

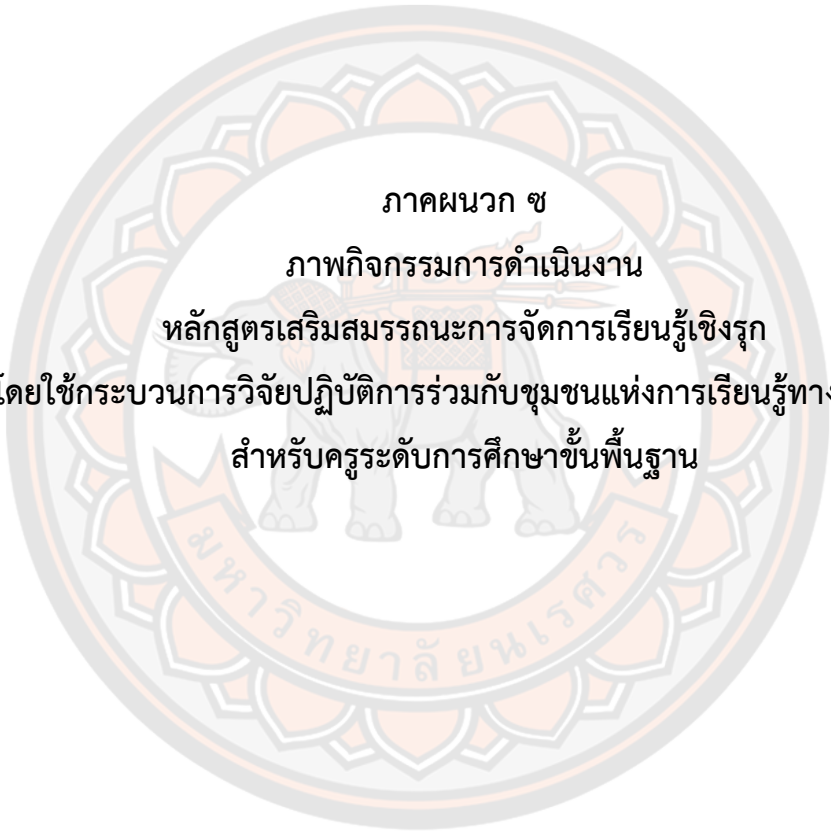
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่างภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
เพื่อสร้างหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาคผนวก ซ
ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน
หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
(Situation analysis)

การสำรวจสภาพและความต้องการจำเป็นของครู
เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ชั้นวางแผน
(Plan)

การวางแผนการใช้หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัย
ปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชั้นปฏิบัติตามแผนโดยการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ
(Act)

การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ
ร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชั้นสังเกตการปฏิบัติงาน
(Observe)

การสังเกตการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

ขั้นตอนผลการปฏิบัติงาน
(Reflect)

การสะท้อนผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน

ภาคผนวก ฅ

ผลงานของครูที่เข้าร่วมหลักสูตรเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

รายวิชา สุขศึกษา (พ.22101)

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2566

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง เอดส์และการหลีกเลี่ยงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เวลา 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชีวิตและครอบครัว

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน

พ. 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

ตัวชี้วัด

พ.2.1 ม.2/3 อธิบายวิธีการป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยงจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เอดส์และการตั้งครรภ์ โดยไม่พึงประสงค์

2. จุดประสงค์การเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด

1. เข้าใจวิธีป้องกันและการหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอชไอวี (พุทธิพิสัย)
2. อธิบายวิธีป้องกันและการหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอชไอวีที่ตนเองมั่นใจว่าทำได้ (ทักษะพิสัย)
3. ตระหนักถึงการป้องกันตนเองจากอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้ (จิตพิสัย)

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. คำตอบท้ายกิจกรรม (ภาพ)
2. คลิปวิดีโอ เรื่อง กิจกรรมการทำงานกลุ่ม (คลิป)
3. ใบงาน (PDF)

3. สาระสำคัญ

โอกาสการติดเชื้อเอชไอวีเกิดขึ้นได้กับทุกคนรวมทั้งวัยรุ่น หากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน (ไม่ใช่ถุงยางอนามัย) กับคนที่มีเชื้อเอชไอวี ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่ามีเชื้อหรือไม่จากการดูรูปลักษณ์ภายนอก การไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้ไม่ได้รับเชื้อเอชไอวี แต่หากมีเพศสัมพันธ์ ถุงยางอนามัยเป็นอุปกรณ์คุมกำเนิดชนิดเดียวที่ใช้ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีได้

4. สารการเรียนรู้

1. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
2. โรคเอดส์
3. การตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์

5. สมรรถนะสำคัญที่เกิดกับผู้เรียน

นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

นักเรียนใฝ่เรียนรู้

7. ชิ้นงานหรือภาระงาน (หลักฐาน / ร่องรอยแสดงความรู้)

อธิบายวิธีลดโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ที่คิดว่าทำได้จริงและปลอดภัยมา 1 วิธี

8. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

การเตรียมการก่อนเริ่มดำเนินกิจกรรม

- ใส่สารโซเดียมไฮดรอกไซด์ที่ผสมน้ำเปล่าแล้ว ในขวดแก้วใส 2 ใบ (ปริมาณประมาณครึ่งแก้ว) (ไม่ควรผสมโซเดียมฯ กับน้ำทิ้งไว้นานเกินไป)
- ใส่น้ำเปล่าลงในแก้วที่เหลือทุกใบ ให้ได้ประมาณครึ่งแก้ว
- แยกแก้วที่ใส่น้ำเปล่าไว้ 6 ใบ และนำแก้วที่ใส่สารโซเดียมไฮดรอกไซด์วางปนกับแก้วที่เหลือวางในโต๊ะที่จัดเตรียมไว้
- นำหลอดดูดใส่ไว้ในแต่ละแก้ว
- เตรียมแก้วเปล่าอีกชุดหนึ่ง เท่าจำนวนผู้เรียน วางเรียงไว้เพื่อให้แต่ละคนเก็บน้ำของตัวเองเก็บไว้

9. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แนะนำบทเรียนโดยอธิบาย “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น โรคเอดส์ โอกาสการติดเชื้อเอชไอวีเกิดขึ้นได้กับทุกคน วิธีป้องกันและการหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอชไอวี”
2. ตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “วิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอชไอวีที่ปลอดภัย” มีอะไรบ้าง ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน

ขั้นสอนและทำกิจกรรม

1. เปิดภาพผู้ป่วยที่ติดเชื้อ HIV ให้นักเรียนดูพร้อมอธิบาย “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น โรคเอดส์ โอกาสการติดเชื้อเอชไอวีเกิดขึ้นได้กับทุกคน วิธีป้องกันและการหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอชไอวี”
2. จำลองสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี (HIV) โดยใช้กิจกรรมการเล่น “แลกน้ำ” ครูอธิบายถึงการทำกิจกรรม การแลกน้ำ และบอกวิธีการใช้หลอดดูดในการทำกิจกรรม
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม และทำกิจกรรมปรบมือพร้อมกันเป็นจังหวะ
4. อาสาสมัครนักเรียน 6 คน ทำกิจกรรมแลกแก้วน้ำพร้อมหลอดดูด (ที่แยกเอาไว้ 6 ใบ) โดยหยิบน้ำที่เตรียมไว้และถือไว้คนละ 1 ใบ แล้วนำน้ำที่หยิบไปเทในแก้วเปล่าที่เตรียมไว้ เพื่อเป็นการเก็บน้ำตัวอย่าง แล้วให้นักเรียนอาสาสมัครนั่งรวมกันอยู่ด้านหนึ่งของห้อง โดยยังไม่ต้องร่วมกิจกรรม
5. นักเรียนกลุ่มใหญ่มาหยิบน้ำที่เตรียมไว้คนละ 1 แก้วทีละคน แล้วให้นักเรียนนำน้ำที่หยิบไปเทลงในแก้วเปล่าที่เตรียมไว้ เพื่อเก็บน้ำตัวอย่าง และนักเรียนกลับไปนั่งที่เดิม
6. ตั้งคำถามถามนักเรียนว่า
 - สีนํ้าที่นักเรียนสังเกตได้เป็นอย่างไรบ้าง?
 - มีอะไรเปลี่ยนแปลงไหม?
 - มีสีเปลี่ยนแปลงไหม?
7. นักเรียนและครูร่วมทำกิจกรรม
 - 7.1 รอบที่ 1 ให้นักเรียนทุกคน (ยกเว้นอาสาสมัคร 6 คน) เลือกจับคู่กับใครก็ได้ที่ดูใจ เมื่อทุกคนได้คู่ครบแล้วให้หันหน้าเข้าหากัน และแต่ละคนดูหน้าของตัวเองขึ้นมา แล้วแลกกันกับคู่ของตนเองที่เลือก (ต่างฝ่ายต่างแลกกัน) จากนั้นให้แต่ละคนใช้หลอดดูด คนน้ำในแก้วของตัวเอง และสังเกตว่าน้ำในแก้วเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่
 - 7.2 รอบที่ 2, 3 และ 4 ให้นักเรียนแต่ละคนจับคู่กับคนใหม่ โดยไม่ให้ซ้ำคนเดิม โดยครูผู้ดำเนินกิจกรรมอธิบายให้ชัดเจนในแต่ละรอบว่า ให้หาคู่คนใหม่ที่ไม่ใช่คนเดิมที่เคยแลกน้ำกันไปแล้ว เมื่อจับคู่ได้ให้แลกน้ำของตัวเองใส่ในแก้วของคู่
 - 7.3 รอบที่ 5 ให้นักเรียนอาสาสมัครทั้ง 6 คนเข้ามาร่วมเล่นด้วย โดยให้นักเรียนอาสาสมัครเลือกจับคู่กับคนในกลุ่มใหญ่และห้ามอาสาสมัครจับคู่กันเอง เมื่อนักเรียนอาสาสมัครได้คู่แล้ว ให้นักเรียนที่เหลือจับคู่กันเองโดยอิสระ โดยที่ไม่เคยแลกกันมาก่อน
8. นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้
 - 8.1 หากเปรียบเทียบกิจกรรม “แลกน้ำ” กับเรื่องเอดส์การแลกน้ำอาจเปรียบเทียบกับได้กับอะไร ครูตอบ คือ (การจำลองภาพการมีเพศสัมพันธ์กัน)

8.2 จากการ “แลกเปลี่ยน” ที่ทุกคนมีส่วนร่วม นักเรียนเห็นรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์แบบใดบ้าง (มีเพศสัมพันธ์กับคนหลายคน, มีการเปลี่ยนคู่, มีคู่หลายคน, มีคู่คนเดียว, มีเพศสัมพันธ์ครั้งเดียว, มีแบบไม่ป้องกัน ฯลฯ)

9. ครูถามคำถามนักเรียนว่า “หากเราอยากรู้ว่าเรา ติดเชื้อ HIV หรือไม่เราต้องทำอะไร” (ครูอธิบายว่าต้องไปตรวจหาเชื้อ HIV)

10. ครูถามความสนใจว่าผู้เรียนคนใดอยากตรวจหาเชื้อเอชไอวี (HIV) บ้าง

สอบถามความรู้สึกว่าทำไมถึงอยากตรวจ และหลังตรวจแล้วมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง

- ถ้ามีคนต้องการตรวจ เลือก 1 คน และอธิบายว่า เมื่อใช้สารทดสอบหยดลงในขวด หากน้ำเปลี่ยนสีเป็นสีม่วง หมายถึงแก้วๆ นั้นมีเชื้อ จากนั้นนำสารฟีนอพาทาลีนไปหยดในแก้วน้ำของคนที่ต้องการตรวจคนแรก หากสีไม่เปลี่ยน ให้หาคนที่ต้องการตรวจจากกลุ่มใหญ่อีก 1 คน จนหมดสารแล้วพบว่าเปลี่ยนสี

13. ถามเจ้าของแก้วน้ำว่ารู้สึกอย่างไรที่น้ำของตัวเองเปลี่ยนสี คิดว่าเป็นเพราะเหตุใด หากมีการระบุว่าได้รับเชื้อจากคนอื่น ให้ลองบอกว่าเป็นใคร เพราะอะไร

14. จากนั้นครูถามนักเรียนว่า ถ้าแก้วนี้เปลี่ยนสี ใครคิดว่าขวดของตัวเองจะเปลี่ยนด้วยให้ยื่นขึ้นแล้วทำการตรวจ

15. นักเรียนทุกคนเข้าร่วมตรวจหาเชื้อเอชไอวี (HIV) (ยกเว้นอาสาสมัคร 6 คน) จากนั้นนับจำนวนขวดที่เปลี่ยนสี

16. สำหรับนักเรียนอาสาสมัคร ครูสอบถามนักเรียนในกลุ่มใหญ่ว่า

- อาสาสมัครแลกเปลี่ยนก็ครั้ง เปรียบเทียบกับใคร/พฤติกรรมอะไรบางอย่างในสังคม

(มีเพศสัมพันธ์ครั้งเดียว, มีครั้งแรก, มีคู่คนเดียว, รักเดียวใจเดียว)

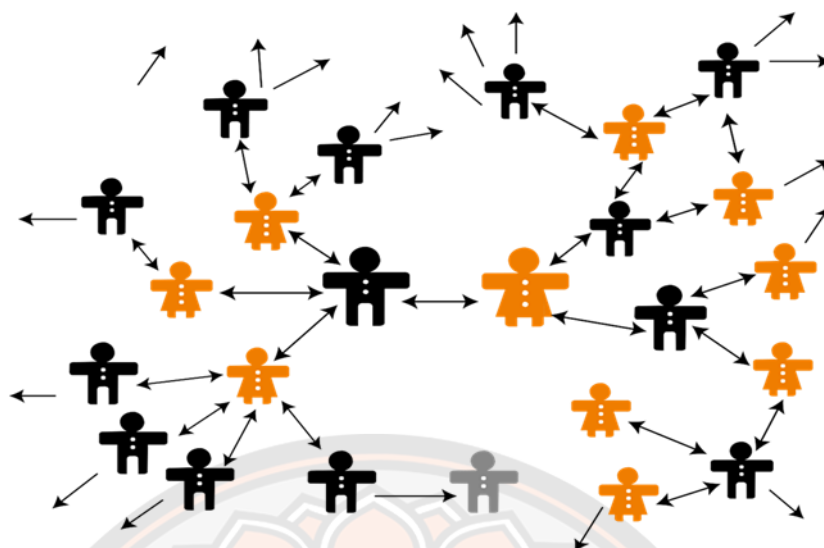
- คิดว่าขวดของนักเรียนอาสาสมัครมีโอกาสเปลี่ยนสีหรือไม่ เพราะเหตุใด

- จากนั้นตรวจนักเรียนอาสาสมัคร และนับจำนวนขวดน้ำที่เปลี่ยนสี

17. ครูทำการตรวจน้ำตัวอย่างที่เก็บไว้ตั้งแต่แรก แสดงให้เห็นถึงผู้ที่มีเชื้อ (HIV) มีแค่ 1 คน

18. ครูเปิดภาพประกอบเครือข่ายการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อให้เห็นจำนวนแก้วน้ำที่เปลี่ยนสี (ติดเชื้อ) จากจำนวนแก้วน้ำในกลุ่มใหญ่ทั้งหมด จากการแลกเปลี่ยน 5 ครั้ง และจำนวนแก้วอาสาสมัครที่เปลี่ยนสีใน 1 แก้วจากการแลกเปลี่ยนเพียง 1 ครั้ง

- โอกาสเสี่ยงของ 2 กลุ่มนี้เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

ภาพประกอบเครือข่ายการมีเพศสัมพันธ์

19. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิด แล้วส่งตัวแทน ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม (ใช้เวลาในการทำกิจกรรม 10 นาที)

ขั้นสรุป

ครูผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปประเด็นสำคัญจากกิจกรรมแลกเปลี่ยน ดังนี้

1. โอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัย กับผู้ติดเชื้อซึ่งดูไม่ออกจากบุคลิกภายนอก
2. วิธีเดียวที่จะรู้ว่าใครมีเชื้อคือการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวีหลังจากมีพฤติกรรมเสี่ยง มาแล้ว 3 เดือน
3. ครูเปิดคลิปวิดีโอ รอดได้เพราะรักจริง โฆษณา จาก สสส. และให้ข้อคิดกับนักเรียน
4. ครูแจกใบงาน (แบบทดสอบคำถามท้ายกิจกรรม) ให้นักเรียนนำกลับไปทำเป็นการบ้าน แล้วนำมาส่งครูในคาบต่อไป

10. สื่อการสอน

1. กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี
2. ภาพประกอบเครือข่ายการมีเพศสัมพันธ์
3. ชุดเล่นกิจกรรมแลกเปลี่ยน
 - 3.1 สารโซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ)
 - 3.2 น้ำเปล่า

3.3 แก้วใส่น้ำจำนวนสองเท่าของผู้เรียน (ควรใช้แก้วใสที่มีปากกว้างพอควร และขนาดพอมือ หยิบถือได้สะดวก)

3.4 หลอดฉีดยาขนาด 5 ซีซี เท่าจำนวนนักเรียน

3.5 สารละลายฟีนอล์ฟทาลีน (สำหรับทดสอบ)

3.6 ถาดสำหรับใส่ขวดน้ำไว้แจก หรือโต๊ะสำหรับตั้งขวดน้ำ

4. คลิปวิดีโอ รอได้เพราะรักจริง โฆษณา จาก สสส.

11. แหล่งเรียนรู้ในหรือนอกสถานที่

ห้องสุขศึกษาพลศึกษาโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี(บ้านบัวสถาน)

12. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
ด้านความรู้ - นักเรียนสามารถ บอกวิธีการป้องกันโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์หรือเอชไอวี (HIV) ที่มีประสิทธิภาพ (พร้อมอธิบายเหตุผล)	- ตรวจสอบแบบคำถาม กิจกรรม	- แบบทดสอบ คำถามกิจกรรม	- นักเรียนได้คะแนน คุณภาพระดับ 2 ขึ้นไป
ด้านทักษะกระบวนการ - นักเรียนสามารถ สื่อความหมาย และนำเสนอ วิถีลดโอกาส เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เอชไอวี/เอดส์ ที่คิดว่า ทำได้จริงและปลอดภัย มา 1 วิธี (พร้อมอธิบายเหตุผล)	- ประเมินทักษะ/ กระบวนการ ทางหลักสูตร เพศศึกษารอบ ด้านบันทึกการสังเกต การประเมิน พฤติกรรมบุคคล - ตรวจสอบแบบคำถาม ท้ายกิจกรรม	- ประเมินทักษะ/ กระบวนการ ทางหลักสูตร เพศศึกษารอบ ด้านบันทึกการสังเกต การประเมิน พฤติกรรมบุคคล - ตรวจสอบแบบคำถาม ท้ายกิจกรรม	- นักเรียนได้คะแนน คุณภาพระดับ 2 ขึ้นไป
ด้านคุณลักษณะ	- ประเมิน	- แบบประเมิน	- นักเรียนได้คะแนน

จุดประสงค์	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
อันพึงประสงค์ - นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้	คุณภาพระดับ 2 ขึ้นไป
ด้านสมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน - นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร	- ประเมิน สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน ด้านการสื่อสาร	- แบบประเมิน สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน ด้าน การสื่อสาร	- นักเรียนได้คะแนน คุณภาพระดับ 2 ขึ้นไป

